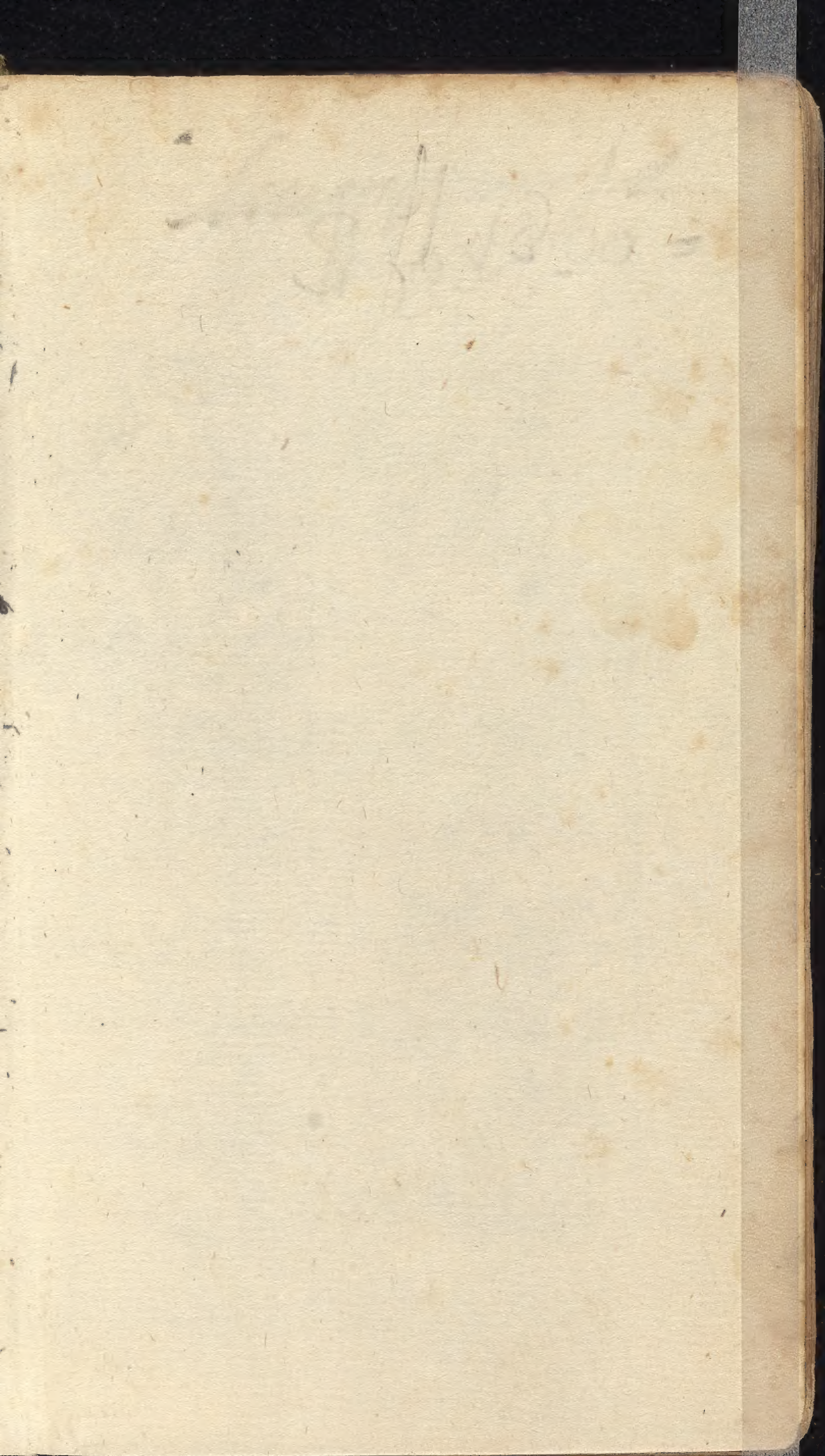

med 144 plates

(Typotius)

SYMBOLA varia Diversorum PRINCIPUM Archiducum, Ducum Comitum et Marchionum totius ITALIÆ.

Cum facili Isagoge D. Anselmi de Boot Brugensis, Sac. Cæs. Majest. Aulæ Medici.

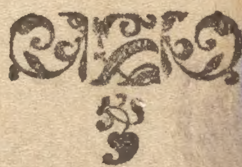
AMSTELÆDAMI,
apud YSBRANDUM HARING. A°. 1686.

J. Mulder F.

SYMBOLA
Varia diversorum
PRINCIPUM,
Archiducum, Ducum,
Comitum & Marchionum
Totius Italiæ.

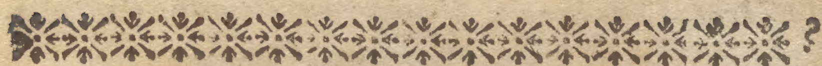
Cum

FACILI ISAGOGE
D. ANSELMI de BOOT
Brugensis, Sac. Cæs. Majest.
Aulæ Medici.

ARNHEMIÆ,

Apud Viduam JOH. FRID. HAGEN
Typograph. Ord. Curiæ Gelriæ,
M. DC. LXXXVI.

HIEROGRAPHIA pro integro Mysterio.

Cujus Partes sunt

HIEROGLYPTON ET SYMBOLUM,

Id est,

PICTURA ET SCRIPTURA.

Sunt autem

Hierographiæ Magnorum Ducum, Ducum, Principum, Marchionum, Gubernatorum, & Præfectuum totius Italiæ. CCLXXXVIII.

Thomas Mocenigus Venetorum Reipub: Dux 64.
SIC IMMORTALIS SVM
CONSTANTER ET SINCERE
Franciscus Foscari Venetorum Dux Reipub: 65

I. HIEROGRAPHIA DUCUM VENETORUM REIPUBLICÆ.

SIC IMMORTALIS SUM.

LAURUS immortalitatem, quòd perpetuò vireat, designat. Duæ verò manus, quæ & illam, & sese complectuntur, fidem datam servanti immortalitatem parere ostendunt. Hæc Dux Venetus sibi, quod se fidelem Reipl: suæ sciverit, accommodare voluit. Sunt aliæ arbores, quæ hyeme & æstate vigent, sed hanc elegit, quòd sacra, & augusta sit, eximiâ formâ, odoreque suavi prædita, ac victorum ornamentum. Divo namque Augusto de cœlo missa fuit: Tyberiusque Imperator tonante cœlo sertum de lauri frondibus contextum & triumphantes Romanorum duces capiti aptare solebant. Laurus siquidem, Plinio teste, nequis fulmine iciatur, prohibet.

Lauri species duæ sunt, Delphica & Cypria: Delphicâ Reges & Principes victores, Cypriâ Musæ (ut & nunc Poëtæ) Delphis coronabantur, ac sese immortalitati consecrabant.

Fides, fœderaque duabus junctis manibus confirmari & olim & nunc ſolent. Fides Reip. eſt fundamentum; hac namque ab heroibus Reipublicæ, cui præſunt datâ ſervatâque, illos immortales facit, & Rempublicam florentem conſervat.

II. HIEROGRAPHIA.

CONSTANTER ET SINCERE.

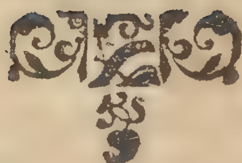
Palmæ duo rami diademati transverſim inſerti conſtantiæ; diadema regium regni, & aurum ſinceritatis, ſceptrumque erectum Imperii aut Reipublicæ eſt argumentum. Aptè hæc ad Symbolum; conſtanter videlicet & ſincerè regnum & imperium vel Rempubl. eſſe adminiſtrandam. Palma conſtantiam deſignat, quia quo magis deprimitur, eò fortius aſſurgit. Vt illa non cedit, ita heroes publicam utilitatem privatis commodis præponere, malorumque injurias & maledicta negligere ac contemnere, ſincerèque Rempub: adminiſtrare debent, memores Virgiliani verſus:

Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.

Conſtantia & ſinceritas etiam auro indicatur: Nam aurum diro igni toto anno cruciatum ita conſtanter illius vim perfert, ut nihil illi depereat ponderis, longèque purius & ſincerius illæſum poſtea eximatur.

Vt itaque in Hierographia aurea corona ſceptrum

ptrum erectum ſuſtentat, ita conſtantia ſincera imperium omne continet. Conſtantiæ ſinceræ prœmium etiam regnum vel imperium eſt; quod Alexandri Magni exemplo docetur, qui res adverſas perferens, & contemnens, Cyrum Perſarum Regem vicit, & Monarchiam orbis adeptus eſt. Huc reſpexit Archihierographus S.Paulus; qui neminem coronari aſſerit, niſi legitimè certaverit. Affectus enim animi Satanam & mundanas nugas ſuperari vult, fortioremq; illum, qui ſe, quam qui alios vincit rectè exiſtimat.

Pasqualius Maliperius Venetorum Reipub. Dux 67.

III. HIEROGRAPHIA.

SIC SEMPER.

Solebant Ægyptorum Reges illas pyramides, quæ inter mundi miracula recensentur, & nunc adhuc superstites conspiciuntur, sepulchris suis, ut apud posteros æterna ipsorum maneret memoria, exstruere. Ingentes quidem, eâque formâ, ut adversus omnes tempestates, tempusque rerum edax quodammodo SIC SEMPER durarent. Hos imitatus Dux Symboli author, monumento firmæque basi obeliscum vel pyramidem imposuit, quam neque ventus validus appictus deijcere, neque Sol exurere, aut annorum cursus (quos Sol definit,) exedere possunt. Innuitur itaque, bonam famam ac memoriam Ducis post obitum (quem obeliscus monumento superstructus ostendit) ita constanter SIC SEMPER, ut dum viveret permansuram; manet siquidem post funera virtus. Imo & post funera nomen Ducis solis instar illustre, invitis Zoilis (quos ventus indicat) fore, indicari potest. Verum quid si vir magnus Reipubl. commodo deditus obeliscum, scopum, & metam rerum gerendarum, nempe Reipub. utilitatem esse velit? seque ad hanc contendere; neque Solis æstus, ventique frigora, hoc est, ulla obstacula ita pertimescere ut à cepto desistat? memor Poëtæ,

Qui cupit optatam cursu contingere metam
Multa tulit fecitque puer, sudavit & alsit.

Profectò non malè Symbolum cum Hieroglypto hoc modo expositum conveniet.

IV. HIEROGRAPHIA.

VIS CONIVNCTA MAIOR.

Sagitta ad metam directa Scopum vi fulguris adjuta attingit; VIS enim humana CONIVNCTA cœlesti MAIOR profectò est; ut omnis vis unita fortior dispersâ. Quis enim nescit sagittam ab homine, & fulgur à Jove emitti? Fulguris etiam vim maximam esse non ignorat is, qui fulguris causam & materiam, spiritum esse tenuissimum ab exhalatione calida siccaque prognatum, ac vehementer impulsum, & incensum intelligit. Cum enim hujusmodi exhalatio spiritu igneo turgida, à frigidissimis, densissimisque nubibus intercipitur & concluditur, ac in angustias ita cogitur, ut amplius non possit; tum liberum ac capaciorem postulat quæritque locum, & nubes à quibus impeditur ac obseptus est, momento, ut spacium habeat, disfringit; maximumque sonitum, quem tonitru vocant, efficit, vehementique impetu erumpens, & ob motum citissimum, materiamque sulphuream salis, nitrique spiritu commixtam, ignitus, obvia quæque pervadit, diffindit, aut exurit, quod tum spicula ipsi telo, tum ignis appictus indicat. Rectè itaque Dux, numinis vim magnam esse, ac si humanis viribus jungatur majorem fore fulguris imagine, seque viribus suis melius Rempub. cui præest, divina ope accedente, regere posse, ostendit.

V. HIE-

Nicolaus Thronus Venetorum Reipub. Dux 68.

Nicolaus Marcellus Venetorum Reipub. Dux 69.

V. HIEROGRAPHIA.

IMMORTALE QVOD OPTO.

Muliercula, aut virgo nuda, nulloque ornata muliebri mundo, retibus vel laqueis insistens, mentem Ducis adumbrat: Ostendit enim quod pericula omnia, quæ à mundo & Satana quotidie imminent, studiosè evitet; animique affectus, & impetus improbos, quibus ita solet mens, aut animus illaqueari, ut nihil heroicum nihilque pium facere possit, superare contendat: Ac ob id se interiturũ prœmium ex Palma, vel Lauro, quæ cito marcescunt, non optare, sed aliud, quod immortale sit, verum virtutis prœmium. Neglectâ enim Lauro ac palmâ cœlum ostentat, ibi videlicet IMMORTALE esse, quod OPTAT. Ibi verum rerum benè gestarum prœmium, nempe cum summo ac inexplicabili gaudio vitam æternam: Fœlices profectò illi heroes, qui immortalia, æternaque interituris, ac caducis rebus pręferunt, qui vitam ita instituunt, ut immortale, & summum illud bonum consequi possint. Fœlicissimi qui jam Deo uniti summo illo bono fruuntur. Scivit Dux se palmâ laureâque ob virtutes, resque benè gestas dignum, sed vana hujusmodi prœmia se prudenter contemnere palam commonstrare voluit: Hunc imitari, & caduca despicere, cœlestiaque tantum ac divina prœmia optare, discamus.

VI. HIEROGRAPHIA.

BONÆ SPEI.

Ex sacris literis desumpta est hæc Hierographia

phia; Cum post aliquot mensium imbres, Arca Noe remissis, & defluxis ex parte aquis, supra montes Armeniæ sisteretur, columbam Noe exploratum emisit, num terræ planities habitabilis foret; illa jamdudum conclusa, liberoque aëri credita veterem antea libertatem, & assuetos cibos quæsivit; quos cum nequaquam inveniret, arrepto oleæ ramusculo ad Arcam revolavit. Hinc bonam spem concepit Noe, brevi terram habitabilem ut prius fore. Quemadmodum itaque post imbrium undarumque tempestates columba oleæ ramusculum deferens spei signum dedit ipsi Noe; ita Dux hoc Hieroglypto ostendere voluit, neminem fortunæ injuriis lacessitum, nullamque Rempublicam bello conquassatam desperare debere, præsertim fortunâ mitiore pacatioreque sese ostendente: sequitur enim post nubila Phœbus, neque res humanæ perpetuo eodem in statu permanent. In rebus itaque adversis nunquam animus dejiciendus, sed BONÆ SPEI fortes viri esse debent: tum quod DEUS nullum opus tam magnum, aut calamitatem tam ingentem inferre soleat, quam non ferat hominis natura; tum quod adversam fortunam & calamitates sequatur plerunque melior fortuna, Instabilis enim est, & quos depressit, mox elevat.

Columba in Hieroglypto, quia absque bile animal esse putatur, mansueta omnia, adeoque pacem, promittit; quæ BONÆ SPEI est; quod rerum copia ac Reipublicæ fœlicitas pacem sequi soleant.

Petrus Mocenigus Venetorum Reipublicæ Dux 70.

Andreas Vendra Venetorum Reipublicæ Dux 71.

VII. HIEROGRAPHIA.

LÆSÆ LIBERTATIS AFFECTVS.

Vt ſanitas cum læditur afficitur, ita libertas; ac ut illi us affectus corpus; ita iſtius Rempublicam perturbant: Quia enim, ut inquit JurisConſultus, res eſt inæſtimabilis libertas, ac teſte Ariſtotele, poteſtas vivendi, ut velis; quamque natura introduxit, nullæque gentes, qui eam habent, libenter amittunt, hinc fit, ut ſi perturbetur & lædatur, multorum tumultuum ſit cauſa, qui non prius ceſſant, quam aut priſtinum ſtatum habeat, aut pereat. Contingit enim interdum eos, qui nimium libertati ſtudent in ſervitutem rapi ab iis, quorum intereſt nimium libertatem introduci. Nam magna libertas ſine aliorum damno vel injuriâ rarò habetur: Cum enim plebs libertate magnâ fruitur, tum optimates opprimi; cum optimates, tum plebs; cum verò Reges, tum optimates, tum plebs, ſolent. Oſtendit itaque Hieroglypton turri, quæ carceris figuram præ ſe fert, ſervitutem, aut læſam libertatem; undarumque fluctus, qui turrim obſident, & alluunt, læſæ libertatis affectum, tumultum nempe & ſeditionem populi, ad removendam ſervitutem, & recuperandam libertatem ortam & inſtitutam; quaſi innuere vellet, Duces Reipubl. operam dare debere ne lædant populi libertatem, ac ſeditionum,

num, nec non tumultuum causæ fiant, sed potius ut illam illæsam conservent.

Potest etiam turris inter fluctus constituta mentem Principis indicare, quæ uti à fluctibus concussa sine noxa permanet; ita etiam mens humana, ab omnibus læsæ libertatis affectibus, (quæ fluctibus signantur) agitata, eos contemnit & superat.

VIII. HIEROGRAPHIA.

NVLLI CEDIT.

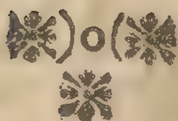
Decet Heroicum Virum ac Reipublicæ præsidem fortitudo, constantia, & magnanimitas, quæ quercu designantur. Nam quercus cæteras omnes arbores robore, propter ligni durissimi compagem; constantiâ, propter radicum ramorumque multitudinem & crassitiem; ac magnitudine, quod ramos longè latèque diffundat, excelsaque præ cæteris sit, superat. Convenit autem Heroi fortitudo, ut pericula maxima propter honestatem & commune bonum subeat; constantia, ne à benè inceptis desistat, aut ab adversis facilè perturbetur; magnanimitas, ut existimatione sibi erga populum factâ, eum in officio contineat, ac incepta facilius ad finem deducere possit. Quantum enim possit vir magnanimus ac gravis indicat Virgilius:

Ac veluti magno in populo cum sæpe coorta est

Sedi-

Seditio, sævitq; animis ignobile vulgus;
Iamq; faces & saxa volant, furor arma ministrat.
Tum pietate gravem, ac meritis si forte virum quem
Conspexere, silent, arrectisque auribus adstant.

His tribus virtutibus clarus nullus cedat, neque hostibus, neque rebus adversis; ut quercus, quæ aëris imbriumque tempestatibus non cedit; sed pericula quævis magno animo fortique, ac constanter ferat: ita siquidem laudem apud suos, ac bonum nomen apud posteros consequetur.

IX. HIE-

Ioannes Mocenigus Venetorum Reipublicæ Dux 72.

Marcus Barbaricus Venetorum Reipublicæ Dux 73.

IX. HIEROGRAPHIA.

CVM PATIENTIA.

Quis hîc dexteras datas & junctas, flammâque flagrantes, ardentis amoris & concordiæ vinculum significare, non intelligit; quod nec ignis, nec adversi quippiam dissolvere debeat? Amoris siquidem nexu, sacramento pactoque confirmato vincti, CVM PATIENTIA quævis potius ferre, quam ut se divelli patiantur, debent. Sed quid serpens in orbem actus, caudamque ori insertam habens indicat? Serpens, prudentiam; orbis figura, vinculum illud amoris; caput, Reipubl. Ducem, quod caudam, id est, plebem, Reipubl. infimum membrum, ita prudenter continere debet, ne vinculum amoris & concordiæ, quod inter optimates & plebem, unius corporis partes, est, rumpatur aut divellatur, significat. Vt enim cum caput caudam, vel aliud ejusdem corporis membrum lædit, etiam malè habet; quia omnes partes animalis ita harmonicè consentiunt, ut nulla affici & lædi, quin omnes patiantur, possit: ita ii, qui Rempublicam regunt, cùm plebem opprimunt & exsugunt, tandem & illi, laborante Republica, quasi manibus pedibusque destituti, nullas vires habent, ac damnum sibi, non plebi (quæ facilius Reipubl. mutationem fert) intulisse sentiunt.

X.HIE-

X. HIEROGRAPHIA.

NON MIHI, DOMINE, SED NOMINI TVO DA GLORIAM.

Pius & modeſtus profectò hic Dux, qui quas de hoſtibus reportavit victorias, non ſibi, ſed Numini aſſcribi vult, dum ait: NON MIHI, DOMINE, SED NOMINI TVO DA GLORIAM. Pietatis enim eſt, quicquid fœlicitatis, vel boni in hac vita conſequimur, illi accepta ferre, cujus beneficio ſumus & vivimus. Modeſtiæ etiam eſt, partæ victoriæ gloriam, quam victoriæ Author DEUS Opt. Max. ſibi, non alteri peperit, non nobis, ſed Illi aſſcribere: victoria enim omnis à DEO eſt, & Ille dat cui vult. Victoriam autem de hoſtibus non levem hunc Ducem reportaſſe, indicat Hercules, qui omnium animalium regem fortiſſimum leonem comprimit.

Augustinus Barbaricus Venetorum Reipublicæ Dux 74

Leonardus Loredanus Venetorum Reipublicæ Dux 75

XI. HIEROGRAPHIA.

COPIA ME PERDIT.

Quemadmodum plerunque contingit arbores, quæ copiam fructuum ferunt, vel à fructuum onere, vel ab iis qui fructus decerpunt, disrumpi: Ita sæpè magni viri eximiis virtutibus, ac animi dotibus præditi, dum nimis studiosè Reipublicæ curam gerunt, ac virtutum & studiorum suorum fructus publicæ utilitati accommodant (memores sententiæ; Non nobis, sed patriæ nati sumus) vires & animi corporis robur ita frangunt, ut rectè quivis dicere possit, COPIA fructuum meorum ME PERDIT. Nam si nullas animi dotes habuissent, quibus patriâ frui, ac uti potuisset, curis publicis, arduisque negotiis, non fuissent præfecti, sed integri, curisque soluti, beatam (ut inquit Marcus,) domi vitam egissent. Verum non luget neque dolet Dux Augustissimus, se aliis inserviendo consumi; sed innuit iis, qui putant Reipub. præsides beatos esse, rebusque suis optimè consulere, potius detrimentum pati.

XII. HIE-

XII. HIEROGRAPHIA.

NASCETVR.

Elephas animal vaſtiſſimum, omniumq; quadrupedum maximum res magnas deſignat. Symbolum verò NASCETVR, proli quam in utero geſtat, accommodari debet. Indicatur namque hoc Hieroglypto ac Symbolo, res magnas non ita propere eſſe expediendas, ſed exſpectata occaſione; inquit enim Theognides: μηδὲν ἄγαν σπεύδειν, ne nimis propera. Vt enim elephas, Plinio teste, decenni ſpacio uterum gerit, tantumque in vita ſemel, ac pariendi tempus dum veniat, patienter exſpectat; ita etiam res magnæ quæ geruntur, accelerari & præcipitari non debent, ſed exſpectanda apta rei gerendæ occaſio, quæ tandem, uti elephanti proles, licet diu utero contenta naſcetur. Tempus enim occaſionem gignit & parit.

XIII. HE-

Ādreas Grimanus Venetorum Reipublicæ Dux 76.

Andreas Gritti Venetorum Reipublicæ Dux 77.

XIII. HIEROGRAPHIA.

FESTINA LENTE.

Convenit hæc Hierographia cum proximè præcedenti: Columna enim res graves magnasq; quibus Respubl. innititur, ut illa structuræ augustioris fulcrum esse solet, designat: Hanc festinanter & lentè excrescens circumvolvit vinea. Festinanter, quia vix stirps aut arbor tam cito ramos producit, ac vinea; lentè, tum quod aspicienti motus nullus appareat, tum quod tardius botros ferat, & maturet. Prudenter admonentur principes viri, ne cum gravissima negotia ac ex quibus salus Reipubl. dependet tractant, nimis properent, ac inconsultè & immeditatè quippiam aggrediantur aut statuant: raro enim fœlix eventus hujusmodi consilia sequitur. Lentè itaque festinandum; Sat cito si sat benè; festinatio neque cernit, neque cavet pericula, lenta verò tempus habet, ut noxia observet & evitet.

XIV. HIE-

XIV. HIEROGRAPHIA.

SVSTINET NEC FATISCIT.

Andreas Gritti, cum fœliciter octennii bellum pro Venetis gessisset, ac Patavium contra Maximilianum defendisset, hanc Hierographiam à M. Joan. Cotta Poëta Veronensi inventam auroque insculptam inter amicos, cum jam Dux Venetorum electus esset, clam distribuit. Sustinet autem in hac Hierographia Atlas orbem, universæ nempè naturæ maximam molem, imo & universum ipsum. Inquit Symbolum; Sustinet nec fatiscit, Sed quis universum ipsum sustinere potest? profectò nemo nisi Deus Opt. Max. Quid itaque indicatur? Nihil aliud, quam eos, qui à Deo ad res magnas, aut ut Rempub. regant vocati sunt, labores vocationis suæ ferre constanter debere: Juvabit enim illos divina virtus, ne oneri succumbant aut fatiscant, perfer itaque & obdura, SVSTINE NEC FATISCE, Deus opem feret & labor compensabitur vel hîc vel in vita æterna.

XV. HIE-

Petrus Landus Venetorum Reip: Dux 78.

B

Franciſcus Donatus Venetorum Reipublicæ Dux 79.

XV. HIEROGRAPHIA.

IN OLLIS VENARI.

Principes viri in ſylvis, non in ollis venari, hoc eſt, ſuis, non alienis laboribus ſibi rem, ſtatum & dignitatem comparare debent. Qui enim alienos labores devorant, ac ab aliis præparata, & conſtituta ſibi applicant, ac in proprios uſus convertunt, illi milvis, (quorum rapacitas cuivis cognita eſt,) comparari poſſunt: Dum enim prædam in aëre milvus quærere deberet, ollam decoctis carnibus plenam (in hoc Hieroglypto) faciliori compendio invadere conſpicitur. Hic acquirendi modus, ut privato nulli convenit, ita nec Principi, niſi Tyrannus haberi velit. Tyranni enim per fas nefasque per vim ad ſe rapiunt, ac præſenti ſorte minimè contenti, Regna ac Reſpubl. benè conſtitutas perturbant, invadunt, ſuiſque regnis injuſtè adjungunt. Princeps iſte Petrus Landus, ne talis putetur & habeatur, Tyrannorum, ac illorum, qui in otio degentes, injuſtè aliorum opes ad ſe trahunt ac conſumunt, imaginem Hieroglypto exhibet. Vitii enim turpitudo exemplo aliquo hominis menti inſclupta, ac palam figura oculis objecta, mentem non ſolum ne peccet firmat & tuetur, verum etiam virtutis ſtudium ſummoperè placere oſtendit.

XVI. HIE-

XVI. HIEROGRAPHIA.

LIBERTAS SVB METV.

Tracta est hæc Hierographia à vulgari fabula: Equus enim quidam freno sessoreque excusso, veloci cursu sylvam (libertate adepta) petulans petiit, ibique in lupos famelicos incidit; à quibus cum dilaniandus sterneretur, nullaque vitæ spes amplius superesset, exclamasse narratur: O me miserum & infelicem! qui clementem meum dominum abundè pabulum mihi suppeditantem gestare nolui, jam luporum visceribus gestabor! Symbolum ait, LIBERTAS SVB METV, & verè; ut enim equo illi absque metu in sylvam excurrenti interitus præsto fuit, ita & Rebuspub. privatisque hominibus, ni prudenter pericula, quæ vel libertatem labefactare aut tollere possunt, observent, ac evitent. Insidiari libertati Rerumpubl. Tyranni solent; quia non se, ut populo & communitati, sed populum, ut illorum libidini & voluptati inserviant, creatos arbitrantur. Libertas itaque quævis cum metu non careat, quin facilè in servitutem commutetur; citius autem ea, quæ in peccandi licentia constituitur, ac vera libertas dici non potest. Est siquidem libertas, teste Cicerone, potestas vivendi ut velis, verum certo tantum modo. Nam Cicero priorem exponens definitionem, inquit ita. Is vivit ut vult, qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui

vivendi via considerata atque provisa est, qui legibus quidem non propter metum, sed ea sequitur atque colit, quia id salutarè esse judicat. Qui nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat denique, nisi libenter ac liberè: cujus omnia consilia, resque omnes, quas gerit, ab ipso proficiscuntur, eodemque referuntur: nec est ulla res, quæ plus apud eum valeat, quam ipsius voluntas atque judicium, cui etiam fortuna ipsa cedit. Libertate vera quia fruitur Respublica Veneta, cujus caput Dux iste Franciscus fuit, ut posteris consulere, ac prudentiæ suæ testimonium relinqueret, admonitos eos voluit; ne libertate, quâ ipso imperante fruuntur, abuterentur, ac tanquam effrenes equi peccandi licentia in vitia ruerent, ac sine metu amittendæ libertatis, nimis securi, vicinis Monarchis prædæ essent. Dum enim libertas peccandi nimia conceditur, ac peccata impunita relinquuntur, bonorum oppressio, ac propter illatas injurias ulciscendi cupido, pristini status mutationem & servitutem facilè inducunt. Quæcunque itaque florere Respublica diu vult, imprimis operam det, ut viri boni tuto degere, ac vera libertate frui possint; nec non improbi, quantumvis magni, legibus coerceantur, ac delinquentes plectantur.

Marcus Antonius Trivisanus Venetorum Reip: Dux 80.

Franciscus Venerius Venetorum Reipublicæ Dux 81.

XVII. HIEROGRAPHIA.

SVMVS.

SVMVS inquit Symbolum: Verum dubitant arguculi an ſimus nec ne; nam præſentis temporis eſt Symbolum: Tempus autem præſens nullum videtur. Fluit enim perpetuo tempus. Si momentum & ipſum nunc putes, falleris, quia tantum connectit futurum cum præterito, ut linea quæ connectit album lignum nigro, apparens quidem, ſed ſine ulla latitudine. Eſſe tamen nos verè ſcimus, ſed ita ut ea, quæ in perpetuo ſunt fluxu, ac ſtabilè nihil habent. Fluxus & inconſtans noſter iſte ſtatus horologio Solari, cujus umbra nunquam quieſcit, ac clepſydrâ, cujus momenta continuè fluunt nec conſiſtunt, commodè deſignantur. Verùm Myſta, non ſolum ſe nihil eſſe, (ut præſens tempus nullum dari poſſe videtur) oſtendere, conatur: Sed etiam, ſe nunc dignitate illuſtrem, quiſnam prius fuerit, ac poſt hanc vitam futurus ſit perpendere. Qua contemplatione nihil utilius eſt, tum, ne ad majores honores evecti ſuperbiamus, tùm etiam, ut imbecillitatis noſtræ memores ita vivamus, ut poſteris bonum noſtrum nomen relinquamus, & vitæ æternæ participes fiamus.

XVIII. HIE-

XVIII. HIEROGRAPHIA.

AVDACES IVVAT.

Audaces fortuna juvat timidosque repellit, Canit Virgilius; à quo versiculo author Hierographiæ Symbolum accepit. Verùm fortunam adjicere noluit, quod fortuna temerarios potius, quam audaces juvet. Ac si audaces optatæ rei exitus ferè sequatur, id non fortunæ, sed virtuti & prudentiæ tribuendum esse: Audaces enim, quæ aggredi volunt, prius consultant: Temerarii, absque consilio in quævis pericula sese conjiciunt ac præcipitant. Leo ut est animalium omnium audacissimus & Rex; ita aptè illius figurâ erecta, ac ad pugnam instituta, audacia significatur: quæ principibus viris imprimis convenit; tum, ut res magnas, arduas ac periculosas non tentent, nisi adhibito prius consilio; tum etiam, ut ab inceptis non facilè desistant, sed leonum instar magna animi fortitudine audacter & intrepidè iis incumbant, donec ad optatum finem perducant. Nihil enim turpius Principi, præsertim in rebus bellicis, quam quid inconsultè aggredi, ac tentata frustra cum ignominia relinquere. Rectè itaque Mista audaces consilium juvare asserit.

Hieronimus Priolus Venetorum Reip. Dux 83.

XIX. HIEROGRAPHIA.

NVLLA HORA SINE LINEA.

Linearum picturâ nobilis fuit Appelles: Is cum Protogenem pictorem, qui peregrè profectus fuerat, quæreret, lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam: nolebat enim domesticis nomen suum dare. Reversus Protogenes, ac subtilitatem lineæ contemplatus Appellem quæsivisse asseruit. Quapropter arrepto penicillo alio colore tenuiorem lineam in illa ipsa duxit, ac præcepit, ut, si rediisset, illi ostenderetur. Reversus Appelles ac vinci erubescens, tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum, ac Protogenem hac ratione superavit. Appelles id in ore habere solebat: Nullam diem illi esse sine linea. Cujus sententiæ, Symbolum hoc simile est, viris omnibus, qui Reipublicæ inserviunt ac præficiuntur observatu necessarium. Vt enim Sol, qui inferiora hæc omnia calore & luce regit, generat, producit, ac fovet, nunquam quiescit, ac stylo, quem in horologiis solaribus radiis suis illuminat, singulis momentis umbram facit, & proinde NVLLA etiam HORA SINE LINEA elabatur: ita etiam Reipubl. Duces nunquam otiosi esse, sed assiduis exercitiis populi bonum & commodum curare debent. Hoc quia huic Duci semper propositum fuit, diligentiæ suæ notam posteris hac Hierographia reliquit.

XX. HIEROGRAPHIA.

PAVLATIM PAVLATIM.

Paulatim incedit, ſed ſecurè teſtudo. Securè propter domicilium ac tegumentum, quod ſecum perpetuo fert, ita compactum mirabili naturæ artificio, ut eo ab omni periculo rupium, ubi degere ſolet, defendatur & muniatur. Nam à ſaxis, ſive in illa præcipitetur teſtudo, ſive ea in illam decidant, neque lædi ipſa, neque tegumentum confringi poteſt. Oſtendit hac Hierographia prudentiam Myſtæ, quâ in rebus arduis & quæ ad Reipublicæ ſuæ ſalutem ſpectant utitur, PAVLATIM enim difficillima negotia gerit, ac non niſi circumſpectè & deliberatè. Hac enim ratione tuto ad optatum finem, etſi paulo tardius, perducuntur. Sat cito, inquit ille, ſi ſat benè: Complures properantes & abſque conſilio ſua conficiunt, verùm ſæpè illos properantiæ nimiæ pœnitet. Si aliqua res celeritate opus habet, res bellica eſt: Verùm ni & illa conſilio ſubitaneo præhabito geratur, multorum exitio properantis ſtultitia plectitur. Valet enim ſemper hoc Saluſtii: Priuſquam incipias conſulto, at ubi conſulueris maturè opus eſt facto.

XXI. HIE-

Petrus Loredanus Venetorum Reip. Dux 84.

Aloysius Mocenigus Venetorum Reip. Dux 85.

XXI. HIEROGRAPHIA.

NON SVNT TALES AMORES.

Duo Hastarum manipuli vincti concordiam viresque junctas, multorum vincula, amorem significant. Vt enim junctæ hastæ nulla ratione infringi, ne à robustissimo quidem viro, separati facillimè ac à puero possunt. Ita etiam Regna ac Respubl. concordes nullâ hostium vi subverti possunt. Hanc concordiam conservat amor civium erga se mutuo, quem virtus & bonæ leges similiaque civium studia parere solent. Hîc si labatur aut vacillet, & vel propter diversam religionem, aut alias causas, ultroque minuatur aut pereat Respubl. tandem pessum it, ac non diu stare potest, ut multæ etiam optimè institutæ Respubl. suo interitu satis declarant. Id Mysta prævidens aliquando (ut nihil in rebus humanis perpetuum) Reipublicæ suæ posse contingere, ait, NON SVNT TALES AMORES hominibus, ut nunquam dissolvi ac infringi possint; ac propterea se dolere casuram aliquando florentissimam Rempublicam.

XXII. HIEROGRAPHIA.

VI PARVA NON INVERTITVR.

Vt elephas animalium vastissimum VI PARVA NON INVERTITVR; ita nec magna Res-

publ. quæque divitiis opulentiâ ac virtutibus floret: Hæc enim duo, tanquam columnæ eam, ne labatur, sustinent. Divitiis enim ea quæ necessaria ad conservationem Reipubl. sunt, ut confœderati, annona, milites, & arma comparantur, ac incolarum virtute ea quæ comparata sunt in optimos usus vertuntur. Virtus autem una non sufficit. Nam justitia, fides, prudentia, fortitudo ac temperantia requiruntur. Justitia, ut inter populum æqualitas Geometrica & Arithmetica servetur, crimina puniantur, benè de Republica meritis præmia dentur: Hac enim ratione pax servatur, & discordia, quæ cives perdere solet, prohibetur. Fortitudo, ut tum ad invadendos hostes, tum ad tuendam Rempublicam, ac molestias quasvis ferendas, promptus sit animus. Fides, ut commercia tuto geri, ac quilibet securè de se, vel suis rebus, quod volet, statuere possit. Prudentia, ut gerenda quam optimè gerantur, & vitanda securissimè vitentur. Ac postremo temperantia, ut malorum, rixarum, tumultuumque causæ, quæ ex luxu ac ebrietate nasci solent, impediantur. Istis profectò innitens columnis Respublica Veneta, (ad quam proculdubio direxit Aloysius Mocenigus hanc Hierographiam) VI PARVA NON facilè INVERTETVR. Non cadet enim (quæ jam aliquot centenis annis floruit) priusquam virtus exulet, crimina impunita maneant, ac potentioribus peccandi licentia libera relinquatur, plebsque opprimatur, ac ad seditio-

ditionem compellatur. Quæcunque enim Respublica diu ſtare vult, nulli rei magis, quam ut probi, tuti injuriâ & damno vivere poſſint, ſtudere decet. Qui Rempublicam perdi volunt, improbos inducant, qui luxu, intemperantiâ, perfidia ac malis moribus, bonos corrumpant: ſic enim brevi illius habebunt exitium. Perpendens itaque Mocenigus Reipublicæ ſuæ, ſibi commiſſæ, magnitudinem & potentiam, verè VI PARVA NON facilè INVERTI poſſe aſſeruit.

XXIII. HIE-

Nicolaus de Ponte Venetorum Reipub. Dux 86.

Pasqualius Zicogna Venetorum Reip. Dux 87.

XXIII. HIEROGRAPHIA.

ALIIS INSERVIENDO CONSVMOR.

Nicolaus de Ponte ad familiæ nomen, dum pontem pro Hieroglypto exhibet, appositè, quod cognomine & re pontis instar sit, alludit: ut enim pons eorum à quibus calcatur pedibus consumitur; ita & ipse Reipublicæ suæ præfectus, dum eos, quos tegit curare, ac justitiæ administratione, aliisque muniis publicis inservire cogitur, ALIIS INSERVIENDO CONSVMI verè asserit. Magnum enim onus est, Reipubl. servire absque absoluta & regia potestate, interea tamen omnia ad commodum populi aptare debere. Laude quidem omni dignissimum, cum boni Principis suprema lex salus populi esse debeat, sed quæ multa incommoda & pericula secum trahat. Bellua enim multorum capitum est populus, quibus singulis diversa de rebus insunt judicia, & quod uni placet alteri displicet. His omnibus qui ut placeat studet, non parum consumitur, animique & corporis vires frangit. Non mirum itaque bonum hunc Principem officio & vocatione sua strenuè fungentem, ostendere velle, quid lucri & emolumenti oblata illi Ducatus dignitas afferat; nihil videlicet, quam pericula, curas & sollicitudines, quæ vel interitum, vel varias animi, & corporis ægritudines inducunt.

XXIV. HIEROGRAPHIA.

VLTRA NVBILA.

Vt navis tempestate jactata tandem secundo afflante vento securo esse in statu videtur, ac ciconia ad altissima volatum dirigens tandem etiam ultra nubila delata, neque à pluviis, neque ventis amplius quicquam perpeti potest; ita Pasquasius iste Dux à ciconia nomen familiæ suæ habens, ciconiæ exemplo egregiè ostendit, se ad summos quidem honores pervenisse, ac post varios fortunæ insultus, eâ jam satis prospera frui; verùm nondum plane securum esse; ut casui ciconia ac vecturâ onusta navis antequam portum attigerit, naufragio ac submergendi periculo exposita est. Has animi sui angustias & curas Hieroglypto notat, ac nihil in rebus humanis tutum, neminemq; ante supremum diem quantumvis fortuna arrideat, beatum dici posse significat. Laude propterea non mediocri dignus. Nihil enim prudentiùs, quam fortunæ applausus suspectos habere, & ita firmare animum, ut si velum vertet, noxa non sentiatur. Magnum quid videtur ad honores summos evehi, sed ut honos, ita onus crescit, & quantum honoris accrescit, tantum libertatis decrescit Sic, qui Rebuspubl. præficiuntur, summum quidem locum summamque dignitatem obtinent; verum ingenti adjun-

cto

cto onere, dum omnibus ac singulis Reip. membris regendis occupantur, ac rectè, ut figura indicat, onerariæ navi similes sunt, quæ, quo amplior, eo plura in se recipit, ac quo plura, eo oborta tempestate majoribus periculis exponitur, ac facilius undis (ni se cito exoneret) obruitur. Libertatis jacturam capere illos, qui summa in dignitate constituti sunt, notum est: Vix enim animum à curis relevare, rebus domesticis, liberisque bene educandis, ac valetudini curandæ operam dare, illis licet. Hæc omnia qui nescit libertatem minuere, vix sapit. Valeant itaque honores tot periculis ac incommodis venales, ac mediocritas in rebus omnibus quæratur, & sufficiat.

Iacobus Foscarinus Venetorum Reipub: Dux. 88.

Marinus Grimanus Venetorum Reipublicæ Dux. 89.

XXV. HIEROGRAPHIA.

SOLA MIHI REDOLET.

Fasciculus florum Hieroglypto exhibitus varias & diversas Respublicas in hoc orbe constitutas designat: quæ etiamsi floreant, ac opulentiâ, bonis legibus, aliisque ornamentis celebrentur, ac cuivis placeant: Tamen ferè semper ea in qua quis natus & educatus est, cæteris gratior, ac acceptior esse solet. Imprimis autem tum, cum in ea non solum commda vivendi ratio, verum etiam præcipuus dignitatis gradus habetur. Id, quia Jacobo Fossario contigit, quid mirum illi Rempubl. suam tam celebrem, tam bene constitutam, tam antiquam, tam claris viris, omnique disciplinarum genere ornatissimis, refertam, tam augustis palatiis ornatam, ac denique omnium rerum abundantiâ tam affluentem præ cæteris, quas longis parasangis præcellit, redolere & placere: Hunc animi sui affectum, hac Hierographia palam omnibus aperire voluit, eaque ratione, se quodammodo gratum patriæ suæ esse, ostendere. Gratitudinis enim est agnoscere acceptum beneficium, quod rependi non potest.

XXVI. HIEROGRAPHIA.

SYDERA CORDIS.

Sereniſſimi iſtius Principis Symbolum cum Hieroglypto parum convenire, ac Symbolum vix explicari poſſe, videtur. Quid enim ſydera cum leone, & quid cor cum ſyderibus convenniens habet? Cor profectò nullis ſyderibus, ſed cœlum tantum ornatur. Verùm prudentiſſimus Princeps abdita animi ſui non cuivis fortaſſe patere voluit, ſed iis ſolummodo, qui ocullriori philoſophiæ ſe conſecrarunt, ac myſticum Hierographiarum ſenſum conſequi valent. De microcoſmi enim ſyderibus hîc agitur, ac analogia majoris mundi cum minore (homine videlicet, qui microcoſmus vocatur) oſtenditur. Vt enim in majori mundo Sol ſuo calore & ſpiritu omnia fovet, ac ſyderibus omnibus lucem (Philoſophorum omnium ſententiâ) tribuit: ita microcoſmi Sol (id eſt cor hominis) caloris omnis, & vitalis facultatis fons, ad cerebrum (microcoſmi cœlum) ac principes facultates intellectum & ratiocinationem, ſuos radios ſeu ſpiritus mittit; ut principum facultatum meliores habitus, id eſt virtutes (quæ microcoſmi ſunt ſydera) illuſtrentur. Quæ verò ſunt ſydera, vel virtutes? Hieroglypton indicat, ac præcipuè crux leonis anteriori pede præmonſtrata, ſcopuſque aliarum vir-

virtutum omnium, vera nempe religio. Nam virtutes, ut constantia, fortitudo, liberalitas ac magnanimitas, Leone Sancti Marci Venetorum patroni designantur. Mysticè itaque ostendere Princeps hac Hierographia voluit, veram Christianamque religionem, & virtutes omnes, præcipuè autem animi fortitudinem & constantiam, desideria & sydera cordis sui esse, ac optatam, quam cupit contingere, metam. Augustum me herculè propositum. Vt enim nihil majus religione, quâ DEO alligamur; ita nihil optabilius, quam rationem habere, ac modum virtute comparatum, quo ejus connexu & unione frui liceat.

Ioannes Galeatius Vice Comes Mediolani Dux. I. Comes Virtutum.

XXVII. HIEROGRAPHIA.

HVMENTIA SICCIS.

Exhibetur hic arboris truncus viridis, cui ignis ſubſtratus, & duæ ſitulæ aquâ plenæ appenſæ ſunt: Quibus haud dubiè indicare voluit Joan. Galeatius, ſe omnibus in rebus moderatione uti, & temperantiæ ſtudere, ac animi affectus omnes, præcipuè verò iram & libidinem, quæ igni optimè comparari poſſunt, ratione, ut aqua ignis vehementiam temperat, compeſcere. Quod certè animi propoſitum in viro magno & Principe ſummopere laudandum eſt, ac ab antiquis non parum celebratum. Extat apud Livium præclarum Scipionis Africani exemplum; qui Carthagine captâ, virginem captivam elegantiſſimâ formâ ad ſe perductam Romanorum hoſti & Principi deſponſatam, Sponſo ſanctè ſervari, ac reſtitui cum dote juſſit. Quâ temperantiæ ac munificentiæ famâ magnæ Hiſpaniæ partis ſtudium & favorem ſibi conciliavit, ut inde amica Romano populo fuerit. Julius Cæſar etiam iram comprimere ac ratione extinguere potuiſſe ſcribitur, ut nullius rei illum oblivio citius, quam injuriarum (quæ irarum fomites eſſe ſolent) caperet. Vtilis itaque eſt omnibus in rebus moderatio.

XXVIII. HIE-

XXVIII. HIEROGRAPHIA.

HVMENTIA SICCIS.

Similis omnino hæc Hierographia præcedenti est. Ob id ab ea ejus interpretatio sumi potest. Vt itaque præcedens moderatione omnibus in rebus opus esse docet, ita hæc. Moderatio autem imprimis illis, qui alios regunt, convenit. Quâ sæpissimè etiam contra sancitas leges, quod æquum est, distribuitur, ac observatur: Est enim æquum aliquid justo majus & correctivum ipsius, propter circumstantias, quæ positum justum immutant. Hinc proverbium: Summum jus summa injuria; dum videlicet nimis strictè observatur, neque pro eorum, quæ incidunt, natura moderatur ac corrigitur: Quid enim si statutum sit, eum, qui noctu gladium gerit, aut sclopeto plumbeas glandes ejaculatur, capite plecti debere: æquumne est peregrinum, qui legem ignorat, ac primum urbem ingrediens in legem peccat, capitis damnari? Nemo sane, nisi mente captus dixerit. Vir enim prudens & æquus, reum venia, ob ignorantiam, cujus causa ipse non fuit, dignum esse, ac id æquitatem postulare, quæ legem ita moderatur, neminemque absque culpa puniri vult, censebit.

Ioannes Maria Vice-Comes, Mediolani Dux II. Comes Virtutum

Philippus Maria Vice Comes Mediolani Dux ultimus ex Vice Comitum.

XXIX. HIEROGRAPHIA.

VEL IN ARA.

Non puto hanc Hierographiam à Galeacio Maria fuiſſe editam, ſed ab alio quodam, ſi vera ſint, quæ Paradinus refert: Scribit enim Galeacium ità libidini fuiſſe deditum, ut virgines ac honeſtas matronas vi compreſſerit, & violarit: eaque Tyrannide ſibi omnium odium ac præcipuè eorum; quos lædebat, ita comparaſſe, ut Andreas quidam Lampaganus ab illo graviter offenſus, in ejus mortem ſociis nonnullis ſibi adjunctis conſpirarit. Quia verò Principis majeſtas postquam ſæpius cædem cum ſociis propoſuiſſet, illum à cæde facienda terrebat, & prohibebat; ut intrepidus, ac ad facinus perpetrandum audacior eſſet, juſſiſſe ſibi ad vivum in tabella imaginem Principis depingi, ad quam aliquoties in die, ac cum luberet, pugionem adigebat. Tandem cum frequenti & quotidiano adactu jam ſibi audacior videretur, ſociis acceptis templum, ubi Princeps ſciebat ingreſſum fuiſſe, ac illum colloquii quaſi cauſa per ſatelites accedens, pugione ſubito interfeciſſe. Hæc profectò hiſtoria, ſi vera eſt, ſatis declarat, neque interfectum Galeacium hac Hierographia uſum fuiſſe, neque etiam interfecti filium vel nepotem. Quicunque itaque is fuerit, vel indicare ulciſcendi cupiditatem voluit, vel in patriam ſtudium, Mutii Scævolæ exemplo, qui VEL IN ARA hoſtem

ſuum, ſi ſeſe obtuliſſet occaſio, trucidaſſet. Glorioſum enim eſt patriæ hoſtem trucidare. Hoſtes patriæ ſunt, qui patrias leges, & patriam religionem, exſtinguere, delere, vel mutare volunt. Pro his pugnandum, dum vires valent, dum deficiunt aut ceciderunt, cedendum potius; ſatius enim eſt partem patriæ, quam nullam ſupereſſe.

XXX. HIEROGRAPHIA.

BATTI TVTTI SE NON GVASTA.

Imperantis vel conſulentis eſt Symbolum, ait enim: Feri omnes, ſi non deſtruis. Obeliſci ſunt lignei, quos feriri omnes vult Myſta; Erecti enim collocantur, ut dejiciantur à ludentibus. Interdum omnes dejici, ut vincatur, & numerus dejectorum vincenti propoſitus compleatur, debent; quod ni fiat & unus tantum ſuperſit, amittitur victoria. Obeliſcis autem Myſta inimicos, & in necem, vel detrimentum ſuum confœderatos, intelligi vult. Quos vel non laceſſendos, vel omnes opprimendos, utilè eſſe ſecuritatis cauſa arbitratur. Crudele quidem & parùm Chriſtiane conſilium (ſi hoc modo Symbolum interpretari velimus) ſed quod in rebus politicis utile & neceſſarium videtur. Paucorum enim interitu ſæpe multorum cavetur, ac Reipublicæ tranquillitas conſervatur. Hujuſmodi conſilium à Turcarum Imperatoribus obſervatur, ad Tyrannidem enim euecti, fratres, quoſque ad regnum

jus

jus habere putant, necari omnes, ut ſuperſtites, ac à nullo laceſſiti regnent, jubent. Abſque tamen periculo hujuſmodi animi propoſitum exequi non licet: Quia multoties, qui inimicos aut hoſtes ſuos delere omnes conatur, non poteſt, vel, quod non omnes norit, vel, quod crudelitate illa hoſtium amicos ſibi hoſtes faciat, atque hoc modo inimicorum inſidiis ſe exponat, ac in alios conſtitutam necem in ſe transferat. Eleganter periculum hoc (ſi Christianè Symbolum explicare velimus) inſinuare Myſta videtur, dum ait; Omnes feriendos, aut rem malè geri; non ſufficit enim conatus, ut res bene geratur; Quia ſi unus ſuperſtes manſerit, is aliorum necem ulciſci, hoſtibuſque multùm negotii faceſſere poterit: Omnes itaque dejiciendi aut delendi ſunt. Verùm quia id difficulter & non ſine ſummo periculo fieri poteſt, quid aliud inferre licet, quam Symbolum obliquè innuere, hoſtibus parcendum, Deoque ſoli vindictam relinquendam, Myſtæque propoſitum pium eſſe. Chriſtianus enim fuit, proinde nihil æquè Chriſtianum piumque Principem magis decet, quam hoſtes non lædere vel laceſſere.

Franciscus | *I Sfortia,*
Mediolani | *Dux IIII.*

I. HIEROGRAPHIA DUCUM MEDIOLANENSIUM.

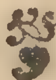
QVIETVM NEMO IMPVNE LACESSET.

FRANCISCUS Sfortia Dux Mediolanensis, cùm Ducatus possessionem ad se hæreditario jure per uxorem Blancam Vicecomitissam devolutam, accepisset, ac turpulentum Reipubl. statum armis ac vi compescuisset, munitionemque firmissimam Portam Joviam appellatam, tumultuum impediendorum, ac securitatis gratiâ extruxisset, militaribus insignibus venaticum canem clunibus insidentem, ac anterioribus pedibus insistentem, sub pinoque quiescentem appingi curavit, adjecto Symbolo: QVIETVM NEMO IMPVNE LACESSET. Quo proculdubio indicare voluit, se neminem lacessere velle verum lacessitum, promptum ad defendendum ac offendendum fore. Quod re ipsa Jovio teste præstitit, cum Renatum Regem Provinciæ, bello ad se imminentem, armis compesceret. Boni enim Principis indoles est, neminem offendere, neminique vim aut injuriam inferre; verùm in offendentes aut lacessentes graviter sævire.

II. HIEROGRAPHIA.

QVIETVM NEMO IMPVNE LACESSET.

Differt hæc Hierographia à priore Hieroglypto, non Symbolo. Nam hic canis inquietus, ac latrans in truncum arboris impetum facit, quem dejicere conatur. Inquit Myſta; QVIETVM NON IMPVNE LACESSET. Trunco, ſe qui quietus eſt, ac neminem laceſſit, ſtatumque ſuum ſatis firmum; ac cane, hoſtes ſuos notari vult. Hos non ſolum fruſtra in ſe impetum facturos, verùm etiam defatigatos ſibi ipſis nocituros, ac non impunitos manſuros Symbolo declarat. Vt enim nimio latratu defatigatur & læditur canis; ita etiam, quicunque potentem & quietum Principem oppugnat, oppugnando ſuas atterit vires, ac tandem iis dejectis, proſtratiſque, facilè vincitur, ac ſtultitiæ temeritatiſque ſuæ pœnas luit. Prudentiæ itaque eſt, quietos non laceſſere, neque irritare crabrones, ne laceſſiti damnum inferant, ac laceſſentes ſui mali ipſimet cauſæ ſint.

Galeatius Maria Sforzia Mediolani Dux V. Mar. Anconæ.

Bona de Sabaudia Galeatii Mariæ uxor, Ducissa Mediolani.

III. HIEROGRAPHIA.

ME TRAHIT ALTVS HONOS.

Quicunque honori aram construit, id est, omnia sua eo dirigit, ut summos honores consequi possit, is facilè honores nanciscitur, ac iis attollitur. Dirigit is; qui virtutibus operam dat, omnibusque prodesse studet, supremumque numen colit, amat, sibique uniri cupit. Id approbat aurea illa Salvatoris sententia: *Primum quærite Regnum Dei, & cætera adjicientur vobis.* Tanta enim virtutis, ac pietatis vis est, ut eam honor tanquam umbra sequatur, ac vitium fugiat. Non mirum itaque Mystam, qui mentem suam cœlestium rerum desiderio teneri innuit, (ut cœlestis globâ & stellæ docent,) Symbolo asserere, ME TRAHIT ALTVS HONOS. Agnoscit enim divini amoris vim, quâ ad perpetuos æternosque honores trahitur. Verum hi raro appetuntur, quod post hanc vitam tantum spes sit, eos consequi posse; omnes enim potius mundanis honoribus consequendis operam navant, quia ob oculos versantur & in quotidiano sunt usu. Sed melior sanctiorque hujus Principis sententia Christiano homini servanda est; quia cœlestia terrenis, ac æterna interituris præfert.

IV. HIEROGRAPHIA.

SOLA FACTA, SOLVM DEVM SEQVOR.

Plinio narrante Phœnix Arabiæ avis est: Vnus in toto orbe, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla, cæruleam roseis caudam, pennis distinguen-

ſtinguentibus, criſtiſque faciem, caputque plumeo apice cohoneſtante, vivere annis ſexcentis creditur, ac ſeneſcens caſtra thuriſque ſurculis conſtruere nidum, replere odoribus, ac ſuperbè mori. Ex oſſibus deinde, & cineribus potius, naſci primo ceu vermiculum, inde fieri pullum, & tandem adoleſcere. Vnicam hanc avem Principiſſa Bona SOLA FACTA ob mariti obitum, imitari voluit, ac propterea ſe SOLVM DEVM SEQVI ad ſupremum uſque diem Phœnicis exemplo potius velle, quam ſecundas nuptias celebrare, clarè Symbolo ſignificat. Laudatur ob idem propoſitum Annia Romana, quæ cum hortaretur, ut vidua juvenis formoſaque, iterum nuberet, reſpondit, ſe nolle. Quia ſi bonum conjugem, ut primum habere contigiſſet, perpetuâ, ſi eum mitteret, moleſtiâ victuram. Quod ſi contra in malum incidiſſet virum, nimiùm gravè habituram illud malum, quod nulla neceſſitate cogente ſibi ipſa peperiſſet. Valeria etiam Romana major Meſſalorum fratrum ſoror celebratur; quod cum ſimiliter hortaretur, ut ſecundo nuberet, reſponderit; Servium qui ejus vir fuerat, etſi aliis mortuus videretur, apud ſe tamen adhuc vivere. Non parvam itaque continentiæ, & pudicitiæ laudem meretur hæc Principiſſa, quod viduâ facta, nullum alium ſponſum, quam DEUM velit, qui interire nunquam, ac perpetua fœlicitate eam beare poteſt.

Galeatius Sfortia, Galeaty filius
Dux VI.
ESTE DVCES
SECVRITAS ALTER
Ludovicus Morus Sfortia Mediolani Dux VII.

V. HIEROGRAPHIA.

ESTE DVCES.

Ducum officium & munus eſt, gregarios milites in hoſtem ducere, ac factis induſtriam, fortitudinem, & peritiam rei militaris oſtendere, ut ſibi authoritatem & obedientiam erga milites pariant, iiſque animum ad invadendum hoſtem multo alacriorem faciant. Vbi enim conſpiciunt Ducem periculis ſe primum exponere, hoſtes aliquot ſternere, ac coronas militares aliquot mereri, pudet propriæ ignaviæ, ac præcipites in hoſtes ruunt, vel vincere, vel mori cupientes. Fas eſt itaque, Duces (ut Lancea in hoſtes præmitti ſolet) tum induſtriâ, tum rei militaris peritiâ, rerumque geſtarum gloriâ (quę coronis tribus notantur) cæteris militibus præcellere, ac rebus factiſque, veros Duces eſſe, docere. Hac enim ratione milites honoris & gloriæ cupidos, ac ad quævis audenda intrepidos faciunt. Dum enim gloriæ conſequendæ ſtudio inflammantur & tenentur, ac mentem præmiorum accipiendorum ſpe erectam habent, ultro citroque ſeſe in omnis generis diſcrimina præcipitant, ac præclarè rebus geſtis, coronas militares conſequuntur, & ad majores dignitates promoventur, tandemque exercituum Duces creantur. Rectè itaque Myſta ſuos monet, ut DVCES ESSE ſtudeant, ac honorem & gloriam ſibi tanquam ſcopum proponant.

VI. HIE-

VI. HIEROGRAPHIA.

SECVRITAS ALTERA.

Canis plebis ingenium optimè refert. Vt enim canis mendicitate vivit, blandiendoque sibi victum quæritat, aliosque canes & homines ab heri culina latratu, & morsu abigere, & arcere, dum se præferri animadvertit, conatur; ita etiam plebs: Potentiorum enim amicitias adulando commodi causa venatur, quas si consequi cum fructu non potest, ac se despici, commodaque omnia ad præcipuos deferri, & ab iis cum luxu consumi, percipit, suæ paupertatis pertæsa, ac magnatum fœlicitati invidens, latratu ac injuriis magnatum famam lacerat, ac morsu armisque illos ac totam Rempublicam (ni compescatur) perturbat. Compescitur autem viri alicujus præstantis & gravis oratione, legibus, pœnisque. Oratione etsi primus fervor plebis obtundatur; non tamen securus redditur Reipubl. status, nisi legum vis adhibeatur, ac seditionum capita carceribus includantur, iisque amplius nocendi occasio præcidatur. Tum enim SECVRITAS ALTERA, & vera Reipub. constituitur, quæ pravos, legibus pœnisque ad officia & tranquillitatem Reipubl. servandam cogit. Vbi libertas plebi nimia indulgetur, ibi viri boni servi, non liberi sunt, & ab illis securitas exulat.

Maximilianus Sfortia Mediolani Dux VIII.

Franciscus II. Sfortia Mediolani Dux IX. et ultimus.

VII. HIEROGRAPHIA.

BREVIS VITA MAGNANIMORVM.

Maximilianus Sfortia Mediolani Dux, hac Hierographia ſe ad res magnas gerendas animum quidem habere demonſtrat; verùm ſe animi deſiderium explere non poſſe propter vitæ brevitatem: Ait enim MAGNANIMORVM VITAM BREVEM, ac Hieroglypto oſtendit formicam, rem magnam, nempe cœlum petere. Magnanimum herculè animalculum, quod pro corporis magnitudine majores vires habet, quam quodvis animal, cujusque vires excedit animus, quo, etiamſi breviſſimæ ſit vitæ, multa conatur: Rempublicam enim inſtituit diligentiâ, curâ ac labore, dum domicilia & horrea exſtruit, tantos interdum terræ acervos ejicit, ut vix quis credere poſſit, à tam exiguo animalculo aſſiduis laboribus tantum acervum congeri poſſe. Vt itaque tanti animi animalculo animus eſt ad cœlum repere, ac priuſquam eo pervenire poſſit vita deficiat; ita dolendum, multos egregios viros, qui magna animo concipiunt, ut humano generi proſint, è vita tolli, priuſquam animi concepta ad optatum finem perducere poſſint.

VIII. HIE-

VIII. HIEROGRAPHIA.

SALVS ET VICTORIA NOSTRA.

Conſpiciuntur hic oleæ duo rami diademati inſerti Oleæ rami pacem, diadema Regnum vel Rempublicam. Symbolum reliqua exprimit: Ait enim SALVS ET VICTORIA NOSTRA, intellige, pax eſt in Regno vel Republica. Quia omne bellum quietis paciſque recuperandæ cauſa fit, quæ finis & ſcopus belli eſſe debet, nec non etiam victoriæ. Nam victoriâ obtentâ pax reſtituitur, ſalusque Reipublicæ. Hinc rectè Cicero; *Dulce eſt nomen pacis, res verò ipſa tum jucunda, tum ſalutaris.* Et Silius Italicus;

Pax optima rerum,
Quas homini noviſſe datum eſt, pax una triumphis
Innumeris potior, pax cuſtodire ſalutem
Et cives æquare potens.

IX. HIE-

Franciscus II. Sfortia Mediolani Dux IX. et ultimus
MI T DER ZEIT
ACCIPIO NVLLAS SORDIDA TVRRIS AVES
Christierna Christierni Regis Daniæ filia Francisci II. Ducis uxor.

IX. HIEROGRAPHIA.

Mit der Zeit.

Id eſt:

TEMPORE.

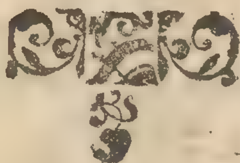
Tres in hac Hierographia viduntur rupes, ex ſingulis ſingulæ enaſcuntur Palmæ. Media rupes, ut & palma cæteris procerior, adjunctæ à lateribus rupes minores ſunt. Germanicè Symbolum additur; Mit der Zeit, hoc eſt TEMPORE, quaſi innuere vellet, tempore minores palmas fore æquales majori, quæ jam excrevit: Videlicet palmam majorem quæ victoriam adeptam ſignificat, jam eſſe conſtantem; reliquas verò ſperatas & imminentes mediæ ſimiles, & conſtantes rupium inſtar fore. Admonet etiam Symbolum authorem non diffidere ſibi, quin tandem progreſſu temporis de inimicis ſit reportaturus victoriam: Tantum patienter exſpectandum, donec palmæ excreſcant, id eſt, tempus victoriæ occaſionem maturam faciat.

X. HIE-

X. HIEROGRAPHIA.

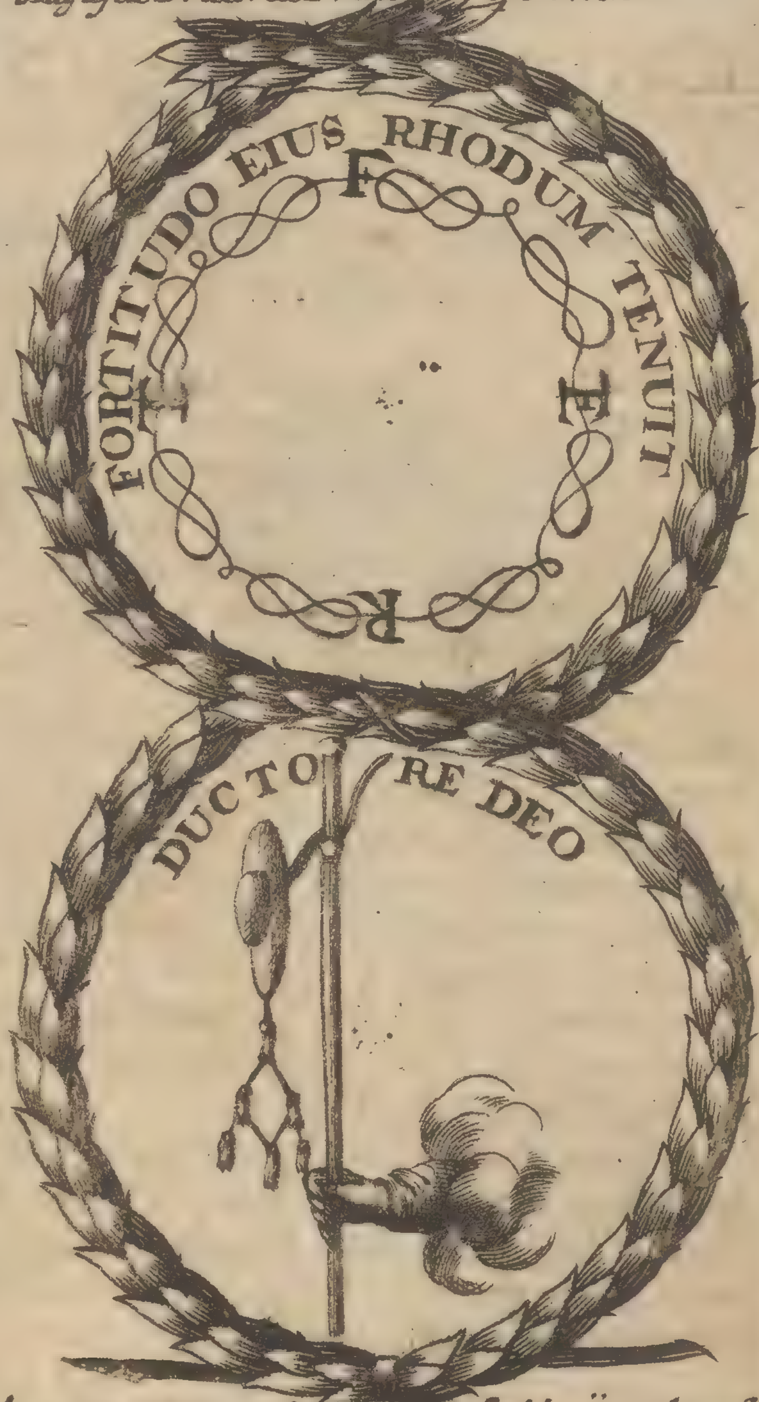
ACCIPIO NVLLAS SORDIDA TVRRIS AVES.

Inter Hierographias, quæ hoc volumine continentur, inepta hæc nihil egregium continere videtur; Loquitur enim Turris, ſeque ſordidam appellat, ait ſiquidem; ACCIPIO NVLLAS SORDIDA TVRRIS AVES. At quid hæc? niſi fortè ironicè Catharina (à detractoribus ſordida appellata) ſe ſordidam, quæ mundiſſima fuit, vocet, ac ſe nullas aves, id eſt, nullos leves & inconſtantes moribusque incompoſitis homines, qui aliis malo exemplo ſunt, ac ad vitia trahunt, in aulam ſuam admittere, indicare velit.

I.HIE-

Amadeus VI. Com: Sabaudiæ Dux Cablasy et Augustæ Prætoriæ Princeps Nolæ.

Amadeus VII. Dux Sabaudiæ I. Cablasy et Augustæ Prætoriæ Princeps Nolæ.

I. HIEROGRAPHIA DUCUM SABAUDIÆ.

FORTITVDO EIVS RHODVM TENVIT.

SOCIETAS annunciationis Beatæ Virginis ab Amadeo quinto Sabaudiæ Duce instituta fuit, hujus societatis Hieroglyptos, torques ex aureo funiculo his literis. F.E.R.T. insertis, fuit, quibus Symbolum exprimitur FORTITVDO EIVS RHODVM TENVIT. Refertur autem Symbolum ad Amadeum primum Ducem Sabaudiæ, qui equites Rodienses à Tyrannide infidelium liberavit. Amadeus quintus cum societatem instituerer, elegit socios quatuordecim præcipuos suos nobiles. Amadeum Comitem Genevensem, Antonium Dominum de Gavazeu, Hugonem de Callon, Dominum de Arley, Amadeum de Geneva, Joannem Vienensem, Admiralium Franciæ, Guillelmum de Granzon, Guillelmum de Calamon, Ronlandum de Veyssy, Stephanum Bastard de Labaume, Gasparum de Moneur, Barleum de Foras, Themardum de Menchon, Amadeum Bornard, ac Richardum Musard Anglum quorum singulis torquem aureum literis prædictis insertis, in memoriam primi Ducis, dono dedit.

II. HIE-

II. HIEROGRAPHIA.

DVCTORE DEO.

Amadeus iſte Sabaudiæ Dux, ſe ad Pontificatum DEO DVCTORE perveniſſe oſtendere voluit. Baculo enim, quo ſolent peregrinantes uti, curſum vitæ ſuæ, quæ nihil aliud, quàm vera eſt peregrinatio, demonſtrat. Baculum ſuſtinet manus è nubibus porrecta, nempe Deus, qui peregrinantem ducit, vitamque ejus dirigit. Pileus autem baculo appenſus Pontificatum, quem DEO DVCTORE conſecutus eſt, adumbrat. Monemur hîc, ut nos, vitamque noſtram DEO commendemus, benè ſemper ſperemus, neque præter modum ſoliciti ſimus: Quia ad vitam neceſſaria Pater noſter cœleſtis nobis abundè ſemper ſuppeditabit: Ait enim Salvator; *Primum quærite Regnum DEI, & juſtitiam ejus, & omnia adjicientur vobis.*

III. HIE-

Ludovicus Dux Sabaudiæ II Cablasii et Aug: Prætoriæ Princ: Pedemonty.

Amadeus VIII. Dux Sabaudiæ III. Cabl: et Aug: Pretoriæ. Princeps Pedemonty.

III. HIEROGRAPHIA.

TRACTA MAGIS FERIVNT.

Obſcurior hæc videtur Hierographia, verùm elegans eſt; nam figuræ explent, quod Symbolo deeſt: Ait enim Symbolum; TRACTA MAGIS FERIVNT (ſupple) quam fracta, aut decidentia: Arcus enim depingitur, cujus chorda aut funis fractus, ac ſagittæ fractæ, & decidentes apparent. Hierographiam hanc veram eſſe quilibet intelligit; verùm quo tendat author, difficilè divinatu eſt, fortè hoſtinm minas non ferire, ut gladium aut telum intelligit.

Non ſemper feriet, cuicunque minabitur arcus.

Propterea minas leveſque injurias negligendas ac contemnendas eſſe: Magni enim hoc animi eſſe indicium, ſi quis ab exiguis non facilè commoveatur, ſed tum primùm, cum honor, aut vita periclitatur, hoc eſt, cum verè feritur. Hujus animi, leo præ cæteris generoſum animal, exemplum eſt: Vulneratus enim, obſervatione mirâ percuſſorem novit, & in quantalibet multitudine appetit: Eum verò qui telum quidem miſerit, ſed tamen non vulnerarit correptum rotatumque ſternit, non vulnerat.

IV. HIEROGRAPHIA.

IACTÆ CRESCIMVS.

Exhibet hîc Myſta projectiles ollas artificiali igne repletas duas, quæ in hoſtes, aut obſeſſas urbes ad incendia excitanda projiciuntur: Hæ, quia flammam & ignem continent, ac is jactus, vento agitatus, aut in materiam combuſtibilem incidens, facilè excreſcit, rectè Symbolo adaptatur. Quo author Hierographiæ, ignis inſtar, ſi variis fortunæ procellis agitetur, aut jactetur, ſe majorem indies futurum arbitratur. Viros enim fortes non dejicit fortuna, ſed exercet; ut ubi injurias paulatim remiſerint, creſcant, ac malorum perpeſſorum memores, majori ſtudio & conatu animo fuiſſe infracto oſtendant, nullamque calamitatem metuere, quam non forti animo ferre, & ſuperare poſſint.

Philibertus II. Dux Sabaudiæ IIII. Cab: et Augustæ Prætoriæ Princ: Pedemonty.
PRÆST ANTIOR ANIMVS
NATVRA MA IORA FACIT
Carolus Dux Sabaudiæ V. Cab: et Augustæ Prætoriæ Princ Pedemon

V. HIEROGRAPHIA.

PRÆSTANTIOR ANIMVS.

Quia proprium aquilæ est Solem posse innoxiè inspicere, propterea pullos implumes subinde cogit (ut inquit Plinius) Solis radios intueri, & si conniventes animadvertit, præcipitat è nido, velut adulterinos & degeneres. Intuetur hîc quidem Solem aquila; verùm iter sursum institutum relinquit, ac deorsum tendit, non quod Solis radios non ferat visus, sed quod corporis vires, ut Solem petat, non sufficiant. Hæc eleganter Heros iste Symbolo suo accommodavit; Ostendere enim voluit, se omnibus animi & corporis viribus ad res magnas & sublimes tendere; verùm ad propositam metam & scopum pervenire non posse corporis, non animi defectu, quem præstantiorem & indefessum animadvertit. Is, etsi absque corpore nihil præstare, ac corpus ad nutum regere non possit, tamen subinde ejus vires auget.

Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit,
Ille etiam vires corpus habere facit.

Non tamen vires illæ animi appetitui, qui infinitus est, ac satiari non potest, comparari possunt: Consolatur itaque se, quod animus promptus fuerit, etsi corpus imbecille.

VI. HIE-

VI. HIEROGRAPHIA.

NATVRA MAIORA FACIT.

In confeſſo eſt, NATVRAM MAIORA FACERE quam artem. Si quis dubitet, contempletur in figura Oceanum, ejuſque fluxum & refluxum; Æthnæ ignitas evomitiones, quæ interdum ingentia ſaxa ad aliquot miliaria ejiciunt; nubium reſolutiones & imbres, quæ jugiter ſubinde univerſam Provinciam per aliquot dies perfundunt, inebriantque. Certè hæc nunquam ab arte fieri poſſe, quivis percipiet. Vt autẽ in his natura arti præpollet, ita etiam in iis, quæ homini inſunt. Fundamentum enim omnium artium & virtutum natura eſſe debet. Niſi enim quis aptus ſit ad artes aut virtutes, raro artifex aut probus evadet. Educatio multùm quidem poteſt, ſed materiam tantum, figuli inſtar, à natura ſuppeditatam efformat; quæ ſi inepta fuerit, nihil inde effinget. Hinc eſt, quod nonnullis videantur innatæ artes & probitas; aliis è contra neque educatione, neque præmiis aut pœnis artes vel virtutes inſeri poſſint. Vt autem quis illuſtris fieri poſſit & clarus, educationi ſuccedere debet fortuna, quæ efformatum educatione ornet, & laude, divitiis, honoribus & aliis fortunæ donis depingat. Quo author Symboli reſpicit; qui, etſi bene educatus, fortunâque accedente ad magna promotus ſit, præcipuam tamen fœlicitatis partem à natura, quę majora facit quam educatio & fortuna, ſe obtinuiſſe, inſinuare videtur.

Carolus Ioannes Amadeus Dux Sab. Cabl: et Augustæ Prætoriæ VI. Princ.Pedem:

Philippus Comes Baugiaci et Brixiæ, tum Dux Sabaudiæ VII. Prin: Pedem:

VII. HIEROGRAPHIA.

HÆRENT SVB CORDE SAGITTÆ.

Non videtur reſpondere Symbolum Hieroglypto obiter intuenti: Verùm ſi quis diligenter perpendere velit, eleganter convenit. Nam hìc nomine ſagittæ telum non intelligitur, ſed quod inſtar ſagittæ procul pelli, ac ferire poteſt. Proinde tormentum bellicum è terra prominens exhibetur, cujus pars (illa nempè quæ globum, aut id, quod ejaculari debet, continet) ſub terra latitat. Vt itaque ſub terra hæret, ſeu latitat jaculum; ita etiam magnanimus iſte Princeps indicare voluit, ſe quidem habere ſagittas, aut rationes, quibus ulciſci injuriam, ac iram explere poſſit; verùm ſub corde hærere, quod iram comprimat, rectaque ratione frenet: Heroicum enim eſt, non ſolùm hoſtes externos, ſed etiam internos, nempe pravos animi affectus domare, & vincere. Inter hos homini rationali nullus irâ turpior eſt. Ira enim ratione caret, & furoris eſt initium. Hinc rectè Ovidius:

Vince animos, iramque tuam, qui cætera vincis.

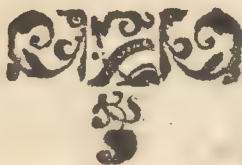
Verùm ut ira abſque ratione belluina eſt; ita quæ loco & tempore fit, ac ratione regitur, utilis eſt & neceſſaria, tum ad regendos ſubditos, tum

ad compeſcendos hoſtes. Hæc ſagittas ſub corde latentes habet tamdiu, donec occaſio offeratur; idque neceſſarium eſt Principibus, ne temerè & impunè ab hoſtibus vexentur.

VIII. HIEROGRAPHIA.

FORTITVDO EIVS RHODVM TENVIT.

Reperitur hîc Hierographia Amadei ſexti Ducis Sabaudiæ; niſi quod hîc ſerpens caudam ori inſertam habens addatur. Serpens prudentiam, Vinculum concordiam ſociorum, & literæ Symbolum explicant. Qui cauſam Hierographiæ intelligere cupit, legat quæ ad Hierographiam primam præcedentem ſcripta ſunt.

IX. HIE-

Philibertus Dux Sabaudiæ, Cablasii et Aug: Præt: VIII. Princ. Pedemont.

Carolus III. Dux Sabaudiæ IX. Cab: et Augustæ Prætoriæ Princ: Pedemont.

IX. HIEROGRAPHIA.

INFESTVS INFESTIS.

Elephas hoc habet peculiare, ut cum ovium gregem obvium habet, non solùm non offendat, sed proboscide, quâ manus loco utitur, hinc illinc oviculas amoveat, ut sibi viam faciat, easque non lædat. Generosus iste Elephantis animus causam præbuit Hierographiæ, quæ Elephantem sibi viam per gregem facientem, ne oviculas conterat, adjecto Symbolo INFESTVS INFESTIS, demonstrat. Vult autem author intelligi, se injuriam aut vim inferentibus infestum, quietis verò & benignis mitem fore. Quæ certè virtus etiamsi quemlibet deceat, nulli tamen magis, quàm Principi, convenit. Hâc enim amatur à populo, suoque loco dignus censetur, quod bonos tueatur, eosque præmiis ac honoribus ornet, malos verò puniat, & à Republica tanquam aliis infestos abigat. Qui Princeps subditorum facultatibus inhiant, ac minima data occasione ad se trahunt, omnibus se exosos faciunt, & non durabile regnum habent: Execrabile enim vulgò videtur, eum qui immensas habet divitias, non solùm tenacem esse, sed innocentes, aut vix pœnam meritos spoliare.

X. HIE-

X. HIEROGRAPHIA.

FIDE ET CONSILIO.

Elegans hæc eſt Hierographia & vera, quæ orbem fide contineri, & conſilio regi, oſtendit. Manus enim junctæ fidem, & angues conſilium vel prudentiam deſignant. Quantùm valeat in Republ. & conſiliis fides, ſciunt Politici omnes. Fides enim commercia firmat, ſine quibus nulla Reſpubl. florere aut ſtare poteſt. Fides laborantem ac egentem Rempubl. nutrit & alit. Hanc ſi Principes vel exercituum Duces amittunt, præcipites ruunt, neque amplius ſe vel exercitum tenere aut ſuſtentare, deficientibus facultatibus, poſſunt. Vt autem in iſtis neceſſaria fides, ita etiam in conſiliis, quæ propalari non expedit, ac ad tuendam Rempublicam, hoſteſque arcendos debellandoſve, inſtituuntur. Hæc enim qui contra fidem ſilentii datam detegit, hoſtique revelat, proditoris ſupplicium meretur.

Si quis Theologicè fidei vocabulum explicare velit, convenit optimè Symbolum Hieroglypto. FIDE enim, hoc eſt religione, ET CONSILIO, id eſt, legibus, quæ Juriſprudentum conſilio ſtatuuntur, hunc orbem regi certum eſt.

Beatrix Emanuelis Regiæ Portugaliæ filia Caroli Ducis uxor,
CON ESTAS
INSTAR OMNIVM
Emanuel Phili- bertus Dux
Sabaud: Cab: et Augus: Prætor: X Prin: Ped

XI. HIEROGRAPHIA.

CON ESTAS, id est, ISTIS.

Hierographia hæc inventa primo fuit à Joanna Arragonensi, quam Romæ præsul quidam senex deperibat, cum autem ab ea repulsam pateretur, neque libidinem explere posset, amore in rabiem verso, prohibuit ne ædes suas egrederetur. Verùm illa mandato neglecto clàm se Româ proripuit, ac Hierographiam hanc amicis in signum evicti periculi & victoriæ exhibuit. Exhibet autem leonem clunibus insidentem, pavidum, ac à tribus facibus, quæ manu virgineâ continentur territum. Leo, qui (ut inquit Plinius) senex primùm hominem adoritur, senem procum indicat; faces autem, quibus terretur leo, vel senex procus, pudicitia, generositas & prudentia sunt, quæ decus muliebre conservant. Pudicitiâ infamia arcetur, generositate insidiantes repelluntur, ac prudentiâ pericula caventur. ISTIS itaque tribus rectè se ferociam proci illudere gloriabatur. Cur autem hæc Beatrix eâdem Hierographia usa sit nescitur. Forte Theologicè Leone Satanam designat, quem tribus facibus, spe, fide & charitate domavit, ut diadema cœleste consequi posset: Vix enim credibile est, fœminam politicè hæc intelligi velle; nempe religione, justitia, & armis, tanquam facibus, diadema seu Regnum contra Leonem, id est hostem, servari.

XII. HIEROGRAPHIA.
INSTAR OMNIVM.

Quid ſibi velit Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ hoc Symbolo, INSTAR OMNIVM, difficilis eſt conjecturæ; præſertim, quòd ex Hieroglypto explicari, aut ſuppleri Symbolũ non poſſit: Nam corona ex lauri frondibus cum baccis exhibetur, ac in ſuperiori parte roſa ex unionibus, qui gemmam circumſtant, conſpicitur. Niſi forte Princeps, quemadmodum gemma iſta pretio, dignitate, elegantiâ & pulchritudine INSTAR OMNIVM unionum ſit; ita etiam ſe INSTAR OMNIVM ſuorum ſubditorum eſſe innuat. Princeps enim caput eſt Reip. & ſicut à capite non ſolùm motus omnium membrorum, ſed etiam ſenſus provenit; ita à Principe ſalus & fœlicitas populi proficiſcitur; ut recte Princeps ſe INSTAR OMNIVM, à quo ſalus & fœlicitas omnium dependet, dicere poſſit: Sed fortaſſis corona hæc, quę Ducib. Romanorum triumphantibus dabatur, ex lauri foliis, huic Duci INSTAR OMNIVM aliarum eſt: Solebat enim dari Obſidionalis Duci obſidionem paſſo; Civilis, civem liberanti; Muralis, primo murum ſcandenti; Caſtrenſis, caſtra occupanti & Navalis, primo navem inſilienti: Sed Triumphalis tantùm Duci totius exercitus, qui victoriam obtinuiſſet: Vt enim ille caput militum omnium & exercitus eſt, ita & corona ipſi data INSTAR aliarum OMNIVM eſſe debet. Principes itaque rectiùs majora, eaque, quæ cætera comprehendunt, quam viliora petunt.

XIII. HIE-

Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ, Cabl: et Augus:
Prætoriæ X. Princ: Pedemon: Comes Asti:
Nizzæ in Provinzia et
Generæ, March: Ital:
et Zevæ etc.
RECONDVNTVR NON RETONDVNTVR
SPOLIATIS ARMA SVPERSVNT

XIII. HIEROGRAPHIA.

RECONDVNTVR NON RETVN-DVNTVR.

Palo arma impoſita cernuntur, inquit Symbolum, RECONDVNTVR NON RETVNDVNTVR: Retundi enim, aut negligi ne pacis quidem tempore debent. Opinione ſiquidem citiùs ſæpe bella oriuntur, ac incauti & ſine armis facilè ſuperantur. Prudentes Principes tempore pacis cogitant de bello, ac ita omnia parant, ut orto bello extemplo parati neceſſariis omnibus ſint. Exemplum prudentiæ præbet Reſpubl. Veneta, quæ à multis annis armamentarium celeberrimum totius Europæ in promptu, omni armorum genere inſtructum habet. Verùm non ſolùm armis prudens Princeps pacis tempore ſibi proſpicere debet, ſed etiam theſauris, pecuniis, opibus ac viris, qui bella gerere poſſint; hæc enim nervum belli dicuntur vulgo conſtituere. Loca etiam, quæ ingreſſum Provinciæ prohibere hoſti poſſunt, tempore pacis muniri vallis, foſſis, aquiſque debent. Hæc enim qui differt donec bellum oriatur, ſibi & tempus defuturum ut rectè exſtruat, ſeque curis expenſiſque nimiis impeditum, id exequi non poſſe, ſentiet.

XIV. HIE-

XIV. HIEROGRAPHIA.

SPOLIATIS ARMA SVPERSVNT.

Hieroglypton proximè præcedenti ſimile eſt. Palo ſiquidem arma ſunt impoſita, Gnome verò differt, ait enim SPOLIATIS ARMA SVPERSVNT. Sed quo pacto ſpoliatis omnibus rebus arma ſupereſſe poſſunt? Superſunt ſanè, quia *furor arma miniſtrat.* Imo ira, vindictæque cupido cudunt & offerunt arma. Oſtendere itaque hac Hierographia Princeps voluit, nemini uim eſſe inferendam, victoſque non eſſe terendos planeque opprimendos, ſed ſic regendos, ut ſibi parci putent: Si enim victi omnibus exuantur rebus, animi anguſtia, egeſtas, dolor acceptæ ignominiæ, ac deſiderium recuperandæ libertatis cogunt, ut priſtinam libertatem quærant, & quævis tentent potiùs, quam ut miſerrimè vivant. Ob id Principes ſemper metuere debent, oppreſſis rationem non defuturam, quâ ſe liberent. Satiùs itaque indulgere victis ſuarum rerum uſum, quam penitus ſpoliare; ne ARMA, ut ſe ulciſcantur, SVPERSINT. Innuitur etiam hac Hierographia, potiùs debellandos, quam ſpoliandos adverſarios: Spoliati enim & non debellati data occaſione vindictam illatæ injuriæ, ut diximus, inſtituunt. Sic Romani, qui ad furculas Gaudinas omnibus rebus ſpoliati, ac ſub jugum miſſi erant, paulo poſt injuriam acceptam ulti ſunt.

XV. HIE-

Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ cum uxore Margaretha.

Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ Cablasy: et Aug: Præt. XI. Princ: Pedem:

XV. HIEROGRAPHIA.

QVIS DICERE LAVDES.

QVIS DICERE LAVDES, inquit Symbolum, ſupple, Margaritæ poteſt? Margaritæ autem uniones vocantur, ex quibus conſtat corona, alluditque ad nomen uxoris Princeps Emanuel. Sed unde laudari poteſt Margaretha? A fide, ſpe, charitate, pietate & religione, hæc enim crux illa indicat. Deinde à mundicie, ſimplicitate, pulchritudine eximia, quæ ab unionibus aut margaritis indicantur. A regia majeſtate, quam corona oſtendit, & ab elegantia, morumque comitate ac manſuetudine, quâ hæc Ducisſa ornata fuit. QVIS itaque DICERE LAVDES meæ Margarethæ poteſt? ait Maritus. Verùm & hoc modo intelligi Hierographia poteſt; QVIS DICERE LAVDES Margarethæ poteſt? quæ ſincero puroque amore ſuum amat colitque maritum, ac ſemper cordi incluſum conſervat; Aut, quæ ſinceritate puritateque cordis (quam uniones deſignant) crucem Domini Salvatoris, ejuſque nomen & memoriam in pectore gerit? Hebraicè enim E L Deum ſignificat. Conſecravit itaque uxori hanc Hierographiam, ejuſque virtutem propalare voluit.

XVI. HIE-

XVI. HIEROGRAPHIA.

NEC DEGENERO.

Vt arbores quædam fructiferæ inter alios fructus interdum insipidos, exsuccos, esuique inutiles ferunt; ita etiam parentes optimi aut prudentissimi ineptos, pravosque filios, genitoribus sæpiùs prorsùs dissimiles. Proinde hac Hierographia Carolus Dux ostendit, se à parentibus rerum gestarum gloriâ claris prognatum ab iis non degenerare, sed animo, moribus, ac virtute illis tam similem, quam avicula ovo exclusa progenitori suo; Hunc Principes, qui parentes omnibus Virtutibus ornatos habuerunt, imitari debent, ac parentum vestigia sequi, ne degenerent, ac indigni parentibus suis ab alieno exclusi ovo videantur.

XVII. HIE-

Carolus Enanuel Dux Sabaudiæ. Cablasÿ et

Augustæ Præ *toriæ Princ:*

IN
VIRTU
TE TU
A
N

Ped: Com: Asti, Nizæ et Gen: March: Italiæ etc.

XVII. HIEROGRAPHIA.

PRÆMIO ET POENA.

Conſpicitur hic palmæ & oleæ ramus diademati tranſverſim immiſſus, uterque victoriæ ſignum eſt. De palma non dubitatur, ſed de olea, quâ tamen, Plinio teſte, Athenienſes victores coronabantur. Alias pacis ſignum eſt. Verùm ad Symboli explicationem parum refert, num pax aut victoria ſignificetur. Nam diadema regium, (quod Regnum vel Rempublicam deſignat,) ſive id victoriâ partum ſit, ſive alio jure Principi advenerit; ut conſervetur & floreat, PRÆMIO & POENA opus habet: Præmia enim invitant incitantque hominem ad virtutem, pœnæ deterrent à vitiis. Si enim, teſte Cicerone, in Republica nec rectè factis præmia exſtent ulla, nec ſupplicia peccatis, neque domus, neque Reſpub. ſtare poteſt. Nam boni & Remp. juvantes, ſi deſit præmium, eam negligunt, ac perire ſinunt. Mali, ſi impunè ſcelera committi poſſe animadvertunt, tandem ea, quibus ſalus Reipubl. innititur, aggrediuntur. Quos itaque ipſa natura retinere in officio non poteſt, ii magnitudine pœnæ maleficio ſubmovendi ſunt. Sicuti in corpore, ſi quid ejuſmodi eſt quod reliquo corpori noceat, uri aut ſecari patimus, ut membrorum aliquid potiùs, quàm totum corpus intereat; ſic in Reip corpore, ut totum ſalvum ſit, quicquid eſt peſtiferum amputari debet.

XVIII. HIE-

XVIII. HIEROGRAPHIA.

IN VIRTVTE TVA. N.

Hierographia hæc nomini ſuo convenit: Sacra enim eſt, ac victoriam omnem numini adſcribendam eſſe docet: Quid enim aliud deſignatur, quam hæc oratio? O crux IN VIRTVTE TVA NIKA'Ω, id eſt vinco, ac in victoriæ ſignum Lauream coronam conſequar. Crucis enim ſigno non ſolùm Sathanas ejuſque machinationes coërcentur; ſed etiam hoſtes ſuperantur, ut multis authoribus comprobari poteſt. Nicephorus enim Conſtantinum Magnum, bellum contra Byzantinos gerentem, & jam bis victum, in cœlo crucem ſtellis formatam, hac inſcriptione, IN HOC SIGNO VINCES, vidiſſe aſſerit: ac poſtridie, pugnâ initâ, victoriam obtinuiſſe. Piè itaque veneratur hic Dux crucem, non propter figuram, ſed propter eum, qui illi affixus nos ſalvos fecit, ac virtute ſua nobis victoriam contra Sathanam, mundum & carnem præbuit.

I. HIE-

Alexander Medices Florentiæ Dux Primus.

I. HIEROGRAPHIA MAGNORUM DUCUM HETRURIÆ.

NON BVELVO SIN VINCER,

Id est,

NON RECEDO NISI VINCAM.

ALEXANDER iste cum Margaretham Austriacam Imperatoris filiam duxisset in uxorem, ac Thusciam æquissimè regeret, seque optima corporis constitutione præditum animadverteret, voluit rebus bellicis se clarum reddere, ac gloriæ causâ, pro parte Imperatoris se quodvis periculum subire, imo vel vincere vel occumbere velle, narrabat. Ad hunc scopum cùm Hierographiam quæreret, nulla hac aptior visa fuit; Rhinoceros enim ad pugnam adnatis armis instructum animal Elephantem aggredi solet, ventremque tanquam cæteris partibus molliorem cornu, quod in fronte vel tergo habet, petit, eo animo, ut non decedat à pugna, nisi Elephantem prostraverit & interfecerit. Ob id convenit Symbolo Hieroglypton, NON BVELVO SIN VINCER, hoc est, non recedo nisi vincam, Rhinoceros enim (ut ait Poëta) *nunquam victus ab hoste recedit.*

II. HIEROGRAPHIA.

PREMITVR NON OPPRIMITVR.

Vt Sol planetarum omnium maximus, & anima quasi totius orbis, tanto fulgore præditus, ut ubique præsens luce sua radiisque esse videatur, nihilominus tamen objecto Lunæ corpore radios per aliquot temporis momenta mittere non potest: ita magnorum virorum animi & studia fortunæ injuriis & calamitatibus sic interdum premuntur, ut vix videantur posse emergere. Tandē tamen, ut Sol decendente Luna pristinam faciem recuperat, suosque radios quoquoversum diffundit; ita etiam constantium Heroum animi ab infortuniis ac calamitatibus liberati, veterem exercendæ virtutis magnarumque gerendarum rerum consuetudinem recuperant; ut verè NON OPPRESSOS, sed PRESSOS tantùm fuisse, dicere possint. Hoc Symbolum etiam pulchrè veritati accommodari potest: Veritas enim una est, ut Sol; duplicia & multiplicia sunt veritati contraria. Vt autem Sol nunquam OPPRIMI potest, sed tantùm PREMI, cum videlicet Luna illi opponitur ac impedit, ne ipsius radii ad nos pertingant; ita nec Veritas, quæ etsi aliquando prematur & cæletur, tempus tandem in lucem profert, cujus filia esse dicitur.

III. HIE-

Margaretta Austriaca Caroli V Imp: filia. Alexādri Medices Duc: Flor uxor.

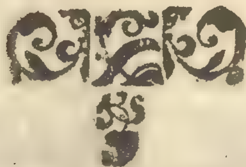

III. HIEROGRAPHIA.

CVM PVDORE LÆTA FOECVNDITAS.

Fœminæ lætari fœcunditate ſolent, ſed quò pacto illis pudori poſſit eſſe fœcunditas, ut Symbolum explicat, non intelligo: Niſi fortè dùm uterum gerunt, aut prolem ad latera habent, ob memoriam ſacrificii Deæ Veneri præſtiti, dum ſoboli comparandæ operam navarunt, verecundiâ afficiantur. Verùm iſtius ſi pudet, nimis probæ ſunt, quod peccatum in re honeſta & neceſſaria vereri videantur. Sed nonnullis mulieribus indoles & in probitatem propenſio ſæpe tanta eſt, ut cohiberi non poſſint, ac ea, quæ peccatis ſimilia ſunt, ſuſpecta habeant. Excuſetur itaque pudor iſtius Margaretæ, quæ læta fœcunditate, ut pavo pullos ſub alis, ita ſobolem magna charitate tuetur & fovet.

IV. HIE-

IV. HIEROGRAPHIA.

CVM PVDORE LÆTA FOECVNDITAS.

Non differt hæc Hierographia à priore, nisi quod hic pavo erecta & in orbem expansâ stet caudâ, ac sub illo pulli Pavone utitur, quod reliquas aves pennarum pulchritudine admirabili superet, & fœcunda sit avis; utpote, quæ duodecim excludat ova, studioseque conservet, ne mas reperiat, ac incubandi desiderio frangat. Habet expansas plumas, ut pulchritudinem regiamque majestatem designet, quam tamen cum pudicitia ac humilitate sustinet. Pudicitia nihil aliud est, quam pudoris incurrendi metus, aut evitandi studium. Pavo pudoris index, quia cum pedes intuetur, verecundiâ afficitur, ac plumas demittit. Pia itaque hæc Margareta se fœcundam magnaque dignitate præditam agnoscit, nec propterea se lascivire aut superbire, sed dona divina cum summa humilitate suscipere, pudicitiâque servare, rectè hac Glyphe ostendit. Est itaque huic Margarethæ concordia formæ atque pudicitiæ; quæ aliàs raro conveniunt: Nam ut inquit Juvenalis;

Lis est cum forma magna pudicitiæ.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriȩ primus Eques Aurei Velleris.

V. HIEROGRAPHIA.

VNO AVVLSO NON DEFICIT ALTER.

Hierographia hæc facilis eſt illi, qui ſcit Alexandrum Ducum à Mediceæ familiæ inimicis interfectum fuiſſe, Coſmumque ei ſucceſſiſſe, qui Principatum adeptus hanc Glyphen edidit, ut hoſtes familiæ, Alexandro exſtincto, ejuſdem proſapiæ non deeſſe, neque defuturos ſucceſſores ad Remp. regendam, intelligerent. Habuit enim Coſmus tunc temporis numeroſam ſobolem filiosque Reipubl. regendæ idoneos. Palma autem arbor præ cæteris electa eſt, quod ſit victoriæ ſignum; à qua, ut VNO ramo AVVLSO NON DEFICIT ALTER, ita neque ex pluribus alicujus Principatus hæredibus, uno ab hoſtibus interfecto vel exſtincto, alter deficit, qui hoſtes punire aut vincere poſſit.

VI. HIEROGRAPHIA.

DVABVS.

Vt duæ anchoræ naves, ne à procellis marinis conquaſſentur ac rumpantur, ſecuras reddunt; ita leges & arma Rempubl. ne à turbis aut ſeditionibus perturbetur aut ſubvertatur: Lex enim, tanquam anima Reipubl. totum corpus, ne morboſum, valetudinarium, ac malè affectum reddatur, conſervat. Ad ſalutem enim civium, civitatumque

tumque incolumitatem, vitamque hominum quietam ac beatam, conditæ ſunt leges, ut inquit Cicero; *Vbi leges non ſunt, ibi probi improborum libidini expoſiti miſeram trahunt vitam, ut apud Barbaros, inter quos potentiores legibus ſoluti cæteros opprimunt.* Præcipuus itaque ſcopus eſt legum, ſuos incolumes conſervare, ac nihil niſi ſalutem, atque utilitatem Reipubl. proponere, ut ait Ovidius;

Inde datæ leges, ne fortior omnia poſſet.

Verùm non juvant leges, ſi arma & miniſtri, qui illas exequantur, deſint. Armis enim improbi, & qui in legem peccant, aut Rempub. perturbare ſtudent coërcendi ſunt & plectendi: Præſtat enim nullam condere legem, quam non tueri. Dum enim latæ non ſervantur, & legislatoris & legum authoritas diminuitur, ac improborum peccandi audacia creſcit, bonorumque vita majoribus periculis exponitur; Quoque ſeveriores ſunt leges, atrociuſque improbi puniuntur, eo ſecurior, tutior atque beatior bonorum vita redditur. Nihil enim eſt, cur metuat probus ſeveriſſimam legem; in quam peccandi non eſt animus, aut ſi peccet, ſe ſupplicio dignum judicet.

VII. HIE-

Cosimus Medices Magnus Dux Hetrurię I. Mag: Magister Equestris ordinis S. Stephani.

VII. HIEROGRAPHIA.

FESTINA LENTE.

LENTE procedit teſtudo,ſed ſecurè. Lentè, ob onus & impedimentum; nam domicilium adnatum ſecum fert. Securè, quod domicilium ſcuti inſtar ſit,quo inter rupium præcipitia,ſi decidat vel ſaxis obruatur, tuto ire & commorari mirâ naturæ providentiâ poteſt. Vt autem feſtinare videatur, velum appictum eſt venti afflatu turgidum: Nam teſtudinis moram lentumque proceſſum inſulæ mari innatantis gravitas oſtendit. Sæpius repetitur Symbolum hoc in libro,ac eum,qui res arduas & magnas fœlici cum ſucceſſu gerere vult,neque feſtinanter & conſultè, ſed lentè ac exſpectata occaſione facere debere, docet. Primùm enim quid agendum ſit; deinde an fieri poſſit, cogitandum; tum demùm quomodo fieri poſſit conſultandum; ac poſtremo rationes,machinæ, aut inſtrumenta ad rem gerendam idonea quærenda ſunt: Hæc enim ſi quis diligenter perpenderit ac in promptu habuerit, occaſionemque rei gerendæ idoneam reſpondere animadvertit, non cunctetur amplius (elapſa enim ſemel occaſio raro remeat) ſed circumſpectè lentèque feſtinet: Percipiet enim, ſe deſideratum, optatumque rerum ſuarum exitum ac finem conſequuturum.

VIII. HIE-

VIII. HIEROGRAPHIA.

FIDEM FATI VIRTVTE SEQVEMVR.

Antiqui Capricornum ita pingere ſolebant, ut terræ globum remumque anterioribus pedibus, ac dorſo cornu copiæ contineret. Quâ figurâ nummum ſculpi juſſit Auguſtus Cæſar, qui Capricornum in Horoſcopo, vel pro aſcendente habuit; Etſi verò Aſtrologorum judicia vana ſint, vanaque plerumque promittant, quod ex neceſſariis cauſis quinam contingentes effectus fieri debeant, præſciri velint: Nihilominus tamen, quia Dux eundem Horoſcopum cum Cæſare Auguſto, ac Carolo Quinto Imp. habuit, eoque die, quo Auguſtus victoriam contra M. Antonium ad promontorium Attiacum obtinuit, eo etiam ipſo ille ad montem Murtanum Florentinos vicit, ejuſdemque fere cum Auguſto ætatis fuit; non videtur ineptè uſus hac Hierographia, quâ Aſtrologicis vaticiniis, neque probatis, neque contemptis, ſe Horoſcopi & FATI FIDEM ejuſque promiſſa VIRTVTE ſua, non Cœli SEQVI, & obtinere velle oſtendit. Major enim laus eſt propria virtute, quam aliena res magnas conſequi.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetrurię Primus.

IX. HIEROGRAPHIA.

DEI VIRTVS EST NOBIS.

Pii & fœlices illi ſunt, qui in fœlicitate, rerumque affluentia conſtituti DEUM colunt ac venerantur: beneficiique ab eo accepti memores, quicquid boni, vel beatitudinis adipiſcuntur, illi aſcribunt. Hac pietate Coſmum Principem fuiſſe inſignem fidem facit, quod poſt trucidati fratris funera, ad imperium, coronâ deſignatum, invitis ſicariis evectus, crucis (id eſt) numinis vim ſibi familiæque ſuæ Mediceæ, (quam aliquot globuli Hieroglypto inſerti notant) adfuiſſe Hierographiâ teſtetur & agnoſcat. Hac enim non ſolùm gratias numini, à quo imperium accepit, dicit: verùm etiam hoſtes bonâ cauſa deſtitutos, numinis metu, (quod à ſua ſtare parte aſſerit) à vi injuriiſque inferendis deterret. Arduum enim eſt contra ſtimulum calcitrare, ac contra eos, quos divina tuetur virtus, quid machinari, vel moliri.

X. HIEROGRAPHIA.

INTEGER VITÆ SCELERISQVE PVRVS.

Venationis Dea Diana, arcu pharetraque instructa, ſerpentem calcans pedibus, ac capricornum manibus tenens, conſpicitur. Exhibetur Capricornus, quia (ut præcedenti Hierographia notavimus) in Ducis horoſcopo conſtituitur; qui fortaſſis propter alias conſtellationes violenti quippiam Duci portendit. Verùm quia animus prudens ab aſtris non regitur, fataque evitare & fugere poteſt; propterea Diana cum ſerpente (id eſt prudenter) incedens, Capricornum (id eſt fatum) venatione captum manu detinet, ne libertatem ad virtutem tendentis animi impedire & illudere poſſit. Hæc procul dubio Dux ſibi applicare voluit; ac ſignificare, ſe, licet INTEGER VITÆ SCELERISQVE PVRVS ſit, fati minùs non metuere, ſed ratione & prudentia vitam ita inſtituere ac dirigere, ut quaſi captum ſuoque arbitrio ſubjectum habeat: Sapiens enim dominabitur aſtris, vitæque integritas hominem ad fœlicem optatumque finem deducere ſolet. Qui enim benè vixit, benè etiam mori ſolet.

XI. HIE-

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriȩ Primus

XI. HIEROGRAPHIA.

TVSCORVM ET LIGVRVM SECVRITATI.

SYLVA RENASCENS.

Elba Insula in mari Tyrrheno sita non procul à Plumbino Thusciæ promontorio Hieroglypton constituit. Huic ascriptum est, SYLVA RENASCENS. Fuit siquidem hæc Insula sylvis referta, ac præcipuè circa eam partem, ubi Cosmopolis civitas exstructa apparet. Hanc quia Thusciæ Dux à fundamentis ædificavit ac egregiè munivit, facti illius memoriam posteris relinquere voluit. Eleganter SYLVAM RENASCENTEM appellat, non arboribus, sed propugnaculis ac hominibus, qui non solùm se, ac ipsam Insulam, sed etiam Thuscos ac vicinos Ligures adversus externos hostes defendere, ac securos reddere possunt: Eo enim loco sita est, ut ipsi Thusciæ propugnaculi vice sit, ac invadentes Thusciam à tergo sit.

XII. HIEROGRAPHIA.

SVPERABO.

Vt adamas fortitudine, patientiâ & fulgore, reliquas gemmas superat; ita etiam Cosmus iste Magnus Hetruriæ Dux significare voluit tribus annulis adamantibus ornatis, se operam dare, ut alios omnes Principes fortitudine, patientiâ ac valore, hoc est, virtute, possit superare. Dignum certè

certè tanto Principi propositum : Fortitudo enim virum magnum imprimis decet, cujus munera præcipua sunt mortis dolorisque contemptio : Robustus enim animus & excelsus omni est liber curâ & angore, cum & mortem contemnit, & ad dolores ita paratus est, ut meminerit, maximos luctus morte finiri; parvos multa habere intervalla requietis; mediocrium nos esse dominos, ut, si tolerabiles sint, feramus: sin minus, æquo animo è vita, cum ea non placeant, tanquam ex theatro exeamus. Patientia enim fortitudini tam similis est, quàm adamas adamanti: Viro enim forti adversa patienter ferre, útilè est. Cujusvis enim doloris remedium est patientia; feras ideoquin & non culpes, quod vitari non potest. Valor, seu existimatio ob virtutes animique dotes sequi hominem solet: Ea siquidem natura est virtutis, ut quemvis in sui admirationem trahat, magni fiat & colatur. Porro annuli adamantibus ornati se mutuo complectuntur, ac virtutes has ita junctas indicant, ut separari non possint. Adamantis verò fortitudo, quâ omnes lapides & gemmas terere potest, ac patientia, quâ igni ac ferro resistit, dignitasque, quâ reliquas gemmas valore & æstimatione superat, cuivis nota est; Ita ut rectè obscura hæc Hierographia hòc modo explicari possit.

XIII. HIE-

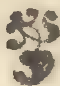
Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriæ Primus.

XIII. HIEROGRAPHIA.

FESTINA LENTE.

Jam aliquoties Symbolum iſtud quotidianum reperitur, FESTINA LENTE, verùm alia ſculptura; hic enim Delphinus circa anchoram & remum repens aut natans cernitur. Delphinus, Plinio teſte, velociſſimum omnium animalium eſt, ocyor volucre, ocyor telo, ac niſi multùm infra roſtrum os illi foret medio fære in ventre, nullus piſcium celeritatem ejus evaderet. Feſtinationis itaque index Delphinus, eumque LENTE FESTINARE docet circa anchoram revolutio, quæ celeritatem lentam facit, & remus, qui remoram, aut ſi mavis moram indicat. Diximus antea prudentes eos eſſe Principes, qui FESTINANTER & LENTE negotia magna gerunt, hoc eſt, qui mediocritatem ſervant, oblatas occaſiones non negligunt, ac nihil ſine conſilio aggrediuntur. Nam in rebus magnis memoriaque dignis conſilia primùm, deinde acta, poſtea eventus ſpectantur.

XIV. HIE-

XIV. HIEROGRAPHIA.

HETRVRIA PACATA.

Quid præstiterit Magnus Dux Cosmus HETRVRIA PACATA hac Hierographia ostendit: Ferociam enim leonum, hoc est potentum, luporum,(intellige) improborum, quique turbatâ Republ. bonorum opes consumunt & perdunt, compressit, illorumque loco cornu copiæ, id est, rerum omnium affluentiam & copiam induxit: Hæc enim pacem sequi solent. Tempore siquidem belli truces ac inquieti plerumque res gerunt, turbasque augent & promovent. Rapaces, fraudulenti ac avari, luporum instar, in turbis prædam venantur, omniaq; sursùm deorsùm commovent, ne desit rapinæ occasio: Ita, ut boni, quod se à turbis excludant, illis contemptui ac prædæ sint. Rectè itaque Hierographiâ significatur, PACATA HETRVRIA, leones & lupos domitos, ac omnium rerum abundantiam (quam cornu copiæ designat) pacis beneficio introductam esse.

Leonora de Toledo Magna Ducissa
Hetrurię Cosimi uxor.

Franciscus Medices Magnus Dux
Hetrurię ſecundus.

XV. HIEROGRAPHIA.

FAMAM SERVARE MEMENTO.

Nulla eſt virtus, quin viro maximè conveniat illique ornamento ſit: Fœmina ab alia virtute quàm pudicitia vix laudatur. Hanc vnicam ſi conſervet, jam omnibus virtutibus ornata videtur. Hac ſi careat, cæteræ omnes virtutes, ut affabilitas, manſuetudo, comitas, ac parſimonia, quæ mulieres ornant, ita ſordeſcunt & corrumpuntur, ut potius dedecori & vitio, quam decori ſint. Quo enim affabilior impudica, eo ſceleratior, ac ad decipiendos viros protervior, inſtructior, aptiorque judicatur; atque ita etiam de aliis virtutibus cenſendum. Verùm non ſufficit mulierem eſſe pudicam, ſed & ita vivere debet, ut honeſta habeatur & putetur, hoc eſt, FAMAM SERVARE debet, omneſque occaſiones fugere, quibus ſuſpicio impudicitiæ niducitur. Pudicitiæ veræ exemplum morte ſua exhibuit Lucretia Romana Collatini uxor, quæ à Tarquinio ſuperbo compreſſa pectus pugione, ne ſceleris conſcia fuiſſe crederetur, transfodit. Hanc pro exemplari & virtutis ſtimulo Leonora Coſmi uxor propoſuit, ac, ſi non morte, vita pudica imitata eſt.

XVI. HIEROGRAPHIA.

PROSPERO MOTV.

Quis dubitat, quin Mysta hîc sibi gratuletur, quod triremis sua suorumque ope contra fluctus & procellas (spectant enim vexilla puppim) ad optatum properet portum: Hoc est, quod ea quæ animo concepit, ac diligentia laboreque ad exitum fœlicem ducere studet, invitis malevolis malaque fortuna PROSPERO MOTV ad finem optatum tendant. Vt triremis eorum quos continet diligentia & labore, contra ventum & fluctus marinos, satis prosperè desideratum sæpe portum adipiscitur; ita Heroes diligentia ac studio non solùm virtutem consequi, ac difficillima quæque ad optatum finem perducere possunt; sed etiam contra inimicorum & invidorum conatum ad Principatus dignitatem PROSPERO paulatim MOTV evehi. Diligentia enim ac studio virtutis habitus comparatur; omniaque impedimenta & obstacula, quæ virtutis habitum ac ne quis ad summa pervenire possit, prohibent, removentur & superantur.

XVII. HIE-

Franciscus Medices Magnus. Dux Hetruriæ II etc Eques Aurei Velleris.

XVII. HIEROGRAPHIA.

LÆDENTEM LÆDO.

Magnanimi bonique Principis eſt, non ſolùm neminem lædere, ſed eos defendere, qui propter ætatem, defectum rationis, ignorantiam, aut aliam cauſam ſe defendere contra improborum injurias & fraudes non poſſunt; ut ſunt impuberes, ætate minores, viduæ, mente capti, ſurdi, muti, cœci, ruſtici ac exteri. Hi enim omnes pupillis comparandi ſunt, ac à lege & Rege, niſi Barbarus haberi velit, defendi debent. Barbari ſiquidem pupillos, viduas, ruſticos ac reliquos, qui ſe ipſos tueri non poſſunt, fraudibus, dolis, ac vi bonis ſpoliant & in ſervitutem morte quavis deteriorem redigunt: Hos boni & magnanimi Principes, ne in ſe numinis iram concitent, non imitantur; ſed potiùs Ducem hunc Franciſcum, qui LÆDENTEM tantùm LÆDIT, ut Ruſcus vel Taxus arbor. Hæ enim folia ita ſpinis horrida habent, ut ramum aut folium ab illis illæſus nemo decerpere poſſit. Magnanimum itaque non ſolùm hujus Ducis eſt propoſitum, quod eum tantùm lædere velit, à quo læditur, ſed etiam neceſſarium, ut authoritas ac majeſtas ipſius non labefactetur, ſed conſervetur.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

AMAT VICTORIA CVRAM.

Myſta muſtelam in arenam profert, quæ, cum procul odore Bufonem ſentit, rutæ ramuſculum quærit, eoque arrepto munita Bufoni obviam it, ac odore herbæ, quæ venenis omnibus medetur, enecat, alias halitu Bufonis interitura, tanta enim inter hæc animalia eſt antipathia. Voluit Hieroglypto Myſta ſignificare, non ſolùm prudentia contra eos, qui vel ſtatum vel perſonam ſuam lędere vellent, ſeſe defendere velle; ſed etiam cura ac diligentia inimicorum ſuorum technas & machinationes facilè muſtelæ inſtar eludere, vincereque poſſe. Vix profectò aliud quid majorem curam & diligentiam requirit, quam victoria, ſive quis inimicos & hoſtes, ſive pravos improboſque animi affectus, ac vitia ſuperare contendat; neque enim minor laus eſt internos, quam externos hoſtes vincere. Interni ſiquidem perpetuò nobis inſidiantur, & incautum feriunt, ut ira ac libido, quæ niſi ſumma cura diligentiaque coërceantur, facilè rationis imperium contemnunt. Imprimis autem cavendum, ne vitia in conſuetudinem veniant, ſummaque cura & ſtudio virtutes, quæ illis opponuntur, aſſiduè ita exercendæ ſunt, ut in habitum tranſeant: Hac enim ratione victoria & diligentia obtinetur. Ad externos autem ſuperandos hoſtes non minus curam, quam diligentiam deſiderari, norunt belli Duces.

XIX. HIE-

Blanca Capella Magna Ducissca:
Hetrurię Francisci uxor:

Io'anna Imp: Ferdinandi: filia
Francisci Magni Ducis uxor

XIX. HIEROGRAPHIA.

GARRVLA ET VADE.

Non dubium, quin hæc Hierographia in garrulos & detrectatores aptata fuerit, qui nempe verborum copiâ ſapientiæ opinionem apud indoctiores & leviores homines venantur, aut bonorum hominum famam lacerant & ex alienis vitiis laudem quærunt. Vtrumque certè vitium execrandum, auliſque Principum tamen nimis ſamiliare. Ibi enim illi, qui audaci quadam dicacitate alios ſuperant, prudentiores doctioreſque judicantur & habentur; quique aliorum vitia recenſent ac carpunt, virtutem amare & habere putantur. Ægre profectò ſapientes & boni viri tale judicium, cum vitium pro virtute habetur, ferunt. Sapientes loquacitatem odio habent, pauca loquuntur & neceſſaria tantùm, potiùsque ſilent. Tacendo enim raro peccatur, loquendo ſæpiſſimè: hinc Horatius:

Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minùs invidiaque.

Boni aliorum vitia tegunt, ne, ſi propalent, invidiæ notam ſibi inurant. Garrulos itaque & detrectatores Joannam Imperatoris Ferdinandi filiam ac Franciſci uxorem odio perſequutam fuiſſe, ac à ſe abegiſſe, facilè tum Symbolo, tum Galeritâ aviculâ manifeſtum fit. Galerita enim nubibus volatu inhærens, totos dies æſtate garrit, ac Symbolum, ut abſoluto inutili garritu decedat & vadat, præcipit.

XX. HIE-

XX. HIEROGRAPHIA.

AVDE ET FIET.

In hac Hierographia una Venus unuſque amor aut cupido apparet. Platoni duæ ſunt Veneres & geminus amor: Vna & antiqua & ſine matre Venus cœlo nata, quæ cœleſtis Venus nuncupatur: Altera junior eſt Jove & Dionâ progenita, quam vulgarem communemque vocamus. Amor eadem ratione alius cœleſtis, alius vulgaris; nunquam enim abſque Venere amor eſt. Cœleſtis amoris officium eſt, æterna & ſummum illud bonum amare, ut haberi poſſit. Habetur autem ab iis, qui omnes animi vires, ut id conſequi poſſint, intendunt. Vulgaris amoris officium eſt terrena, caduca & mortalia amare ac deſiderare; quæ varii generis, alia enim honeſta, alia inhoneſta ſunt. Inter honeſta cenſentur artes, ſcientiæ & ſimilia, quæ tum propter ſe ac ipſum honeſtum, tum propter utile amantur & expetuntur. Inter inhoneſta ſunt voluptates, quarum amor turpis habetur. Hanc Hierographiam cum Symbolo ſive quis velit cœleſti Veneri aut amori, ſive terreno applicare, perinde eſt. Quicquid enim amat ac expetit humanus animus, id facilè ſibi confidat, aptiſque rationibus aggredi audeat ſciatque, conſequitur: *Labor* enim *improbus omnia vincit*, ac *audaces fortuna juvat*. Id profectò docent Sancti Viri & Martyres,

qui divino amore pleni extrema quævis passi sunt, ut summum illud bonum consequerentur. Id etiam artifices manifestum faciunt, cum ad artes aut scientias summa cupidine impulsi nocte dieque sudant, ut summam illius cognitionem adipiscantur. Amor difficultates & pericula omnia Veneris suasu contemnit. Verenti enim obstacula non datur ad metam aditus. Propterea inquit Symbolum, AVDE ET FIET, hoc est, si quid ames, aude; fiet enim, ut re amata potiaris. In Veneris amoribus præ cæteris audaciam raro audentem fallere, cuivis notum est. Ad hos non dubium est quin Blanca respexerit, sibique ipsi gratuletur hac Hierographia, quod audaciam felici successu sibi profuisse cognoverit. Alios itaque exhortatur, ac compotes optatis fore, si pareant, promittit; cum inquit, AVDE ET FIET. Fuit illa nobilis & patritia Veneta, ex illustrissima prognata familia, eximia pulchritudine prędita ac altera Venus, quæ Franciscum Ducem in sui traxit amorem, ac ita Cupidinis jaculis feriit, ut saucius nullam, nisi ab hac, cujus jussu jaculum immissum fuerat, medelam acciperet; quam illa tandem illi perpetua vitæ consuetudine obtulit, Sacramento firmavit ac servavit, donec concordem animum infœlici ac simili fato simul redderent. Hoc audaciæ ultimum fuit præmium.

XXI. HIE-

Ferdinandus Medices Magnus Dux: Hetruriæ tertius Magnus Mag: Equestris ordinis S. Stef: Eques aur: Vel:

XXI. HIEROGRAPHIA.

PISA, IN VETVSTÆ MAIESTATIS MEMORIAM.

PISA olim Respublica libera fuit, multaque bella cum Florentinis tuendæ libertatis causa gessit. Cum libera esset monetam cudit, postea cum à Florentinis subacta fuisset, hoc jus illi ademptum fuit: Id iterum restituit Ferdinandus Medices ad Ducatum evectus, atque IN VETVSTÆ MAJESTATIS MEMORIAM, restitutionis beneficium hoc nummo agnosci voluit.

XXII. HIEROGRAPHIA.

MAIESTATE TANTVM.

Inter omnes Hierographias vix alia boni Principis officium melius explicare videtur: Cernitur enim hîc Rex apum in examinis medio forma egregia, duplo cæteris major, in fronte macula ac diademate candicans. Huic omnes parent apes, majestateque tantùm illius reguntur, non aculeo, quo carere, aut non uti constat. Mira omnium circa eum obedientia. Cum procedit, una est totum examen, circaque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cum apes in labore sunt, ipse

opera

opera intus circuit similis exhortanti, solus immunis. Vt itaque apum Imperator suos majestate tantum, non aculeo regit; ita bonum Principem decet, potiùs benignitate, affabilitate, comitate, aliisque virtutibus suos ad obedientiam allicere & regere, quam severitate, minis ac verberibus ad nutum cogere; hoc enim Tyrannorum est, qui nunquam durabile regnum habent. Quia enim multos sævitiâ lædunt, ac nemo injurias illatas prorsus obliviscitur, oblata minima ulciscendi occasione de statu dejiciuntur. Vnde hinc Seneca:

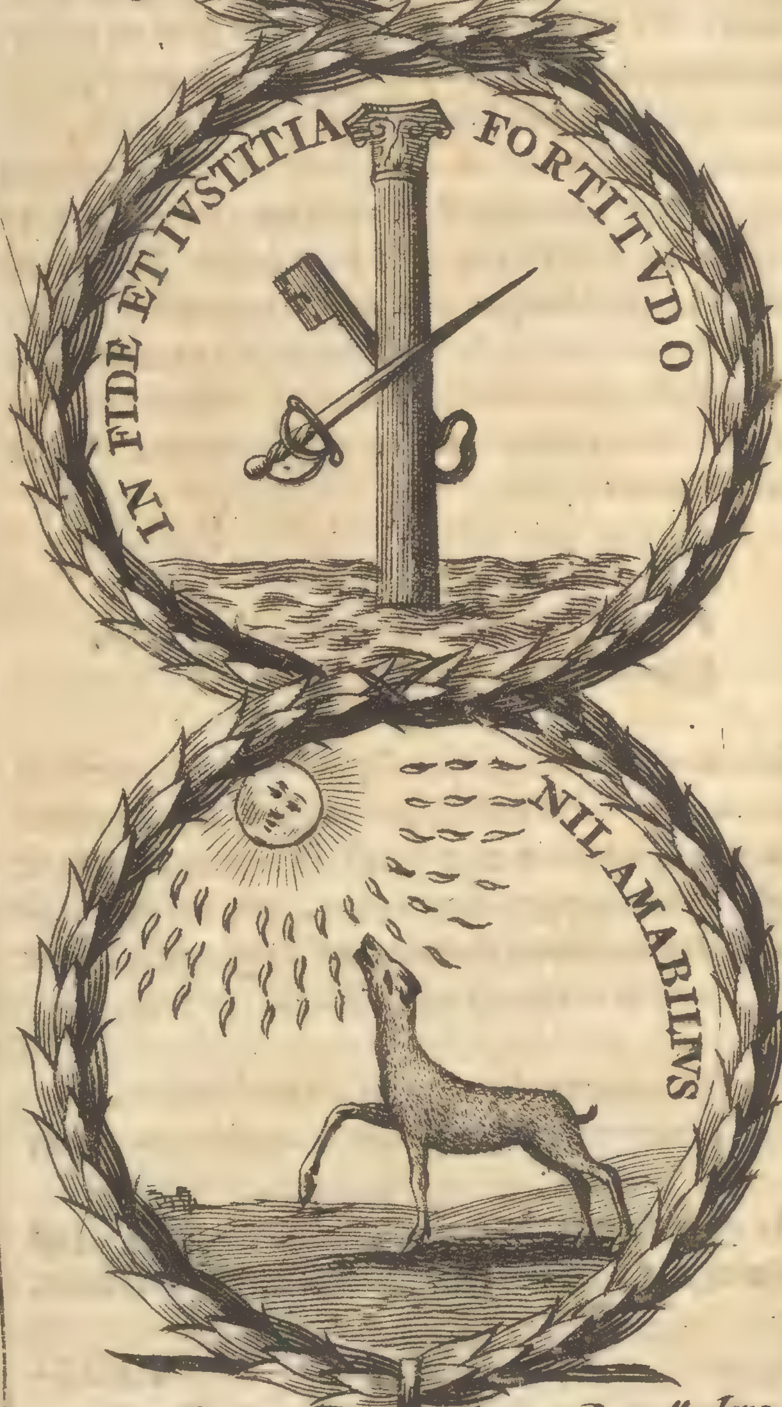
Victima haud ulla ampliùs
Potest, magisque opima mactari Iovi,
Quam rex iniquus.

Id contigit Tarquinio Superbo Romanorum Regi ac Tyranno postremo, ob vim Lucretiæ ac injuriam Collatino ejus marito illatam. Studeant itaque Principes, ut clementia, non sævitia regant; amentur, non metuantur. Qui metuuntur enim multos metuant necesse est.

Qui sceptra duro sævus imperio regit,
Timet timentes, metus in authorem redit;

Ac nusquam tuti aut securi sibi videntur. Qui amantur verò sine custodibus & armis tuti sunt.

Nicolaus III. March: Estens, et Ferrariæ Dux
Modenæ Parmæ Regy Forliet Rom.

Leonell March: Esten. et Ferrariæ Dux Modenæ
Regy Forliet Rom: fil: Nicolai.

I. HIEROGRAPHIA DUCUM FERRARIÆ.

IN FIDE ET IVSTITIA FORTITVDO.

INTER gladium & clavem consistit columna fluctibus impetita. Gladius justitiæ, quod eo sontes plectantur; clavis fidei, quod huic thesauri credantur; ac columna, quæ undarum fluctus sustinet, fortitudinis argumentum est: Ait Symbolum, IN FIDE ET JVSTITIA FORTITVDO, (supple) ad ferenda adversa continetur. Rectè equidem; fides enim & justitia non solùm fortitudinem, sed omnes alias in se complectitur virtutes. Fides autem hîc non solùm pro confidentia; sed etiam pro vera religione accipi potest. Hanc fortitudinem in se continere tot docent Martyres, qui pro ea tuenda quævis tormenta ferendo sanguinem magnâ constantiâ animique fortitudine profuderunt. Vera enim fortitudo est, omnium rerum terribilissimum, mortem nempe, ac immensos cruciatus, quibus illa infertur, non metuere. Justititia non minùs fortitudinem continet; sive enim justus tueri justitiam contra improbos, sive eam exequi & sontes punire velit, fortitudine opus habet; ut quasi leo confidens absque terrore, (ut inquit Salamon

in Proverb.) quod justitiæ munus exigit, faciat. Hac si destituatur virtute, justus esse non potest, Aptè itaque Mysta IN FIDE ET JVSTITIA fortitudinem esse ait, easque sibi colendas, tanquam Reipubl. bases, & sine quibus nulla Resp. nullumque Regnum stare potest, proponit.

II. HIEROGRAPHIA.

NIL AM LIVS.

Hinnulus Solem intuetur, ac NIL inquit esse AMABILIVS. Verè profectò, cum nihil augustiùs, utiliùs, admirabiliùs ac propterea amabiliùs in toto hoc universo Sole sensibus appareat: Luce enim, splendore, ac radiis totum orbem illustrat, complectitur, ac coloribus ornat: Calore movet, generat, fovet, nutrit ac conservat cuncta; ut rectè mundi anima vitæque fons à multis dicatur. Sine illo horrent frigore cuncta, gelascit aqua, intereunt vegetabilia, extinguuntur animalia, quiescunt omnia, ac tenebris obruta esse videntur. Admirabilis est magnitudine; plus centies enim terræ globo demonstratur major. Admirabilis motu; singulis enim horæ minutis proprio motu plura quam decem miliaria Germanica percurrere à Geometris ostenditur. Admirabilis splendore; quod à terra pluribus, quàm nongenties mille milliaribus distans, non solum tam procul omnia illuminet, sed etiam obstacula

omnia

omnia, ut nubes; ac angulos quosvis abditos, minima data rimula penetret. Admirabilis etiam calore, quia tam procul distans ita omnia æstate calefacit, ut interdum offendat. Hujus lucem & calorem nullæ faces, nullus ignis, etiamsi ingens urbs aut tota Provincia conflagraret, imitari potest. Non mirum est itaque, animantibus Sole, à quo omne beneficium habent, NIL esse AMABILIVS. Verùm Mysta hoc Sole, quem Hieroglypton exhibet, alium notat, cujus intuitu NIL AMABILIVS esse asserit: Videlicet conspicui Solis patrem & creatorem Deum ipsum. Qui tot intervallis hunc superat, quot lux ipsas tenebras, ac pictor imaginem. Hunc intueri summa fœlicitas, summumque bonum ac supremum beatitudinis culmen, immensum, ineffabile, omnemque sensum superans est.

Borsus Dux Modene Regv et Ferrarię I Marchio Estensis Comes Rouigy. Fil. Niolai.

III. HIEROGRAPHIA.

NEC IGNE NEC FERRO.

Primus iſte Ferrariæ Dux conſtantiam ſibi proponit colendam, virtutem ſanè Principe dignam, imprimiſque convenientem. Id Adamas gemmâ indicat, quæ ab igne conſumi nullo tempore poteſt, ac malleum, ut vulgi opinio eſt, perfert, neque ab eo disfringitur. Quæ opinio etſi falſa ſit, tamen quia vulgò vera habetur, rectè inſeruit Symbolo. Ignem innoxiè ac conſtanter ferre notiſſimum eſt Spagiris, ſi enim infecta fuerit, ex ſtibio per ſe Mercuriali præparatâ lymphâ, ac Phœbeo incluſa Thalamo, illique immerſa, Vulcanoque ignita, nitorem eximium concipit, ac artificem ditat. Vt itaque Adamas ignem, quo nihil vehementius eſt, conſtanter perfert, ac igne purior, & ſincerior redditur; ita Principes Viri, cum res magnas & arduas aggrediuntur, conſtanti animo illas gerere, nulliſque rebus adverſis perturbari, aut frangi debent; ſed contra ut illuſtriores fiant, audentius ire. Cavendum tamen à pertinacia, quæ conſtantiam fronte mentitur; verum vitiis inſeruit, ut conſtantia virtutibus. Multi ſpecie illius decepti, non laudem, ſed vituperium ſibi pepererunt.

IV. HIE-

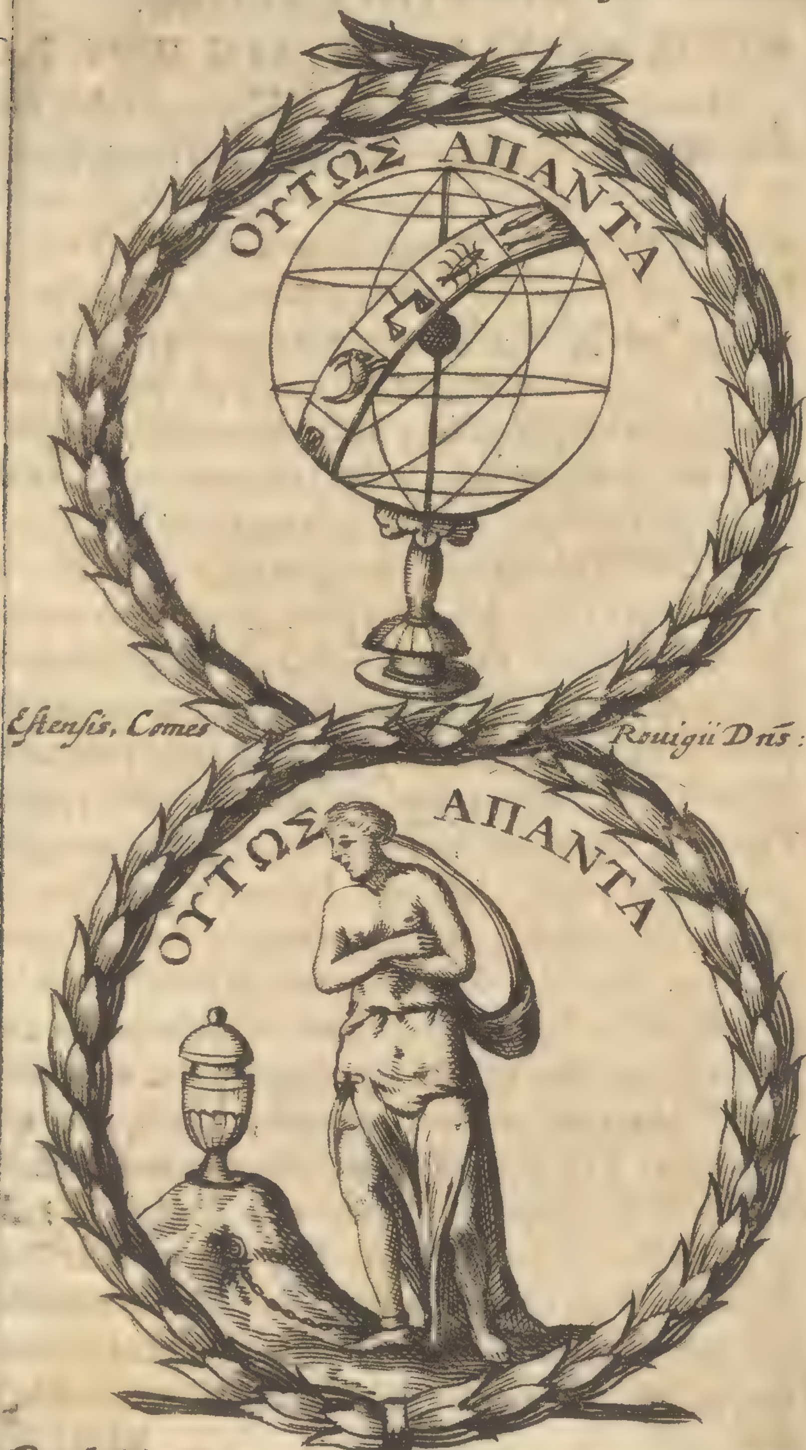
IV. HIEROGRAPHIA.

VTRVMQVE.

Difficilè divinatu quid sibi primus Marchio Estensis hæc Hierographia proposuerit. Verisimilè est, quia poculum aureum fructuum copia repletum apparet; se utrumque, videlicet divitias rerumque copiam, statui suo procurare voluisse. His enim majora nemo à Principe suo optare potest. Rerum copia hominum industria & artificio comparatur, quæ divitias pariunt; utriusque verò parens, pax & Reipubl. tranquillitas est, cujus studiosissimus Princeps esse debet. Qui enim bellis delectatur, ac pacem, quam posset habere, negligit, sibi nihil commodi parit, subditisque quietem ac securitatem omnem aufert, illorumque necem procurat, regnumque flagitiis replet. Belli enim tempore silent leges, ac milites dominantur, qui Reip. fundamenta deturbant. Nam ut inquit ille:

> *Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur.*

Hercules I. Dux Ferrariæ Modenæ et Regii II. Marchio
ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ
Estensis, Comes
Rouigii Dn̄s:
ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ
Brescelli et Romaniæ, Eques ordinis Sancti Michaelis.

V HIEROGRAPHIA.

ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ, id est, *SIC OMNIA.*

Multis modis explicari hæc Hierographia potest, quod admodum simplex sit Hieroglypton & Symbolon. Verùm sequens figura satis docet Principem temporis potiùs, quàm alterius rei rationem habuisse: Hinc Spheram pro Glyphe, ac οὕτως ἅπαντα, id est, sic omnia, pro Symbolo exhibet. Significat itaque, ut terræ globus spheræ mundanæ alligatus est, ac à cœlo ejusque motu & revolutione quævis justis temporum intervallis perpeti debet, nunc æstatem, nunc hyemem: SIC OMNIA similiter tempori esse subjecta, ac se patienter tempore inservire, ut ex voto omnia succedant, velle. Vtilè profectò Principibus propositum, qui si dissimulare, hoc est, tempori inservire non possunt, inepti ad imperia putantur. Hinc proverbium: *Qui nescit dissimulare, nescit regnare.* Ego eos qui dissimulare coguntur, regnare non posse, judico. Princeps prudens ita rerum suarum statum componit, ut dissimulatione opus sit nulla. Præterea tempestivè bonis legibus improbos ac rebelles ita compescit, ac coercet, ut nihil magni ampliùs tentare audeant; aut, si tentent, ruant & pereant, priusquam qui efficiant. Quid hîc dissimulatione opus est, si levia tentent, ac pœna delicti præ foribus sit? At quid dissimulatio? Verùm fuit iste primus Dux Ferrariæ, huic parere difficilè fuit libero populo, hîc tempori aliquid dare debuit necessariò, ut imperium novitium paulatim stabiliret.

VI. HIE-

VI. HIEROGRAPHIA.

ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ, id est, *SIC OMNIA.*

Hujus Hierographiæ Symbolon à priori non differt: Glyphe plura continet. Cernitur enim hîc mulier nudum pectus comprimens, catenis alligata rupi, ac horologium intuens, quod capsulæ inclusum, eminente foris inquietis trutina, rupi impositum est, adjecta desuper sphera. Mulier hæc patientia est, ferens ferenda ac tempore liberationem sperans. Multis enim Sphera spem notat, ac omnibus horologium tempus designat. Vt itaque rupes ista omnes cœli & temporis motus & vicissitudines fert; οὕτως ἅπαντα, id est, SIC OMNIA, etiam quæ servitutis speciem præ se ferunt, illi qui novum imperium adeptus est, ferenda fortiter sunt, donec occasione (temporis filia) oblata, eo quo cupit, omnia perduxerit: Prudentiæ enim est tempori aliquid propter majus bonum dare, ac virtute adversa omnia ferre. Quæ quo faciliùs feruntur, eo minorem adferunt molestiam. Hoc enim proprium patientiæ est, quod onus incumbens minùs grave faciat, ac eo sublato augeatur voluptas:

Quod fuit durum pati, meminisse dulce est: inquit Seneca. Et Ecclesiastes: *Vsque ad tempus sustinebit patiens.* Vix à fortitudine differt hæc virtus, nisi quod fortitudo magis agendo, quam patiendo, celebretur.

VII. HIE-

VII. HIEROGRAPHIA.

SIC REPVGNANT.

Circumvolutos, ac ſe mutuo complectentes angues urit ignis, ut nexum diſſolvat & conjunctos ſeparet, aut necet; repugnant illi, ignisque injuriam perferunt, neque ſe divelli patiuntur. Magnum profecto amicitiæ ac concordiæ teſtimonium. Vti itaque potiùs mortem ferre, quam ſolvi malunt; ita boni & ſapientes (qui ſerpentibus notantur) ubi amicitiam inierint, concordi animo eam arctè cuſtodire debent, iiſque repugnare & obſiſtere, qui concordiam, vel amicitiam diſſolvere conantur; ac quidvis potiùs pati, quam ut vinculum, quo juncti ſunt, ſolvatur. Talis amicitia ſecundas res ſplendidiores facit, & adverſas partiens communicanſque, leviores: Sine ea nullo modo firmam & perpetuam jucunditatem vitæ poſſidere poſſumus, ac vita inſidiarum & metus plena eſt. Veræ amicitiæ exemplum exhibuit Pylades & Oreſtes, teſte Manilio, cum ait;

Idcirco nihil ex ſemet natura creavit
Pectore amicitia majus, nec rarius unquam.
Vnus erat Pylades, unus qui mallet Oreſtes
Ipſe mori: Lis una fuit per ſecula mortis:
Alter quod raperet fatum, non cederet alter;
Et duo qui potuere ſequi vix noxia pœnis:

Opta-

Alphonsus I. Dux Ferrariæ, Modenæ et Regii III. Marchio

Estensis Comes *Rouigii Princeps*

Carpi, Caen, Bayeux et Falaisæ, Dns: Comasci et Rom.

Optavitque reum ſponſor non poſſe reverti,
Sponſoremq; reus timuit ne ſolveret ipſum.

Verùm hujuſmodi amicitia rara admodum eſt, cum nunc commodi cauſa amicitiæ fiant, quæ veræ non ſunt, ac cauſa deficiente pereant. Hinc Ovidius:

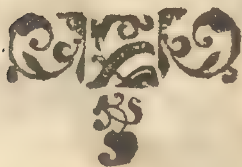
Donec eris fœlix, multos numerabis amicos;
Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.

VIII. HIEROGRAPHIA.

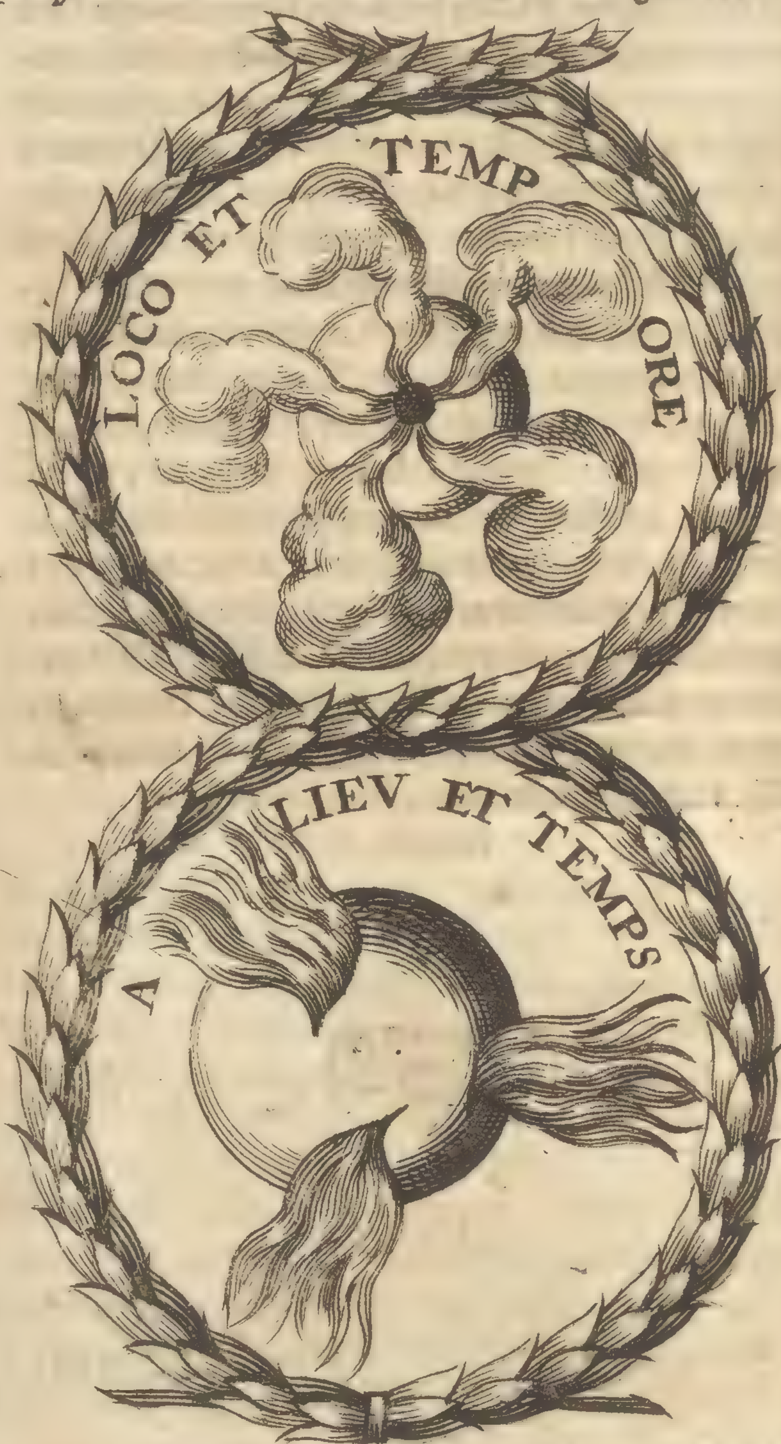
DE FORTI DVLCEDO.

Ex Sacris Literis deſumptum eſt Symbolum: Cum enim Sampſon interfeciſſet leonem, ac poſt aliquod tempus ad locum, ubi interemptus fuerat, rediiſſet, examen apum ex capite leonis evolans conſpexit, exemptiſque favis mel comedit, ac ænigma domum reverſus, DE FORTI DVLCEDO, convivis ſuis, ſtipulata mulcta ſi non ſolverent, propoſuit explicandum. Qui tandem à Sampſonis conjuge edocti, leonem fortem, & mel dulcedinem in ipſius inventam capite fuiſſe, expoſuerunt, mulctamque ita in Sampſonem rejecerunt. Vir hîc ſedens militari habitu fortitudinis index eſſe poteſt; Symbolo ſignificat Myſta, ſe viroſque fortes in periculis conſtantes patientesque magnum ſolatium fortitudinis & patientiæ habere, ac calamitates quaſvis à DEO immiſſas non ſolùm non dolere; ſed ut jucundas, dulces & gratas percipere: Quod ſcilicet

ſicet hac ratione à Deo probari, atque in hac vita à peccatis expiati, ut per ignem aurum, fœlicitatis perpetuæ compotes fiant, ac patientiæ fortitudiniſque lauream, immortale nempe & ſummum illud bonum, conſequantur. Nemo enim, inquit Hierographus Paulus, id conſequitur, niſi qui legitimè certaverit, ac fortitudinis exempla ediderit; hoc eſt, qui mundum, carnem ac Sathanam debellaverit, ac illorum ſtratagemata illuſerit. Quod ad reliqua Hieroglypti attinet, Myſta non exhibet hîc leonis, ſed vituli caput, quod gentilitiis ſuæ familiæ ſcutis appingi ſolebat. Refert itaque ſeipſum vituli capite; ac ut ex vitulo veris initio exenterato, ac cera denuo obſtructo, putrefactaque carne, apes mellis & dulcedinis parentes procreantur; ita ex ſe ſuaque familia omne bonum aliis, ſuiſque gloriam ac honorem proventuram, ſpondet & promittit.

IX. HIE-

Alphonsus I. Dux Ferrariæ Modenæ et Regii III.
LOCO ET TEMPORE
A LIEV ET TEMPS
Marchio Estensis, Comes Rouigii Princeps Carpi etc

IX. HIEROGRAPHIA.

LOCO ET TEMPORE.

Alphonſus Primus Ferrariæ Dux ſtrenuus, mirandaque animi generoſitate, ac conſtantiâ præditus fuiſſe prædicatur. Is in celebri prope Ravenam pugnâ uſus fuiſſe dicitur globo metallico pyrio pulvere ita artificiosè conſtructo, ut LOCO ET TEMPORE in hoſtes immiſſus in partes diſſilierit, magnamque hoſtium ſtragem ediderit. Ob fœlicem machinæ ſucceſſum, partamque illius beneficio victoriam memoriæ causâ, Glyphen ipſius globi igniti abſque Symbolo edidiſſe amicis traditur. Quod tamen poſtea ab Arioſto Latinè, LOCO ET TEMPORE, adjectum dicitur.

X. HIEROGRAPHIA.

A LIEV ET TEMPS,

Id eſt,

LOCO ET TEMPORE.

Eadem planè Hierographia, quæ ſuperior, niſi quod Gallicè Symbolum exprimatur, *à lieu & temps*, hoc eſt; *loco & tempore* Admonemur verò ut omnia LOCO ET TEMPORE faciamus. Ut enim hujuſmodi igniti globi, ſi tar-

diùs, quàm oportet, ejaculentur, non hostes, sed ipsum emittentem interficere possunt; ac si citiùs, quàm opus fuerit, rumpantur, inutiles fiunt; ita nisi in rebus agendis quis tempus ac locum, id est, occasionem diligenter observet, sæpè optato exitu frustrabitur. Loci & temporis etiam magna cura in civili conversatione & officiis habenda est, quæ si ritè observentur, prudentiæ & sapientiæ indices sunt, virumq; multis ornatum virtutibus commonstrant. Qui enim quando oportet & ubi oportet fert terribilia, fortis est: Qui ubi & quando oportet re vel verbis jucundus est, is affabilis & comis est. Ita ut loci temporisque circumstantia sæpe res ineptas ac inutiles aptas & utiles faciat. Hoc Medicis imprimis notum est, qui occasionem volucrem esse sciunt, & sæpè pharmaca optima non apto tempore data, aut non apto loco applicata, venena fieri, ac ægrum occidere. Id novit Ovidius, dum canit:

Temporibus medicina valet, data tempore prosunt,
Et data non apto tempore vina nocent.

XI. HIE-

Alphonsus I. Dux Ferrariæ, Modenæ et Regii III. Marchio Estensis, etc.

XI. HIEROGRAPHIA.

IN HOC SIGNO VINCES.

Thau literæ ſignum in Hebræorum ſacris liberationis fuiſſe indicium ex nono Ezechielis patet, ubi ait; *Signa Thau ſuper frontes virorum gementium & dolentium.* Et paulo poſt, *Omnem ſuper quem videris Thau ne occidatis.* Hoc ſigno etiam uſi fuerunt in Hieroglyphicis Ægyptii, alligato ei funiculo quem manus tenebat, ut in obeliſco Romæ ad portam Collinam ſculptura illius oſtendit. Glyphe illa myſterium liberationis humanæ continet, ut lingua Cimmeria (teſte Goropio Becano) aliarum parens, admirabili modo explicat: Thau enim funem ſignificat, & ſi vertas nomen Vat habebis, id eſt apprehende; ita ut primæ linguæ, nempe Cimmeriæ, architectus Deus admoneat ſolâ illius nomenclaturâ, tale ſignum apprehendendum, huicque ſoli innitendum eſſe: Hoc enim verum noſtrum eſſe crucem, id eſt, ſcipionem, unde crucis nomen deductum eſt; cùm in nullo alio ſigno victoria, ſalus, aut requies eſſe poſſit. Per hoc enim ſignum ſalvi facti ſumus, dum filium æterni patris pro nobis ſanguinem ignominiosè effundentem ſuſtinuit. Non fuit quidem apud Romanos turpiùs, aut crudeliùs ſupplicium cruce; ſed jam non ignominiæ, ſed pleniſſimæ gloriæ & victoriæ ſignum eſt, ut rectè Myſta admoneat, IN HOC SIGNO nos VINCERE omnia poſſe.

XII. HIE-

XII. HIEROGRAPHIA.

IN TE QVI SPERAT NON CONFUNDITVR.

Vera hæc, (ut præcedens eſt Hierographia, cum ſacra tractet,) Hieroglyphe peccatorem exhibet, qui crucem ſupplex amplectitur, ac mentem ad eum, qui cruci affixus, ſpineâ coronâ coronatus flagellisque cæſus fuit, dirigit, ac in eo ſpem omnem, ne confundatur, æterniſque crucietur ignibus ac tormentis, ponit: Hic enim fuit, qui cum perditi primorum parentum peccato eſſemus, nos ſanguine ſuo à peccatis abluit & redemit: Huic fidere, hunc amare & in hoc ſperare debemus, ne confundamur. Debet enim fide ac charitate hæc ſpes munita eſſe: Sine fide enim impoſſibilè eſt placere Deo, quod qui illâ caret, fundamento ſalutis careat. Charitas non ſolùm erga Deum, ſed etiam proximum adeſſe, ut univerſa delicta operiat, ac Deus in nobis maneat, debet. Qui his inſtructus ſpem in Salvatorem habuerit, neque hìc, neque in futurum confundetur, ſed omnia ex optato habebit. Nam qui ſperat in Domino ſalvabitur, ſalvatione autem nihil majùs.

Hercules II. Dux Ferrariæ. Modenæ. Regii et Chartres IIII.
Marchio Estensis. Princeps Carpi, Comes Rovigii et
Gisors, Dñs Comasci, Montargii Carsignani
Frignani et Romaniæ.
PERFICIT ET CONFICIT
QVI IVDICATIS TERRAM DILIGITE IVSTITIAM

XIII. HIEROGRAPHIA.

PERFICIT ET CONFICIT.

Apud veteres Ægyptios Saturnus in Hieroglyphicis pingebatur dextra manu ſerpentem circa collum continere, caudamque faucibus devorare: Quâ figurâ anni circuitum, tempus, ætatem ac immortalitatem ſignificabant. Idque ideo, Cyrillo authore, quod in longitudinem ſerpens porrigatur, tacitèque ſerpat abſque ſtrepitu, multiſque ſpiris abundet, quibus annorum dierumque ſeries tacitè præterlabentes egregiè deſignantur. Hieroglypto Symbolum optimè accommodatum eſt, PERFICIT ET CONFICIT, (ſubintellige) omnia, videlicet tempus: Nihil enim manu factum eſt, quod tempore tandem non aliquando intereat & conficiatur. Ob id eleganter ait Ovidius:

Tempus edax rerum, tuq; invidioſa vetuſtas
Omnia deſtruitis, vitiataq; dentibus ævi
Paulatim lenta conſumitis omnia morte.

Admonemur etiam hac Hierographia, ne corporis, animi, aut fortunæ bonis ſuperbiamus; ut enim tempore perficitur corporis forma, agilitas, valetudo, eloquentia, ars, ſcientia & reliqua; ita etiam à tempore paulatim eadem conficiuntur, tandemque morte intereunt. Fortunæ ſimiliter bona, ut, vel data, vel non data occaſione ſæpe adveniunt; ita facilè iterum inopinatò auferuntur. Propterea tempori fidere ſapientis non eſt; omnia enim mutat, ut inquit Claudianus:

 - - *Quid*

- - - - Quid non longa valebit
Permutare dies?

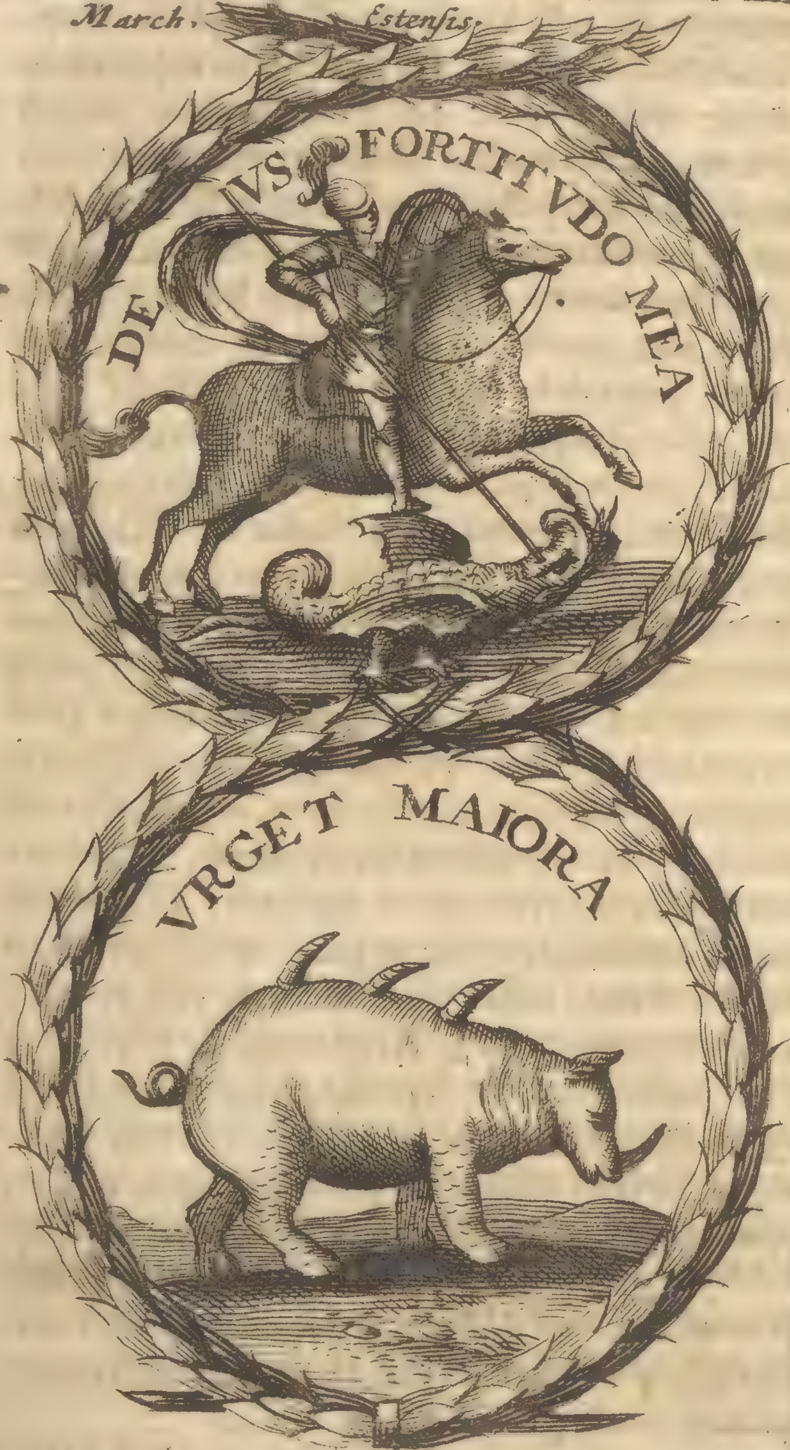
Narratur, Anaxagoram percunctanti, an Lampasceni montes aliquando mare futuri essent? respondisse; ita sane, nisi tempus defecerit. Nostro sane ævo, ante paucissimos annos, mons maximus in Insulis Fortunatis una nocte ex plano enatus est, ac prope Puteolos alius. Tempore itaque mira rerum fit vicissitudo, ac omnia paulatim mutantur.

XIV. HIEROGRAPHIA.

QVI IVDICATIS TERRAM DILIGITE IVSTITIAM.

Admonentur hoc Symbolo Reges, Principes, ac Judices, ut diligant justitiam, ac Glyphe, ut administrent tum pœnâ, quam clava significat; tum æquitate, quam bilanx: Non enim omnia justa æqua sunt; *sæpè* enim *summum jus summa injuria est*. Quid enim si lex lata sit, eum, qui citatus certo tempore non comparet, causam amittere; isque venire non meminerit, ac jurejurando se oblitum fuisse testari velit; æquumne est, ut centum millium florenorum causam amittat? Iniquum profectò videtur; cum scilicet legislator non obliviosos, aut certis impedimentis impeditos; sed contumaces, ac qui cum possent venire, nolunt, ut adversario molestiam faciant, causamque protrahant, tam graviter puniri velit: Mulctâ tamen arbitrariâ hujusmodi negligentiam castigari æquum est. Ad æquitatem verò su-

ſupremi judices & à quibus nulla amplius eſt appellatio, inſtituti ſunt. Hi ſecundum æquitatem judicare debent, ac potiùs ſecundum legum mentem, quam verba: Æquum enim præſtantiùs eſt quodam juſto, ac alicujus juſti correctivum; cum emendet legem ſecundum naturam circumſtantiarum. Propterea qui hoc agunt, ac juſtum non exactè in deteriorem exequuntur partem, æqui & boni dicuntur, ac perfectè juſti ſunt; Eſt enim juſtitiæ perfectus habitus æquitas. Ut autem æquitas judicibus convenit; ita etiam clava, ſeu pœna, quæ malos ac ſceleratos coercet, abigit, aut è medio tollit; ut boni & probi jucundè ac tuto vivant: Hic enim finis omnis juſtitiæ, & propter hunc Reges & Principes à Deo inſtituti ſunt. Nihil propterea magis laudari poteſt in Principe, quam ſi juſtitiam diligat, ipſequemet ſtudiosè adminiſtret, aut ab aliis, ſi periculum vetet, adminiſtrari curet. Adminiſtrabit ipſe, ſi cuivis aures præbeat: Hac enim humanitate nihil aptiùs, ut ſubditorum amorem ſibi conciliet, ac juſtitiam conſervet, eſſe poteſt; ita enim quæcunque in Regno injuſtè geruntur, & qui mali, injuſti ac improbi miniſtri ſint, facilè ab ipſo deteguntur. Ubi improbi ac avari juſtitiæ præſunt, ibi venalis eſt juſtitia, ibique viduæ, pupilli, ac qui ſe tueri non poſſunt, prædæ ſunt. Ubi boni, ibi floret juſtitia, ac probi miſeræque perſonæ ſecuram & beatam vitam degunt, Principeſque, quia ſitierunt juſtitiam, æternam beatitudinem conſequuntur.

Hercules II. Dux Ferrariæ, Modenæ et Chiartres. IIII.
March. Estensis.
DEVS FORTITVDO MEA
VRGET MAIORA

XV. HIEROGRAPHIA.

DEVS FORTITVDO MEA.

Pro Hieroglypto fortitudinis hic Divi Georgii figura exhibetur, qui Dei instinctu ejusque fortitudine munitus, Draconem illum Anglicum, qui divam Margaretam devoraturus erat, interfecit. Fortitudinem in se agnoscit Mysta, eamque non suam, sed numinis esse, piè profitetur; ut Esaias: DEVS MEVS FACTVS EST FORTITVDO MEA: Virtus enim est fortitudo, ac virtus omnis à Deo. Hìc autem non solum bellica fortitudo, quâ victoriam Dei auxilio adipiscimur, intelligitur; sed etiam ea, qua Mundum, Sathanam, omniaque vitia superamus; quam si Dei beneficio obtinemus tum verè profiteri possumus, nos vires, valetudinem, divitias, honores, opes ac delicias contemnere; eaque, quæ iis contraria sunt, pro nihilo ducere, nec multitudinis opinione, nec dolore, nec paupertate terreri. Sed non solùm hæc omnia contemnere satis est; verùm & omnibus modis ad virtutem tendere, ut fortes simus, debemus: Inquit enim Ambrosius, in duobus fortitudinem consistere animi: Primo, ut exteriora corporis pro minimis habeamus, & quasi superflua, despicienda magis, quam expetenda ducamus: Secundo, ut ea, quæ summa sunt, omnesque res, in quibus est honestas, præclara animi intentione, usque ad effectum persequamur. Dei itaque auxilio

xilio fortes nulla pericula, nullos dolores, ne mortem quidem extimescimus, ac ita animum componimus, affectusque domamus, ut in nullum flagitii genus, quod DEUM offendat, incidamus. Hæc vera est fortitudo, quæ non nostra, sed DEI est, & quam DEUS per nos exercet, aut ejus beneficio exercemus.

XVI. HIEROGRAPHIA.

VRGET MAIORA.

Quis hac Hierographia magnanimitatem hujus Herculis non agnoscit, dum exemplo Rhinocerotis se MAJORA URGERE Symbolo asserit? Rhinoceros equidem non minora animalia, sed elephantem hostem se longè majorem & omnium quadrupedum maximum aggreditur. Habet Rhinoceros in naso & supra dorsum cornu, quo ad saxa limato, præparat se pugnæ, ac ventrem elephanti, quem scit molliorem, petit; tantique animi fertur, ut à pugna nunquam nisi victor recedat. Cute durissima & crassissima est armatus, ut non facile ab elephante vulnerari possit. Quemadmodum autem Rhinoceros minora quævis animalia contemnit, ac victoriam, quam ab illis referre posset, sibi potiùs ignominiosam, quam gloriosam putat; sic magnanimus iste Dux, sibi non res exiguas, faciles & leves urgendas; sed magnas, difficiles & arduas, ut majorem gloriam consequi posset, proposuit.

Renata, Nepos Regis Galliæ, uxor Herculis II. Ducis Ferrariæ.

Alphonsus II. Dux Ferrariæ Modenæ et Regii ultimus.

XVII. HIEROGRAPHIA.

VNA FVIT.

Quia ab una arbore duo rami ablati, terræque insciti in duas arbores abeunt; hinc rectè Renata Herculi matrimonii fœdere juncta, quod duæ manus se mutuo ac ramusculos complectentes indicant, marito progeniem & sobolem promittit. Nihil enim optabilius Principi, quam ut legitimam prolem regni hæredem habeat; nihilque mulieri amabilius & gratius, quam ut conjugi suo sobolem ferat Vt autem arbor, à qua ramusculi ablati sunt, VNA FVIT, ac ramusculi terræ inserti, multiplicantur; ita etiam fœmina conjugii beneficio multiplicatur. Divinam autem & conjugalem esse conjunctionem, demonstrant manus è nubibus porrectæ: Fœlicem autem futuram sobolem, significant oleæ vel lauri ramuli, qui pacem & victoriam in Regno seu Imperio (quod corona notatur) promittunt.

XVIII. HIE-

XVIII. HIEROGRAPHIA.

EXCELSÆ FIRMITVDINI.

Alphonſus Dux Ferrariæ ab anno ætatis decimo quarto hac Hierographia uſus dicitur, cauſamque dediſſe præceptores, qui, cum illum optima indole, ac ad virtutes natum animadverterent, ſæpè inculcabant, ne unquam hanc indolem & ad virtutes propenſionem mutari aut extingui, ut Principibus contingere ſolet, pateretur. Hi enim optimè educati, virtutibuſque omnibus ornati, cum primùm florem ætatis attigerunt, aut ad gubernacula rerum vocati ſunt, effrenes quaſi facti, virtutes in vitia mutant; ac qui prius mites, crudeles; qui liberales, avari; qui æqui, iniqui; qui caſti, in omne libidinum genus profuſi; qui modeſti, ſcurræ; qui affabiles, difficiles & moroſi fiunt. Vt itaque Alphonſus oſtenderet ſe perpetuò conſtantem fore, ac indolem geniumque ad virtutes ſtimulantem ſe non derelicturum, EXCELSÆ FIRMITVDINIS figuram columnam conſtantiæ imaginem pro Hieroglypto edidit.

XIX. HIE-

Cæsar Dux Modenæ, Regii et Carpi VI. Marchio Estensis etc.

XIX. HIEROGRAPHIA.

OBSTANTIA NVBILA SOLVET.

Putant aliqui Cæſarem hunc, cum adoleſcens adhuc eſſet, illuſtriſſimam quandam virginem amaſſe, quâ cum potiri ob multa impedimenta non poſſet, iſtam Hierographiam excogitaſſe, ut, tempus aliquando fore, quo diſcuſſis impedimentis omnibus Amaſiâ ſuâ potiri poſſet, ſignificaret. Verùm auguſtius mihi videtur hæc Hierographia interpretanda: Vt enim Sol ineffabili vi, potentia, ac calore, nubes, qui conſpectum illius nobis intercipiunt, ſolvit ac conſumit; ita etiam authorem iſtius Hierographiæ in vero & æterno Sole Deo Opt. Max. eam habere animi fiduciam, quod ille, quęcunque obſunt, ne ad fœlicitatis ac beatitudinis culmen pervenire poſſit, facilè diſſolvet. Poteſt etiam ſtemmati aut familiæ applicari; quæ cum antiquiſſima & illuſtriſſima Solis inſtar ſit, quævis, à quibus labefactari ac opprimi poſſet, facilè delebit, ac quaſi in nihilum, ut Sol nubes, rediget.

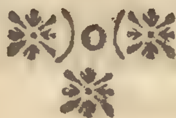

XX. HIE-

XX. HIEROGRAPHIA.

HESPERVS VNVS LVCESSET.

Navis mari, ventis ac tenebris concredita animum & negotia Ducis periculis non levibus expoſita indicat. Conſolatur tamen ſe Dux neque deſperat, quin ad fœlicem portum ſit adventura; cum ait, HESPERVS VNVS LVCESSET, id eſt; ſtella aliqua major; ejus enim lumine, licet exiguo, optatum portum navis conſequetur. Admonemur itaque hac Hierographia, ne in periculis conſtituti deſperemus, ſed in Deo ſperemus. Facilè enim, ſi vel minima divini auxilii lux affulſerit, liberamur. Quamdiu meliora ſperamus, tamdiu levius ferimus pericula. Spes enim ſperantes alit, ac ſperatis ſperans ut præſentibus fruitur.

I. HIE-

Ioannes Franciscus Gonzaga Dñs Mantuæ et Primus Marchio

Ludovicus Gonzaga Marchio Mantuæ Secundus.

I. HIEROGRAPHIA DUCUM ET MARCHIONUM MANTUÆ.

AD NOS LAUDIS AMOR.

CAPREOLUS in cacumine rupis ſe oſtentat; animal quod inter rupes degit, ac ſumma ſemper appetit loca, tanta ſaltandi peritia, dexteritate ac ſecuritate præditum, ut in planitiem vix palmâ majorem ſaltare præceps abſque periculo audeat; quam enim cum pedum unguibus apprehendit, ibi etiam ſe ſiſtere poteſt. Quemadmodum itaque hoc animal, nullo præcipitii metu, ſemper altiora & ſumma petit, donec ulteriùs non poſſit, ita illuſtriſſimus iſte Vir Joannes indicare hac Hierographia voluit, ſe virtutem, quâ ſolâ vera laus comparatur, ſemper amare, tantique facere, ut difficillima quæque illius gratiâ, ac ad eam conſequendam aggredi velit.

II. HIEROGRAPHIA.

EX GLACIE CRISTALLVS EVASIT.

De ſe procul dubio Ludovicus Gonzaga loquitur, dum ait, EX GLACIE CRISTALLVS EVASIT; ac à criſtalli origine Hierographiam deduxit. Putant enim authores nonnulli glaciem diu in frigidiſſimis montibus reſervatam tandem in criſtallum abire, ac criſtallum priùs aquam fuiſſe. Verùm omnino falluntur, nunquam enim aqua in criſtallum mutari poteſt, abſque tamen aqua non generatur; ſolvi enim terræ tenuiſſima portio cum aqua debet, quæ recedente aqua, tum primum in criſtallum concreſcit. Si criſtallus ex aqua congelata conſtaret, igne ſolveretur, (quæ enim frigore concreſcunt, calore ſolvuntur, ac aqueæ partes igne conſumerentur) quod non fit experienti. Igne enim crematus calcem, ſeu terram, & ſal, cujus ſpiritus beneficio coagulatus fuit, oſtendit. Verùm non refert, quid hac de re vulgares authores cenſeant; cum conſtet, Illuſtriſſimum D. Ludovicum hac Hierographia oſtendere, nihil eſſe tam imbecillum, ignobile & puſillum; quin tandem ſtudio, diligentiâ & induſtria illuſtre, firmum magnumque evadat: Ac proinde ſe illuſtriorem, omnibuſque virtutibus ornationem ſuis futurum.

III. HIE-

Fridericus Gonzaga, Marchio. Mantuę III.
SOLVS INDEFICIENS.
Domine Probasti me, et Cognovisti Sessionem Meam.
Francyscus Gonzaga March:
Mantuę IIII Generalis suprem: Venetor Reipub.

III. HIEROGRAPHIA.

SOLVS INDEFICIENS.

In rebus humanis nihil eſt perfectum, nihilque completum, nemo etiam tam fœlix, aut beatus, cui non aliquid deſit & quem non premat moleſtia aliqua. Si animum ſpectes, ſæpe illi, quibus valetudo, neque externa bona deſunt, curis, triſtitia, anxietate, aliiſque animi affectibus cruciantur, ac virtutibus animique quiete carent. Quibus animus compoſitus eſt, fortunæ bonis, vel bona valetudine plerumque carent. Ac qui divitiis aliiſque externis gaudent, bona multoties valetudo & virtus deficit: nunquam enim hac in vita quis ita fœlix fuit, ut ſi aliis nihil illi deeſſe videretur, ſibi tamen nihil deficere aſſereret. Hinc rectè Ovidius:

Vltima ſemper
Exſpectanda dies hominis, dicique beatus
Ante obitum nemo, ſupremaq; funera debet.

Et Cic. Tuſcul. Quæſt. *Qui beatus eſt, non intelligo quid requirat, ut ſit beatior; ſi eſt enim quiddam quod deſit, ne beatus quidem eſt.* Hæc perpendens Myſta Solem Hieroglyoto exhibuit, ac illum SOLVM INDEFICIENTEM ſcribit: Verè profectò; utpote qui neque motu, neque lumine, neque calore unquam defeciſſe deprehenſus

henſus fuit. Per tot enim ſecula, tam citato motu, quem mens humana concipere non poteſt, indefeſſus ſemper permanſit, ac per tantum ſpacii intervallum lumen perpetuo idem nobis indeficiens communicavit, mitique ſuo calore nos fovit. Et quamvis hæc omnia huic noſtro viſibili Soli conveniant; voluit tamen myſticè *Hierographiæ* author Symbolo æternum illum Solem, Trinitatem videlicet, intelligi, qui SOLVS INDEFICIENS & beatus eſt; quemque ipſe, ut etiam beatus & indeficiens fiat, ſibi pro rerum omnium ſcopo ſanctè propoſuit.

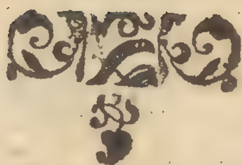
IV HIEROGRAPHIA.

DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI SESSIONEM MEAM.

Depictus hîc eſt furnus probatorius incenſus, cui catinus (quem Spagiri tigillum vocant) virgulis aureis plenus impoſitus eſt, ut oſtendatur, aurum examini & depurationi eſſe commiſſum: Aurum enim igne vehementi probatur, ac ſi adulteratum ſit, facilè exemptum dignoſcitur: Prius tamen ingenti igne cruciari debet; niſi enim prorſus ignitum fuerit, non liqueſcit; liquefactum autem, ac in virgas projectum, tum demum quanti valeat manifeſtum fit; colores ſiquidem & fucos adulterinos ignis conſumit. Vt itaque aurum igne diu vexari, antequam valor ipſius innoteſcat nobiſque ſit in precio,

debet

debet; ita etiam viri boni Deoque grati multis sæpe à Deo calamitatibus affliguntur, ut illustriores Deoque chariores fiant. Hunc divinæ probationis modum in se Dux iste agnovit, propter adversa, quæ perpessus fuit, ac auri igniti instar magna animi fortitudine constanter pertulit. Ob id ait; DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI SESSIONEM MEAM. Sessione, quam furnus probatorius indicat, Marchionatus dignitatem & locum ad quem à Deo vocatus fuit, intelligit, quem se, ut vocatio postulat, bene regere, demonstrare velle videtur.

Franciſcus Gonzaga Marchio Mantuę IIII Generalis ſupr: Venetor. Reipub:

Iſabella Paleologa, Marchioniſsa: Mant: uxor Franciſci March.

V. HIEROGRAPHIA.

DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI ME.

Repetitur hîc Hierographia ſuperior, ſed omiſſo probationis furno, ac in Symbolo ſeſſionis vocabulo; ita ut non ad locum, ſed ad ſe tantum referri velit Hierographiam author. Aurum itaque iterum tigillo impoſitum igne ſubſtrato probari oſtenditur. Auri probandi modi varii ſunt: Probatur enim Lydio affrictum lapidi; verùm incerta & fallax hæc probatio, quod ſuperficies tantum examini ſubjiciatur: Probatur etiam aqua ex halinitro & vitriolo diſtillata, huic enim injectum, ac poſt aliquod tempus exemptum, ſi priſtinum pondus ſervaverit, adulteratum non fuit: Per ignem faciliùs probatur; ſtibio enim commixtum, ac in pyramidem projectum, ſi pondus amiſerit, purum nunc, non antea fuit: Exactiſſimè autem cemento regali (quod ex pulveris plumbi uncia, ſulphuris vivi, ſalis petræ, ſingulorum ſemuncia, arſenici crudi, ſalis communis binis unciis conſtat) probatur; eo enim omnis fucus tollitur, ac purum putumque redditur; hiq; duo poſtremi per ignem probandi modi veri ſunt. Si enim ſtibium ac cementum tulerit aurum, defæcatum ac obrizum dici poteſt. Vt itaq; ignis aurum, ita Deus, num illi fidamus, in eo ſpem ponamus, ac virtutes amemus, iiſque ornati ſimus, variis nos calamitatibus pro-

bat; quas si sustinemus patienter, tum demum nos probatos, puros ac putos, æternæque beatitudini compotes fore, scire possumus. Hanc probationem, Jobi instar, à Deo institutam Marchio iste se tulisse, hac Hierographia non minus, quam priori, ostendere voluit.

VI HIEROGRAPHIA.

VNVM SVFFICIT IN TENEBRIS.

Christianis mos est, cum anniversarios Salvatoris nostri crucifixi luctus, ejusque diei, qua passus & mortuus est, memoriam celebrant, tredecim candelas sub crepusculum, eo, quo cernuntur in Hieroglypto, modo constitutas, incendere. Hæ duodecim Apostolos & beatam Virginem numero referunt, ac etsi omnes simul ardeant primo, paulatim tamen postea singulæ exstinguuntur, donec omnium suprema sola luceat, quæ sola tenebris depellendis sufficit: quia habitus privationem tollit. Tenebræ enim nihil aliud quam lucis sunt privatio, ac lux nihil aliud, quam vita corporum quatenùs visibilia sunt, aut lucentis corporis in objectis corporibus spiritualis præsentia ac idea, quatenus visus objectum est, sensu potius, quam definitione aut ratione nobis nota. Nemo enim mortalium veram lucis essentiam comprehendere animo potest; imo nec, an substantia, an qualitas; & si substantia, an corporea an incorporea sit, intel-
ligere

ligere valet. Oculis nihil notius luce: ejus enim beneficio cuncta apparent & perſpicua omnia ſunt, ac calores actum recipiunt: ut non abſurdè Ariſtoteles lucem actum eſſe perſpicui, quatenus perſpicuum, definierit. Iſabella Palæologa Græca ex proſapia Imperatorum Conſtantinopolitanorum, propter Turcarum tyrannidem tam diu in tenebris latuit, donec Franciſci Marchionis conjux eſſet: cujus unius & ſolius luce, ſi ſe ereptam è tenebris agnoſcat, ac ſibi ſolam lucem ſufficere, ut omnes animi moleſtias, anxietates, omniaque perpeſſa mala obliteret ac exſtinguat, quis illi vitio vertere poteſt, imo non laudet potius? Mulieris enim lux vir eſt, à quo ornamentum & dignitatem adipiſcitur. Sed & nonnulli arbitrantur, illam hac Hierographia uſam, cum vidua eſſet, ac ab omnibus aulicis, uno excepto ſene, deſereretur: Cum enim filius ipſius amaſiam nobilem conjugis loco ſecum circumveheret, ac omnes aulicos, (à quibus mater antea honorari ſolebat) ut amaſiæ inſervirent, in ſuas partes traheret; Vidua mater ab omnibus neglecta fuit, unuſque tantum illi fidus adherebat ſenex, cujus fidem & lucem, ut ſibi ſuffeciſſe, ac cæteros contempſiſſe oſtenderet, veriſimilè eſt hanc Hierographiam edidiſſe; Prudentius enim ac utilius hominis probi & fidi conſuetudine uti licet, quam multorum: cum fides à multis raro ſervari, ab uno facillimè, poſſit.

Fridericus Gonzag Dux Mantuę I et Mar: Mont. Fer. General. Car: V Imp.

Margareta Dux Mantuę Friderici uxor.

VII. HIEROGRAPHIA.

ΑΜΩΜΟΣ.

Id est,

INNOCENS.

Pro innocentiæ testimonio exhibet Mysta hîc adamantem in summitate montis constitutum, ac conspicuum facibusque illustratum. Adamas inter omnes gemmas colore omni vacat, ac transparens est aquæ instar, puritatis sanè, bonæque conscientiæ index. Duritie & fortitudine nulli gemmarum cedit, ignis ferens injurias, è quo purior ac nitidior, depositis sordibus & nubeculis solet exire; ita ut rectè igne examinatus irreprehensibilis ac inculpatæ pulchritudinis dici possit. Ad ejus naturam alludit Mysta, cum se innocentem ac inculpatum Græco Symbolo ostendit: Habuit enim invidos complures, dum Caroli Quinti Summus belli Præfectus esset, hos facibus ignitis notare voluit. Vti enim ignis adamanti notam aut maculam inurere nullam potest, sed illum nitidiorem ac illustriorem reddit: ita nec invidi aut detrectatores illum calumniis maculare vere possunt: Quia ἄμωμος, id est, sine macula, ac montis instar ipsius virtus ac innocentia ita firma ac omnibus conspicua est, ut invidorum ac momorum dentibus, tanquam facibus, potiùs illustretur, quam obscuretur.

VIII. HIEROGRAPHIA.

IN ÆTERNVM.

Duæ manus dextræ è nubibus porrectæ nihil aliud, quam divinum ac conjugale fœdus, quod inter Margaretham & Fridericum ictum est, significat: Duabus enim dextris solent fœdera confirmari; conjugale verò fœdus ad mortem alterius conjugis tantùm durare potest. Verùm Margaretha IN ÆTERNVM fœdus manere, ac nunquam dissolvi cupit. Symbolum, IN ÆTERNVM, ne mortem quidem sui conjugis dissolvere vinculi & datæ fidei nexum posse, ostendit. Se itaque, si non corpore marito post mortem unita esse possit, animo tamen fore, neque unquam primam, quam illi dedit fidem, irritam secundis nuptiis facturam; hac enim ratione æternum fœdus servari dicitur. Egregiè sane, ac tanta Principe digna gnome, quæ conjugalis amoris vinculum nunquam dissolvi, sed IN ÆTERNVM permanere cupit.

IX. HIE-

Franciscus Gonzaga Dux Mantuæ Secundus et Mar: Mont: Ferratis.

IX. HIEROGRAPHIA.

QVOD HIC DEEST ME TORQVET.

Stellio Lacertæ genus eſt, inde nomen habens, quod tergum & cauda ſtellis inſignita ſit. Venenoſum eſt animal, ejuſque naturæ, ut qui vinum, in quo extinctus fuerit, ebiberit, leproſus fiat. Vere cavernas relinquens, dum apricatur, ſolem continuò intuetur, ut nebulæ & humores oculis inhærentes, ac tenebris conquiſiti diſcutiantur. Animalculum eſt quadrupes Salamandræ non diſſimile, ac inter alia hoc peculiare habet, quod, ut cætera animalia Venerem cupiunt, illius ſtimulis neque crucietur, neque amoris conflictus ſentiat. Ab hac ipſius natura Princeps Franciſcus Symbolum accepit, dum ait: QVOD HIC DEEST, nempe amor, ME TORQVET: Fuit enim amore cujuſdam virginis captus, quo quia ſe mirificè vexari ſenſit, appoſitè Stellionem, qui amoris moleſtiâ caret, pro Hieroglypto edidit. Quibus autem moleſtiis amantes torqueantur mortalium pauciſſimis ignotum eſt: Ait autem Plautus; *Credo ego amorem apud homines carnificinam commentum, ita me amor lapſum animi ludificat, fugat, appetit, raptat, retinet, jactat, largitur, quod dat non dat, deludit, modo quod ſuaſit, diſſuadet, quod diſſuaſit, id oſtentat.*

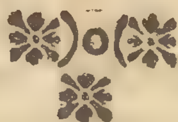
X. HIE-

X. HIEROGRAPHIA.

VIAS TVAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.

Thobias junior cum jussu parentis, ad exigendam debitam pecuniam ei proficiscendum esset in Mediam, factus est illi divino instinctu itineris Dux Angelus Raphael. Dum itaque circa Tygrin flumen quiescerent, ac Thobias in flumine pedes lavare vellet, piscis quidam horrendus in illum insiliens non levem illi timorem incussit: Verùm Angelo jubente audacior factus in terram traxit, occidit, exenteravit, ac cor, jecur & fel servavit, ut corde carbonibus injecto dæmonia fugare, ac felle cœcitatem oculorum amovere posset, quod & postea factum fuit. Nam cum apud Raguelem manerent, cujus filia Sara septem viris (quos dæmon prima concubitus nocte interfecerat) frustra desponsata fuisset, Angeli consilio Thobias illam in uxorem petiit à patre obtinuitque, ac Dæmone abacto cordis fumo, illâ cum altera parte omnium bonorum, quæ pater possidebat, potitus est. Hujusmodi itineris ducem, non est dubium, quin sibi hic Dux, qui adhuc cœlebs erat, dum hanc Hierographiam erigeret, optarit: quo juvante piam, omnibusque virtutibus ornatam uxorem, ut Sara fuit, nancisci posset. Hanc illius fuisse mentem, Symbolum, VIAS TVAS DOMINE

MONSTRA MIHI, confirmat: Scivit enim Dux, bonam, piam & probam uxorem non nisi à Domino, ut Thobiæ contigit, dari. Quam etiam postea continuis ad Deum fusis precibus obtinuit; Elisabetham nempe Austriacam Ferdinandi Imperatoris filiam, cujus pietas & virtus Solis instar totam Italiam illustravit. Potest etiam hæc Hierographia ad omnia alia negotia ac res quasvis agendas accommodari & applicari. Quis enim est tam impius, qui nesciat omnia Dei nutu regi, ac non velit à Deo rerum suarum fœlicem successum dari.

Elisabetha Austriaca Ferdin. Imp. F. Ducis
Francisci Mantuæ uxor.

Guilhelmus Gonzaga Dux Mantuæ III. M.
Mont: Ferr: Eques Aur: Vell.

XI. HIEROGRAPHIA.

SPOLIAT MORS MVNERA NOSTRA.

Arbor hîc ostenditur frugifera, quam fulminis telum diffindit & enecat. Ait Symbolum: SPOLIAT MORS MVNERA NOSTRA. Mysticè hæc hominibus accommodantur: Ut enim fulmen florentem arborem sæpe exurit, ac ne fructus suos statuto à natura tempore exhibere possit, facit; ita etiam mors excelsa, bonæque frugis ingenia plerumque immature, ne fructus & munera, quæ à numine obtinuerunt nobis vicissim communicare possint, ferit. Id certè viro omni humaniorum literarum genere cultissimo D. Jac. Typotio Belgæ, quondam Regis Sveciæ Consiliario intimo, Cæsarisque Rudolphi II. Historico, qui Symbolorum priora duo volumina sua isagoge illustravit, contigit: Hunc enim mors præcox, tabe consumptum, amicis, beneque illi volentibus ante senium abstulit. Habuit vir ille insignis cancellariæ aliquot volumina præ manibus, & quædam absolvit, quibus non solum Principum sui ævi statum fictis nominibus descripsit, sed etiam formulas literarum mandatorum & libellorum, qui à Principibus vel Rebuspubl expediri solent. Poemata & epigrammata etiam nonnulla conscripsit, ac libellum de arte Hierographiæ, quem spero tandem in lucem proditurum, ac, etiamsi mors Doct. ss. Typotium vitâ spoliarit, munera tamen illius nostra fore.

XII. HIE-

XII. HIEROGRAPHIA.

ΟΛΥΜΠΟΣ.

Mons hîc depingitur Olympus in tota Macedonia & Græcia altissimus, cui superstructum est Mausoleum, quale Augustus Romæ habere solebat. In hujus cacumine altare fidei & fides coronata cernitur. Proculdubio mons animum hominis excelsa optantem designat; is enim si Olympum, hoc est cœlum, ac æternam beatitudinem cogitat ac cupit, fide imprimis instructus esse debet: fides enim fundamentum salutis est, sine qua impossibile est placere Deo. Ob hanc causam corona illi suprapingitur; ut demonstretur fidei præmium vel coronam Olympum esse, id est, cœlestem gloriam: Verum quia de fide aliis virtutibus carente & mortua hîc non agitur, arbores vivæ appictæ sunt. Fides enim fructibus, nempe charitate ac spe, nt Olympum consequatur, ornata esse debet: Nisi enim charitas adsit, quæ viæ instar sit, & spes, quæ viam, ut columnæ mausoleum, sustentet, non pervenietur ad montis jugum. Rectè itaque hic Princeps viva fide, & quæ aliis virtutibus ornata est, se beatam vitam consequuturum credit.

Leonora Austriaca, Ferd: Imp Filia Ducis Guilhelmi Mantuæ uxor.

Vincentius Gonzaga Dux Mant IIII et Montis Ferr. II, Eques Aur. Vell.

XIII. HIEROGRAPHIA.

COSI MORIR MI PLACE.
Id eſt :
ITA MORI PLACET.

Elegans hæc Hierographia, ac probæ matrifamilias optimè conveniens, ut pote quæ amoris conjugalis vehementiam ejuſque fidem teſtatur: ut enim ab hedera, quæ ſe fulcris & ramis ſuſtinere non poteſt, arbor circumvolvitur, ac illius complexu tandem in tabem redigitur ac marceſcit; ita Leonora Auſtriaca conjugi ſuo Guilhelmo unita, ac amoris in conjugem igne accenſa, paulatimque tabeſcens, hujuſmodi mortem ſibi placere Symbolo Italico aſſerit: Nihil enim gratius amantibus eſſe ſolet, quam cum re amata fruuntur, potius in amplexu mori, quam ab ea divelli. Amor propterea inter conjuges laudatur, qui tam vehemens eſſe debet, ut ſemper ſimul vivere cupiant, & , ſi moriendum uni ſit, alter commori optet.

XIV. HIE-

XIV. HIEROGRAPHIA.
SEMPER VIVA.

Vincentius Gonzaga, cum Ducis Parmensis sororem, virginem eximiâ formâ præditam in uxorem duxisset, neque eam proli ferendo idoneam nactus esset, ab ea separatus, alteramque ducens (si vulgi fama vera est) hanc Hierographiam, sinceri amoris testimonium, in illius memoriam edidisse fertur; quâ ostendere voluit; ut Luna semper lumine illustratur, licet id non semper appareat; ita virtutes, ideam ac formam prioris Amasiæ & conjugis, etiamsi conspectu illius non amplius frui possit, animo suo firmiter inhærere, ut quasi SEMPER VIVA appareat. Vivunt enim amantes in alieno corpore, ac amatæ formam, corpus, animumq; in se ferunt, illiusque animi facultate, non sui reguntur. Hæc vis amoris; cujus etiam proprium est non lætari, non gaudere, non benè valere, omnia fastidire, nisi adsit res amata, ac eâ frui liceat. Suscipit autem ideam veram, ac corpori amantis nectit, ut speculo objecta oculus, animusque ab oculo attrahit, sibi unit, ac spirituum beneficio toti corpori communicat: Vt ob id non mirum sit, amantes solâ ideâ non contentos, sed diototypon optare; neque quiescere, donec eo potiantur. Verùm istius amoris gratiâ Ducem erexisse Hierographiam, verisimile non est, sed alterius divinioris, qui virtutem prosequitur, colit ac sibi uniri cupit: Quâ priorem conjugem ornatam fuisse, nemini ignotum est.

XV. HIE-

Vincentius Gonzaga Dux Mantuæ IIII. et Montis
Ferratis II. Eques Aurei Velleris
Φυσα
PROBASTI DOMINE

XV. HIEROGRAPHIA.

Φ Υ Σ Α.

Id eſt:

ELATVS.

Videtur hîc Hierographiæ author quatuor elementa exhibere: Coronâ enim, quia herbis & floribus conſtat, terram, quæ illorum parens eſt, notat. Aquæ figura ſatis apparet. Aër, ſpiritus aut uentus, quia neque cerni, neque depingi poteſt, Græca dictione φῦσα, id eſt, flatus, ſignificatur. Sol ſuprema parte, quia caloris omnis fons eſt, ignem illum æthereum non male deſignat. Sed, quid Myſta velit quatuor elementis, difficulter aſſequi licet. Scitur omnia quatuor elementis conſtare: Scitur absque iis nihil vitam habere poſſe. Sed quid hinc ſacri colligi poteſt? Non dubitandum, quin obſcura hæc Hierographia aliquid majus præ ſe ferat, quam prima fronte apparet: Hoc nempe; ut Sol nobis conſpicuus omnia ſuo motu, luce & calore regit, frontes herbaſque virentes producit, tempeſtates marinas, ac ventorum tormina & procellas lumine ac præſentiâ ſuâ moderatur, compeſcit ac regit; ita Solem illum cœleſtem noſtra omnia negotia ad bonum finem dirigere, ac variis calamitatibus oppreſſos, fortunæque injuriis ac procellis jactatos ineffabili ſua bonitate ſublevare.

XVI. HIE-

XVI. HIEROGRAPHIA.

PROBASTI DOMINE.

A Francisco Gonzaga desumpta est hæc Hierographia, qui se fidelem Cæsari fuisse, ac omnes probationis modos (auri instar) sustinuisse, ostenderat: Conspicitur enim hîc furnus ignitus, ac tigillum auri virgulis plenum, ignique impositum. Fortè Princeps se à Cæsare nostro Rudolpho probatum variis modis, ac sincerum fidumque inventum, sibi ipsi gratulatur: Quid enim Principem magis decet, quam fides & boni conscia mens, quietis laudisque æternæ ac immortalis pabulum? Si divinis sacrisque accommodare Symbolum velimus; nihil profectò gratius, jucundius, acceptius, ac quod magis solatium præbeat, esse potest; quam habere, conscientia teste, firmam, DEUM omnia prævidisse etiam in maximis periculis, fidem.

Vincentius Gonzaga Dux Mantuæ IIII et Montis Ferratis II. Eques Aurei Velleris
A FVNDAMENTIS EREXIT
SIC

XVIII. HIEROGRAPHIA.

A FVNDAMENTIS EREXIT.

Si quis hanc figuram diligenter contemplari velit, nullam esse Hierographiam deprehendet, sed tantum exstructæ arcis à fundamentis memoriam. Quæcunque autem arx sit, legitimè & ex arte constructam esse apparet: Hexagona enim est, sexque propugnaculis instructa, quæ ita ad lineas disponi solent, ut nusquam foris, ne uni hosti sit tutus locus. Facies etiam propugnaculorum ita duci debent, ut à multis locis defendi possint; ac axillæ propugnaculorum, ut vix foris & tantum ad faciei superficiem conspici possint. Hac enim ratione ordinatæ tutissimæ fiunt, ac hostibus metuendæ; quod non nisi maximo periculo arcem oppugnare possint. Arces ob quatuor causas exstruuntur: Primo, ut illi, ad quos imminent, ad quævis officia cogi possint, velint, nolint: Sed illæ struentem, vel ipsius statum diruunt, quia Tyrannidem inducunt nunquam durabilem. Secundo, ut tutus receptus, hoste provinciam vastante aut occupante, habeatur: Sed & hæ rarò utiles sunt; ob id, quod occupatis omnibus circum circa, tandem & illæ se dedere cogantur. Tertio exstruuntur arces, ut hostes circa limites provinciæ hærere cogantur, ibique detineantur, donec quæ ad illos repellendos necessaria sunt, parata esse possint.

Atque

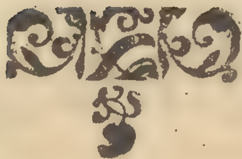
Atque istæ necessariæ omniumque utilissimæ sunt, si circa præcipuas vias ac provinciæ introitus construantur. Quarto struuntur arces, ut perfidi, aut ad jugum redacti in officio retineantur. Vtiles quidem illæ, si miles stationarius rectè se gerat, sed nequaquam si ferociat: captæ enim ab injuriam passis rebellionis fiunt fulcrum, ac difficilè recuperantur. Qui metui nolunt, ac officiis captant subditos, arcibus opus non habent, cum amentur, ac ab amantibus non lædantur: Nemo enim, quem diligit, offendit.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

SIC.

Lunæ jam primùm crescentis apparet imago. Huic inscriptum Symbolum SIC, supple, illustrior crescam; ita ut singulæ literæ dictionem referant, si velis: Nos paucis ita exponimus; ut Luna paulatim crescit, SIC Dux iste Vincentius. Solidiora profectò ea rerum gubernacula, quæ paulatim excrescunt, quam quæ subito ad summum perveniunt. *Quod cito fit, cito perit*; ac præcocia quævis facilè intereunt. Res magnæ & arduæ, ut durent, fundamentis egent firmioribus. Crescunt interdum Principes ambitione, Tyrannide, avaritiâ aliisque vitiis, quæ effrenis illa libertas, ac suprema potestas à nemine, neque à propria conscientia coercita, parit. Verum

rum iſte Princeps ſuis, ſe Lunæ modo paulatim illuſtriorem fore promittit: Luna enim lumine creſcit, ac Solis beneficio. Quid igitur aliud notat Myſta? quam ſe virtutibus, ac potentia divini illius Solis, id eſt, numinis auxilio & ope, illuſtriorem ſemper fore, confidere, ac eo omnia ſua dirigere, ut ſuorum omnium bono tale propoſitum feliciter ad optatum finem deducere poſſit.

Petrus Aloysius Farnesius P.P. Pauli IIII.
Dux Parmæ
Placentiæ et
SE SIBI
HIS ARTIBVS
Octavius. Farnesius. Dux Placentiæ Parmæ et
Castri II. Marchio Novariæ.

I. HIEROGRAPHIA DUCUM PARMENSIUM.

SE SIBI.

QUIS nesciat, arborem solitariam frondentem, florentem, fructumque ferentem, quam nullum animal accedere, aut conspicere potest, sibi tantum, non aliis frondere, ac fructus ferre, & propterea nulli alteri animali utilem, nihilque habere in S E, quam quod SIBI sit, hoc est, esse possit. Ab istius exemplo Mysta contrarium elici vult; nempe, S E non fore instar arboris solitariæ, nec SIBI tantum, sed & aliis S E velle vivere: Non enim, inquit, nobis solum, sed & patriæ nati sumus, ac proinde ejus animi esse, quod omnibus animi, corporis ac fortunæ bonis Rempublicam, ac suos juvare velit. Dignum certè tanto Principe propositum, imo nulli magis quam Principi conveniens: Sunt enim non sibi, sed & aliis nati, ac ideo præfecti aliis, ut regant, justitiam administrent, sontes plectant, ac insontes tueantur. Sine his enim Principes non magis esse possunt, quam pastor sine ovibus: Sunt enim non sui, sed subditorum causa à DEO creati ac constituti. Si aliter sentiant, ac subditos spolient, non pastorum instar Duces, sed Tyranni luporum instar, qui non tondent, sed deglubunt pecus, dici debent & sunt.

II. HIEROGRAPHIA.

HIS ARTIBVS.

Hieroglypton clavam, tres globos ac gyrum ex filo ostendit. Instrumenta hæc sunt, quibus Theseus Minotaurum Labyrintho in Creta Insula inclusum, interemit: Filo enim inter eundum extenso Labyrinthi vias notavit, globis piceis Minotauri faucibus injectis morsus prohibuit, ac clavâ prostravit: ita, ut non solum vi, sed & arte hostem superaverit Symbolo, HIS ARTIBVS, Ducem etiam sibi proposuisse supremam virtutis militaris gloriam, dubium non est. Dicitur enim hanc Hierographiam edidisse, dum in exercitiis militaribus in Flandria coram Carolo Quinto, Comite Egmondano, altero Minotauro illi dimicandum esset, quem non sola vi, quam clava indicat; sed prudentiâ, quam filum, & sagacitate seu ingenio, quod globi indicant, se superare posse confidebat: Istis enim tribus facile robustiores vincuntur: Majora sæpe stratagemata, quam vis, in rebus bellicis prestant. Potest hæc Hierographia generalius exponi; Ducem videlicet adversa omnia fortitudine, prudentiâ, ac ingenio superare velle: Fortitudine enim, ac ferendo patientes, adversa leviora facimus: Prudentia, ut minus noceant, nobisque utilia fiant, efficimus: Ac ingenio, quantum possumus, à nobis arcemus.

III. HIE-

Octauius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri II
Marcho Nouarię S. Rom: Eccles: Generalis.

III. HIEROGRAPHIA.

VIRTVTIS IMPERIO.

Nulla arx, castrum, aut turris tam munita, cujus porta virtuti non pateat: *Invia* enim *virtuti nulla via*, tantaque est virtutis dignitas ac majestas, ut adversis rebus omnibus imperet, sibique subjiciat. Ideo itaque Dux Octavius turrim porta aperta figuravit, ac VIRTVTIS IMPERIO non malè aperiri Symbolo notat; quod se suis virtutibus, benevolentiâ, mansuetudine, comitate, liberalitate, magnanimitate ac justitia nemini invisum, sed omnibus gratum acceptumque fore, omniumque arcium, civitatum, ac ædium januas sibi patere sciat. Nam invisos tyrannos ac vitiis deditos populus liber à finibus arcere, iisque fores præcludere; bonos è contra, virtutibusque ornatos apperere, ac ad se allicere solet: Hæc enim virtutis efficacia & vis est, ut non solùm à bonis, sed etiam ab improbis ametur, desideretur & colatur.

IV. HIE-

IV. HIEROGRAPHIA.

NVBES EXCEDIT.

Hac Hierographia, quæ montem Olympum, ac Symbolon, NVBES EXCEDIT, continet, Dux iſte oſtendere voluit, ſe Philoſophum & Chriſtianum eſſe, tranquillitatemque animi ſui tantam eſſe, ut nullis fortunæ procellis, vel injuriis, aut malevolorum hominum machinationibus perturbari, aut offendi queat: Olympus enim Macedoniæ mons hæc indicat, quia tantæ altitudinis eſt, ut NVBES, Lucano teſte, (à quo Symbolum deſumptum eſt) EXCEDAT, ac accolarum ſacrificiis inſerviat, qui quotannis jugum petunt, ac ibi ſacrificant, victimiſque exuſtis cineres explanant, figuraſque & literas nonnullas iis inſcribunt: Has quia elapſo anno reverſi illæſas, integraſque reperiunt, rectè nullum ibi ventum aut pluviam unquam eſſe, vel fuiſſe colligitur. Licet etiam Olympum pro animo Ducis accipere, qui mundana omnia ſpernens NVBES EXCEDIT, ac divina tantum æternaque appetit, ad quæ omnia ſua dirigit. Verùm quid ſi juvenilius iſta interpretari Dux velit, ac Hieroglypton cum Symbolo Olympiæ ſuæ applicarit? quam forma, elegantia, ac venuſtate reliquas ſuæ ætatis Veneres, (ut Olympus reliquos montes) excedere, atque ab omni infamia & periculo, ut ille à ventis nubibuſque immunis eſt, ſecuram eſſe, forſan oſtendere voluit.

Alexander Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri III
Marchio Nouarię Eques Aur Vell: Gub: et Gener Belgy.

V. HIEROGRAPHIA.

PLACENTIA FLORET.

Lupa Romanam Coloniam indicat, quod Romani à Romulo, qui à Lupa educatus fuit, nomen habeant. Etsi autem nunc Romana Colonia non sit Placentia, sed proprium ac liberum habeat Principem, tamen antiquitus fuit. Vt itaque sub Romanis floruit; sic nunc sub isto Principe, quem corona indicat, florere cernitur. Appicta enim florentia lilia conspiciuntur, quæ odoris suavitate, formæ elegantia, ac coloris sinceritate omnes alios flores antecellere videntur, Symbolum, quænam Colonia Romana floreat, indicat, videlicet Placentia. Lætatur itaque hac Hierographia Princeps, quod sub ipsius imperio Placentia antiqua Romanorum Colonia non minùs quam olim floreat. Laude profecto dignus hic Princeps, cui populi placent commoda, ac qui suos potiùs quam se florere cupit: Ipsis enim benè habentibus aut florentibus, ille benè habet ac floret. Cum se solos florere volunt & putant Principes, specie florent, reipsa marcescunt; idque postea rerum pericula, quæ populi auxilia poscunt, dum nulla sunt, ostendunt.

VI. HIEROGRAPHIA.

PLACENTIA ROMANORVM COLONIA.

Præcedenti scholio diximus, Lupam Romanos, quod Romulus illorum author à lupa nutritus sit, indicare: Ejus effigies hic iterum exhi-

betur. Historia verò hæc est: Cum Amilius Numitorem fratrem, cui regnum legatum à patre fuerat, regno expulisset, ac stirpem ejus masculam interemisset, filiamque ejus Rheam Sylviam Vestalem virginem, ut spes partus perpetua virginitate illi adimeretur, fecisset; illa vi compressa, incerto patre, geminos edidit, qui ab Amilio in profluentem aquam mitti jubebantur. Verùm cum deferentes, in proxima alluvie pueris expositis, discederent, ac statim aqua recedens illos in sicco reliquisset, Lupa sitiens ad aquam venit, ac ad pueros vagientes deflexa submissas mammas illis præbebat, linguaque lambebat tantisper, donec Faustulus pastor surreptos auferret, ac Laurentiæ uxori educandos daret. Istius Romanæ originis causa Lupa pingi solet, & Lupæ sculptura cum gemellis adhuc hodie in Capitolio ex Asphalto lapide conspicitur. Verùm non solum Lupa, sed Tyberis, quia Romam præterfluit, Romanos indicare solet. Ob id huic Hierographiæ appictus est cum sceptro, imperii videlicet signo. Mulier autem erecta & galeata victoriam, aut Romanam civitatem, aut Coloniam ipsius indicare potest, quæ florere Placentiam, quod dextra manu lilium, ac sinistra cornucopiæ contineat, clarè ostendit. Si quis dubitet, Symbolum consulat; id enim figura, etsi non integris verbis, explicat.

Rainutius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri IIII
Marchio Nouarię Præfect: et General: S. Rom: Eccles.

VII. HIEROGRAPHIA.

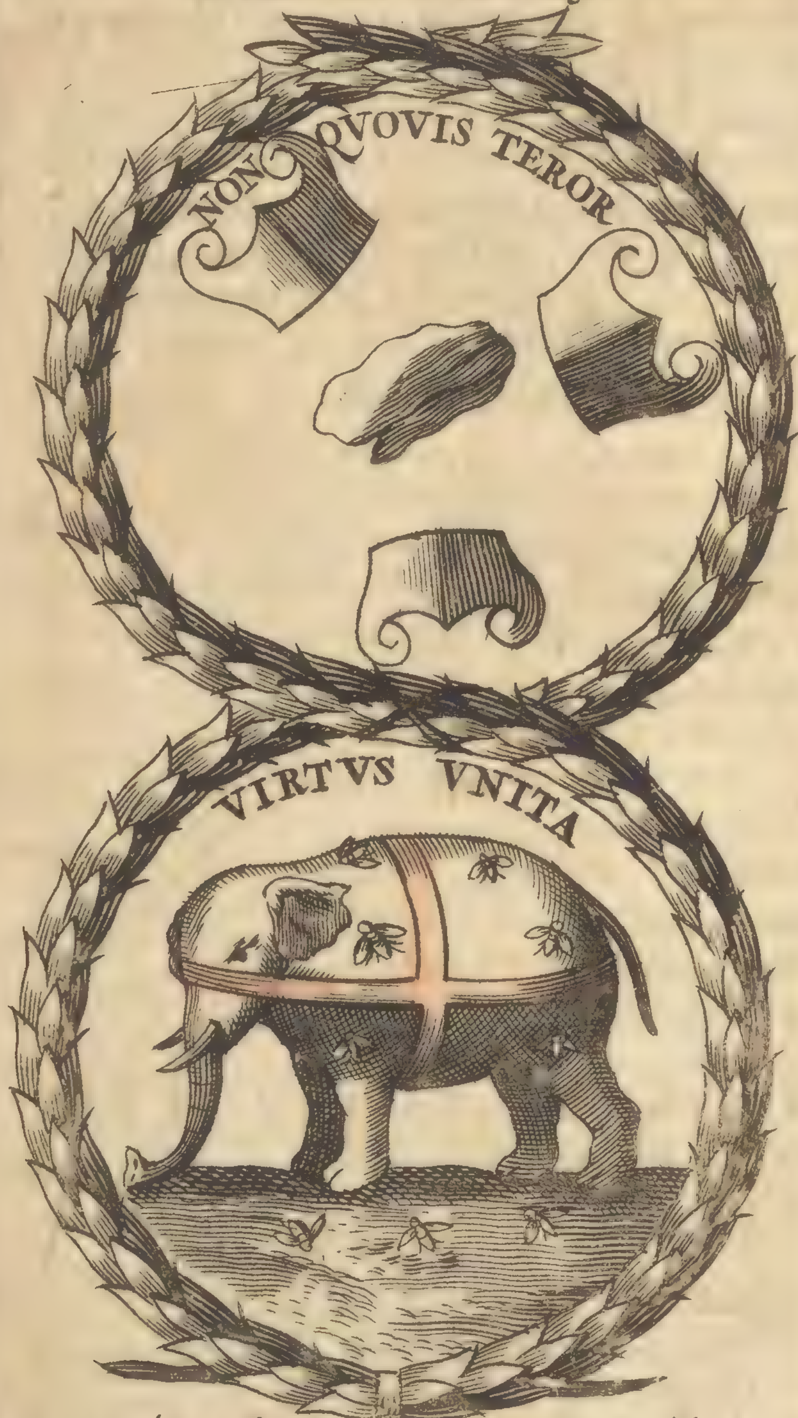
SECVRITAS PLACENTIÆ ET PARMÆ.

SECURITAS in Ægyptiorum Hieroglyphicis ſella notari ſolebat, quod in ea membra delaſſata frui quiete poſſent: Securitas enim quies quædam animi eſt. *H*ic duplex ſella ſpectatur, una cui virgo Securitas inſidet, altera quæ ignem continet. Deinde virgo facem in manu habere cernitur, proculdubio ut oſtendatur, quænam ſit, aut in quo conſiſtat SECURITAS PLACENTIÆ ET PARMÆ, ut Symbolum ait. Ignis itaque eſt, ac id quod ignis myſticè ſignificat; Vigilantia nempe. Ut enim ignis tenebras inſidiis plenas pellit, ac minus ſecura quæ ſunt lumine ſuo ſecura & aperta facit; ita etiam Vigilantia: Hac ſiquidem civitates & arces ab hoſtium dolis ac irruptionibus defenduntur, ac ſecuræ redduntur. Vbi nullæ ſunt vigiliæ aut excubiæ, ibi facilè hoſtis vallum ſuperat, ac munitiones etiam firmiſſimas occupat. Excubiæ vigilantiſſimorum militum poni debent, ut ſecuri dormiant cives: Niſi fiat, nemini tuta dies aut nox eſt Id clarè oſtenditur anſeribus, qui malè vigilante Romano milite in Capitolio contra Gallos, ipſi vigiles clangore alarumque ſtrepitu hoſtem clam Capitolium aſcendentem M. Manlio prodiderunt, ac rem Ro-

Romanam ab imminente periculo liberarunt. Rectè itaque hoc loco ignis, id est Vigilantia, SECVRITAS PLACENTIÆ ET PARMÆ constituitur: Hæc enim non solùm apertos hostes fallit, ac eorum conatus irritos reddit, sed etiam vicinos, qui per fas nefasque limites extendere, & omnia ad se rapere, nimia imperandi cupidine incensi, volunt, illudere potest.

Fridericus Rouereus Urbini Dux I. Pręfectus et Generalis Urbis Romę.

Guido Ubaldus Rouereus Feltrius I
Urbini et Soię Dux II. Pręfec: Urb: Rom:

I. HIEROGRAPHIA DUCUM URBINI.

NON QVOVIS TEROR.

SIlex in medio, ac ignitabula tria circum-disposita in hac Hierographia cernuntur. Omnes silici minantur ictus, sed ille NON QVOVIS (ut ait Symbolum) TERITVR: Quia etiamsi allidatur, patiq; vehementer, dum ignem excutit, videatur; tamen si ab ignitabulo ferreo percutiatur, non teritur ipse, sed potius ferrum; mollius enim silice est. Propterea ut patiatur, ac ignem generet & promat, ex chalybe fieri ignitabulum debet: Hujus enim duritiei cedit, ac atomos ignitos percussus ejicit. Quomodo autem ignis illisione illa generetur, difficile scitu est. Ego & motum illum velocissimum, quo corpora dura alliduntur, & sulphur, tum chalybis solidæ materiæ inhærens, & combustibile, causam generationis ignis esse existimo: Motum enim ignem ex materia inflammabili generare, docent ligna in se mutuo affricta, quæ facilè ignem concipiunt, & duriores lapides molares terendi causa adhibiti, qui in aquis scintillas ignis eiciunt. Rectè itaque in Symbolo, se NON à QVOVIS TERI, ait Mysta: Ferenda enim multa sunt in hac vita, neque magnanimi est statim despondere animum. Sive hostes, sive infortunia præ manibus sint, & nos non parum offenderint, resumendus tamen animus, ac illata damna nihili facienda, vincendaque virtute fortuna est. Qui

hæc præstare potest, nihil in illum cadere poterit, à quo teratur aut miser fiat; animus enim est qui teritur, is si fortis & constans silicis instar sit, illæsus permanet, ac adversa, neque injucunda, neque gravia percipit.

II. HIEROGRAPHIA.

VIRTVS VNITA.

VIRTVTEM VNITAM fortiorem esse dispersa, vetus est Philosophorum sententia. Pro virtutis exemplo hîc Elephas depingitur, animal ut cæteris majus ita robustius. Cōspicitur hic fasciis ligatus, ut unio illa virium proculdubio significetur. Verùm, quid muscæ Elephantem vexantes notent, difficile conjectu: Nisi forte vires dispersas indicent. Nam innumeræ & separatæ, ut in Hieroglypto apparent, nihil pręstare posse, nihilque virium habere, cuivis notum est. Mysticè autem hæc ita interpretari possunt: Principes nempe virosq; magnos, si subditos concordes & unanimes habeant, majores habere vires, quam si discordes sint & non conveniant, ac muscarum aut fucorum, id est, adversariorum & hostium fraudes, conatus & impetus facilius ferre posse. Sumpsit fortassis ideo hanc Hierographiam Princeps; ut studiosè suos concordes semper servaret, eaq; ratione rerum ubertatem majorem, & Reip. suæ statū firmiorem consequeretur: *Concordiâ enim res parvæ crescunt, & discordia maximæ dilabuntur.* Raro benè uniti bello superari, disjuncti facillimè possunt. Princeps qui facilè hostes superare vult, stratagemate illos disjungat, nulloque labore superabit.

III. HIE-

Franciscus Maria Rouereus Urbini Dux III. Generalis supremus Venet: Reip:

Laurentius Medices Urbini Dux IIII. nepos PP. Clem VII Prefectus Urb: Rom:

III. HIEROGRAPHIA.

NON DEGENER ADDAM.

Candela ardens depellit tenebras, & tanquam lucis parens innumeras alias accendere poteſt. Myſtæ manus minores candelas comprehendens ait Symbolo: NON DEGENER ADDAM, ſupple, lucem. Candelæ parentes ſuos eleganter comparat, quod virtutibus ſuis tanquam luce totam Italiam illuſtrarint. Manu & candelis ſe, ac Symbolo animi propoſitum, ſeu gnomen notat. Nempe ſe non ſolùm non degenerem parentibus fore, verum etiam illorum lumini ac virtutibus plus adjecturum, aut ſi fieri poſſit, illos ſe ſuperaturum; ut verè dicere cum *Cicerone* poſſit, *praluxi meis majoribus*. Laude profecto dignum eſt maxima, hunc Principem & quoſvis alios majores ſuos non ſolum æquare virtute, ſed ſuperare velle. Virtutis ſtudium à Philoſophis cæteris omnibus ſemper præpoſitum, ac in ſummo honore habitum fuit.

IV. HIE-

IV. HIEROGRAPHIA.

SEMPER.

Annulus hîc adamante gemma ornatus depingitur. Huic tres pennæ, vel plumæ apponuntur. Pennæ haud dubio tres ipſius adamantis præcipuas qualitates, aut dotes notant. Pulchritudinem ſcilicet, quâ eximiè nitet & micat: Fortitudinem, quâ igni & ferro reſiſtit: Phyſicamque facultatem & virtutem, quâ terriculamenta, incubos, adulteria, phantaſmata, ac inſomnia arcere creditur. Symbolum ait SEMPER: Vt itaque adamas his tribus ornatus dotibus SEMPER conſtanter permanet; ita etiam Myſta ſemper fortitudinem, ac patientiam ad ferenda mala & humanos caſus; pulchritudinem & nitorem conſcientiæ, quo Deo gratus eſſe, ac virtutem, quâ ſe ſuoſque regere poſſit, ſibi colendam & conſtanter ſervandam eſſe propoſuit. Hac Hierographia multi ex Medicea familia dicuntur uſi, pennaſque variis coloribus depinxiſſe, videlicet viridi, albo ac rubro colore: Quibus multorum ſententiâ, fides, ſpes, ac charitas notabantur: Fides albo, ſpes viridi, ac charitas rubeo. Ut hoc modo oſtenderent, ſe iſtis virtutibus SEMPER florere, Deum amare, ac ejus regni illorum ope compotes fore.

V. HIE-

Otto Antonius Rouereus Urbini Dux
V Prefectus et Generalis Urb: Romę.

Guido Ubaldus II Rouereus Urbini Dux V.
Pręf. Urb: Rom: Gener: supr: Ven: Reip:

V. HIEROGRAPHIA.

EA SOLA VOLVPTAS.

Bubo apud Romanos, teſte Plinio, funebris & maximè ominoſus, publicis præcipuè auſpiciis deſerta incolit, nec tantum deſolata, ſed dira etiam & inacceſſa: noctis monſtrum, nec cantu aliquo vocalis, ſed gemitu. Aridas arbores & exeſos truncos amat, in quib. hærere & latere die ſolet; nam lucem meridianam ferre non poteſt, aut aliarum avium ſocietatem, quam fugit & odit, ſolam amans ſolitudinem. Trunco igitur inſidet in hoc Hieroglypto, ut ſolitudinem deſignet, quam Myſta Symbolo ſibi ſolam voluptati eſſe aſſerit. Sapienter profectò, ſi non quævis ſolitudo, ſed ea tantum, quæ ab omnibus vanis ac mundanis turbis hominem liberat, ac ſolo Deo omnipotenti conſecrat, vitiaque omnia & voluptates, mundique illecebras ac leviorum hominum conventus contemnit & deſerit, intelligatur. Hæc enim ſolitudo merito ſapienti ſola voluptati eſſe debet, quod eâ ad vitam cœleſtem detur aditus, quem mundana omnia præcludere ſolent.

VI. HIE-

VI. HIEROGRAPHIA.

ΦΙΛΑΡΕΤΟΤΑΤΩ.

Id est,

VIRTVTIS AMANTISSIMO.

Symbolum Græcum eſt, à duabus compoſitum dictionibus ſuperlativi gradus: Latinè VIRTVTIS AMANTISSIMO reddi optimè poteſt. In Hieroglypto tres pyramides conſpiciuntur aræ impoſitæ, affixæ aut ſuperſtructæ, quæ metas notant. Nam ad has tum Græci tum Romani currere bigis quadrigis, aut etiam pedibus in Circis, quales complures Romæ fuerunt, ſolebant. Qui primi metas attingebant victores coronabantur, aut propoſitum conſequebantur. Vt verſus indicat:

Qui cupit optatam curſu contingere metam.

Hac itaque Hierographia oſtendere Dux iſte voluit, verum gloriæ præmium iis, qui virtutem ſequuntur & amant, deberi; ac proinde ſe omni conatu tanquam ad metam propoſitam, eo omnia ſua dirigere & diſponere, ut virtute adepta, gloriam apud ſuos poſteroſque, ac immortalem vitam apud Deum conſequi poſſit: Hæc enim veræ virtutis ſunt præmia.

VII. HIE-

Guido Ubaldus II Rouer Urbini Dux
V Pref. Urbis et Generalis Ven. Reip

Julia Varana Ioan: Marie Camerini
Ducis filia. Guido Ubaldi Duc. Uxor.

VII. HIEROGRAPHIA.

MERITIS MINORA.

Dux iste Guido Vbaldus multos suæ ætatis Principes virtutis gloriâ superasse, ac justitiâ, comitate, omnique humanitatis & officiorum genere suos tanquam fratres & filios rexisse fertur. Eam laudem non solum domi, sed etiam foris & militiæ sibi peperisse dicitur: ubi fortitudo, magnanimitas, ac diligentia, (quæ præcipuè in militia requiruntur) cæteris ipsius virtutibus præluxerunt. Non immerito itaque Ludovicus Dominicus, omni literarum genere ornatissimus, illi Hierographiam istam exstruxit: videlicet currum triumphalem spoliis repletum, ac coronâ laureâ ornatum: Quo curruum genere Romanorum Duces devictis hostibus in urbem albis equis tracti triumphantesque vehebantur; cum nullus honor major illis à Senatu Romano daretur. Hoc honore & majore ob virtutes ac merita, hunc Principem dignum fuisse, atque MERITIS MINORA omnia, quæ spectantur, sive spolia, sive coronam, sive currus & equorum majestatem consideres, esse, significare Guido Vbaldus voluit.

VIII. HIE-

VIII. HIEROGRAPHIA.

ADVERSIS ADVERSA SOLATIO.

Rota hîc fortunæ conspicitur, adversis utrinque manibus aut brachiis comprehensa. Symbolum ADVERSIS ADVERSA SOLATIO esse dicit. Id rectè figura explicat: Vix enim una manus & inferior stabilem & immobilem rotam continere, quin nutet in utramvis partem, potest. Verum si adversam rotæ partem altera manus contineat, jam quævis solatium habet, ac sine molestia quietam contineri posse, nemo dubitat. Sic in rebus adversis contingit: Dum enim fortunæ injuriis premimur, ac calamitatibus obruimur, facilius eas perferre possumus, si nos non solos, sed complures alios idem sufferre videmus. Nam

Solatium miseris, socios habere pœnarum.

Si quis causam quærat, hanc assero: quod dum alios simili modo opprimi, ac torqueri videmus, neque intrinsecus, quem ferunt dolorem, apparet; fortitudinem ac patientiam miramur, & imitari dum patiendo conamur, occultum nostrum dolorem, animique anxietatem levamus & minuimus. Verè itaque ADVERSIS ADVERSA esse SOLATIO dicitur.

Lauinia Rouerea Principissa Urbini Guidoubaldi Ducis filia.

Franciscus Maria II. Rouereus Urbini Dux VI Præfectus Urbis Romæ.

IX. HIEROGRAPHIA.

AD LACHRYMAS.

Sive hoc loco Draco, ſive Baſiliſcus pro Hieroglypto exhibeatur, idem eſt; utrumque enim animal homini inimicum & venenatum eſt, Draco halitu: Baſiliſcus viſu & ſibilo necare dicitur. Verum num Baſiliſcus in rerum natura ſit, multi dubitant. Narratur à gallo ſeptennali gigni, ex ovo molli erumpere, aërem inficere, omneque animal ſibilo interficere. Ad Draconis figuram propius accedere Hieroglypton videtur. Nam in Simplicium apud Rudolphum Imperatorem Secundum muſæo exſiccatus non abſimilis conſpicitur. Draco Sathanæ ſimulachrum hominis hoſtis gemit, ac AD LACHRYMAS venit, dum Deus, religio & pietas colitur. Quid mirum itaque hanc Laviniam tanti Principis filiam, ſibi ipſi bonâ ſuâ conſcientiâ gratulari, ac lætari, quod hoſtem ſuum Sathanam, ac ipſius technas & machinationes numinis auxilio ſuperaverit, ac AD LACHRYMAS coegerit. Quod ſi invidos, malevolos ac detractores Draconis effigie notari velimus, ac Laviniam gaudere, quod non ſolum ab illis lædi non poſſit, ſed quod ſua fœlicitate illos AD LACHRIMAS & gemitus deducat; rectè etiam Hierographiam explicabimus: Nam mali & invidi aliorum fœlicitate lachrymantur, dolent & tabeſcunt, teſte Horatio:

Invidus alterius rebus marceſcit opimis.

Et ut ait Seneca; *Utinam invidi oculos haberent in omnibus civitatibus, ut omnium fœlicitatibus torquerentur: Nam quanta fœlicium sunt gaudia, tanti invidorum sunt gemitus.* Idem alio loco: *Nunquam melius torquebis invidos, quam virtuti & gloriæ serviendo.* Eleganter itaque adversarios gementes, aut AD LACHRYMAS redactos, Hieroglypto expressit hæc Principissa.

X. HIEROGRAPHIA.

NON DEEST GENEROSO IN PECTORE VIRTUS.

Generositatis, ac magnanimitatis signum hîc esse Leonem, Symbolum & Leonis natura satis explicant: Illi enim præcipua generositas tunc, cum colla armosque vestiunt jubæ. Injurias acriter ulcisci solet: odore Pardi coitum sentit in adultera, totâque vi consurgit in pœnam: idcirco aut culpam flumine abluit, aut longius comitatur. Generositati annumeretur, quod in supplices utatur clementiâ, prostratis parcat, ac in viros prius, quam in fœminas fremat, in infantes non nisi magna fame. Credit Libia, Plinio teste, intellectum ad eos pervenire precum: Hinc ipse narrat, captivam reducem multorum in sylvis impetum mitigasse alloquio, ausamque fuisse dicere se fœminam profugam, infirmam, supplicem, animalis omnium generosissimi cæterisque imperantis, indignam ejus gloriâ prædam, ac his auditis, leonem discessisse, intacta

mulie-

muliere. Nos alio casu discessisse, nequaquam sermonem, quem nunquam audierat, multominus didicerat, intellexisse, existimamus. Hoc verum narratur, quod vulneratus observatione mira percussorem noscat, & ad vindictam sumendam in quantalibet multitudine appetat. Datur in hoc Hieroglypto illi in manu seu anteriori pede gladius, ut injurias ulcisci posse indicaretur. Apposité profecto: quia jam Franciscus Maria author Hierographiæ Cardinalem Papiensem Ravennę propria manu propter gravissimas perpessas ab illo injurias interfecerat: in cujus rei memoriam, ac ad terrendum inquietos & petulantes animos, hanc non Hierographiam, sed Mystographiam potius in lucem edidit, qua sibi non deesse generosum pectus ad illatas injurias ulciscendas ostendere voluit. Politicè optimè, sed non piè.

Franciscus Maria II. Rouereus. Urbini Dux VI Præfcetus Urbis. Romę

XI. HIEROGRAPHIA.

INCLINATA RESVRGO.

Rem mirandam Ariſtoteles in ſeptimo Problematum, & Plutarchus in ſeptimo Sympoſiacorum narrat: Si inquit ſupra palmæ arboris lignum magna ponderá imponas, ac tam graviter urgeas onereſque, ut magnitudo oneris ſuſtineri non queat, non tamen deorſum palma cedit, nec intra flectitur, ſed adverſus pondus reſurgit & ſurſum nititur, recurvaturque. Propterea inquit Plutarchus in certaminibus palmam ſignum eſſe placuit victoriæ, quoniam ejuſmodi eſt, ut urgentibus opprimentibuſque non cedat. Ad hujus palmæ naturam reſpexit Jovius, dum huic Principi Hierographiam hanc éxſtruxit. Non quidem lignum exhibens (quod dignoſci non potuiſſet) ſed ipſius arboris figuram, quam diviſam ſaxo oneravit, adjecto Symbolo, INCLINATA RESVRGO. Hac itaque Hierographia oſtendere voluit; ut palma lignum onere preſſum non ſolum non deprimitur, ſed contra nititur, ac altius reſurgit; ita etiam magnum fortemque Ducis animum non ſolum fortunæ telis, aut oneribus, non opprimi, ſed è contra altius elevari. *H*oc enim proprium eſt fortis animi, adverſa contemnere, ac ex iis ſecundas res elicere. Qui adverſis non flectitur palmæ inſtar verè fortis eſt, ac ferendo onera ſublevatur.

XII. HIEROGRAPHIA.

INCLINATA RESVRGO.

Præcedente in Hierographia altera pars arboris inclinatur, hic palmæ tantum ramulus. Significatio prorsus eadem; de ligno (ut supra notavimus) non de ramis accipiendum Symbolum: Palmæ enim rami onerati nunquam resurgunt: Lignum oneratum non flectitur, sed contra nititur, ita ut cum pondere ascendere videatur. Dicitur Dux hanc & superiorem Hierographiam, Jovio inventore, erexisse tunc temporis, cum à Papa Leone ablatum Principatum iterum recuperaret, ac amicitiâ initâ cum Balioniis, Julioque Cardinali de Medices (qui postea creatus fuit Papa Clemens Septimus) generalis Reipubl. Venetæ Præfectus eligeretur. Præfecturæ dignitatem, summo honore fœlicique fortuna, multis rebus domi militiæque benè gestis, ad funera usque servavit. Testatum itaque voluit hac Hierographia, se, etiamsi antea oppressus fortuna adversa fuerit, tamen non despondisse animum, sed erexisse, tandemque palmæ instar resurrexisse, ac ad meliora venisse.

Lucretia Estensis Ducissa Urbini:
Fracisci Marię uxor Alpon: Duc Ferrar:

Vespasianus Gonzaga Dux Traietti
et Sabionedę Eques Aurei Veller.

XIII. HIEROGRAPHIA.

VT CRESCIT.

Palma arbor ad extremam ſtuminis ripam excreſcit, ac à vento, ne in flumen dejiciatur, & à flumine, ne terra, cui radices infixæ ſunt, ablata, in flumen incidat, periclitatur. Palmam jam ſæpius victoriam ſignificare diximus. Fluctus & venti fortunæ impetus notant. Oſtendere itaque hæc Principiſſa velle videtur, creſcente victoria etiam creſcere hoſtes. Verum non de ea, quæ bellis comparari victoria ſolet, hîc agitur, ſed de ea, quæ fœmineo ſexui magis convenit rationis nempe. Quæ quo magis ætate creſcit, ac vitiis dominari conatur, eo plures hoſtes nanciſcitur, majuſque præmium, ſi victoriam adipiſcatur, meretur: Hæc enim humanæ naturæ conditio, ac is ſtatus eſt, ut ætate ad omne flagitii genus deteriores, niſi ratio effrenes affectus domet, reddamur. Si frenet ac domet, inſtarque palmæ iſtius tam periculoſo loco expoſitæ, ventos ac flumina ferat; jam victoriæ non ſolum initium, ſed finis eſt, ejuſque præmium vita æterna, quæ illi tantùm, qui legitimè certaverit, debetur. Eam ſibi deberi hæc Principiſſa myſticè indicare voluit, dum ſe, (ut in Hieroglypto palma immota & inconcuſſa ſtat) per totum vitæ curriculum, vitiis reſtitiſſe demonſtrat.

I. HIE-

I. HIEROGRAPHIA RELIQVORVM, DVCVM, PRINCIPVM & MARCHIONVM ITALIÆ.

DECVS ET TVTAMEN IN ARMIS.

ARMA quædam ad offendendum, quædam ad defendendum ſunt. Animalibus iis, qui ex præda non vivunt, omnia ad tutandum ſe tantum producta videntur. Ea ita aptè compoſuit natura, ut non ſolum tutelæ cauſa, ſed etiam ornamento & decori ſint. Inter cætera animalia Hiſtrix pilos gallinaceis pennis craſſiores pedis longitudine, toto corpori ita inſertos, ac variegatos, nunc nigro nunc albo colore habet, ut à nullo animali attingi, aut comprehendi poſſit; Imo ita diſpoſiti ſunt, ut ſi venantium diligentia in diſcrimen ponatur, à ſe ſatis procul, contracta cute, in adverſarium pilos mucronatos ejaculari poſſit: Ita ut non ſolùm decori & ornamento illi ſint hujuſmodi pili, ſed etiam vice pilæ Romanæ, quæ quatuor cubitos longas in hoſtem initio conflictus jaci ſolebat. Ad iſtius animalis naturam alludit Myſta, ac generoſo Principi neceſſaria arma me eſſe oſtendit. Tū ut decus, tum etiã ut ſecuritas ſtatus conſervetur. Arma ſiquidem Principes decent, quod retinendæ juſtitiæ, ac pacis recuperandæ, conſervandæque ſint inſtrumenta: Sine his enim neque ſontes puniri, neque inſontes tuti eſſe poſſunt.

Vespasianus Gonzaga Dux Traietti et Sabionedę Vice Rex Nauarrę Eques Aurei Velleris.

II. HIEROGRAPHIA.

HIS IMPII TERRENTVR.

Fulminis jacula tria conſpiciuntur, quæ Jupiter nequitiæ vindex emittere in ſceleratos ſolet. Unum tangit, alterum urit, tertium findit. Ait Symbolum: HIS IMPII TERRENTVR: Et vere; quis enim non metuat numinis iram & ipſius ſagittas, quæ incautum momento trajiciunt, cujuſque ictus nullum ſcutum, aut parma excipere, aut illudere poteſt? Sive quis eum qui jaculatur, ſive modum, quo ejaculantur, ſive vim & materiam ipſorum perpendere velit, omnia terrore plena ſunt. Numine enim ad vindictam parato in impios, quid impiis terribilius eſſe poteſt? Horrendo etiam illo ſonitu & tonitru, quod fulmen ſequi ſolet, quoque terra ipſa tremit, quidnam magis terrere poſſit haud video? Niſi forte vis, & materia ipſa, cui nihil pervium, quæ omnia dejicit, exurit, findit ac penetrat, præ cæteris omnibus metum, horrorem, ac terrorem ſceleratis incutiat. Tanta enim fulguris ac jaculi illius vis indies conſpicitur, ut vaſtiſſimas arbores dejiciat & findat, muros densiſſimos penetret; enſes in vaginis, illæſa vagina, liquefaciat; belluas, homines occulto ſuo igne ac ſpiritu momento exurat, ac enecet; incendiis civitates vaſtet, aliaque quam plurima ſupra naturæ curſum efficiat. Interdum fulminis jaculo lapis

lapis adjicitur, cunei aut securis instar gravissimus, durissimus, colore ex albedine fusco, ex quo ignis elicitur, Ceraunius à nonnullis appellatus. Hic vi dejectus, si muros penetret mirum non est, cum Basalte durior sit: Foramen habet quasi manubrii inserendi causa factum fuisset. HIS itaque nummis armis IMPII proculdubio TERRENTVR, ut Symbolum ait, acut his, ita non minus pœnis, severisque legibus, quo mens Mystæ tendit. Ostendere enim vult, se justitiam colere, ac malos, impios, sceleratosque homines minis, pœnisque deterrere, atque ad officia cogere, ut probi tuto & quiete vivere possint. Principe sane magnanimo dignum & non satis laudatum propositum.

III. HIEROGRAPHIA.

IVVAT EMPTA LABORE GLORIA.

Camelos inter armenta pascit oriens, quorum duo genera Bactriani & Arabici: Differunt, quod illi bina habent tubera in dorso; hi singula ac à nonnullis Dromedarii appellantur, quod celerius cæteris currant: talis hoc loco exhibetur. Camelus non ultra assuetum procedit spatium, nec plus instituto onere, quam commodè ferre possit, recipit. Sitim quatriduo tolerat, impleturque cum bibendi occasio est, & in præsens & in futurum, obculcatâ proculcatione prius aqua: alias potu

potu non gaudet. Tantæ celeritatis Dromedarius esse fertur, ut centum millia in uno die conficere possit. Inediam per deserta multis diebus ferre, ac tenui victu saturari potest; urticis præ cæteris libentissimè vescitur: Dum onera suscipit genua flectit, ac inflexus manet, donec quantum bajulare velit impositum fuerit, tum assurgit Si nimium imponatur non surgit, sed volutatur, donec onere levetur. Ab ejus natura desumpta est hæc Hierographia: Ut enim Camelus dum longa itenera oneratus facere potest, copiosiori meliorique cibo alitur, ac non solum pro laboris præmio laudem, sed cibum consequitur: ita viri fortis gloria labore & periculis parta, (quæ propriâ, non aliena virtute, aut fortuna habetur) gratior ac majori præmio digna est. Vbi enim plus laboris, ibi plus meriti esse debet. Non malè itaque Symbolum JVVARE EMPTAM LABORE GLORIAM dicit. Juvat autem & pascit animum propriis laboribus adeptæ gloriæ recordatio. Inquit ille:

Quod fuit durum pati, meminisse dulce est.

& ait Æneas:

Forsan & hæc olim meminisse juvabit.

IV.HIE-

Ferdinandus Gonzaga, Dux Dariani. Marchio Guastallæ Princeps Malphetæ. Eques Aurei Velleris. Vice Rex Siciliæ Generalis Car: V. Imp: Gub: Med:

IV. HIEROGRAPHIA.

VIVO O MORTO.

Id eſt,

VIVA AVT MORTVA.

Aquila avium omnium regina ac imperatrix præ cæteris avibus animoſa eſt. Ob id ejus figura legionib. Romanorum prægeſtari pro ſignis militaribus ſolebat, & adhuc hodie imperatorum Romanorum ſcutis gentiliciis inſeritur biceps. Notat autem hoc loco authorem Hierographiæ Ferdinandum Gonzagam Imperatoris nomine belligerantem; Quia verò ad arcem, in jugo montis conſtitutam dirigit volatum, & Symbolo ait: VIVO O MORTO, id eſt, viva aut mortua, (ſupple ad arcem perveniam) indicatur animus Ducis, qui arcem, quam obſidere conatur, aut ſcopum, quem conſequi ſperat, ſe neglectis periculis omnibus, quæ in Hieroglyphe maris latitudine, montis altitudine, ac itineris longitudine ſignificantur, ſe capere, aut mori velle, oſtendit. Generoſi enim ac magnanimi eſt, neque pericula, neque mortem metuere, ac vel vincere & optata adipiſci, vel mori velle: Veræ fortitudinis & conſtantiæ ſignum. Cavere tamen Duces debent, ne, dum conſtantia ac fortitudinem in rebus periculoſis quærunt, in pertinaciam

naciam incidant. *Hæc* enim ſæpe conſtantiæ ſpecie fallit, belli Ducibus imprimis vitanda. Dum enim iis conſequendis ſtudent, quæ prudentum judicio obtinere non poſſunt, multas rei benè gerendæ occaſiones non ſolum amittunt, ſed rem ſuam perdunt.

V. HIEROGRAPHIA.

SIC ALIAS DEVORAT VNA MEAS.

Manipulus hic plumarum vel pennarum diverſi generis avium conſpicitur: Symbolum ait, unam, aquilæ nempe pennam, alias devorare. Scribitur enim à Plinio eam habere naturam pennam aquilæ, ut ſi inter aliarum avium pennas ponatur, illas conſumat & ad tabem deducat. Multæ ſunt hujuſmodi etiam rerum inanimatarum antipathiæ, ita ut unum alterum non ferat. Filicis & arundinis tanta eſſe dicitur, ut ſi falx filice muniatur, & arundines ea ſecentur, nunquam poſtea renaſcantur. Magnetis etiam & alii tanta, ut eo inunctus vim ſuam trahendi ferrum plane amittat: Quorum omnium ratio homini plane abdita eſt. Pennis vel plumis olim galeæ Romanorum ornabantur, ut hoſti majores & terribiliores apparerent, faciliuſque victoriam obtinerent. Nunc ungari, quot Turcas interfecerunt, tot gruum pennas galeis, aut pileolis imponere ſolent, ita pennæ illis victoriæ ſigna ſunt.

ſunt. Fortaſſis ab iſtorum moribus Ferdinandus Gonzaga Hieroglypton deſumpſit, ſibique applicavit. Nam cum privatas, variaſque contra inimicos victorias obtinuiſſet; indicare voluit celebriorem unam, quam aquilæ bicipitis, Imperatoris videlicet nomine obtinuit, (illius enim fuit ſupremus belli Dux) alias omnes obſcuras reddere, obliterare ac extinguere.

VI. HIE-

*Cęsar Gonzaga Dux Dariani March Guas-
tallę Princeps Malphetę*

*Ferdinandus Gonzaga Dux Dariani
Marchio Gastallę Princeps Malph:*

VI. HIEROGRAPHIA.

HÆC EST SOLA NOSTRA GLORIA.

Nihil laudabilius Principi, quam vitia omnesque pravos animi affectus vincere, ac eos quibus à Deo præfectus est justo & equo imperio regere. Victoriâ enim, quâ vitia animi superat & virtutem sequitur, subditis bono exemplo est, eosque ad simile virtutis studium incitat, provocatque Imperio vero justo pravos à criminibus absterret, bonosque quietis amantes tuetur, illorumque vitam jucundam & securam facit. Quis itaque non laudet istius Cæsaris propositum, qui se victoriâ (quam palmæ ramus indicat) & sceptro (quod imperium notat) gloriari, Symbolo ostendit. Vera profecto victoria dominari affectibus, veraque gloria justè æquè suis posse imperare. Qui vitiis dediti sunt Principes & aulam similibus conspurcant, ac dignitatis decorem maculant. Nam ut ait ille: *Regis ad exemplum totus componitur orbis.* Qui imperio aut legibus non utuntur, ignavi sunt, malorum ac sceleratorum hominum fulcrum, bonorum exitium, propriique status brevi collapsuri causa fiunt.

VII. HIE-

VII. HIEROGRAPHIA.

NEMO SINE TE.

Quia dum filius Dei Chriſtus baptizaretur à beato Joanne in deſerto, tertia perſona Trinitatis Spiritus Sanctus columbæ figura apparuit, hinc ſolet à Chriſtianis pictoribus columbæ imagine adhuc hodie perſona illa divinitatis figurari ac depingi. Manus lumen à radiis illius Spiritus petens ipſum Ferdinandum Gonzagam authorem Hierographiæ notat, qui fatetur abſque Spiritu Sancto neminem lumen aliquod habere, aut conſequi poſſe. Verè profectò: Nam de externo hoc & viſibili lumine hìc non agitur; ſed de interno intellectus; qui niſi ab hoc divino lumine illuſtretur, ıebris obruitur, nihilque agnoſcere, quod .utem animæ facit, poteſt. Piè itaque hic P. ps numinis illius vim, ac ſine ipſo neminem aliquid efficere, quod ſibi vel aliis emolume o eſſe poſſit, agno'cit.

VIII.HIE-

Hippolita Ganzaga Principissa Melphetæ Ferdinandi Ducis filia.

VIII. HIEROGRAPHIA.

PAR VBIQVE POTESTAS.

Cernitur hic Cerberus Thyphone & Echidna natus, inferorum canis triceps, ante fores Plutonis. Is ingredientibus blanditur; sed ingressos ab egressu altissimis maximéque horrendis latratibus deterrendo prohibet. Diana venationis Dea, Virginum decus, castitatisque imago, & Sol Dianam illustrans hoc loco etiam conspicitur. Hoc Hieroglypto satis obscuro existimo Hippolitam castitatem profiteri voluisse: Nam ut Cerberus Plutonis ostium optimè contra egressuros custodit, ac Dianam blanditiis ad se pellicere conatur, ita illa se corpus ab omnibus illecebris, ac vitiorum blanditiis, Satanæque tentationibus immaculatum conservare, PARI VBIQVE POTESTATE, posse, ostendit. Proinde quantum valet Cerberus ad alliciendum tantum se ad repellendum & resistendum Solis radiis, hoc est divino juvante auxilio, valere. Id enim si menti affulserit, facilè Sathanę blanditiæ & irritamenta superantur, irritaque redduntur, & castitas inviolota servatur. Narratur de Eusebio Episcopo & martyre, quod virginitatem ab ineunte ætate sollicitè custoditam, Deo protegent nullius insidiis amittere potuerit. Mulier enim quædam forma illius capta, cum ad ipsum impudenter irrumpere vellet, cubiculum aditu aperto, intrare

re non potuit, & culpæ conſcia, ac terrore ſimul perculſa, ante januam, excitato Epiſcopo, crimen confitendo veniam impetravit. Ita DEI auxilio miraculosè caſtitatem ſervavit.

IX HIEROGRAPHIA.

VIRTVTIS FORMÆQVE PRÆVIA.

Exhibetur hîc Aurora, Solis & Lunæ ſoror, quæ præcedenti Hieroglypto deſcribuntur. Dicitur Aurora Solis prævia, quod Sol eam brevi ſequatur. Huic digitos roſeos tribuit Homerus, propter colorem ſubrubentem, quo cœlum tingit. Vehitur aurea ſede à Pegaſo equo alato & cœleſti. Hoc Hieroglypto Principiſſa vigilantiam & diligentiam deſcribere videtur: Diligentiæ enim nota alatus equus Pegaſus, non ſolum pernici curſu, ſed & volatu eſt. Vigilantiæ ſignum gallus ad rhedam trahendam adhibitus, & mulier facem manu præ ſe ferens notare poteſt. Utræque virtuti veræ comparandæ neceſſariæ, tanquam viæ, ut aurora Solis prævia eſt. Virtutis enim habitus abſque aſſiduo exercitio, ſummaque diligentia, propter naturæ ad improba propenſionem non acquiritur. Huic vigilantia connecti debet, cum neutra abſque altera aliquid poſſit: Vigilantiâ enim præcaventur pericula, quæ virtutis exercitia impediunt & remorantur, ac diligentiâ virtutis actiones in habitum tranſeunt.

Iulius Cęsar Gonzaga S. Rom: Im: Princeps et Bozoli Dns: S. Marti:

Pyrrus Gonzaga S. Romani Impery Princeps Dns: S. Martini.

X. HIEROGRAPHIA.

FRVSTRATA NON DESINAM.

Arbor in hoc Hieroglypto fulminis telo fracta ac amputata cernitur: Volans aquila supra dejectæ arboris ramos quiescere, aut nidificare cupit, sed non potest: Dolet itaque fortunam suam, ac ait; FRUSTRATA, videlicet requie, NON DESINAM, donec alias arbores, aut mihi convenientem locum inveniam. Aquila, ut avium princeps est, ita Principem istum notat, qui etiamsi animi sui proposito optatus eventus non respondeat, se tamen animum propterea non despondere, sed quidvis tentare velle, ut tandem, quod cupit, consequatur, ostendere vult. Qua in re constantia ipsius summopere laudanda est; in rebus enim arduis & magnis, etiamsi initio sæpe frustremur desiderato rei alicujus eventu: non tamen propterea desinere, sed perseverare patiendo & agendo debemus: Sæpe enim una horula occasionem rei gerendæ præbet, quam alias magno labore assequi non possumus. Quin etiam & *labor* ipse *improbus omnia vincit*: Nec est vir fortis ac strenuus, qui laborem fugit, & cui non crescit animus ipsa rerum difficultate. Perseverandum itaque patientia & labore, ut optata, aquilæ exemplo, (quæ in prædam semel intenta, eam, donec rapiat, non relinquit) consequamur.

XI. HIEROGRAPHIA.

FESTINATA MINVVNTVR.

Nihil verius, quam in rebus omnibus feſtinationem plurimum nocere: In conſiliis enim rerum publicarum feſtinatio nimia arduarum ac gravium rerum pericula non ſatis examinat, ac ponderat. Hinc fit plerumque præter opinionem res malè geri, ac Reipub. ſtatum labefactari & ruere. In actionibus humanis perturbat mentem & præcipitat: ut in rebus bellicis ſæpe contingit, in quibus nimia feſtinatio integros interdum exercitus perdit; cum ſine ordine & tumultuariè acies inſtruitur, aut fuga, vix viſo hoſte, capitur. Ne itaque damnum aliquod feſtinatio inducat, admonere nos Philoſophi ſolent aureâ ſententiâ; FESTINA LENTE, ut feſtinatio maturo conſilio ac circumſpecta actione coerceatur. Quo pacto autem FESTINATA MINVANTVR, ut Symbolum aſſerit, clarum non exeſt; Videtur tamen Pigmeus, ac arbuſcula id explicare, nam Pigmeus citius aliis hominibus excreſcit, minoremque aliis ſtaturam habet. Stirpes etiam, arbuſculæ ac herbæ, quo citiùs excreſcunt, eo etiam minores ſunt. Arbores, ut quercus, tilia & nux, quo tardius creſcunt, eo majores evadunt. Voluit itaque hac Hierographia indicare Myſta, majora ſemper eſſe ea, quæ paulatim conqueruntur, quam quæ feſtinanter. Proinde honores

nores festinanter acquisitos longè minores iis, qui paulatim, arborum excelsarum instar radices magnas & firmas egerunt. Tales enim, quia basin habent, semper augentur, & non facilè ruunt; & è contra, qui cito homini adveniunt raro augeri diu solent: *Quod* enim *cito fit, cito perit:* & quod radice firma caret, facile evellitur.

Horatius Gonzaga S.R.Imp:Princ:
Marchia Soluarini Pincep:Max:Imp:

Andreas Gonzaga Marchio Guastalæ
ex filius Ferdinandi Marchio.

XII. HIEROGRAPHIA.

HIS DEVS OTIA FECIT.

Horatius ist. Gonzaga, cum Cæsari Maximiliano in rebus bellicis diu inservivisset, ac ad graviorem ætatem pervenisset, rebusque gerendis non amplius aptus sibi propter senectutem videretur, dicitur tunc hanc Hierographiam edidisse, quâ exhibet partem navis, rotam unam, ac coronam, quæ utrumque complectitur. Symbolo Hieroglypton satis explicatur: Nam navis parte, se mari; ac rotâ, se terrâ Imperatori ita fideliter inservivisse, ut lauream illam appictam coronam, id est, æternam laudem & gloriam meritus fuerit, ostendere voluit. Verum ut neq; pars navis utilis amplius ad navigandum, neque una rota ad vehendum alicujus commodo inservire potest; ita nec se ætate gravem amplius posse, proinde emeritum esse, DEIque voluntate, qui omnibus rebus & laboribus finem tandem imponit, neque supra vires ac ætatem quicquam fieri permittit, sibi jam quiescendum & otiandum esse: Natura enim & DEUS senibus otia non voluntaria, sed necessaria facit.

XIII. HIEROGRAPHIA.

QVI VIVENS LÆDIT, MORTE MEDETVR.

Scorpius depingitur, animal exiguum, vix majus ipsa figura, quâ hîc exprimitur, plerumque ex atro colore rubescit, multoties albicat, virescit,

ſcit, aliiſque coloribus ad flavedinem tendit. Venenatum animal eſt, in cauda habens venenum; ibi enim aculeum habet, ac exiguum ſacculum, cui humor aliquis ineſt viroſus & exitialis, ex hoc aculeus humectatur. Signa à ſcorpione icti hæc ſunt, locus inflammatur, indureſcit, tenditur, rubeſcit; nunc excaleſcit, nunc friget, dolor acerbus, aliquando remittens, hæc ſigna ſequuntur ſudores, horrores, tremores, ac extremarum partium frigora, capilli, eriguntur ac icti per totum corpus ſe acubus pungi videntur. Remedium mali eſt, necare vel eundem, vel alium ſcorpionem, ac vulneri imponere, aut exurere, cinereſque ægro bibendos propinare. Hac enim ratione facilè reſtituitur ſanitati ictus. Celebratur etiam cinis ſcorpionis ad urinæ difficultates & calculum, quem frangere potus putatur: Ita QUI VIVENS LÆDIT MORTE MEDETVR. Ab hujus natura accepit Symbolum Andreas Gonzaga, ac oſtendere voluit, ſibi ſtare ſententiam, illum interficere velle, à quo læderetur, ut ejus morte læſionis dolorem ac vindictæ cupiditatem minueret & tolleret. Generoſum propoſitum, ſed non adeo pium: Bonum enim Chriſtianum decet injurias illatas perferre, numinique ſolo vindictam relinquere. Niſi forte Myſta admonere voluerit hac Hierographia eos quos læſit, ne ſeſe ulciſcerentur; tandem enim morte, vel ſua, vel illorum, læſionis dolorem periturum. Hæc ſi mens myſtæ ſit, laude dignus eſt.

Ludouicus Gonzaga S. Rom: Imp: Prin:
Marchio Castilionis Dus Castri Iuure

Aloysius Gonzaga S. R. Imp: Prin:
Marchio Castilionis et Soluarini.

XIV. HIEROGRAPHIA.

IL MIÒ SPERAR, id est, *SPES MEA.*

Speramus ſæpe alta & magna, quæ difficulter vel nunquam aſſequi poſſumus; Tale quid iſtum Ducem ſperaſſe, pinus excelſa præ cæteris arbor denotat. Sive verò virginis aut mulieris cujuſpiam mutuum amorem, ſive aliud quippiam ſperarit, parum intereſt. Sed conjugalem amorem & caſtum ſperaſſe, Petrarchæ verſus, ex quibus Hierographia deſumpta eſt, oſtendunt. Ait enim Italicè:

Allor, che fulminato è morte giacque
il mio ſperar, che troppo alto montava.

Quia verò propter Amaſiæ dignitatem, majeſtatemque, aut aliam cauſam ſpe ſua cecidit, fulmen pinum ſagittâ triplici, tangente, urente, ac ſecante dejicientem, Hieroglypto exhibet: ſignificans, ut pinus fracta à fulgure eſt, ita etiam ſpem omnem interciſam, ac numinis voluntate, in cujus manu omnia noſtra ſunt, ablatam ac extinctam.

XV. HIEROGRAPHIA.

PVR CHE NE GODAN GLI OCCHI, ARDEN LE PIVME.

id eſt:

MODO FRVANTVR OCVLI, ARDEANT PLVMÆ.

Amantes quia non ſemper habent occaſionem, quâ commode amaſiis ſuis amoris vehemen-

mentiam significare possint, Mystographias invenerunt, quibus paucis figuris eleganter & artificiosè ea, quæ vix multis verbis effari & dici possunt, ostendunt; uti hac elegantissima Hierographia perspicitur & Symbolo (MODO FRVANTVR OCVLI, ARDEANT PLVMÆ) intelligitur. Ad amores enim si accommodetur Hieroglypton; aquila amantis animum excelsa petere, atque Solem, id est, Amasiam intueri, cujus conspectu delectatur & pascitur, significat. Nam Symbolum aquilam, (id est, amantem:) plumarum exustionem, (id est, quævis pericula,) modo illâ frui possit, contemnere, indicat. Ad virtutes verò si aptare Hierographiam placuerit, eleganter, ac aptè id fiet: Juvenis enim & generosus fuit iste Princeps, cum Hierographiam hanc erigeret, ac amans gloriæ, quæ ex studiis, ac iis, quę Principi conveniunt, comparatur. Hunc itaque amorem, quo se nihil mali vereri, ne mortem quidem, modo mentis oculis, scientiarum, ac artium lucem Apollinem, ac gloriæ splendorem intueri, eoque frui possit, demonstrare voluit. Potest & Theologicè & piè hæc Hierographia exponi: nempè mentem hominis neglectis omnibus terrenis corporisque deliciis, aquilæ instar jugiter non nisi cœlestia, ac quæ Dei sunt contemplari, ac ita ejus amore teneri, ut omnia contemnat, deserat, & valetudinis jacturam potius faciat, quam interno & assiduo illius conspectu careat.

Curtius Gonzaga S. Rom: Imp: Princeps Marchio Castilionis etc.

Sigismundus Gonzaga S. Rom: Impery Princeps.

XVI. HIEROGRAPHIA.

SIC QVIESCO.

Phoca ſeu vitulus marinus, amphibium animal ac piloſum, dum dormit tauri mugitum emulatur, catulos pecorum inſtar lactat, ac à duodecima die in mare defert; dicitur humanas voces intelligere, ac vocatus ſe ſiſtere. Alæ ipſius capiti ſuppoſitæ ſomnum provocant: oculi colores mutant, ut hyenæ. Hoc præcipuum habet, quod à fulmine nunquam tangatur. Ob id Auguſtus Cæſar cingulo ex ipſius corio aut pelle cinctus eſſe ſolebat. Dum mare aut cœlum turbatur, ſcopulo innixus, tum cœli, tum maris procellas negligens, profundo ſomno dormitat, neque facilè expergiſcitur. Ab hac ipſius natura Hierographia hæc deſumpta videtur: Quâ Myſta, ut vitulus marinus à fulminis ictu tactus, ac à maris procellis illæſus benè quieſcit; ita ſe à fortunæ aut inimicorum minis vexatum, propter conſcientiæ ſecuritatem, animique magnitudinem, non perturbari, ſed compoſito quietoque eſſe animo, demonſtrare voluit. Hoc ſenſu elegans profectò hæc eſt Hierographia: Nihil enim homini fœlicius hac in vita eſſe poteſt, quam ut ab adverſis non facile perturbetur, animumve dejici patiatur, ſed firmum ac quietum ſemper habeat.

XVII. HIEROGRAPHIA.

COSI VIVO, id eſt: SIC VIVO.

Ut animalia, arbores, plantæ, ac cætera omnia Solis beneficio vivunt, qui tanquam parens rerum

rum omnium & proximum divinæ virtutis instrumentum, cuncta animalia & stirpes generat, auget, nutrit, fovet ac conservat; ita Sigismundus iste Gonzaga hac Hierographia se Amasiæ suæ, tanquam Solis conspectu, ac familiaritate solummodo vivere posse, significare voluit. Ea enim vis est amoris, ut amans rem amatam tam diu aspicere, donec ea potiatur, desideret; ac vitam nullam extra illius complexum, aut conspectum jucundum putet: propterea quod amantes re amata jungi cupiant: Cujus causam expressit Cato Major: *Amantis videlicet animum in alieno corpore vivere, ac animam illic potius esse ubi amat, quam ubi animat; corpusq; ob id iterum sibi animam amatæ corpori connexam amando reposcere.* Difficulter enim absque anima corpus verâ vitâ vivere potest, quia vegetatur tantum, ac SIC, ut plantæ Solis radiis illustratæ vivunt, VIVIT. Potest in hac Hierographia Sol æternum Solem designare, cujus amore author se solum vivere, designare voluit, proinde mundanas pompas, corporis delicias, divitiasque contemnere, ac tantum vacare, operamque dare puritati spiritus & contemplationi amorique Creatoris, exemplo Patrum Anachoritarum, qui carne & mundo mortui soli Deo vivebant. Sanctum profecto & pium tale est propositum. Gloriam & honores, quæ virtutibus comparantur, si quis velit Sole designari, non aberrabit: Laudandi enim sunt Principes, qui hujusmodi sibi scopos proponunt, ac virtute potius, quam vitiis vivere volunt.

XVIII. HIE-

Alexander Gonzaga S. Rom: Imp:
Princeps Pincerna Rodulphi Imp.

Franciscus Gonzaga S. Rom: Imp: Prin-
ceps March: Castilioni Dus Castrigufredi.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

CROCODILLI LACHRYMÆ.

Crocodillum habet Nilus quadrupes malum, & terra pariter ac flumine infestum; Superiorem maxillam habet mobilem, ac pectinatim stipante se dentium serie; morsu terribile est: magnitudine excedit plerumque duo de viginti cubitos. Parit ova quanta anseres, nec aliud animal ex minori origine in majorem excrescit magnitudinem. Vnguibus armatus est contra omnes ictus cute invicta. Die in terra agit, noctu in aqua, temporis utrumque ratione. Cibo satur piscium, os aperit, ut à trochilo avium regulo dentes & gingivę expurgentur, qui os subiens scabendi dulcedine in somnum crocodillum provocat, quem somno pressum conspicatus ichneumon, per patentes fauces, ut telum aliquod immissus, alvum, ac crocodillum interficit. Dum homines non procul à littore animadvertit, vagitum ac ploratum pueri æmulatur; ac incautos, auxilium ferre ejulanti volentes, rapit devoratque: Hinc natum adagium. CROCODILLI LACHRYMÆ, in fictos amicos, qui amicitiam simulant, ut noceant. Ab hac crocodilli natura verisimilè est Principem illum sumpsisse hanc Hierographiam, ac demonstrare velle, se fictis amicis neque fidere, neque credere velle. *Fide*, inquit ille, *sed cui vide*. Sapiens & prudens vir

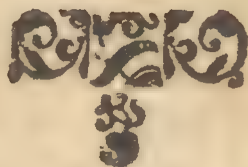
cum fidus ſit & fidelis, nemini facilè fidit. *Qui facilè fidit, facilè decipitur*, ac hoſtibus occultis ſe ipſum prodit.

XIX. HIEROGRAPHIA.

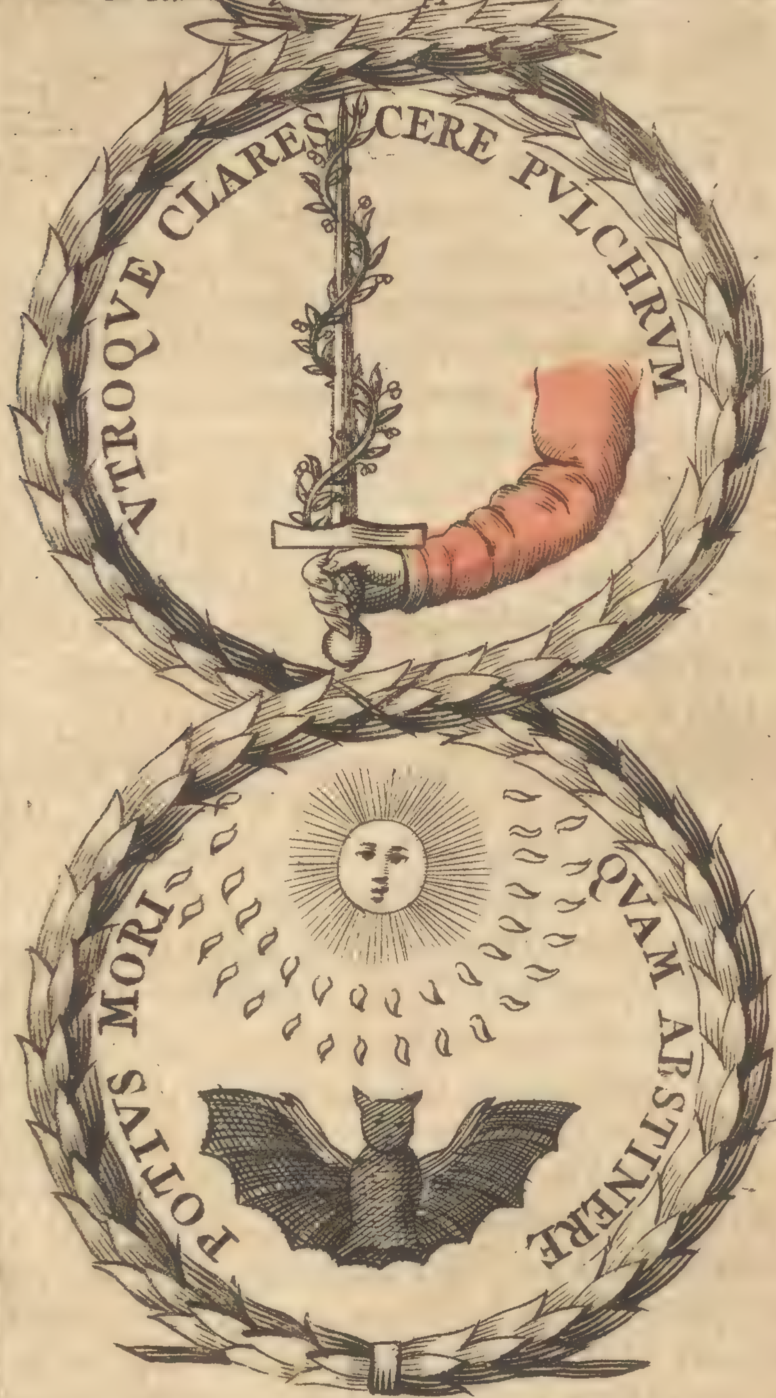
VIRTVTI TROPHÆA NOVA NON DEGENER ADDAM.

A Paulo Jovio fuit hæc Hierographia primo inventa Domino Andreæ filio Ferdinandi Gonzagæ: Is enim cum in flore ætatis egregiam ad virtutes natam indolem oſtenderet, ac optimam de ſe unicuique ſpem faceret, & propterea turmæ æquitum præfectus eſſet: rogavit Jovium, ut Hierographiam aliquam vexillo militari inſcribendam illi quæreret: Qui Parmam aut ſcutum rotundum illi invenit, in cujus medio Virtus, laureâ coronâ coronata cernitur. Cingitur parma fimbriâ, cui inſunt quatuor circuli, ſingulis quadrantibus reſpondentes. In primo tigillum auro plenum, ac igni expoſitum, cum Symbolo, *Probaſti me Domine*, continetur, qua Hierographia Franciſcus avus iſtius paternus interdum uſus fuit. In ſecundo circulo Olympus cum altari fidei eſt, eaque fuit Ferdinandi Ducis patrui iſtius Hierographia. In tertio avi materni Andreæ Capuani Ducis Thermolenſis Hierographia exhibetur, ea faſciculo ex pilis conſtabat, adjecto Symbolo, *Fortibus non deerunt*. In quarto verò circulo Patris ſui Symbolum (*Nec ſpe,*

ſpe, nec metu) eſt. Circa parmæ extremitates in orbem Symbolum additur. VIRTVTI TROPHÆA NOVA NON DEGENER ADDAM. Quo Symbolo manifeſtè indicare & ille & hic Princeps, qui eandem majorum ſuorum Hierographiam ſumpſit, cupit, etiam ſe majorum virtutes æmulari non ſolùm, ſed etiam ſuperare, imo nova trophæa majorum victoriis, ſuo labore, virtute & induſtria addere velle.

Alphonsus I Carrettus Marchio Finarii Sauona et Clauesane Vicarius perpetuus Rom: Im.

XX. HIEROGRAPHIA.

VTROQVE CLARESCERE PVLCHRVM.

In hac Hierographia gladius bellum ſignificat, oleæ ramulus, qui enſem circumvoluit, pacem. Olea Minervæ ſacra erat, neque accendebatur in ſacris, ac prima in certamine Minervæ ac Neptuni edita fuit Sine iſtius ramis non mittebantur Romanorum legati pacis obtinendæ gratiâ. Fuit etiam in ſacris literis ſignum reconciliationis & fœderis, dum columba ejus ramulos ad arcam Noë tulit. Apud Athenienſes victores oleæ ramis olim coronabantur, ſed poſtmodum potius pacis, quam victoriæ ſignum fuit. Symbolum habet, VTROQVE CLARESCERE PVLCHRVM; videlicet pace & bello. Verè profectò! decet enim Principem in utroque eſſe verſatum, atque utrumque ſtatum tueri, ut clarus fiat. Clareſcit pace Princeps, cum bonas condit leges, juſtitiam ſine delectu perſonarum adminiſtrat, ac æquitati & commodo Reipublicæ potiùs, quam proprio ſtudet, eaque tempeſtivè curat, quæ belli tempore neceſſaria ſunt: Tempore enim pacis cogitandum eſt de bello. Multi profectò Principes & Reſpub. in hoc peccant, quod ea, quæ tempore belli requiruntur, differant donec illud præ foribus ſit: Quo tempore multitudine negotiorum obruti, nihil

nihil rectè peragere possunt. Tempore pacis muniendæ arces, arma præparanda, pecunia colligenda, & militum delectus habendus, ut urgente necessitate in promptu haberi & esse omnia possiat. Qui hæc negligit de statu se periclitari sciat, hostibusque prædæ esse. Bello clarescit Princeps, cum id prudenter delectis ac expertis militibus & ducibus non æmulis, non avaris, neque pertinacibus gerit; sed iis, qui rationem, consiliaque sequuntur, ac nihil non præmeditatum aggrediuntur, & in rebus gerendis audaces, alacres, prompti, ac circumspecti sunt, minimaq; quæque suspecta habent, ac ita se muniunt, ut nullis dolis, aut fraudibus inimicorum circumveniri possint. Hanc prudentiam, cum bellum geritur, victoria sequitur, ac Princeps hâc illustris redditur. PVLCHRVM itaque esse rectè hic Princeps statuit, *bello & pace* CLARESCERE.

XXI. HIEROGRAPHIA.

POTIVS MORI, QVAM ABSTINERE.

Vespertilio avicula muris instar, sola inter volucres dentes, sola mammas habet, sola animal parit & lacte nutrit, solaque pennis & plumis caret, telam habens pro alis, diei ac solis lucem ferre non valens ob visus debilitatem. Lucem tamen aut facem si nocte viderit, non abstinet, quin eam volando sectetur, ac attingat, etiamsi

exurat.

exurat. Ab hac ejus natura Hieroglypton desumptum videtur: in quo sol, lucis omnis parens, conspicitur, ac Vespertilio sub ipso volitans, ejusque lucem appetens. Vespertilione Principem se, ac Sole fortassis amasiam suam intelligit, cujus forma ac venustate fruitur, ac ita delectatur, ut potius mori, quam abstinere ejus conspectu & consuetudine velit: Cupiunt enim potiùs decies mori amantes (ut *Horatius* in Odis canit) quam re amata carere. Potest etiam ita interpretari hæc *Hierographia*, ut propositum Principis fuerit non amplius latere, sed illustrem aliquam gloriam virtute consequi, aut mori velle: Magni enim viri gloriam vitæ periculo emere solent. Quamobrem ait in Symbolo, se POTIVS MORI, QVAM ABSTINERE à gloriæ, ac honoris desiderio, cupere.

XXII. HIE-

Ioannes Carettus Marchio Finary etc.
Vicarius ppetuus S.R.Impery.

Alexander Carrettus S.Rom: Imp:
Princ Marchio Finary Sauone Claucsanæ.

XXII. HIEROGRAPHIA.

AD MELIORA.

Ut equus, omnequé ferè animantis genus, dum herbis paſcitur,ac pabulatur, ulterius ſemper progreditur,ac meliores herbas quærit; ita generoſus animus præſenti fortuna, aut bonis, quæ ad manum ſunt, contentus eſſe non debet; ſed perpetuo AD MELIORA tendere; donec tandem ad id perveniat, quo melius haberi nihil poſſint,numen videlicet: Ad hoc enim ſapientis eſt ſua dirigere. Id ſi quis obtineat, ſatiatur, neque alio amplius indiget pabulo: Ad hoc reſpexiſſe Principem non eſt dubium; nam in mundanis rebus ſatietas nulla,neque finis deſiderii eſt. Omnes tamen actiones humanæ,propter finem aliquem, qui appetitur, inſtituuntur. Gloria,honor,divitiæ & ſimilia appetuntur quidem,ſed non propter ſe,ſed propter alium finem; Non quieſcit enim in illis humanus animus Finis hic à Philoſophis fœlicitas appellatur, quam quia perfectam nemo in hac vita habere poteſt, ſequitur æternam eſſe, cujus gratia homo ipſe creatus fuit. *H*æc meta Myſtæ,ac Chriſtiani hominis eſſe debet: Quæ currenti ac petenti, tanquam rerum omnium optimum, dabitur.

XXIII. HIEROGRAPHIA.

VI ET RELIGIONE.

Poëtæ, ac authores, qui *H*erculis hiſtoriam narrant,etiam *H*ydræ deſcribunt: Dicitur enim

in Lernea palude vixiſſe ſerpens multorum capitum illius naturæ, ut ſi unum caput abſcinderetur, ejus loco complura alia renaſcerentur; quodque cum Hercules reſciviſſet, eo profectum fuiſſe, ac ferro & igne oppugnatâ belluâ, eam tandem trucidaſſe, ac interemiſſe. Hac belluâ, ſeu Hydra, veriſimilè eſt, authorem ſignificare populum velle, qui à multis multorum capitum bellua dicitur: Id enim ſatis explicare Symbolum videtur: Nam nulla re melius quam vi & religione regitur populus. Vi mali ac Deorum contemptores, religione boni in officio retinentur, quæ ubi ſemel animos hominum occupaverit, probitatis & virtutis fit fundamentum, ac vita ipſa difficilius auferri & deleri poteſt. Principes itaque neceſſario religionem in regno ſervari curent, hæc enim ſi nutet & vacillet, neque floreat, jam bonis exitium imminere, ac ſtatus ruinam præ foribus eſſe, non dubitent: Virtus enim & probitas ſolæ ſunt, quæ ſtatum conſervant, & hæ religionis ſoboles Vi & armis etſi mali cohiberi poſſint interdum, ac urendo & ſecando, ut Hercules *Hydram* ſuperavit, compeſci; id tamen cum ſummo fit periculo; quod uno ablato capite, plura nonnunquam hydræ inſtar renaſcantur. Rectè itaque utrumque modum, ut populi furorem & impetum domet, VIM ET RELIGIONEM, iſte Dux ſibi ſervandum propoſuit.

Alfonsus II Carrettus S. Rom. Imp. Princeps et Vicarius Marchio Saonę Clauesanę et Finarij Com: clastigij Dns. Calizani Vallis Charcheraru Stellanelli etc.

XXIV. HIEROGRAPHIA.

PROBANTVR FORTES IMPETV.

Cuivis notum eſt, vires fortes non cognoſci, niſi dum impetuntur, aut probantur: ut nec prudentes, niſi aliquando periculis objecti, illa vitarint. Virtus enim quævis objectum quoddam habet, circa quod verſatur & cujus ratione virtus eſt. Fortitudo contraria & adverſa quævis pro objecto habet. Hæc ſi quis ferre, vel removere poſſit, fortis eſt & dicitur. Dum, cum adverſis luctatur, ac illorum impetus ſuſtinet, illiſque ſe opponit, probari dicitur: Si vel agendo ſuperet, vel patiendo non frangatur ipſius animus, fortis viri nomen meretur. Alphonſus iſte Marchio Finariæ, quia ab Hiſpanis obſeſſus in arce quadam, illorum vim ſuſtinuit, præſens Hieroglyptön, in quo arx in rupe ædificata, & à ventis, marique impetita cernitur, deſcripſit. Vt enim arx rupi ſuperædificata firmiſſimum fundamentum habere creditur, ac à marinis fluctibus, aquarumque inundationibus, ventorumque procellis oppugnata & impetita, omnem illorum injuriam abſque noxa perfert, rectè hinc probata dici, ac firma haberi debet: Ita etiam iſte Dux, qui hoſtium & fortunæ conatus pertulit ac ſuperavit, rectè ſe probatum & proinde fortem eſſe, gloriari hac Hierographia poteſt. PROBANTVR enim FORTES IMPETV.

XXV. HIEROGRAPHIA.

NEC ICTV, NEC IGNE.

Conſtantiæ & fortitudinis exemplum hîc exhibetur adamante gemma, in jugo monticuli conſtituta, quæ mallei quemvis ictum ſuſtinere putatur, ſed falſo experienti. Valeat tamen fabula pro Symbolo, quia vulgo ita creditur: Igne tamen non frangi, aut defœdari, certiſſimum eſt. In jugo montis conſtituitur, ut omnium oculis authoris conſtantia & fortitudo exponatur. Conſtantiæ ac fortitudinis profectò eſt, ictum & ignem ferre, hoc eſt, quoſvis fortunæ impetus. Eſt enim *fortitudo*, definiente Cicerone, *ſcientia perferendarum rerum*, vel *affectio animi in patiendo & perferendo ſumma legi ſine timore:* Vir enim fortis ne ſuppliciis quidem movetur, ac ea, quæ eximia pleriſque & præclara videntur, parva ducit, rationeque ſtabili firmaque contemnit; eaque, quæ videntur acerba, ita fert, ut nihil à ſtatu naturæ diſcedat, nihil à dignitate ſapientis, robuſtum magnæque conſtantiæ animum præ ſe ferens & oſtendens. Hujuſmodi conſtantiæ & fortitudinis propoſitum hic Princeps contra fortunæ injurias & hoſtes, à quibus quotidiè oppugnatus fuit, hac Hierographia oſtendere voluit.

Sfortia Andreas Carrettus. S. Rom: Imp: Princeps et vicar: March: Finary ultimus.

Marcus Antonius Carettus Princeps Melphi, Classis maritime prefectus Reg: Hisp:.

XXVI HIEROGRAPHIA.

VIRTVTEM EXTENDERE FACTIS.

Manus dextri brachii armati gladium flammis ignito mucrone continere conſpicitur, adjecta gnome; VIRTVTEM EXTENDERE FACTIS. Virtutem bellicam hîc intelligere Myſtam, non ſolùm brachii armatura, ſed & gladius ipſe notat. Stat itaque illi ſententia, ſe huic virtuti operam dare velle, quæ rebus bellicis comparatur, ac non voluntate ſolummodo eam, ſed factis extendere velle. Vehementia deſiderii flammeo illo mucrone deſignatur. Ignis ſiquidem & flamma, ut ardorem habent, ita animi & cupiditatis ardorem rectè notare poſſunt. Romani etiam dum cum hoſte congreſſuri eſſent, ut pugnæ ardens deſiderium oſtenderent, gladios in ſcuto verberabant, concuſſioneque fragorem ingentem, ac motu gladii micantes fulgores, ignis inſtar, in hoſtes jacere videbantur. Non malè itaque Symbolum Hieroglypto convenit: Cum virtus bellica non niſi gladio ignito, hoc eſt vi, ac animi ardore, diligentiaque obtineatur.

XXVII. HIE-

XXVII. HIEROGRAPHIA.

SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS.

Leo hoc loco caudam elevatam habens, ac diademate ornatus, animum Principis notat. Hoc enim proprium leoni, ut, cum maximè animoſus eſt, caudam ſurſum erigat. Animum itaque generoſum Principis SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS, ut Symbolum declarat. Conſcientia rectæ voluntatis maxima conſolatio eſt rerum incommodarum, ac benè actæ vitæ; multorumque benefactorum recordatio jucundiſſima eſt. Solatur nos conſcientia bona propter finem. Si enim nullius mali aut peccati nobis conſcii ſimus, non ſolum ſecurè & jucundè vivimus, ſed æternam gloriam finem ultimum, qui ab homine deſiderari poſſit, nos conſecuturos ſcimus. Si bonam conſcientiam non habeamus, angimur, triſtamur, ac conſcientiæ ſtimulis ita agitamur, ut nihil nobis lætum, jucundum & gratum ſit. Nulla enim pœna gravior malâ conſcientiâ, quæ audaciſſimum timidiſſimum; jucundiſſimum triſtiſſimum facit. Ejus vim apprimè explicat Juvenalis:

cur tamen hos tu
Evaſiſſe putes, quos dixi? conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit,
Occultum quatiente animo tortore flagellum:
Pœna autem vehemens, ac nullo ſævior illis,

Quas & Seditius gravis invenit ac Rhadamantus,
Nocte dieque suum gestare in pectore testem.

Plautus in Mustellaria ait: *Nihil est miserius quam animus hominis conscius.* Finis enim hunc Principem solatur, nempe vita æterna, quia omnes ærumnas, calamitates, mortisque angustias obliterat, ac extinguit sua dulcedine. Hæc si non speraretur, bestiis homo longè miserior esset, quod negotiis, studiis, paupertate, servitute, mortisque timore angatur; bestiæ verò horum omnium ignaræ securè ac liberè vivant.

Vere itaque SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS.

XXVIII. HIE-

Marcus Antonius Carrettus-Princ: Melphi
Classis maritimę prefectus Reg: Hispá:

Vicarius Doria Principissa Melphi,
M. Antony uxor .

XXVIII. HIEROGRAPHIA.

ERIT ALTERA MERCES.

Hæc Præfecti classis maritimæ Regis Hispaniarum Hierographia elegans est, quod verum generosi & boni Præfecti officium indicet. Palmæ enim ramus victoriam, & Cupressi mortem significat. Quæ duo fidus belli Dux sibi proponere debet, vincere vel mori. Palmam victoriam significare nemini dubium, & sæpius expositum est. Cupressum verò mortem, non ita constat: Cupressus arbor est procera, rectaque, ramos in summitate tantùm habens, foliis virens perpetuis, conos gerit laceris æmulos, solidiores tamen compactioresque, resinam fundit liquidam odore non ingrato, rami suavissimi sunt odoris; quamobrem olim rogus ex iis struebatur; ut nempe odoris suavitas fœtorem cadaveris velaret & tegeret. Ab hoc ipsius usu in Hieroglypto rogum, aut mortem notat. Rectè itaque sculptura fortissimi viri gnomen explicat. Ducis enim strenui & fortis officium est, omnium rerum terribilissimum, mortem non metuere, & vel victoriam, vel occubitum sibi proponere. Non potest enim militi & Duci mors majori gloria contingere, quam si fideliter suo fungendo muneri occumbat. Turpè videtur militiæ deditum extra militiam mori, & mercede altera, quæ victoria vel mors est, ut Symbolum ait, carere.

XXIX. HIE-

XXIX. HIEROGRAPHIA.

VIDET ET VOLAT.

Cernitur hîc orbis figura cum Zodiaco, cui ſol circa polos aſculptus eſt; in orbe volitat aquila, à ſiniſtris linceum apparet caput; à dexteris aquilæ ala, & circa alterum polum cauda aquilæ apparet. Septus eſt etiam orbis coronâ laurea. Solem videre & luſtrare omnia, volare, ac volatui velociorem habere motum; aquilam ſolem videre & intueri continuo abſque viſus jactura poſſe, ac volatu ſuperare alias aves, cuivis notum eſt. Linceos oculos acutè cernere dubium nemini, hinc enim fabella, illorum aciem muros penetrare. Sed ad quid tam multa in Hieroglypto? Exiſtimo profectò Principiſſam iſtam ſole maritum ſuum, ejuſque intuitu & conſortio in hoc orbe nihil eſſe poſſe gratius, deſignare velle. Vt enim aquila ſolem ſemper intuetur, ac in altum volatu ejus conſortium quærere videtur; ita etiam proba uxor ſolem ſuum, id eſt, maritum ſemper præ oculis habere, ac ſequi debet. Corona enim mulieris vir eſt. Viceverſa, ut dum aquila ſolem intuetur, ac ad illum tendere videtur, ſol in aquilam viſum, ſeu radios dirigit, eamque fovet, ac ad ſe tepore allicit; ita vir fidam uxorem omni beneficii & humanitatis genere tractare, ac in ſui amorem trahere debet: Hac enim ratione fœlix redditur conjugium. Oſtenditur itaque hac Hierographia Uxoris erga virum & Viri erga uxorem officium; qui non minus illius, quam illa ipſius curam habere debet.

Joannes Iordanus Ursinus Dux Tag litacozę
Marchio Mortarę

Paulus, Iordanus Ursinus Romanus Dux
Brachianum Vice Rex Sicilię

XXX. HIEROGRAPHIA.

MELIORA QVÆRO.

Neminem latet bovem, dum pascitur, progrediendo paulatim ulterius meliores semper herbas pabuli gratiâ quærere ac eligere, & nunquam una statione contentum esse, nisi satur sit. Ab hoc ipsius pabulandi modo sumpsit hanc Hierographiam Princeps: quâ ostendere vult, se indies MELIORA QVÆRERE. Verum, quod quærit, non corporis nutrimentum & satietas est, sed animæ, quæ virtutibus tamdiu pascitur, perfectiores & meliores semper quærens, donec saturetur, ac summum illud bonum, verum omnis appetitus finem ac scopum, consequatur. Hoc enim obtento, saturatur anima, neque meliora amplius optare, aut habere potest. Si per meliora ista, quæ se quærere Symbolo Princeps dicit, honores & gloriam quis intelligere velit, non male Hierographiam exponet. Solent enim Principes, ac viri magni raro præsenti fortuna esse contenti, semper enim ad summa quædam, ac ut cæteros gloriâ, honore & potentia superent, contendunt: Cum hac ratione se illustres & fœlices, quod multis scilicet benefacere possint, & à multis venerentur, & colantur, esse arbitrantur.

XXXI. HIEROGRAPHIA.

PATIENTIA IN ADVERSIS.

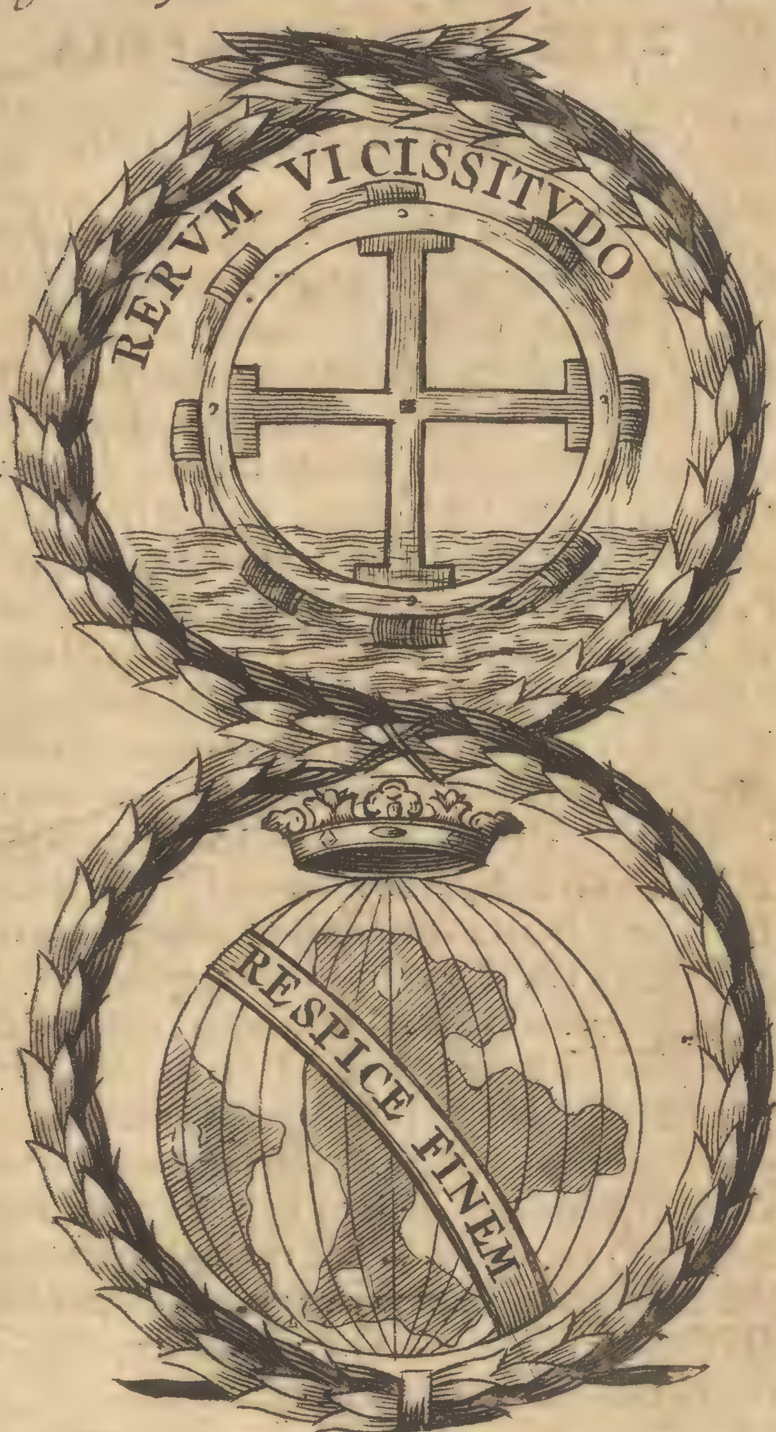
Seipsum consolatur hic Princeps, dum à filio carceri inclusus detineretur. Consolationis testem voluit esse hanc Hierographiam, cujus Hieroglypton compedes & vincula, quibus liga-

tus

tus fuit, adjuncta securi, ostendunt. Securi procul dubio significare voluit, se ad mortem paratum esse, neque eam metuere. Magna hæc Principis fortitudo & patientia in adversis. Durum fuit à filio tanta pericula, tantasque injurias ferre: Verùm hæc omnia constans & fortis illius animus contempsit & pertulit, donec iterum pristinæ libertati restitueretur. Simile fortitudinis specimen nobis exhibuit Annitius Boëtius, consul Romanus, ab Imperatore vinculis & carcere inclusus, quod Arrii de Trinitate sententiam sequi nollet. Hic, cum primo dignitate summa ablata, carceri mancipatus esset, satis molli animo fuit, postea tamen cum se recolligeret, ita se firmavit, ut magnum constantiæ & patientiæ posteris non solùm exemplum, sed solatii genus ediderit. Conscripsit enim in carcere libellum de Consolatione Philosophiæ. Quo certè libello nullus illi, qui adversis premitur, utilior, majorique solatio esse potest. In eo vitam nostram theatri instar esse, & quæcunque magna videntur, ad tempus tantum & in certum durare, vanitateque plena esse omnia, & tandem relinquenda, aliamque personam (ut in Comœdiis) finito actu esse subeundam, longè à priori diversam, ostenditur: Summum illud bonum, verum gaudium, immensas delicias, æternamque beatitudinem, quâ majus nihil esse potest, tantum post mortem, non hîc in vita dari: Proinde adversa omnia & mortem ipsam jucundo & læto animo, tanquã futurę beatitudinis initia, esse perferenda.

XXXII. HIE-

Virginius Ursinus Pauli Iordani F. Dux Bracchianum.

Virginius Ursinus Dux Celsi Dnś Martricæ

XXXII. HIEROGRAPHIA.

RERUM VICISSITUDO.

Non ſolùm illi Heroes & Principes laudandi ſunt, qui ſibi egregia & magna proponunt, eaque Symbolis indicant: Verùm etiam qui ſe ipſos gnome aliqua admonent, ac præ oculis varios rerum humanarum caſus, rerumque viciſſitudines conſtituunt; ut hac ratione memores ſui ſint, neque ſuperbiant, neque ſeſe præter modum extollant: Sæpe enim qui Reges & Principes fuerunt, privati & ſervi facti ſunt. Sic Cyrus Perſarum Rex ab Alexandro Magno, Bajazetes Turca à Tamerlano, ac Mythridates à Romanis, capti fuerunt; ſæpè etiam ditiſſimi pauperrimi evadunt; fœliciſſimi miſerrimi: ita ut verum ſit, quod à Græco Comico dicitur: Βίϐαιονο'υδὲν ἐν βίῳ δοκεῖ πέλειν, id eſt, ſtabile videtur habere noſtra vita nihil, omniumque rerum viciſſitudo eſt. Ut enim in rota aquaria, quam Hieroglypton exhibet, amphoræ, aut vaſcula, quæ plena fuerunt, mox aquâ vacua redduntur, ac quæ in ſummitate rotæ fuerunt, brevi ad ima perveniuut: ita etiam cuilibet, ut nunc à fortuna elevetur, nunc deprimatur, nunc ditetur, nunc ſpolietur, contingit. Vidit exemplum fortunæ iſte Princeps in parente, qui cum ſummo loco diu fuiſſet, tandem carceris miſerias experiri, & rerum viciſſitudinem pati coactus fuit.

XXXIII. HIE-

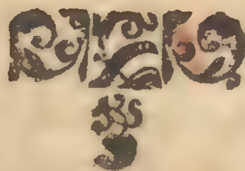
XXXIII. HIEROGRAPHIA.

RESPICE FINEM.

Imperia omnia (quæ corona indicantur) licet magnis laboribus, multoque ſanguine ſint conquiſita, ut Romanorum, ac Alexandri Magni Monarchia, nunquam tamen perpetua ſunt, aut tanta, ut per totum orbem ſe extendant. Plerumque enim uti creſcunt, ita viciſſim decreſcunt ac pereunt. Vi ſæpe conqueruntur, ac conſervantur, & vi iterum, aut ſeditione, dum juſtitiæ, aut æquitati locus nullus datur, ruunt. Quicunque itaque Principes ambitione reguntur, & perpetuo augere imperia, vel regna ſua dolo, vel vi volunt, hîc admonentur, ut RESPICIANT FINEM, ac intelligant, etiamſi totum orbem occuparint; nihil præter inanem quandam dominii ideam, abſque corporis vel animi fructu, tantoque emptam ſanguine, brevique interituram habere: Ubi enim Romanorum imperium tot gentium ſanguine? Ubi Alexandri, tot Regum copiis deletis partum? Ad priſtinum ſtatum iterum rediit, ac ex uno denuo diverſa Imperia facta ſunt; ita ut fruſtra tantum ſanguinis in gratiam unius ambitioſi, ac regere volentis Principis effuſum fuerit. Rectè itaque admonentur Principes Symbolo, ut in hoc mundi Theatro RESPICIANT FINEM, quod nullum Imperium ſtabile & perpetuum ſit, ac proinde

illo -

illorum labores inutiles esse, generique humano nocivos, dum propter ambitionem, regnandique cupiditatem multum sanguinis humani frustra effundi debet. Frenent itaque hoc imperandi desiderium, ac humano sanguini parcant, mortem, Imperii, totiusque mundanæ machinæ brevi interituræ respiciant finem. Id si fecerint, non curis se solum magnis, sed etiam periculis multis levabunt, ac ut coronam cœlestem obtinere possint, se magnis idoneos facient.

Ludovicus Ursinus Dux Celsi Dominus Matrice fil Virginy:

Camillus Ursinus Princeps Nole et Pitigliani Generael: Prefec Venet: Reip:

XXXIV. HIEROGRAPHIA.

CONTRARIA IVVAT.

Ignis ardens à vento plerumque augetur & ardentior redditur, etsi ventus contrarius quodammodo igni videatur; refrigerat enim & ignem exiguum extinguit. Quod autem ignis ardorem ventus juvet, licet ipsi contrarius videatur, hoc propter motum, quem in igne velociorem afflatu excitat, contingit. Hac enim ratione fuligo citius pellitur, ac materia citius consumitur; quæ omnia spiritum ignis subtiliorem reddunt, ignisque vehementiam augent. Mista hac Hierographia intelligi vult; Neminem rebus contrariis, vel adversis facilè perturbari debere; Vtpote quæ etsi sæpe multum obesse videntur, sæpe tamen juvent, hominemque prudentiorem efficiant; non solum, ut majora damna & pericula evitare possit, quia (ut inquit Poëta) *Piscator ictus sapiet*, sed etiam, ut illata sibi utilia, ac perferendo dulcia faciat: *gaudet* enim *patientia durus*. Quin etiam ad hoc interdum adversa valent, ut hominis virtutem propalent, ac ipsius constantia & fortitudo conspicua fiat. Quod, dum fit, rectè juvari contrariis dicere possumus, consequitur enim gloriam, honorem & laudem propter virtutem, quibus vix aliud homini majus contingere potest.

XXXV. HIEROGRAPHIA.

NIL MOROR IGNAVOS.

Mulier hæc alata diligentiam significat, ignavia

viæ contrariam, quæ Symbolo ait: NIL MOROR IGNAVOS. Diligentia virtus eſt Principi non ſolùm conveniens, ſed & utilis, tum domi, tum militiæ. Domi, ut juſtitia benè adminiſtretur, pauperes non opprimantur à potentioribus, ac potentes à plebe, ſontes plectantur, ſeditiones, quæ pullulant, ſtatim capitibus punitis deprimantur, ac omnia, quæ ad Reipubl. conſervationem ſpectant, accuratè præſcribantur & ſerventur. Militiæ, ut maturè arma, commeatus, milites & munitiones procurentur. Sicut enim ignavia Reipubl. ſtatum perdit, ita diligentia erigit, victoriæque cauſa eſt. Nulla enim in re utilitas diligentiæ citius, quam in bello, conſpicitur. Id teſtatur C. Neronis contra Aſdrubalem exemplum. Cum enim potentiſſimo Aſdrubal exercitu in Italiam veniſſet, ac illi objiceretur Livius conſul, numero militum impar: C. Nero relictis caſtris milite exhauſtis, prope Annibalis caſtra, magnis itineribus nocte dieque, magnaque militum diligentia & labore, qui vix, quantum ſatis ad naturale deſiderium corporum eſſet, quieti dabant, tandem ad caſtra Livii prope Senam, noctu teſſera accepta, inſcio Aſdrubale & Hannibale pervenit, ſequentique die pugna commiſſa, quod Aſdrubal geminatum exercitum ignoraret, ac errore pauciores hoſtes putaret, victus eſt. Qui error, Livio teſte, ſi pugnâ protractâ, tum ab Hannibale, tum ab Aſdrubale detectus fuiſſet, victoriam Romanis abſtuliſſet. Tantum poteſt in re militari diligentia.

XXXVI. HIE-

Nicolaus Ursinus Nolæ et Pitigliani Princeps Generalis Præfectus Senensium; Florentini populi Xysti, Innocentij, Alexandri VI. Pont: Max: Ferdin: Alphonsiq II. Neapoli Regi demú Venetorum Reipub:

XXXVI. HIEROGRAPHIA.

SAVCIAT ET DEFENDIT.

Millus hîc exhibetur ferreis Clavis extrorſum acumine prominentibus, qui colla canum non ſolùm defendit, ut gnome aſſerit, verum etiam invadentes alios canes ſauciat. Qua Hierographia oſtendere hic Princeps vult, ſe contra omnes ſuos hoſtes & inimicos tam benè munitum eſſe, ut ſi neceſſe fuerit, etiam eos offendere defenſionis legitimæ cauſa poſſit. Idque rectè; non poteſt enim Princeps bello laceſſitus ſe benè defendere, niſi data occaſione oppugnet hoſtem, illique rationes nocendi præſcindat & auferat. Qui enim tantum defenſioni ſtudet, ſolumque defenſivum, ut ajunt, bellum gerit, multis incommodis ſe afficit, ſuoſque prædæ inimicis objicit, nullamque victoriam habere poteſt aliam, quam ut hoſtis laceſſere deſinat & quieſcat: Qui vero offendere ſtudet, non ſolùm ſe defendit, ſuoſque; ſed victoriam inſignem ſuperato hoſte habere poteſt. Vt itaque canis millo & ſcutum & telum habet, ita & hic Princeps armis ſuis ſe tuetur & hoſtem oppugnat.

XXXVII. HIEROGRAPHIA.

VIGILIIS ET MODERATIONE.

Vigilias noctua ſignificat, quod noctu vigilet; cum

cum enim dies eſt, in truncis arborum, aut ſpeluncis latitat. Frenum moderationem notat, eo ſiquidem equi moderantur, hominique obſequioſi redduntur. Vtrumque certanti neceſſarium eſt, ſive ſpirituale certamen, ſive mundanum ſuſcipiatur. In ſpirituali certamine vigiliis impeditur Sathan, aut Diabolus, ne incautum obruat, & priuſquam ad defenſionem paratus ſit, necet. Propterea dicit Chriſtus: *Vigilate & orate, ut non veniatis in tentationem.* Moderatione verò reguntur animi affectus, ne Sathanæ delitias & illecebras ſequantur, ac equi effrenis inſtar, hominem perdant. In mundano certamine contra hoſtem, vel contra fortunam, aliaque adverſa, quæ contingere Principi poſſunt, non minus VIGILIIS ET MODERATIONE opus eſt, ut ſtatus ſervetur. Vigiliis; ut hoſtis præcaveri, antequam accedat, ac fortunæ inſultus prohiberi, antequam pręſto ſint, ſeditioneſq; in Republica impediri, priuſquam capita habeant, poſſint: Moderatione, ut hoſtis non tumultuariè, ſed ſapienter arceatur, ac fortunæ inſultus, qui præ manibus ſunt, prudenter declinentur, ſeditioneſque ac ſeditionum in Republica capita legibus tanquam frenis coerceatur: Hæc enim ſi Princeps in ſtatu ſuo ſervaverit, ac VIGILIIS ET MODERATIONE populum ſuum rexerit, firmum ac ſtabile habebit Imperium.

XXXVIII. HIE-

Fabritius Columna Dux Paliani Marchio Tagliacozæ General: S.R.Eccles:

Prosper Columna, Dux Paliani et Tagliacozæ Gener: Inpre Car: V Imp p Ital.

N

XXXVIII. HIEROGRAPHIA.

INCVLPATA TVTELA.

Grus accipitrem necat, quæ alias ab accipitre rapi, ac interimi victus gratiâ ſolet. Verùm non facilè accipiter gruem ſuperare & vincere poteſt, quia dorſum roſtro ita munit grus, ut dum gruem rapere vult accipiter, ventrem in roſtrum conjciat ac ſe ipſum interficiat. Ita in hoc Hieroglypto ſuperatus & interemptus à grue ſe defendente accipiter cernitur; idque jure, cum vim vi repellere liceat, & omnis, quæ pro vita cum adverſarii damno aut nece tutela inſtituitur, inculpata & juſta ſit. Quilibet enim, ſuam vitam ſi alterius vitæ præferat, id quod naturæ debet, conſervationem videlicet ſui ipſius, perſolvit. Ac dignior is, (qui non ultro ſe in periculum conjecit) vitâ cenſendus eſt, illo, qui naturæ opus perdere voluit. Excellens enim & admirandum naturæ opus eſt humanum corpus, tanto artificio conſtructum, torque annis educatum; ac is morte dignus, qui id naturæ artificium delere conatur. Princeps itaque, dum hoſtes ſuos quibuſcunque poteſt modis ſe delere velle, ne ab illis deleatur, hac Hierographia oſtendit, neque imprudens, neq; injuſtus videtur.

XXXIX. HIEROGRAPHIA.

INGENIO EXPERIOR FVNERA DIGNA MEO.

Narrat Jovius, quod Proſper Columna jam ſenex

ſenex amoribus fuerit deditus, (etiamſi Poëta id ſenibus dedecori eſſe velit, dum canit:

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.)

ac ſcribit, amaſſe illuſtrem fœminam, quæ illi mutuum amorem reddebat; quem cum ille tegere & honeſtum haberi vellet; ſemel ſecum familiarem quendam, ſed humili loco natum nobilem, ut fœminæ pudicos mores videret, adduxiſſe: Qui fœminæ (ut ſolent inſtabiles & inconſtantes eſſe, ac novis rebus delectari) ita placuit, ut gratiam & copiam ſui illi fecerit: Quod, cum ſummo animi dolore percepiſſet Proſper, taurum Perilli pro Hieroglypto; adjecto Symbolo: INGENIO EXPERIOR FVNERA DIGNA MEO, elegit; ut oſtenderet ſe flammis amoris exuri, ac mali ſui ſe cauſam eſſe, quod amaſiæ ſuæ alium adduxiſſet procum: ac eundem errorem commiſiſſe, quem Perillus olim commiſerat, dum proprii interitus cauſa eſſet. Perillus enim Tyranno Phalari invenerat modum, quo homines ingenti cruciatu interfici abſque aſtantium commiſeratione poſſent: Taurum nempe æneũ, cui incluſus homo, ſubſtrato igne, non ejulantis vel morientis hominis vocem, ſed bovis mugitum ederet. Verùm Phalaris, miratus artificis ingenium, illum tauro includi juſſit, ac ignem ſubſterni; ita miſer Perillus mugiens proprio invento & horribili mortis genere periit.

Pyrrus Columna Marchio . Moriatae
Tribunus militum Caroli V Imper .

Pompeius Columna Dux Paliani et Tagliacozae .

XL. HIEROGRAPHIA.

NE PER PIOGGIO, NE PER VENTO.

Id eſt:

NEQVE PLVVIA, NEQVE VENTO.

Turris aut ædificium ſupra rupem exſtructum animum Principis indicat, qui, ut turris neque à vento, neque à pluvia concuti, ac dejici poteſt, ita nec ille à rebus adverſis. Conſtans enim eſt ac firmus, ut nullo fortunæ, aut adverſitatis telo immutari, aut convelli poſſit. Quicunque hujuſmodi conſtantiæ propoſitum ſibi proponit Princeps, laude dignus eſt. Nihil enim Heroi magis conveniens, quam fortunæ impetus negligere, invictum ſe præbere, quævis perferre, ac oſtendere animum omni fortuna, etiam adverſa, eſſe majorem, & fortunam potius animo, quam animum fortunæ parere. Id certè Martyres complures, qui ſanguinem pro Chriſti fide fuderunt, ac veras calamitates, pariaque tormenta pertulerunt, teſtantur. In ferendis enim tormentis & torturis etiam delicatæ virgunculæ tam conſtantes nonnullæ fuerunt, ut non tormentis affligi, ſed deliciis frui, ac ſtupentibus tyrannis, ſuaves illis viderentur. Quis hic non animadvertit, quod talem animum infractum, magnum & omnia vincentem ſe habere hic Princeps hac Hierographia oſtendere voluit.

XLI. HIEROGRAPHIA.

NIL LINQVERE INAVSVM.

Pompejus Columna duplici Hieroglypto, navicula, hominequ e volante, ostendit, se NIL LINQUERE INAUSUM velle, etiamsi vitæ periculum subeundum sit. Magni enim animi est, magna etiam cum periculo tentare, & nihil inausum, aut intentatum relinquere. Sic Icarus tentavit avium volatum æmulari, verum Solis ardore cereis alis liquefactis, in præceps delapsus, interiit. Simili modo navibus Oceanus præternavigatur & superatur, remotissimæque novi orbis regiones deteguntur, licet non absque multorum jactura & exitio. Hæc si ab audentibus instituta non fuisset navigatio, occidentis & orientis divitiæ adhuc sepultæ, nobisque ignotæ laterent. Americus Vesputius vir magnus & perpetua memoria dignissimus, primus ausus fuit Oceanum præternavigare, ac primus extremas incognitasque orbis partes detexit. Istorum duorum, instar omnium, exemplo, Pompeius magni sui animi institutum demonstrare voluit, ac nihil tam arduum, tam difficile esse, unde sibi nomen & gloriam comparare possit, quin hoc etiam cum vitæ periculo & dispendio tentare & aggredi audeat. In rebus enim arduis & magnis sat voluisse, ac voluntas laudanda est, etsi optatus effectus voluntati non respondeat. Qui nihil audent & tentant, raro ad magna perveniunt, ac fortunæ beneficio fruuntur. *Audaces fortuna juvat, timidosque repellit*, ac nunquam periculum sine periculo vincitur.

XLII. HIE-

Mutius Columna Marchio Mortaræ
Generalis et Vexillifer S. Rom: Eccles:

Jeronimus Columna Dux Paliani etc
Generalis regis Ferdinandi Arragō:

XLII. HIEROGRAPHIA.

FORTIA FACERE ET PATI ROMANUM EST.

C. Mutius adolescens nobilis Romanus, cum Porsena Hetruscorum Rex Romam obsideret, Senatus Romani consensu in castra Hetruscorum se contulit, ac in confertissima turba prope regium tribunal constitit. Ibi cũ stipendium militibus daretur, & scriba cum Rege sedens pari fere ornatu multa ageret, eumque milites vulgo adirent; timens sciscitari uter Porsena esset, ne ignorando Regem semetipse aperiret quis esset, scribam pro Rege obtruncat. Eum statim regii satellites comprehensum ante tribunal Regis sistunt. Tum Mutius, Romanus sum inquit civis, C. Mutium vocant, hostis hostem occidere volui, nec ad mortem minus animi est, quam ad cædem fuit, & FACERE ET PATI FORTIA ROMANUM EST. Cum Rex irâ incensus, periculoque conterritus, circumdari ignes minitabundus juberet, nisi insidias illi structas proderet. En tibi, inquit, ut sentias quam vile corpus iis sit, qui magnam gloriam petunt, dexteramque manum accenso ad sacrificium foculo injicit, quam cum velut alienato à sensu torreret animo, attonitus miraculo Rex cum à sede sua prosiliisset, amoverique ab altaribus juvenem, jussisset: Tu verò abi, inquit, in te magis, quam

quam in me hoſtilia auſus; juberem mactæ virtute eſſe, ſi pro mea patria iſta virtus ſtaret. Tum Mutius quaſi remunerans meritum: Quandoquidem, inquit, eſt apud te virtuti honos, ut beneficio tuleris à me, quod minis nequiſti, trecenti conjuravimus Principes juventutis Romanæ, ut in te hac via graſſaremur, mea prima ſors fuit, cæteri ut ſors ceciderit, quo te opportunum fortuna dederit, ſuo quiſque tempore aderunt. Hujus periculi caſus Porſenam moverat, ut ultro Romanis pacis conditiones offerret. Ab hoc C. Mutii facto ſumpta Hierographia: Cernitur enim dextra manus cum gladio igne torreri, ac dictum Mutii Symbolum eſt. Mutium Romanum Mutius Columna ſibi imitandum in rebus bellicis propoſuit: idque non male, quod equitum præfectus induſtria & audacia, ad res feliciter gerendas opus habeat.

XLIII. HIEROGRAPHIA.

CONTEMNIT TVTA PROCELLAS.

Familia Columnenſis in parmis gentiliciis ſolet pro ſigno militari habere antiquitus Sirenem. Eſt autem Siren monſtrum marinum ſuperiori parte virginis forma, inferiori piſcis. Poëtæ tres fuiſſe fingunt, ac Acheloi filias. Quæ melodiâ, cantuſq; ſuavitate nautas cum ad ſe pellexiſſent, tandem undis obruebant ac interimebant: Hæ, ut in undis & procellis, tanquam in naturali do-

micilio, tutæ vivunt, ac propterea procellas omnes, marisque tempestates, contemnunt; ita etiam Princeps iste Sirenis figura & Symbolo ostendit, se adversa omnia contemnere, ac virtutibus suis ita fidere, ut non dubitet, se illis omnia adversa & contraria facilè superaturum: virtus enim adversa non timet, quia ex iis facile eluctatur. Idque tum maxime verum est, cum quis jam multoties adversa pertulit, ac iis ferendis ita obduruit, ut jam quodam modo in naturam & habitum transierint. Tum enim vix sentiuntur, ac perinde negliguntur & contemnuntur, tanquam ea quæ nocere aut affligere amplius non possunt.

XLIV. HIE-

Sarra Columna Dux Pal: et Iaglia coza: Generali: Alphonsi Regis Neap:

Stepanus Columna Dux Paliani Gene=ralis Alph: iun reg: Neap: et Arag:

XLIV. HIEROGRAPHIA.

ADIMITQVE INGRATA REFVLGENS.

Vt Luna à nubibus tecta paulatim discussis nubibus iterum refulget: Ita etiam viri illustris, rerumque benè gestarum gloria clari, fama si ab inimicorum calumniis, vel conviciis obscuretur, ac ad aliquod tempus obnubiletur; tandem virtutis insita vi ac tempore, inimicorum, adversariorumque machinationibus depulsis iterum refulget & in pristinum statum restituitur. Id sibi futurum virtuti confidens Princeps, qui eo tempore, quo hanc Hierographiam edidit, ab adversariis multa passus fuit, pollicetur. Virtus enim & tempus, quantumvis deprimatur ac occultetur fama, eam tandem in lucem protrahunt, & quod verè in se continet, bonum sit vel malum, propalant. Ob id rectè veritas temporis filia appellatur, quod nihil latere sinat, sed quævis in lucem proferat. Admonemur itaque hac Hierographia, ne diffamati, aut rebus adversis pressi desperemus, quod tempore tandem mala omnia finiantur; ac Deus Opt Max. si interdum nos adversis affligat, illa iterum sua bonitate adimat, tandemque radiis benignitatis nobis refulgens donis innumeris nos ditet, ac malorum passorum memoriam jucundam faciat.

XLV. HIEROGRAPHIA.

PARCE PIAS SCELERARE MANVS.

Accipiter hîc depingitur. Accipitrum genera varia & distinctio generum ex aviditate, alii

non nisi ex terra rapiunt avem, alii non nisi circa arbores volitantem, alii sedentem in sublimi, aliqui volantem in aperto. Ita & columbæ novere ex iis pericula, visoque considunt, vel subvolant, contra naturam ejus auxiliantes sibi. Regia est avis accipiter, animosa, robur ejus in pectore, unguibus & rostro, quo prædæ cerebrum statim transverberat. Si prædam impetitam arripere non potest, indignatur, ac vix eo die ad dominum redit. In hac Hierographia accipiter Lusciniam devoraturus rapit; illa supplex laudat accipitrem, ac pium, qui trux est, vocat, admonetque ne pias manus sceleret. Verisimile est, Mystam admonere velle eos, qui potentiorum injuriis expositi sunt, ut dissimulent, bona verba dent, ac supplices tempori cedant, donec ira & indignatio potentum frangatur, aut extinguatur. Lex in aulis Principum, ubi potentes, etiamsi injurii ac injusti sint, respici ac coli volunt, utilissima, imo necessaria. Hanc qui non servat, neque injurias & despectum sui ferre tantisper, ac magnatibus adulari, vel jocis placere potest, superet licet eruditione & probitate quemvis, nunquam emerget. Non doctos, non probos, non pios vult aula, sed fictos, qui probitatem in lingua & fronte ferunt, ac potentibus ad nutum omniaque obsequia præsto sunt. Hinc versiculus: *Qui vult esse pius, exeat aulâ.* Qui itaque in aula manere vult, Lusciniam imitetur, oppressus facile eluctabitur, nihilque, ut ad summa perveniat, illi invium erit.

Ascanius Columna Dux Paliani et
Tagliacozæ Marchio Mortarę.

Joannes Caraffa Dux Paliani Marchio
Cauę, Com: Mortorr, neę: P.P. paul 4.

XLVI. HIEROGRAPHIA.

ME TVIS ORNARI.

Pyramidem, aut obeliſcum conſtantiam deſignare, jam ſæpius explicatum eſt. Ornatur pyramis vineâ & coronâ. Vineâ, quę fructum ſuaviſſimum, hominique maxime ſalutarem profert, ubertatem, rerumque affluentiam deſignat, qua Myſta, obeliſco notatus, ſe à domino, cui fideliter inſervivit, donatum agnoſcit & gloriatur. Coronâ honorem, gloriam & dignitatem, quam itidem domini munificentiâ adeptus eſt quaque ornatur, ſignificat. Quibus omnibus ut nihil poteſt homini in præmium fidelitatis majus tribui, ita etiam nihil decentius, quam tale beneficium agnoſcere, ac ſi non factis, ſaltem verbis, teſtimoniis, & monumentis, ſe gratum poſteris oſtendere, quod aptè profecto hac Hierographia Myſta, qui ſe ornari domini ſui beneficiis confitetur, declarat.

XLVII. HIEROGRAPHIA.

OMNES SVB IVGO MEO.

Eleganter Princeps iſte Symbolo ait; OMNES SVB JVGO MEO: Quis enim dubitat, ſub Solis jugo omnia non ſolum inferiora, ſed etiam ſuperiora eſſe. Sol enim lucem ſuam ſtellis omnibus præbet, radiiſque inferiora omnia illuminat, ac calore ita fovet, ut ſine illo neque animalia, neque plantæ vivere, neque mineralia & metallica formam aliquam conſequi poſſint: Calor enim movet cuncta & in actum redigit, illoque deficiente omnia intereunt, quieſcunt & horridam plane faciem nanciſcuntur: Id hyems, illæque mundi plagæ, quæ arctico polo viciniores ſunt, oſtendunt. Vt itaque ſub Solis jugo omnia ſunt, ac ab ipſo, tanquam proximiore numinis inſtrumento, quod ſint, habeant: Ita Myſta indicare voluit, ſe Solis inſtar ſuos ſimili modo ſub jugo habere velle, ac jugum ſuum non minus, quam Solis, ſuave fore, eoque vitam omnemque commodam vivendi rationem habituros: Hujuſmodi propoſitum Principes decet. Qui enim jugum, quo excarnificent, expilent, ac abigant ſubditos, proponunt ac inſtituunt, non Principes, ſed Tyranni ſunt, digni ut diis manibus ſacrificentur. Bonum itaque jugum hic Princeps Sole, à quo omne bonum manat, demonſtrare voluit.

XLVIII. HIE-

Marcus Antonius Columna Dux Paliani et Tagliaco-zæ Eques: Aurei velleris Vice Rex Sicil:

XLVIII. HIEROGRAPHIA.

SEMPER PERVICAX.

Princeps iſte hanc Hierographiam exhibuit, dum bellum Veronenſe gereretur; defendebat enim Veronam contra Gallorum, Venetorumque impetus, qui duplici exercitu illam obſederant. Cernitur toga vel talaris tunica inter ignis flammas illæſa permanere, quia ex albeſtino, aut amiantho lapide conflata eſt. Sinditur enim aut finditur in filamenta lapis, certoque artificio netur, deinde texitur, ut veſtes & lintea ex eo conficiantur; quæ, cum ſqualida, aut ſordida fuerit, in ignem & flammas projiciuntur, aut detinentur, ut mundentur, nitidaque, ſordiumque expertia fiant. Non conſumitur enim ab igne, quia lapis iſte omnes ignis non ſolum injurias perfert, ſed exuſtus mundatur. Vt itaque Amianthus lapis SEMPER in igne PERVICAX, id eſt, conſtans manet; ita Myſta, ſe contra omnes hoſtium conatus, ſemper conſtantem fuiſſe, hac Hierographia oſtendere voluit.

XLIX. HIE-

XLIX. HIEROGRAPHIA.

NATVRA DICTANTE FEROR.

Quæcunque in hac Hierographia apparent, NATVRA DICTANTE FERVNTVR: Sed ab oriente in occidentem, aut ſi mavis proprio & naturali motu, ab occidente in orientem. Nubes venti afflatum ſequuntur. Mare naturali ſuo motu lunæ motum ſequitur, & flores ſurſum feruntur. Ciconia etiam NATVRA DICTANTE ſemper altiora petit, ac nubes ſuperare nititur. Propterea hanc in Symbolo loqui, & Myſtæ locum ſupplere, exiſtimandum eſt. Ut enim Ciconia maria tranſvolat, ac montium omnium juga & nubes volatu ſuperat, ac ad ſublimia tendit; ita etiam Myſta ſe ejuſdem indolis eſſe, clare demonſtrat: & proinde ſe non exilibus humilibuſque eſſe contentum, ſed NATVRA DICTANTE ad altiora, ut iis potiatur, FERRI, ſive ea ſint mundana, ut honos, gloria & virtus, quæ cæteris rebus omnibus præferuntur; ſive cœleſtia, ut æterna fœlicitas, ac Sol ille æternus DEUS, ad quem abſque virtute non datur acceſſus. Ad hunc enim Solem qui NATVRA DICTANTE fertur, beatus verè dici poteſt, pauci enim propter primi parentis lapſum ad illum Solem, ſummum illud bonum, plures ad malum feruntur. Numini acceptum ferendum eſt, ſi quid boni appetimus & conſequimur.

L. HIE-

*Felice Ursina Columna Ducissa Paliani,
et Tagliacozæ M. An: uxor:*

*M. Antonius Columna iunior Dux Paliani et
Tagliacozæ.*

L. HIEROGRAPHIA.

OPES NON ANIMVM.

Fuit hæc Hierographia primùm inventa ab Erſilia Corteſe de Monti nobiliſſima fœmina, quia proci, quos repudiarat multis cladibus ipſius bona, ut ulciſcerentur, affecerant. Ab hac proculdubio deſumpſit hæc Principiſſa hanc Hierographiam, quæ fortaſſis opum fortunæque jacturam, alterius inſtar, paſſa fuit. Oſtendit itaque animi conſtantiam & fortitudinem, ac ſe nulla fortunæ calamitate, impetu, aut inſultu commoveri, aut frangi; ſed animum invictum poſſidere: quia etſi incendio omnia delerentur, tamen OPES tantum, NON ANIMVM exureretur: Hic enim ſuperſtes & firmus infœlicia fœlicia efficere, ac res amiſſas perditaſque arte, induſtria ac prudentia recuperare, omniaque in priſtinum ſtatum reducere poteſt. Sequi videtur hoc caſu Biantis dictum: qui incensâ patriâ admonitus, ſeu increpatus, quod nihil ſuorum bonorum ex incendio ſecum efferret, ut cæteri; reſpondiſſe dicitur: Omnia mecum porto: animum intelligebat variis virtutibus, artibus, ac ſcientiis inſtructum ſupellectili ac pecuniis præferendum, quo non ſolum præſentis fortunæ injurias ſe ſuperare, ſed ita rem ſuam inſtituere poſſe confidebat, ne in poſterum egeret. Hærent enim in præcordiis ve-

ra bona. vivoque nihil eripitur poſſeſſori, ſed ne mortuo quidem, in anima ſiquidem ſunt, quo nec fortunæ, nec mortis potentia ſe porrigit. Vera bona & virtutes non delentur fortunæ telis, nec igne exſtinguuntur; imo potius augentur & clariores fiunt. Vt enim Solis ſplendor poſt tenebras, ac diſcuſſis nebulis vivacior apparet; ita & virtus calamitate obſcurata, tandemque depulſa, clarior eluceſcit. Premitur non opprimitur virtus, ac quo magis deprimitur, eo fortius exſurgit.

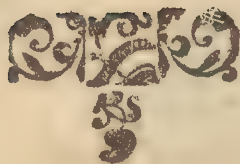
LI. HIEROGRAPHIA.

SEMPER IMMOTA.

Diverſam à patre & matre Hierographiam edidit M. Antonius Columna Junior, ſed eodem ſenſu: Vt enim quercus, arbor duriſſima & robuſtiſſima, omni ventorum generi ſeſe opponit, ac ſemper immota manet, ita Principum & Heroum animi nullis fortunæ telis cedere debere, oſtendit. Frangi levi fortunæ adverſæ afflatu animum muliebre eſt & viro indignum. Fortis vir non ſolùm adverſa non metuere, ſed ne mortem quidem, debet: ut Socrates, qui Platone teſte in Apologia, morti adjudicatus, propter Philoſophiæ ſinceram profeſſionem, ad judicem converſus ait: Equidem vos omnes ſingulari quadam benevolentia complector; parendum tamen potius duco Deo immortali, quam vobis.

Itaque

Itaque quam diu & ſpirabo & potero, nunquam Philoſophiæ curam abjiciam: nec vos admonendi, modoque ac more meo adhortandi ad virtutem, quemcunque nactus fuero occaſionem omittam. Hujuſmodi fortitudinis exempla apud Chriſtianos eorum, qui pro fide ſanguinem effuderunt, multa exſtant; imò & tenellæ virgines, ut S. Catharina, Apollonia ac aliæ innumeræ, non ſolum mortem non timuerunt, ſed ſummas delicias in pœnis crudeliſſimis & atrociſſima morte ſe percepiſſe, ſæpe ſpectantibus demonſtrarunt.

Jeronima Aragonia Ducissa Paliani, et Tagliacozæ M. Ant: iun, uxor.

Antonius Medeces Princeps Calvestrani Fil. Franc: Mag: Duc: Hetru:

LII. HIEROGRAPHIA.

VNA FVIT.

Mulierum & virginum Hierographicæ inventiones plerunque virorum ingenii acumine & elegantiâ ſuperant, ut præcedentes complures examinatæ & hæc facilè oſtendunt. Nec mirum, cum fœminæ ingenium à durioribus negotiis, civilibus curis, ac gravioribus ſtudiis ſolutum, amoribus animique affectibus totum incumbere poſſit. Hæc certe, ſi quæ alia, mihi ingenioſa videtur: Inquit Symbolum, VNA FVIT, nempe candela ardens, id eſt anima, vita una, imo humanum corpuſculum unum ardens & vivens amore optati ſponſi: Quid enim aliud corpus virginis amore ardens, quam candela ardens? Candelæ vita ignis & ardor eſt: Virginis amantis vita amor ſponſi aut ſponſus ipſe; neque enim vivit aliter, quam in amati corpore. Sed poſtquam virgo ſponſum conſecuta eſt, & conjux facta, jam duæ candelæ vinculo apparent ligatæ, ac ſimul mutuo amore flagrantes, duplicatoque lumine ſe mutuo juvantes, alioſque illuſtrantes. Tum gaudent ſe binas & junctas, quæ antea ſolæ fuerunt, non ſolùm ut ſibi prodeſſe & lucere, ſed etiam aliis poſſint. Hoc gaudium hac Hierographia propalare Principiſſa Hieronyma voluit.

LIII. HIEROGRAPHIA.

TANDEM.

Procera arbor, quam Hieroglypton exhibet, patrem, propago filium authorem Hierographiæ designat. Symbolum, TANDEM, mentem Mystæ etiam uno vocabulo satis explicat. Cernitur arbusculæ propago à majoris radice expullulans, quæ TANDEM excrescet, ac majori similis fiet: Hæc enim arborum natura & proprietas, ut quæ à radicibus ejiciuntur germina, in ejusdem generis arbores excrescant. Promittit itaque Antonius iste filius, se patri similem TANDEM fore, virtutibus nempe, omnibusque animi, quibus ille pollebat, dotibus. Neque enim aliud laudaretur propositum, cum virtutes, non vitia majorum imitanda sint. Quam fuerit autem pater vir omni virtutum genere clarus, neminem latet. Hunc quod filius sibi imitandum proponat, ac se similem parenti fore promittat, jure laudandus erit: Majorum enim virtutes æmulari ægregium, superare gloriosum, ac utrumque non laude sola, sed corona dignum immortali.

LIV. HIE

Ionnes Maria Varanus I et ultimus Dux Camerini gener: P P Leonis X

Ioannes Fernesius Dux Castri et Gamerini Gener regis Francis. Galliar.

LIV. HIEROGRAPHIA.

FONTES DERIVARVNT.

Ex Symbolo & figura facilè colligitur, Principem hunc vivos & perennes aliquot fontes in aquæ ductum aliquem derivasse Reipubl. juvandæ causâ, aç in perpetuum præstiti officii memoriam hanc Hierographiam posteris reliquisse. Prudentes sunt illi Principes, qui multorum commoda quærunt, ac ea construunt, quæ non sibi solis voluptati, sed & populo universo utilia sunt. Inter hæc aquæ ductus præcipuum locum habere debet; prosunt enim in civitatibus ad extinguenda incendia, ad rem domesticam & culinariam, ad varias opificum officinas, ad molendina & alia innumera, sine quibus incommodè vivitur, nullaque est civitas, etiamsi flumine careat, quinque arte aquæ ductum extructum habere possit, sed magistratuum ignorantiâ aut negligentiâ tantum beneficium sæpe omittitur. Vbi flumen nullum est, ex ædium stillicidiis collecta totius anni aqua, aquæ ductus sufficere potest, si artificiosè construatur: Verum ubi politici non sunt, frustra non consueta aut nova proponuntur. Multi malunt glandibus, quam tritiço vesci.

LV. HIE-

LV. HIEROGRAPHIA.

FLAVESCENT.

Maturitas perfecta frumenti Symbolo promittitur: Spectantur enim quatuor frumenti manipuli, qui aeri expositi aliquot diebus flavescunt, ac frumentum ſpicis incluſum, terreoque humore adhuc humidum, plenam maturitatem adipiſcitur. Non dubium eſt, quin Myſta, ſi dum Hierographiam ederet ætate junior fuerit, ac propterea ad res gerendas non ſatis adhuc idoneus, brevi ætatis & judicii maturitatem ſibi fore Symbolo ſuis promiſerit. Verum ſi ætatis ratione hæc Hierographia conſtituta non fuerit, aliquid magni Myſta præ manibus, ac in promptu habuit, quod quidem nondum perfectum & abſolutum, brevi tamen fore, ſpondet: ac proinde moram rei certæ & venturæ æquo animo tolerandam eſſe. Vt enim frumentum in manipulos congeſtum non ſtatim in horreum deportari debet, ſed primum Soli exponi, ut ſiccatum, horreiſque ingeſtum, non facilè putrefiat & corrumpatur, ita res utiles, neceſſariæ & magnæ antequam occaſio ſe offerat, expediri & præcipitari non debent. Mora quippe adjuncta, paulatim ita expediendæ ſunt, ut fœlicem ſortiantur eventum: Tempus enim quævis negotia maturat, ac rebus gerendis opportunitatem præbet.

Bertoldus Farnesius, Dux Camerini et Castri.

Carolus Spinellus Dux Seminariæ.

LVI. HIEROGRAPHIA.

VNDIQVE FRVSTRA.

Turris ex quadrato lapide in mari vel flumine exstructa est; hanc undique ventorum afflant procellæ, sed frustra. Turris Ducem, ejusque animum notat: Venti & undæ adversarios, ac hostilia quævis. Vt itaque turris firmá VNDIQVE FRVSTRA impeditur, ac dejici non potest; ita Dux iste, se non solum forti animo esse, profitetur, nullasque fortunæ vel adversariorum minas & insultus extimescere; sed etiam tam firma basi inniti, ut nullo fortunæ impulsu, nullisque adversariorum arietibus concuti, aut convelli possit. Basis autem bona conscientia & virtus est: Bona siquidem conscientia adversa non timet, ne mortem quidem, quam beatam fore, & adversitatum omnium finem agnoscit, vitamque jucundam & lætam, ut mala, tristem facit.

Si rectè facies, hic murus ahenus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Statius:

Invigilant animo, scelerisque parati:
Supplicium exercent curæ. Tunc plurima versat
Pessimus in dubiis timor.

Virtutis etiam ea vis est, ut non solùm externorum hostium vim repellere & illudere, eorumque conatus frustraneos facere possit; sed etiam, ut internos illos hostes, id est, vitiorum impetus, animique pravos affectus, iram, avaritiam, invi-

 diam,

diam, libidinem, ambitionem, ſuperbiam, gulam ac ignaviam domet, frenet ac vincat.

LVII. HIEROGRAPHIA.

EX VVLNERE VIGOR.

Antiqua Gnome eſt: *Vireſcit vulnere virtus.* Ab hac Symbolum deſumptum videtur, eodem fere ſenſu. Quercus virtutem ſignificat, conſtantiam imprimis & fortitudinem, quia à nullis procellis, aut tempeſtatibus facilè dejici poteſt. Securis verò, qua vulneratur, hoſtes, inimicos, ac res adverſas deſignat. Vt itaque ſecuris quercui vehementius adacta eandem vulnerat, ac à vulneris & fiſſuræ vi aut vigore ita detinetur, ut vix & non ſine magna vi abſtrahi poſſit; ita iſte Princeps, ſi ab hoſtibus, vel rebus adverſis laceſſitus, aut læſus fuerit, non ſolum ſe non abjicere ac minuere animum, ſed potius retinere ac augere, oſtendere vult. Vt optime hac ratione EX VULNERE, ſeu incommodo illato, VIGOR prodire, dici poſſit. Hoc enim proprium viri fortis & magnanimi eſt, ut læſo, aut preſſo creſcat animus, ac illatum incommodum evincere & depellere, vel patiendo, vel obſtando fortiter, conetur.

LIII. HIE-

Carolus Spinellus Dux Seminariæ.

Ferdinandus Dux Calabrię Vice Rex
Valentiæ Frid Regis Neapoli fil:

LVIII. HIEROGRAPHIA.
NONDVM IN AVGE.

Orbis, quo Sol defertur, non est orbi terrarum concentricus: Hinc fit, Solem interdum remotiorem, interdum propiorem terræ esse. Cum longissimè à terra distat, IN AVGE esse dicimus. In hac Hierographia, neque IN AVGE, neque in opposito augis est, sed in medio itinere movens se, & tendens versus augem. Carolus Spinellus primus author istius Hierographiæ, quâ & nunc tota familia utitur (& Illustriss. & Reverendiss. apud suam Sac. Cæs. Majestatem Rudolphum II. Imperatorem gloriosissimum, nuncius Apostolicus) indicare voluit: se nondum desiderata & optata attigisse: Quæ autem ista fuerint, difficilè est conjectu. Possunt enim amores, honores, divitiæ ac æterna desiderari. Amores à junioribus & solutis voluptatis causâ: honores & divitiæ à viris, ut aliis benefaciant: ac æterna ab utrisque, si sapiunt, appeti solent. Carolum istum in rebus bellicis Carolo Quinto & Regi Philippo Hispaniarum inservivisse fidelissimè, ac magno cum successu, testantur Historiæ. Alii etiam complures istius familiæ, qui eadem Hierographia usi sunt & adhuc utuntur, non minus virtute rebusque bellicis gloria & honore clari & illustres sunt, ita ut nihil amplius illos desiderare posse, quis arbitretur. Verum ea est magni excelsique animi, & veri Principis indoles, isque genius, ut semper altiora petat, majoraque cupiat, ac nunquam extremum fœlicitatis culmen se assecutum putet. Laudandus profectò,

magnique faciendus is appetitus, si virtutes sectetur: hoc enim illa tandem comprehenditur ac tenetur, tenentemque æterna mercede satiat.

LIX. HIEROGRAPHIA.
CAVTIVS.

Circumfert secum domicilium, scutum, ac sepulchrum limax: Dum nimis confidenter repit, & sub scuto, aut testudine sua non latitat, sagitta feritur, quæ in hoc Hieroglypro humeris infixa apparet. Symbolum ait CAVTIVS incedendum fuisse. Quicunque enim hostes, vel adversa timet, ita se munire, ac ita prudenter se gerere debet, ut prævisa jacula evitentur, ne feriant. Pericula etiam semel suscepta erudiunt, ac prudentiores faciunt. Fuit iste Princeps ab Hispanis incarceratus, quod cum Rege Galliæ, dum Navarram recuperare ab Iberis vellet, pactum secretum habuisset, ac ad Regem, redeunte in Galliam exercitu, fugam instituisset. Ictus itaque adversâ fortunâ & captus, non facile fidendum, ac prudentius & cautius eum, qui liber est, & alicujus partes sequi vult, quid agat, examinare debere, hac Hierographia ostendit. Lex hæc prudenti viro præ oculis perpetuo sit: Periculosa scilicet omnia circumspectè & non nisi omnibus modis, quibus damnum inferri possit, examinatis agenda esse. Vigiles enim ut velis, & prçvideas cuncta, vix adhuc tamen illæsus evades. Vt tutius evadas, quæ contingere possint, futura statuito, ac iis, ne fiant, actus & consilia selectiora obiicito ita CAVTIVS tua instituis, pericula vitabis & prudens eris.

Franciscus Baucius Dux Andri Generalis. Venetorum Reipublicæ.

Joannes Fridericus Dux Andri etc.

LX. HIEROGRAPHIA.

SEMPER ARDENTIVS.

Aquilæ quia proprium eſt altiſſimè præ cæteris avibus volare, propterea in Hieroglyphicis excelſas animi cogitationes notare ſolet. Poteſt itaque rectè aquila Myſtam, ſeu authorem Hierographiæ, deſignare, ac ſerpens, qui pectus aquilæ verberat, amaſiam. Ex Symbolo autem SEMPER ARDENTIVS, dignoſcitur ſerpentem eſſe, qui à ſe verberatum, ſiti inſatiabili cruciat, ac ita efficit, ut quo plus bibat, ardentius potum appetat. Similis ſitis in amore animadvertitur: qui enim formoſæ fœminæ aut puellæ amore captus eſt, quo plus eam contemplatur, SEMPER ARDENTIVS, majorique contemplandi deſiderio afficitur & tenetur. Ea enim amoris vis eſt, ut amans nunquam viſu amicæ ſatietur, ſed SEMPER ARDENTIVS intueri cupiat, donec illa fruatur, ac uniatur.

LXI. HIEROGRAPHIA.

NON COECA CONDEMVR IN ALVO.

Equum Trojanum Hieroglypton refert, cujus hiſtoria Sex. Æneidos à Virgilio recitatur. Is Græcorum dolo Trojæ capiendæ causâ extructus erat. Obſederant enim decennii ſpacio Trojam Græci, ac cum ſe capere urbem poſſe deſperarent, ad fraudes & dolos converſi, equum immenſæ magnitudinis conſtruxerunt, intus concavum ac militibus tantum repletum. Ho-

in castris relicto, castra ipsi deseruere, ac ad Tenedum Insulam non procul inde distantem se receperunt, paucis circa equum relictis, qui nunciarent Trojanis, Minervæ sacris occupatâ urbe dedicatum fuisse, ac propterea optimum fore, si tantum Deæ oblatum munus in urbem illæsum ad Deæ delubra deferreretur. Trojani machinam admirati, ac religione commoti, cum per portas non possent, dirutis civitatis muris, viam equo fecerunt, ac in civitatem traxerunt. Id cum Græci audissent, statutâ horâ ad mœnia properarunt, ac equo inclusi pactum facinus cum adventantibus sociis aggressi, similiter tumultum non levem equo egressi in civitate excitatarunt; ita ut tandem urbe, Trojanis expulsis, potirentur. Ad hanc historiam alludit Mysta, dum ait: NON COECA CONDEMVR IN ALVO. Quo Symbolo indicare vult, se non dolo & fraude, sed virtute hostes suos superare velle. Generosa mehercle Gnome: Animus enim magnus non tectè & clanculum, sed apertè inimicis nocere cupit, ut illi, se non fortunâ, sed virtute superari, sentiant, ac virtus inimici dolorem augeat. Cum itaque se ulcisci cupit Mysta, palam id facit, ut inimicis, si impar sit, majorem dolorem, quod se vicissim ulcisci non possit, & hostem, à quo injuria illata est, noscat, inpunitumque sinere cogatur, habeat. Hæc sunt animi magni indicia, leonisque non vulpeculæ naturam ostentant.

Fridericus Dux Montis Alti.

Andreas Matheus Aquauiua Dux Adriæ.

LXII. HIEROGRAPHIA.

PRVDENS SIMPLICITAS.

Inter ea quæ vitam beatiorem efficiunt, Martialis prudentem ſimplicitatem enarrat. Inde Symbolum deſumptum eſt. Simplicitatis prudentis Hieroglypton columba eſt, abieti arbori rectæ, quæ nullis tecta eſt ramis, inſidens. Prudentia columbæ colligitur ex eo, quod excelſæ arbori inſideat, alis ad volatum extenſis, ut accipitrem facilius & procul conſpicere, ac ipſius dolos, technas & pericula fugiendo & avolando illudere extemplo poſſit. Columbæ verò ſimplicitas tum arboris rectitudine, qua propriâ naturâ ſurſum ignis inſtar abſque ulla curvatura tendit, tum eo ipſo, quod columna detecta ſedeat, ſignatur. PRVDENS enim SIMPLICITAS non cadit, niſi in eum, qui rectus & apertus, id eſt, non tectus eſt. Talem proculdubio hic Princeps ſe eſſe profiteri hac Hierographia voluit: Verum veri Principis ſignum: Qui enim ſimulare cogitur, & apertus eſſe non poteſt, is neque regnat, neque regnare ſcit. Non regnat, quia voluntatem ad quævis imperia liberam non habet; nam ab eo ſtringitur, quod ſimulationem poſtulat. Regnare neſcit: quia id, quod ſtringit voluntatem, amovere ac tollere non poteſt. Qui ſimulare coguntur, plerunque Tyranni ſunt, quia ſimulant, ut decipiant, ſeditionem effugiant, ac

ſuos

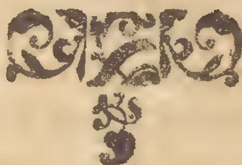
ſuos ſub jugum pedetentim redigant. Si recti & aperti eſſent, boni Principes eſſent, ac non, niſi quod æquum & juſtum eſt, peterent, ad quæ ſimulatione nulla opus eſt. *H*ujuſmodi quivis bonus facile concedit Principi, ac ratione regnanti libenter paret, quod hac ratione non bonis, qui lege opus non habent, ſed malis imperet, qui, ut boni defendantur, beateque vivant, coercendi ſunt.

LXIII. HIEROGRAPHIA.

QVID IN ARIDO?

Nullum eſt animal, quod extra naturalem vitæ ſibi commodum locum benè vivere poſſit: Piſcibus aqua, quadrupedibus terra & avibus aer, ut ſuum victum & pabulum habeant, convenit: Quæ ſi mutes & piſces in aere, aves in aquis vivere velis, naturam ipſam auferes, & non vitam, ſed interitum omnibus procurabis. Ita enim DEUS Opt. Max. aptè inferia hæc omnia conſtituit, eumque ſenſum animalibus dedit, ut unumquodque non ſolum quis locus illi, ut diu vivere poſſit, conveniat, ſed etiam qui cibus, qui potus, ſentiat, quem ſi mutet, vel interit, vel ægram & moleſtam trahit vitam. Hîc Cete, vel aliud monſtrum marinum habes: quod quantam vim in mari habeat, nemini ignotum eſt: Sæpe enim maximas naves invertit, unico ictu ſternit, undiſque obruit. Sed QVID, ut inquit Sym-

Symbolum IN ARIDO? supple, potest? Nihil profectò: Dum enim ad littus excurrit, ac intempestivè aquis destituitur, immotum jacet, brevique moritur. Nihil itaque in arido, ne vivere quidem, potest. Dux iste Adriæ, ad familiæ nomen alludit Hieroglypto; ac ut Cete absque aqua viva diu durare non potest; ita nec Ducatum suum; (quem Cete figura notare vult) sine ipso, aut ipsius familia, (quæ instar aquæ vivæ eundem alit, fovet, omnibusque beneficiis, quæ ad ipsius conservationem conveniunt ac cumulat) stare ac florere diu non posse, hac Hierographia ostendit.

LXIV. HIE-

Andreas Capuani Dux Termolis Generalis P.P. July. III.

Jacobus Boncompagnus Dux Sore filius PP Gregory XIII.

LXIV. HIEROGRAPHIA.

FORTIBVS NON DEERVNT,

Manipulus hîc cernitur missilium hastarum, quas Romani pila vocabant. Erat autem longitudo ligni ferè tria cubita, quibus singulis aptabatur telum ferreum hamatum, longitudine par ipsi ligno, cujus nexus tam validè firmabatur, ut non prius devinctio illa inter utendum solveretur, quam ipsum ferrum defringeretur. Hastatorum Principum & triariorum apud Romanos erant arma ista missilia, quibus scuta & loricas sæpè transverberabant, hostium scutis si hærebant, illa reddebant inutilia; cum semilanceis hodiernis comparari possunt, nisi quod graviores sint & mitti non possint. Mysta hanc Hierographiam ad terrendos hostes & adversarios elegisse videtur: Ostendit enim sibi, tanquam viro forti, neque arma defutura, ut vim vi repellat, ac illatas injurias ulciscatur; FORTIBVS enim NON DESVNT arma & jacula, cum sæpe viri fortis & gravis oratio armorum vices suppleat, hostiumque conatus supprimat & impediat. Admonere etiam hac Hierographia Princeps velle videtur, ne temerè subditi, etsi inermes, vexentur & ad seditiones compellantur, quod fortibus nunquam desint arma & furor arma ministret, Helvetiorum exemplo, qui cum equis & armis carerent, lanceis, hastisque Principes & nobilitatem expulerunt, ac se in libertatem restituerunt.

LXV. HIE-

LXV. HIEROGRAPHIA.

SEMEL IN ÆTERNVM.

Volitat in ſublime aquila, ac Solem intuetur, quem SEMEL intueri, ac IN ÆTERNVM, ut Symbolum ait, cupit, hoc eſt, ſemel & ſemper: Non enim, cum aſpicere incepit, intermitti aſpectum, ſed permanere perpetuo vult: Aquilæ natura, ut aliquoties diximus; ea eſt, quod omnes aves volatu ſuperet, Solemque illæſa oculorum acie, intueri poſſit. Ob quam cauſam excluſos & adultiores pullos probat; quorum ſi viſum hebetari, aut offendi Solis radiis percipit, tanquam adulterinos è nido, ut alimento indignos, præcipitat. Aquila in hac Hierographia Ducem notat, qui Solis id eſt, adamatæ Amaſiæ ſuæ ſplendore ſemper frui deſiderat. Hoc enim commune omnibus amantibus eſt, ut nunquam aſpectu Amaſiæ ſatientur, ſed perpetuo ſibi præſentem optent. Theologicè etiam poſſumus Hierographiam explicare: Ducis nempe animum amore divino capi, Deique conſpectum & unionem SEMEL IN ÆTERNVM expetere; ut aquila viſibilis Solis ſplendore ſemper delectari cupit: Quo ſenſu elegans & pia eſt Hierographia, id proponens, quod omibus, qui æterno Sole frui volunt, pernéceſſarium eſt. Niſi enim quis Deum Opt Max. amet ex toto corde, nunquam illi unietur.

LXVI. HIE-

Isabella Rouera S. ſeuerina Principissa Bisignani.

Nicolaus Bernardinus S. ſeuerina di Scanderbegi Princeps Bisignani

LXVI. HIEROGRAPHIA.

NON SAN QVESTI OCCHI MEI VOLGER SE ALTRVI.

Inquit Italicè: Non poſſunt oculi mei alio ſe vertere: Non mirum, tanta enim eſt Solis pulchritudo, tam gratus calor, ut floſculi omnes, ac inter cæteros ocellus, ſeu garyophillus, (ab oculis enim nomen habet) Solis aſpectum ſequatur, ac illi faciem opponat. Lætantur enim omnes floſculi Solis aſpectu, tum quod ab ejus radiis illuſtrentur, ac pulchritudo eorum conſpicua reddatur, tum quod illius calore foveantur, nutriantur & excreſcant. Floſculorum exemplo hæc Principiſſa teſtatur amoris conjugalis vehementiam, ac ſe Solis, id eſt mariti conſuetudine & conſpectu ita delectari (utpote cujus beneficio vitam & dignitatem habeat) ut nullius alterius rationem ullam habere poſſit. Mulieris enim probæ officium eſt, viri mores ſequi, illoſque ſibi à Deo pro lege conſtitutos exiſtimare ac obſervare, ſi fœlicem cum marito hîc & poſt obitum vitam degere velit. Quę viro autem obſequioſa non eſt, ſibi infelicem vitam facit, rem familiarem peſſumdat, prolem malis exemplis educat, ac animę ſuæ jacturam facit. Rectè itaque & prudenter hęc Principiſſa maritum ſolum amat ac colit, aliorumque virorum conſpectum negligit & contemnit.

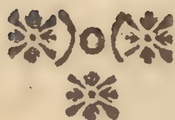
LXVII. HIE-

LXVII. HIEROGRAPHIA.

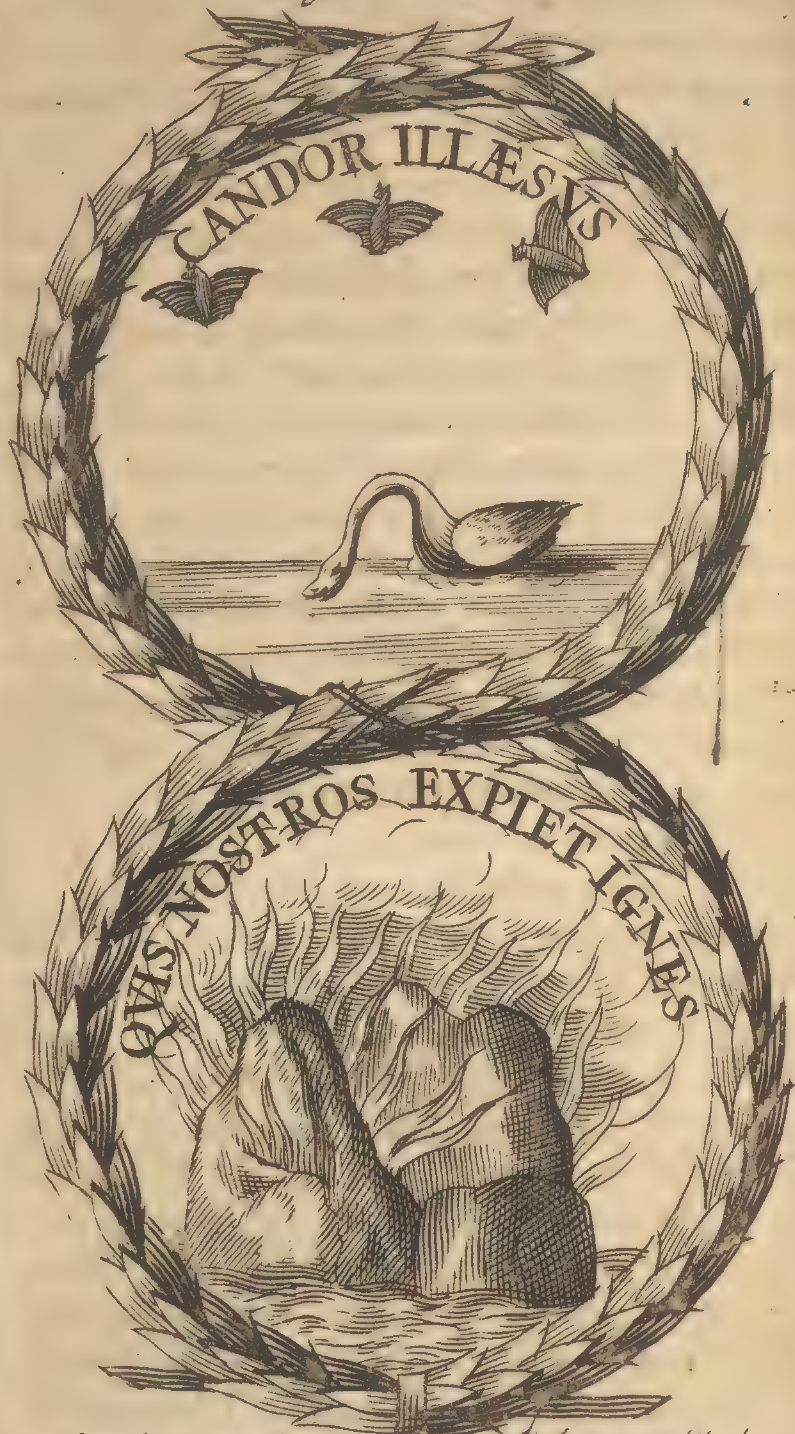
HIS PERFVSA.

Cernitur hic concha margaritifera unionem dorſo ferens, ſcopulo innixa, Soli, rorique maritimo ſeſe exponens. Symbolum ait, HIS PERFUSA. A Plinii & vulgari hominum opinione deſumpta videtur Hierographia: Scribit enim Plinius, certo anni tempore conchas luxuriare, ac maritimum rorem, veluti maritum ſitire, cujus deſiderio hiant, & cum maximè lunares linquantur, oſcitatione quadam haurire humorem cupitum; ſic concipere, gravidaſque fieri, ac pro qualitate roris accepti, ac cœli ſerenitate, pulchras fieri. Cœli enim, Soliſque majorem illis eſſe, quam maris, ſocietatem: Turbido cœlo turbidas, ac claro claras fieri, ſanoſque partus multiplici conſtare cute. Hæc Plinii & vulgi opinio. Ego ex conchis uniones exemi complures, ac deprehendi illos in animalis corpore naſci; ex eo humore, ex quo teſta ipſius conchæ excreſcit. Humor enim teſtæ adhærens ſicceſcit paulatim & induratur, ac non niſi certo tempore ab animali eructatur. Hinc fit conchas multiplici conſtare cute; dum humor enim ille ab animali morboſo expelli non poteſt & in corpore detinetur, ſicceſcit, ac adjecta ſæpius nova cute excreſcit, & in unionem abit, non ſecus ac in hominum veſica lapides generantur. Dignoſcuntur

tur extrinſecus conchæ quæ margaritas profe-runt: Cum enim pulchræ extrinſecus, & bene formatæ ſunt, margaritis carent, dum tuberoſæ, inæquales, ac morboſæ quodammodo ſunt, uniones habent. Parum refert, quod vulgarem hac de re opinionem Myſta ſequutus ſit, dummodo Hierographiæ genuinus ſenſus innoteſcat: Ut enim, unionem parvum & vilem Solis & roris beneficio creſcere, augeri & pulchritudinem, caloremque maximum acquirere, putat; ita ſe, quem propter ætatem juvenilem unioni exiguo comparat, tandem ætate & annis (quos Sol deſcribit) auctum, bonaque educatione, virtutibuſque, tanquam rore perfuſum, virum excellentem, magnique pretii fore, promittit. Eleganter profecto! Uniones enim, ut corpore, ſplendore ac puritate; ita etiam pretio creſcunt.

Constantia Sfortia Ducissa Sorę Iacobi Bon=
compagni uxor.

Claudius Dux Atri tribunus militū Reg: Philippi
in Regno Neapol:

LXVIII. HIEROGRAPHIA.

CANDOR ILLÆSVS.

Veſpertiliones hîc inimicos & invidos notant: Olor Principiſſam. Veſpertilio neque quadrupes, neque avis eſt, utriuſque tamen naturæ particeps: Pedes enim habet ac dentes, ut aliæ quadrupedes, pennis verò plumiſque caret: Lucem Solis non fert, propterea veſperi tantum membranis, non alis, ut avis, volitat. Cygnus albedine & candore cæteras aves ſuperat, Apollini ſacer. à quo divinationem habere videtur: Nam prævidens quid in morte ſit boni, cum cantu & voluptate moritur. Muſarum etiam ob cantum ales dicitur, ac boni ſemper eſt ominis, Ennio teſte: cum ait,

Cygnus in auſpiciis ſemper lætiſſimus ales;
Hunc optant nautæ, quia non ſe mergit in undis.

Vt vero eximius candor Cygni à veſpertinis tenebris obſcurari non poteſt, multoque minus à circumvolitantibus veſpertilionibus; ita & iſtius Principiſſæ animi candor contra perverſorum & invidorum hominum technas illæſus permanet, neque injuriis aut calumniis offendi, aut lædi poteſt. Magni profectò animi indicium eſt, injurias & calumnias contemnere, ac innocentiæ

ſcuto excipere, vindictamque Deo ſoli relinquere; Narratur de Julio Cæſare, quod nullarum rerum oblivio, quam injuriarum, illum capere poterat, ob quam cauſam à multis olim Philoſophis laudatus fuit & pro magnanimo habitus. Nunc nobiles viri ſi multas injurias relinquant, ſe pro abjectis haberi opinantur: Tanta eſt hujus ſeculi in dijudicandis rebus veris à falſis caligo. Verum hæc Principiſſa hac Hierographia, ſe præſtantius hac de re habere judicium, oſtendit.

LXIX. HIEROGRAPHIA.

QVIS NOSTROS EXPIET IGNES.

Non dubium eſt, quin iſte Dux, dum ait, QUIS NOSTROS EXPIET IGNES, amoris ignes & flammas intelligat, ac amicæ ſuæ ingenioſè hac Hierographia ſignificet, (cum forteſſis aliis rationibus præcluſa illi ſit via) quam vehementer illius amore flagret, quantiſque flammis, quas ne Oceanus quidem extingere poſſit, ardeat. Comparat enim amoris vehementiam Æthnæ, aut Heclæ montis flammis, quæ perennes & perpetuæ, neque ab imbre, neque mari, aut fluvio extingui poſſunt, tantaque vi ſaxa ingenitia eructant, ut ad aliquot miliaria ignis vi projiciantur. Eleganter! vix enim amoris igne & flammis aliæ majores eſſe poſſunt; Vtpote quæ microcoſmum conſumunt, in tabem redi-

redigunt, ac plane exurunt: Primum enim amantes tristes, abjecti animi, ac pallentes fiunt, longisque suspiriis vitam trahunt, tandemque paulatim miseram vitam agunt, ac extabescunt. Id apud Plautum testatur adolescens, dum ait:

Iactor, crucior, agitor, stimulor, versor in amoris
Rota miser, exanimor, feror. differor, distrahor,
Diripior, ita nullā mentē animi habeo, ubi sum,
Ibi non sum, ubi non sum, ibi est animus.

Complures, ut has animi anxietates, amorisque flammas effugerent, sibi ipsis carnifices fuerunt. Sic Medea se ipsam in ignem conjecit; ac Iphis puer se suspendit, cum Anaxareten puellam incredibili amore persequeretur, & Cephalus, ob amorem Piarolæ Deginiti filiæ, ex saxo se præcipitavit. Quis istos negat maximis flammis exuri, cum sola mors, omnium rerum inducens oblivionem, illas expiare possit.

Irena Castriota Principissa Bisignani Nicolai uxor.

Antonius Castriotus Dux Fernandinus Marchio Tripalde Nep Scanderbegi.

LXX. HIEROGRAPHIA.

CHE MI PVO FAR DI VERA GLORIA LIETA.

Id est,

QVI ME POTEST VERA GLORIA FOELICEM FACERE.

Sol se inspicientem aquilam potest verâ gloriâ fœlicem facere, ut Symbolum Italicè ait. Vera gloria hîc est ea, quam virtus & bonarum actionum merita pariunt, ac Sol cœlestis & summus visibilis Solis genitor tribuit. Animus itaque nobilissimę hujus fœminæ summopere laudandus, quod semper DEUM contemplari, ac ad illum se vertere, utpote qui omnes mentis tenebras illustrare & illuminare, illamque solam lætam efficere potest, velit. Quod si quis per Solem maritum intelligere cupit, non malè exponet Hierographiam: fuit enim mariti amantissima, qui, cum in Hispaniam profectus fuisset, hanc illi Hierographiam misisse dicitur, ut ostenderet, se absque ipsius copiâ & præsentiâ, verum gaudium nullum habere posse. Fuit illa filia Ducis S. Petri in Galatina, ex nobilissima Epirotarum familia, quam Castriotam, aut Scanderbeccam familiam vocant. Quæ feré totæ Albaniæ tam diu imperaverat, donec Amurathes Imp. Turcarum occupatâ Macedoniâ, obsidum loco Joannis

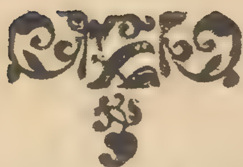
Castrioti filios ad se vocatos veneno necasset, minori natu Georgio excepto, quem prius à Christianis baptisatum circumcidi jussit, ac Scanderbeg, id est Alexandrum Principem, appellavit: Beg enim Principem significat. Is; cum ad vigesimum ætatis annum pervenisset, multa pro Turca bella fœlicissimè gessit, summusque totius militiæ præfectus ab eo constitutus fuit. Postea tamen, quod à suis nimis magni fieret, pœnituit Turcam promotionis, ac rationes, quibus interfici commodè posset, quæsivit. Id cum intellexisset Alexander, data opportunitate, in Epyrum avitum regnum se recepit, ac manu militum collecta sibi iterum paternum regnum recuperavit, multisque Turcarum millibus stratis & fusis, multis annis & quam diu vixit contra Turcarum vires defendit & tenuit.

LXXI. HIEROGRAPHIA.

IVVAT AER ET IMPER.

Qui aliquando maria transnavigarunt, proculdubio observarunt, venti, aut aëris impellentis beneficio, dum à velis sistitur, ac excipitur, totam navem, cui adhærent vela, vi illius propelli ac citissimè moveri: deinde hunc motum augeri, vehementioremque fieri, si vela aquâ perfundantur, propterea, quod ab aqua obstructis veliporis aut foraminulis, aëris aut venti nihil velum transire possit: JVVAT itaque, ut Symbolum

lum ait, AER ET IMBER navis motum. Navis Principem notat, qui ſcopum propoſitum conſequi cupiens, fatetur, abſque cœleſti auxilio ſe conſequi non poſſe, & proindè manifeſtè imploratam numinis opem (qua ducitur & pellitur, ut eo facilius optatum propoſiti ſui portum, aut ſcopum conſequatur) in ſe percipere. Vt enim navis abſque vento progredi non poteſt, eoque adjuta, pluviaque velis perfuſis, facillimè curſum perficit; ita etiam abſque DEI auxilio (quod vento & imbre ſignificatur) nihil poſſumus. Vbi itaque id nobis opitulatur, omnia nos poſſe, & quæ fieri non poſſe videntur, credimus. Rectè ergò conatibus ſuis adjungit hic Princeps divinam opem, quæ petenti cuivis facilè præſto eſt, ac difficillima quæque facillima facit.

Alphonsus Picolomineus Dux
Malphinepos Py. II Pont: Max:

LXXII. HIEROGRAPHIA.

HEBETAT ET ACVIT.

Saxi & rupis ea eſt natura, ut ferrum & malleum hebetet & acuat, prout ille, qui malleum regit, eum rupi adhibet: Si enim planè in faciem & ad angulos rectos, ut Geometræ loquuntur, ſaxum verberet, hebetabitur proculdubio: Si vero aliter, ut acutum angulum faciat cum rupe, quo minorem, eo magis & facilius malleus acuetur. Vir Principem, malleus populum notat. Qui Reipub. præſunt Principes, ac plebem regunt, ſi omnia planè & apertè agant, legeſque novas patriis contrarias promulgent, ſtrictéque obſervari velint, aut populum tributis, aliiſve incommodis abſque ulla ſimulatione & neceſſitate onerent, aut premant, ſæpe imperium hebetant, in periculum conjiciunt, invalidumque ac debile reddunt. E contra, ſi populum blandè regant, ac humaniter tractent, ſtatum & imperium non hebetant, ſed acuunt, id eſt, firmum reddunt, ut poſtea tanto melius quævis incommoda ſuperare poſſint. Hoc verorum Principum, qui amore ſuorum regnum ſtabiliunt, ac publicæ utilitati ſtudent; illud Tyrannorum (qui ſuis exoſi prima data rebellandi occaſione omnem imperandi vim amittunt) officium & munus eſt. Hanc regendæ Reipublicæ rationem ſignificare hunc Principem voluiſſe, veriſimile eſt; niſi fortaſſis

rupe adverſa quævis, quæ animum & hebetant, id eſt, offendunt; & acuunt, id eſt, prudentiorem efficiunt, intelligi voluerit. Adverſa enim omnia dum damnum inferunt, aut animum premunt, prudentiorem hominem faciunt. Hinc proverbium: *Piſcator ictus ſapiet.*

LXXIII. HIEROGRAPHIA.

NON VEGO VNDE ESCA.

Id eſt:

NESCIO QVA EXIBO.

Myſta hic Labyrinthum exhibet pro Hieroglypto: Fuerunt autem Labyrinthi duo, unus in Ægypto, alter in Creta. Labyrinthus Pyramides operum mirabilitate ſuperabat: Huic enim duodecim erant aulæ tecto coopertæ, portas invicem habentes oppoſitas, quarum ſex in Boream ſpectabant, ſex Notum reſpiciebant; unus erat murus exterior, qui illas intra ſe continebat. Domicilia interius erant duplicia, alia quidem ſupterranea, alia ſublimia, & numero quidem ad tria millia. Ad hujus Labyrinthi imitationem Labyrinthus in Creta à Dædalo exſtructus fuit, in quem includebantur juvenes tributi nomine ad Regem Minoem miſſi, qui à Minotauro vorari putabantur: Verum cum Theſeus eo navigaſſet, ab Ariadne Minois filia Dædali inventione edoctus fuit, quo pacto cęſo Minotauro (quod mon-

monſtrum fuit quadrupes, capite & brachiis humanis, Centauri inſtar) ab inextricabili viarum errore ſe expediret, ac ad ingreſſum, fili ductu reverteretur. Oſtendit hoc Hieroglypto Myſta: Vt illi, qui Labyrintho intus intruſi erant, propter multifarias vias egreſſum reperire non poterant, tandemque à Minotauro devorabantur, neque aliter quam Theſei filo ſpes exitus dabatur; ita etiam ſe in hoc mundi theatrum ad publicam functionem & Principatum à Deo vocatum, tot negotiis, curis, ſollicitudinibus & tricis implicitum eſſe, ut neſciat quomodo ſe extricet. Difficultates has non ſolùm gubernacula & res publicæ, ſed etiam privatæ augent, dum Sathan alter Minotaurus, vitiorum multitudine & mundanis illecebris implicatos, quærat, ut devoret. His omnibus ſimul qui detinetur, verè in Labyrintho eſt, nulluſque illi egreſſus patet, niſi Theſei filo utatur, ac illud tanquam itineris ducem ſequatur, id eſt, Dei præcepta & leges obſervet: His enim facilè Minotaurum cædet, & erroneis viis relictis veram capeſſet, tandemque Labyrintho egreſſus æternæ libertatis domicilium ingredietur.

LXXIV. HIE-

Ludouicus Piccolomineus Dux Malphi nepos Pii III Pont. Maxim.

Hieronima Columna Ducessa Montis Leonis

LXXIV. HIEROGRAPHIA.

EX BELLO QVIES.

Vt ex oleæ arboris, pacem designantis, ramis, in circumvolventis rotæ brachia incidentibus, contraq; motum rotę luctantibus, rotę tandem quies oritur; ita EX BELLO QVIES nascitur. Omne enim bellum instituitur, vel ut ibi quies fiat, ubi geritur, vel ut alio in loco. Sæpè enim foris bellũ geritur, ut domi quies & pax sit. Id qui faciunt Principes, vel Respubublicæ, non parum sapiunt: Hac enim ratione non solum stabile fundamentum statui suo ponunt, dum pax & quies omnium rerum affluentiam & divitias ad se pro futuro belli nervo trahant; sed hostes debilitant, & ne suam provinciam aggrediantur, impediunt. Quibus & id foris gerentibus bellum contingit, quod perdere provincias suas non possint, alienas vero conquirere, & plerumque hostium agros vastando, & prædas agendo, illorum sumptibus bella gerant. Sic tandem misso in Africam Scipione cum exercitu, Italiam ab Annibale & bello liberarunt, & quies domi externo bello inducta est prudenti senatus consilio. Interdum domi bellum geritur, quod civile dicitur, cæteris periculosius & diuturnius: Hujus etiam finis quies & Reipubl. tranquillitas statuitur. Oritur enim propter oppressionem Principis, Optimatum, vel plebis, qui sese in pristinum libertatis statum restituere, ut quietè & securè vivant, cupiunt,

cupiunt. Qui bellum ambitionis causa gerunt, ut aliis imperent, Alexandri Magni exemplo, illi, etiamsi ex bellis bella serere & quærere, nullamque quietem poscere videantur, tamen pacificum regnum, omnibus sub jugum redactis, quibus pro libitu imperare possint, sibi proponunt. Ita ut nec hoc modo Symbolum à vero declinet, EX BELLO scilicet quietem nasci. Omnia siquidem bella propter finem aliquem instituuntur, qui alius à bello est, & quicunque is sit, absque bello est, id est, belli finis seu quies.

LXXV. HIEROGRAPHIA.

OBVIIS VLNIS.

A se elapsam alioque delatam fortunam muliercula Μετάνοια, Occasionis aut Pœnitentiæ filia, tumulo insidens, expansis & OBVIIS exspectat VLNIS: Non enim semper adversa est fortuna, neque perpetuo contraria manet: sed aliquando mutat faciem, ac iterum affabiliori se ostentat & redit vultu. Hanc revertentem diligenter observare convenit, ac OBVIIS VLNIS ejus ducem occasionem, quæ hic depingitur, excipere: Mulier enim rotæ insistens volubili, novaculam manu prehendens, talosque alata, passos habens crines, anteriore capitis parte pilosa, ac occipitio calva, non fortuna, sed ejus dux occasio est, à Poëtis Dea vocata, ac à Phidia excellentissimo sculptore primum è marmore delineata, quæ Ausonii carmine interrogata, eidemque respon-

reſpondens, ſe ipſam graphicè depingit in Epigrammate, cum inquit:

Cujus opus? Phidiæ, qui ſignum Palladis ejus,
Quique Ionem fecit, tertia palma ego ſum:
Sum Dea quæ raro, & paucis occaſio nota.
Quid rota inſiſtis? ſtare loco nequeo.
Quid talaria habes? volucris ſum, Mercuriusq;
Fortunare ſolet, trado ego cui volui.
Crine tegis faciem? cognoſci nolo. Sed heus tu;
Occipiti calvo es! ne tenar fugiens.
Quæ tibi juncta comes; dicat tibi: dic rogo quæ ſis?
Sum Dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum Dea, quæ facti, non factique exigo pœnas,
Nempe ut pœniteat, ſic Metanœa vocor.
Tu modo dic quid agat tecũ? Si quando volavi,
Hæc manet, hanc retinent, quos ego præterii.
Tu quoq; dũ rogitas, dum percunctando moraris
Elapſum dices me tibi de manibus.

Hoc carmine & Hieroglypto eleganter natura & vis occaſionis exprimitur: Rota enim volubilis inconſtantiam illius, ac capilli anteriores, prehenſuque faciles, occaſionem oblatam mox retinendam eſſe, indicant. Quippe quæ ſemel elapſa, non facile iterum prehendi (ut calvities demonſtrat) poteſt. Nam novacula omnis generis moræ & impedimenta reſeçantur; ita ut non facile ſemel negligentiâ amiſſa iterum haberi poſſit, ſed ejus loco Metanœa, vel pœnitentia. Occaſionis obſervandæ curam ac diligentiam ſummam habuiſſe hanc Principiſſam, Symbolum

lum indicat. Quia fortassis nimis leviter aliquando fortunæ, ac occasionis, rationem habuerat: Ob id documentum dans, & sibi, & iis, quibus fortúna interdum arrisit, quo pacto, si iterum arrideat, ejus oblatam occasionem OBVIIS VLNIS amplecti debeant: Qui enim datam occasionem, cum ad manus est, negligunt, tarde vel nunquam eam recuperant, ac calamitatibus, aliisque adversis pressi, imprudentiæ suæ pœnas dant. Tritum est adagium; *Vnumquemque suæ fortunæ esse fabrum*, & verè: illi nempe qui occasionem observant & captant: Multi enim, etsi tam benigna fortuna est, ut obviam ire, ac ad fœlicia quævis invitare, & non petita ultro offerre, videatur; si tamen negligitur, ac beneficii occasio evanescat, non facile postea benignitate affulget; sed Metanœam, id est, pœnitentiam, ejusque pedissequas, dolorem, & mœstitiam, in suo loco relinquit. Prudentes itaque sunt, qui oblatas occasiones emergendi, beneque vivendi, etsi exiguæ primo videantur, arripiunt; paulatim enim, basi constituta, facilè ad majora pervenitur. Qui enim parva contemnit, majoribus vix dignus est, & raro per saltum absque gradibus ad altiora & sublimia datur aditus. OBVIIS itaque VLNIS quæcunque spem meliorem spondent, istius Principissæ consilio, amplectenda sunt.

LXXVI. HIE-

Andreas Doria ab Auria et Melphi Princeps
Admiralius et Generalis Caroli V Imper

LXXVI HIEROGRAPHIA.

NON DORMIT, QVI CVSTODIT.

In triremibus & munitionibus ſæpe, quibus cuſtodiendi munus incumbit, dormiunt, hoc eſt, cuſtodias ipſis creditas negligunt; ita ut propterea in hoſtium poteſtatem veniant, reſque graviſſimas & maximas perdant. Vt ante paucos annos Turcis contigit, qui campana tormentaria, perfractis civitatis Januis, circumventi à Rudolphi Cęſaris militibus, ad unum omnes, occupata civitate, cæſi ſunt. Simile nuper iis, qui Albam regalem cuſtodiebant, accidit: Hi enim neglecta palude, ac ea parte civitatis, quæ paludem reſpiciebat, à tranſeunte paludis vadum milite Cæſareo, intercepti fuerunt, urbeque capta, trucidati. Iſti omnes, etiamſi cuſtodes fuerint, dormierunt, hoc eſt, male, negligenter & ſine fructu cuſtodierunt. Myſta, qui triremium Caroli Quinti Imperatoris ſummus præfectus fuit, hujuſmodi cuſtodes Symbolo intelligi non vult, ſed verum Cuſtodem Deum, cujus cuſtodiæ ſua omnia commiſit, dum Tuneranam expeditionem aggrederetur. Hunc enim ſcivit pro grege ſuo ſemper vigilare, ac nunquam, ut alios cuſtodes, dormire; de quibus inquiunt Sacræ literæ: *Fruſtra vigilant, qui cuſtodiunt civitatem, niſi Dominus cuſtodierit illam.* Indicare itaque voluit Myſta, ſe omnem ſpem ſalutis in

Deo

Deo ponere, eumque pro se vigilare, ac triremium suarum fidem custodem in expeditione Tunetana fore.

LXXVII. HIEROGRAPHIA.

VIAS TVAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.

Andreas Doria, dum triremen pro Imperatore Carolo Quinto ad expeditionem regni Tunetani ædificasset, triremi hanc Hierographiam appingi jussit: Qua manifestè significat, se quemadmodum tres Magi Regesve Orientales stellâ divinâ ducti sunt Bethlehemum, etiam hujusmodi itineris Ducem implorare, atque ab eo auxilium petere, ut hostes superare possit. Id enim tela à stella ejaculata apertè ostendunt. Sapienter exercituum Duces Deum pro duce & adjutore cupiunt; quia is omnium exercituum Dux Supremus victoriam, cui vult largitur, cum omnes victoriæ occasiones in ipsius sint manu. Nam mare ventos & meteora regit, ac cor hominis vel audax, vel pavidum reddit, ut parva manu vincantur hostes. Sic Judæi exiguis copiis, Deique auxilio audaces facti, Holofernis numerosum exercitum, panico pavore consternatum fuderunt. Tantum potest hac in re numen.

LXXVIII. HIE-

Felice San Severina Ducissa Grauinæ etc

Zenobia Caretta Doria Principissa Melphi et March de Thors Andree Doriæ uxor.

LXXVIII. HIEROGRAPHIA.

ILLE MEOS.

Virgilianum eſt Symbolum, ac Didonis, quæ perpetuam poſt obitum mariti viduitatem ſe ſervaturam jurabat, verba, cum ait;

Ille meos, primus qui me ſibi junxit, amores
Abſtulit, ille habeat ſecum, ſervetq́ ſepulchro.

Hieroglypton Symbolo reſpondet; cernitur enim turtur exſiccato inſidens arboris ramo, qui conjugii fœdera ita ſervat, ut poſt obitum conjugis, aut paris ſuperſtes, nunquam conjugii ſocietatem, aut parem, amplius quærat: poſt defuncti enim mortem perpetuo luget, omneſque delicias fugit, neque viridibus arborum ramis amplius, ſed exſuccis, aridiſque tantum inſidet. Hæc Principiſſa, Ducis Biſignani filia, turturis exemplum ſecuta eſt; marito enim defuncto, ipſa florente ætate vidua ſuperſtes lugubris ſemper manſit, ſeſeque ab hominum conſortio ſegregavit. Domi etiam perpetuo occluſa, Veſtalis virginis inſtar, ac à vino abſtinens, ſtudiiſque divinis & moralibus dedita, remanſit. Nullas nuptias à Principibus expetitas inire unquam voluit. Juſtitiæ imprimis, ut ſubditis benè adminiſtraretur, operam dedit: in pauperes & virgines, quas ſuis expenſis elocabat, ſatis liberalis,

tandem,

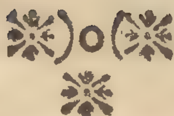
tandem ut fidelitatem in maritum & continentiam oſtenderet, hanc Hierographiam edidit,

LXXIX. HIEROGRAPHIA.

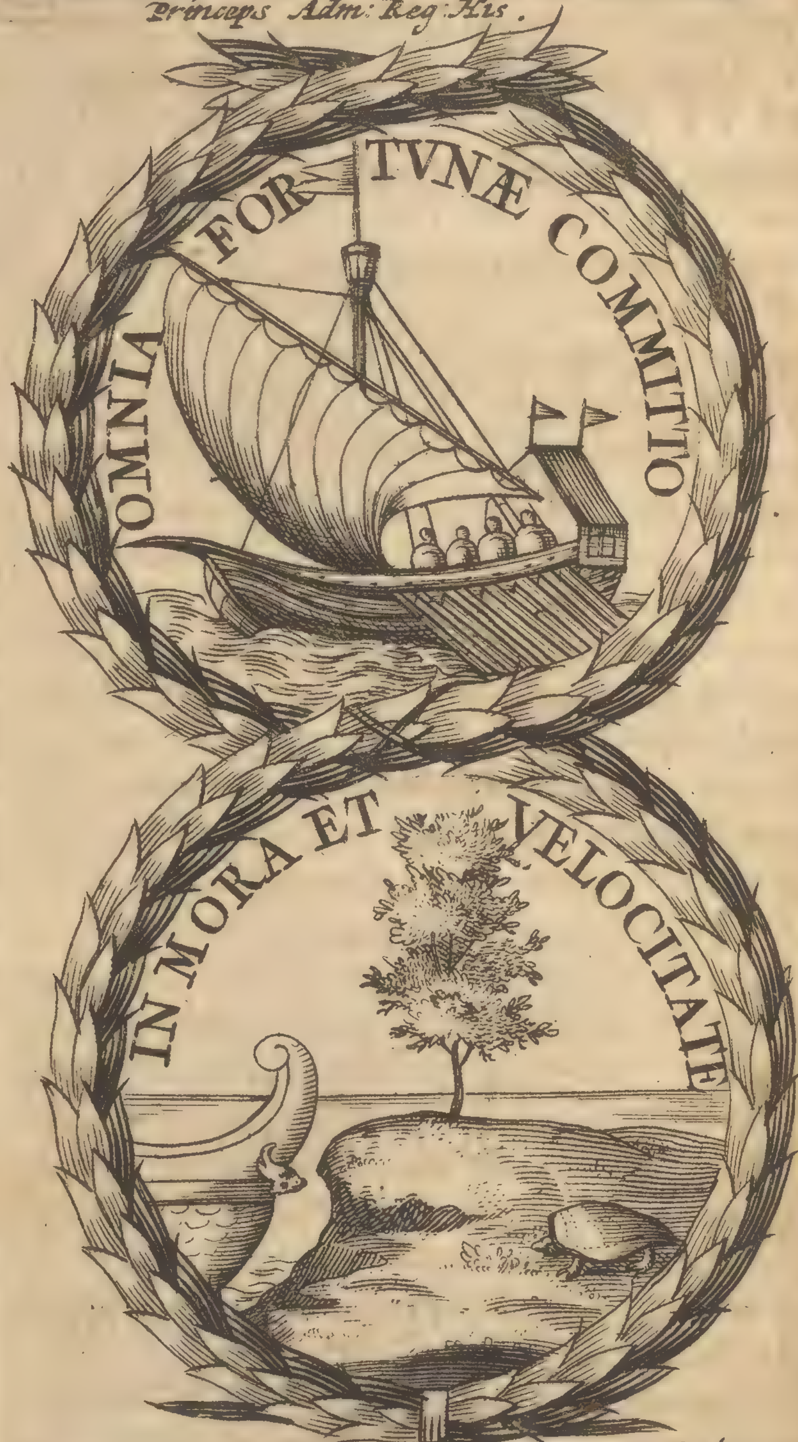
CELERITATE ET MORA.

Ala orbi applicata celeritatem, ac teſtudo, in adverſam ejus partem repens, moram deſignat: aquila orbem ſuſtinens utrumque; quantum enim alis feſtinare cupit, tantum orbis pondere impeditur. Symbolum iſtud in libris hiſce frequens, differente Hieroglypto, intellectu non difficile. Hic vero videtur indicare res graves & politicas, quæ ad orbis imperium ſpectant, neque cito neque tarde geri debere, ſed inſtituto prius conſilio, quod moram aliquam poſcit: Eo præhabito, celeriter, quod concluſum eſt, expediendum; alias morâ peccatur & celeritate. Mora in rebus bellicis maxime nocere poteſt; Si enim Rex procul ab exercitu ſit, ac conſilia ad eum, priuſquam quid geratur; deferri debeant; ſæpe rei gerendæ non ſolum occaſio amittitur, ſed etiam res gerenda perditur. Hoc incommodum ut Romani vitarent, Dictatorem creabant, pen s quem ſumma erat ſtatuendi & imperandi poteſtas. Idem ægrotis accidit, dum morbus ſedem figit, priuſquam Medicus vocetur, & quid agendum ſit conſultum fuerit. Celeritas abſque conſilio & electione ejus quod optimum eſt inſtituta nocet, quia neque perpendit, neque præcavet,

cavet, quæ acceleranti obvenire possunt, pericula. Rectè itaque hæc Principissa CELERITATE ET MORA, id est, prudentiâ negotium quodvis geri debere, testatur. Idque verum est, non solùm in iis, quæ viro tantum conveniunt, ut declaratum est, sed etiam quæ fœminæ. Nam ad viri ferocis affectus compescendos, ejusque compescendum animum, resque OEconomicas rectè ac dextrè à fœmina gubernandas, non minus quàm in cæteris celeritate & mora opus est.

Ioannes Andreas Doria iunior ab Auria et Melphi Princeps Adm: Reg: His.

Peretta Cybo Caretta Doria Principissa Melphi uxor Andreę Doria etc

LXXX. HIEROGRAPHIA.

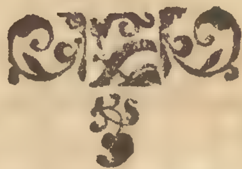
OMNIA FORTVNÆ COMMITTO.

Quis dubitat hunc Principem, dum ſe triremi & mari committit, omnia fortunæ committere? Externa enim bona, quæ nobis noſtra videntur, revera noſtra non ſunt, ſeb tantum interna, animi nempe & corporis. Ob id Bias, dum patriam egrederetur, interrogatus; cur nullam, ut alii, ſuppellectilem ſecum ferret? Reſpondit: omnia mea mecum porto. Sapienter: Nihil enim noſtrum eſt, niſi id, quod à nobis auferri nullo modo poteſt. Hunc Princeps imitatus, dum ſe Cæſaris dominique ſui causâ mari committit, inquit; OMNIA FORTUNÆ COMMITTO: Reliqua enim bona externa, quæ poſſidentur, etiamſi ad aliorum manus perveniant, non tamen ideo intereunt, aut fortunæ caſus patiuntur. Solus conſtans homo is eſt, qui fortunæ inſultus perferre cogitur & poteſt. Is ſi ſe periculis committat, ut fidelitatem, quam ſuo domino debet, teſtetur, rectè, omnia ſua fortunæ committere, aſſeverat: Nihil enim vita eſt majus, quàm qui pro domino ſuo exponit, verè ſe fidelem eſſe, ut hic Princeps, Symbolo jactare & gloriari poteſt.

LXXXI. HIEROGRAPHIA.

IN MORA ET VELOCITATE.

Mora teſtudine, velocitas navi, & utrumque creſcente arbore ſignificatur. IN MORA ET VELOCITATE rerum gerendarum fœlicitatem conſiſtere, multis Hierographiis oſtenſum eſt: Quicunque enim MORA & VELOCITATE negotia, vel publica, vel privata, agere ſibi proponit, prudens eſt, neque facile errat, aut periculum vel damnum incurrit. Nam mora perpendit pericula, eaque præcavet, & velocitas, antequam quid aliud intercedat, negotium perficit: Multa enim, ut inquit ille, cadunt infra calicem ſupremaque labra, ac cunctatione res bene perpenſæ & deliberatæ ſæpe fructu carent, optatumque ſcopum non attingunt.

Ioannes Bentinolius Princeps Bononię & Romanię Impery Vicarius

Augustinus de Lando Vallis Terre Princeps Bardi Marchio et Complani Com

LXXXII HIEROGRAPHIA.

MI TROVO IN ALTO MAR SENZA GOVERNO.

Inquit Symbolum: Me in alto mari absque gubernaculo perspicio. Hieroglypton cymbam fluctibus jactatam absque gubernaculo continet. Voluit proculdubio Mysta ostendere, se in multis & maximis periculis versari, neque omni ablato auxilio scire, quomodo emergere possit. Ut tamen cymba fortunæ commissa interdum à fluctibus ad littus projicitur, ac pellitur; ita se non despondere animum, sed fortunæ ita confidere, quod speret, se ab illa amissum illius beneficio iterum consecuturum. Fortis enim animi est, dum adversa urgent & præ manibus sunt, iis non succumbere; sed contra niti ardentius, ac ærumnarum finem sibi brevi polliceri. Tum, quod rei melioris spes dolorem minuat; tum quod nullum onus tam grave à numine inferatur, quod non ferat hominis natura; quæ patiendo exercitata fortitudinis habitum inducit, ac hominem immortalitati consecrat.

LXXXIII. HIEROGRAPHIA.

SI TE FATA VOCANT.

Ramus aureus Virgilianus hic exhibetur, omnium, quæ optari possunt, scopus & fœlicitas ipsa.

ipsa. Hanc cum Æneas quæreret, ac omni studio prosequeretur, tunc responsum Sibyllæ accepit, neque virtute, neque vi hunc obtineri, sed fato; cum ait,

Si te fata vocant, alias non viribus ullis,
Nec etiam duro poteris convellere ferro.

Aureus enim ramus, quo honores, divitiæ, victoria, & quicquid desiderari potest, significatur; neque vi, neque ferro abscinditur, aut amputatur, sed fato, id est, DEI providentia, obtinetur: Vim enim inferenti sæpe resistit, ut demulcenti sese ultro carpendum obtrudit, si fata velint, hoc est, divina annuat voluntas: Fatum enim Christianis nullum, nisi si connectio & ordo rerum à causis necessariis, vel contingentibus, manans, numini solo nota, fatum vocetur. Hanc Christiani fati necessitatem agnovit Mysta, qui sibi omnia fœlicia, divini numinis ope, ac victoriam contra hostes, quos complures habuit, citra labores pollicetur. Frustraneus enim labor & inutiles curæ sunt, quæ adversus divinitus ordinatam rerum seriem instituuntur. Reprehendendi itaque, qui fata cogere volunt, ac præ aliis Chimici, qui aureum illum ramum, aureos proferentem fructus, quem lapidem Philosophorum appellant, tot laboribus, vigiliis & impensis, ut Cræso ditiores fiant, quæritant: Avaris enim, quique immensas divitias, tanquam fœlicitatis scopum, sibi proponunt, ut neque potentibus ramum istum ne attingere quidem datur. Imo conatus temeritatem sæpe pœnis expiare debent,

 dum

dum post immensa studia, ac profusas facultates, senilem ætatem pauperie, morbis, ærumnis ac calamitatibus transigere coguntur: A fumis enim metallorum, ac mineralium, aliarumque materiarum exhalationibus, quæ horrendum fœtorem expirant, non parum corpus labefactatur: Eo enim stultitiæ ventum est, ut aureum illum ramum excrementis, aliisque detestandis rebus, quæ lethalem odorem spirant, elicere conentur. Multi naturam non ferre, ut auri semen habeant, & momento in igne aurum generari possit, autumant. Alii è contra, quia metallorum simplex admodum est generatio, ac in terris ex materiis aliquibus aptis & commixtis, agentis vi aurum generatur; extra terræ venas eodem modo generari naturæ opera & artificio materias idoneas tantum conjungente, putant. Hi nocte dieque student, laborant, vigilant, sumptibus non parcunt, ac nihil intentatum relinquunt, ut voti compotes fiant; sed frustra plerumque, quod illis solum aureum hunc ramum carpere liceat, quos fata vocarunt, ac quibus Deus tantum beneficium largitur, ac mentis oculos aperit, ut naturam ducem sequantur, ac rejectis minus idoneis & sordidis, prolificum semen ab aureo ramo, si aurum gignere velint, elicere aptis instrumentis, aquisve solventibus ejusdem naturæ, ex quibus ramus intrinsecè constat, conentur. Veram instrumenti materiam, quam omnia metalla in se continent, pauci norunt. Philosophi Chymici unanimiter omnes

ita deſcribunt, quod unicuique quotidie ob oculos ſit, apud quemvis hominem inveniatur, in viis calcetur pedibus, viliſſimi ſit, ac interdum cauſa immenſi pretii, lapis ſit & non lapis, in ſe contineat omnes colores, in ſterquiliniis inveniatur: Terra ſit adami, & chaos; quia continet in ſe quatuor elementa actu, ignem, qui cauterii inſtar urit, aquam veram, lutum, ſeu terram veram, ac ſpiritum: Sal etiam ab illis dicitur, & verè ſalis ſpeciem non ſolum habet, ſed eſt. Aqua etiam permanens vocatur, quia ignis injurias perfert, neque ab eo conſumitur, ſed purior redditur. Multi putant ænigmaticè, figurativè, aut allegoricè has notas dari, ſed decipiuntur: Niſi enim quis materiam præ manibus habeat, de qua omnia iſta verè dici poſſint, fruſtra laborabit. Hæc enim materia clavis eſt, quâ janua horti auriferi aperitur, ac aqua aureum ramum ſolvens præparatur: Illa ab eadem radice cum aqua ſolvente & aureo ramo manavit. Verum ut Myſta ait, nemo fructum carpet, niſi quem fata vocarint. Hæc in gratiam Chymicorum, qui auri ſacra fame tenentur paulo uberius, ut tandem ſatiari poſſint, tractavi.

Claudius de Lando Vallis Terre Princ II Bardio Marchio et Compl. Comes.

Fridericus de Lando Vallis terre Princ III Bardo Marchio et Compleni Comes

LXXXIV. HIEROGRAPHIA.

VLTIMVS ARDOR.

Princeps iste, cum multa ab inimicis suis perpessus, bonisque fere omnibus spoliatus esset, unaque tantum ditio etiam ab inimicis lacessita illi superesset, nullibique fere tutus vivere posset, hanc Hierographiam in lucem emisit, quâ se nudum, trabibus ardentibus insistentem, ac sagittam fractam manu tenentem, exhibet: Sic enim se omnibus ditionibus denudatum ac spoliatum, teloque fracto se sub nullius tutela securè vivere posse & quodammodo defensioni ineptum esse, ac jam ultimum ignis ardorem, id est, extremum interitum expectare, ostendit. Vulgo nota hujus Principis adversa fortuna & causę illius, quas hîc detegere nolo, sufficiat lectori Hierographiæ expositio.

LXXXV. HIEROGRAPHIA.

ATTAMEN CONSTANS.

Obeliscus à fluctibus, ventis, ac fulminis telis oppugnatur, ATTAMEN non dejicitur, sed CONSTANS manet, ac in signum victoriæ laureâ coronâ coronatur Obeliscus Mystam notat, qui variis fortunæ casibus agitatus, ejusque tela perpessus, nihilominus non solum magni

animi constantiâ & fortitudine quævis discrimina pertulit, ac nullum pusilli animi indicium ostendit; sed etiam illæsus hactenus constitit, Susannæ exemplo, quæ à senib. falso adulterii accusata, ac in summum vitę periculum conjecta, DEO Opt. Max. & innocentiæ propriæ testimonio confidens, ac extremam ignominiam, crudelissimumque mortis genus expectans tandem divino per Danielem judicio ab ignominia & periculo liberata fuit, ac de accusatoribus triumphavit, & in eos talionis legem, mortisque supplicium transtulit. Nihil sane prudentius, quam adversa ferre, despicere, nihilque facere, ac ita animum semper promptum, instructumque habere, ut numquid mali, aut boni illi contingat, id neque animus ipse, multo minus alius quispiam percipere possit: Si enim mala contingat, speranda meliora, si bona, metuenda adversa, judice Horatio:

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem benè præparatum
Pectus.

Ita quasi ponderibus inæqualibus inæquales lances ad æquilibrium rediguntur, & quod uni deest prudentiâ suppletur, quod alteri superfluum est, virtute demitur.

LXXXVI. HIE-

Ferdinandus San Severinus Princeps Salerni Generalis Caroli V Imper.

Felix Princeps Salerni Generalis reg Arragonię et Neapoli.

LXXXVI. HIEROGRAPHIA.

OFFICIVM NATVRA DOCET.

Ferdinandus Princeps Salernitanus cum à Marchione Vastensi admoneretur, ut Senæ delicias, ubi gubernatoris munere fungebatur, relinqueret, ac secum ad bellum Pedemontanum proficisceretur, respondebat; spiritum quidem promptum esse, carnemque non infirmam, sed à nemine conductum esse, alludens ad Evangelii verba: *Nemo nos conduxit*. Quod responsum cum audivisset Marchio, illum Magistrum supremum celerum equitum ad bellum Pedemontanum creavit. Ad quam expeditionem cum posceret Hierographiam à Jovio vexillis militaribus impingendam, & Marchio magistro equitum audaciam, liberalitatem ac vigilantiam convenire diceret. Jovius Marchioni respondit: illum neque liberalitatis, neque audaciæ, quod prius sc. illas virtutes à Marchione didicisset, neque etiam vigilantiæ commonendum esse, quia cõsueverat quotidie ante lucem surgere, tum ut cito à lecto se liberaret, tum ut venationibus operam daret. Quia tamen vigilantiâ partim hostium doli & machinationes illuduntur, ac eadem in insidias perducuntur & circumveniuntur, hinc rectè Jovius illi in vigilantię notam gruem exhibuit, quę Hieroglypron constituit, ac altero pede elevato lapillum continet. Grues namque, NATVRA DO-

DOCENTE, dum maria tranſvolitant, ut Plinius refert, lapillos pedibus tenent, ut ſomnum impediant; ſi enim jam dormituriant, ac ſomnus irrepat, reſolutis pedum nervis, decidit in aquam lapis, ac ſtrepitu ſomnum ſolvit, grueſque vigilantes iterum reddit. Vt gruibus hæc à natura documenta data ſunt; ita hujus Principis NATVRA ad vigilias propenſa OFFICIVM DOCET.

LXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

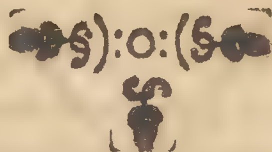
AMOR ADDIDIT.

Mora in Hieroglyphicis plerumque teſtudine ſignatur, quod lentum ſit animal proprio domicilio, ſcutoq; ſatis cõpacto & gravi tectum, quo à natura ita armatum eſt, ut inter rupes, ubi commoratur, tuto degere poſſet. Verũ alata & in aere volitans conſpicitur; mirum ſane ſpectaculum: ſed non mirum, ſi quis Symb. intelligat, amorem addidiſſe alas. Magna ſiquidem amoris vis eſt, qui ſæpe ea, quæ difficillima, & fieri non poſſe, videntur, facillima facit. Idque verum, ſive quis rerum terrenarum amore, ſive cœleſtium capiatur. Rerum terreſtrium amor multiplex, alius corporum, alius rerum externarum, alius earum, quæ ad ornatum animi ſpectant. Quid corporum aut carnis amor poſſit, & quanta pericula ſuperet, ut re amata potiatur, cuivis facile notum eſt. Quas difficultates divitiarum amor aggrediatur

diatur & conficiat, teſtatur verſus:

Per mare per terras currit mercator ad Indos,
Pauperiem fugiens.

Gloriæ, doctrinæ & virtutum amor, non minus cæteris alatus eſt; labores enim maximos & graves minimos & leves, ut optatis fruatur, efficit. Verum præ cæteris amor ille, qui terreſtria omnia deſpicit, ac cœleſtia tantum cupit, is divini amoris alis adjutus ac inſtructus, compos deſiderii tandem fit; Iis namque ſublevatus in cœleſte regnum, immenſis hinc diſtans intervallis, defertur.

Ioannes Petrus Caraffa Princeps Stitigliani

Ioannes Caracciolus Princeps Melphi .

LXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

SI PERDIDISSEM, VNA SOLA MIHI REDOLERET.

Manipulum florum Hieroglypton exhibet: Flores existimo ditiones, arces, aut civitates, quas Princeps habeat, significare: quarum singulæ, Symbolo innuente, tanti sunt momenti, ut omnibus amissis, una sola superstes, ad beatè, commodèque vivendum, huic Principi sufficere possit, ac proinde avaritiæ ac ambitioni se nequaquam deditum esse. Avaris enim & ambitiosis nihil sufficit, cum semper egeant, ac semper aliquid desit. Vt ob id verè pauperes & miseri dici possint, etiamsi aliis immensas habere divitias, aut magnis ornati dignitatibus videantur. Nemo siquidem, nisi indigentiæ ratione & eorum quæ desunt respectu, pauper & miser est: Avaris autem ac ambitiosis innumera perpetuo deesse notissimum est. Dum enim ædes habent prædia cupiunt, dum prædia pagos dũ pagos civitates, dum civitates provincias, tandemq; regna & imperia desiderant. Ita ut nunquam expleri eorum cupiditas & ambitio possit, ac semper, ut optata consequantur, se excarnificent. Inter hos, qui proprium defraudant genium, nec iis, quæ corpus, ut benè valeat, poscit, utuntur, hi omnium sunt miserrimi, pauperrimi ac imprudentissimi, quod aliis, non sibi, bona cumulent Si interro-

terroges, cur vigilent, laborent, curis ſe angant, neceſſaria corpori detrahant, fœnore conſcientiam gravent, ac injuſtè aliena ad ſe rapiant, cum jam fortaſſis parum vitæ ſuperſit? Reſpondent, ſe neceſſitati providere, ac liberis omnia quærere. Si iterum roges an velint, ut liberi utantur & fruantur à ſe partis divitiis? annuunt: Sed imprudenter, quod ſcilicet ut liberis voluptatis occaſiones dent, ac genio, voluptatique ad libitum indulgere poſſint, ipſi ſe crucient, graviſſimaque peccata committant. Si bonum eſt uti divitiis, tu ipſe illis utare potius, quam alii, ac liberis ſolummodo tantum relinque, quantum, ſi frugi eſſe velint, illis ad acquirendum & vivendum ſufficiat. Si multa liberis reliqueris perdent ſe & ſua, neque comparandis ad vitam neceſſariis dabunt operam; Si verò parum reliqueris, ac bonæ fuerint indolis, non deerunt emergendi & acquirendi occaſiones, ſi mali, ac prodigi, indigni divitiis & te illorum cauſa tantos labores ſuſcepiſſe. Vt autem privato avaritia turpis eſt, ita Principi, aut potenti ſordidiſſima, quod illius cauſa & omnium odia incurrat, nemo illi bene velit, nemo officium præſtet, ac quilibet illum, tanquam generi humano inutile & noxium pecus, execretur. E contra nihil potenti vel Principi laudabilius liberalitate, quâ bene de ſe meritos beare poteſt & debet: Ipſa etiam liberalitas per ſe jucundiſſima eſt ei, à quo exercetur: Amicos enim parit, homines ad omnia officia paratiſſimos facit, ac ſui ſtudioſum maximo gaudio & honoribus

ribus afficit: Vix enim gratius quicquam esse potest, quam multis posse benefacere, ac multorum animos possidere, qui facilè liberalitate emuntur. Hæc omnia hunc Principem diligenter perpendisse non est dubium, ac propterea Symbolo dixisse: SI PERDIDISSEM, supple fere omnes, UNA SOLA MIHI REDOLERET: id est, sufficeret ad beatè commodèque vivendum. Homini enim avaro, vel ambitioso pauca sufficiunt, ut commodè ac honestè vivat. Si autem quis floribus amicitias, vel amicos intelligere velit, non malè Hierographiam interpretabitur. Fortassis enim Princeps, dum fortuna secunda ipsi erat, multos, ut fieri solet, amicos habuit, qui, dum vela vertere fortunam animadverterent, incònstantiæ signa, parumque fidelis amicitiæ notas, uno excepto (qui cæteris constantior fuit,) dederunt. Hunc unum sibi fidelem si celebret & colat, aliisque omnibus amissis præferat, ac sibi redolere aut placere asserat, mirum non est. Cum paucorum, quam multorum amicitia firmior ac sincerior sit: Imo, Aristotele teste, vix integra inter plures, quam duos, consistere potest amicitia, quod amantis cor neque dividi, neque pluribus, sed uni soli tantum integrum dari possit.

LXXXIX. HIE-

LXXXIX. HIEROGRAPHIA.

CONFICERE EST ANIMVS.

Quid face ardenti indicetur, difficilè hoc eſt conjectu; forte autem Myſta hoſtem aliquem habuit ſummo loco conſtitutum, facisque ardentis inſtar omnibus publico aliquo munere conſpicuum, quem, quia hoc loco indignum putavit, & ob privata odia etiam de loco dejicere & planè conficere ſibi propoſuit, non ſecus ac gladius hic facem amputare velle videtur. Sed ſi forte indignum videatur, hunc Principem parum Chriſtianum habere propoſitum, tunc poterit Hieroglypton commodius de publicis & non privatis hoſtibus intelligi, quos igne & gladio CONFICERE illi EST ANIMVS. Face enim, id eſt, igne, ac gladio hoſtes terrentur & conficiuntur. Quicunq; enim bonā gerendi belli cauſam habet, is prudenter facit, ſi hoſtes gladio ac ferro adoriatur, inſequatur & conficiat. Qui enim parcit hoſtibus, ac non ſatis ſeverè bellum gerit, ac cum conficiendi datur occaſio, illos non conficit, hic ſerpentem alit in ſinu, qui reſumptis viribus hoſti ſuo non parcet, ſed crudeliùs acceptum dedecus & cladem vindicabit, ac rependet. Id, teſte Livio, Sabinis contigit: Cum enim Romanos exercitus duos conſulares in furculas traxiſſent, jamque ſaltibus, anguſtiiſque locorum occupatis, Romanis neque fugiendi, neque

que pugnandi daretur locus, & victi omnes deleti absque gladio possent: Sabinis tunc in tam lætis rebus non suppetebat consilium, ac neque dimittere Romanos liberos, neque penitus perdere, volebant, sed tantum sub jugum missos cum ignominia domum mittebant. Quamobrem domum reversi Romani, resumpto in Sabinos bello, eos, a quibus deleri omnes poterant, debellarunt, sibique subjecerunt, ita ut Sabini meritas imprudentiæ pœnas dederint: Moniti enim erant prius, ut vel liberos dimitterent Romanos, hacque benevolentia perpetuam amicitiam stabilirent, vel omnes conficerent, quod intra centum annos vix se iterum restituere possent: Verum Sabini contrario consilio ignominiosè Romanos dimiserunt, quo neque amicos fecerunt, neque inimicos sustulerunt.

Prudentius itaque est conficere hostem.

Iulius Cybo Marchio Massæ Dnẽ Cararię

Franciscus Cybo Malaspina Marchio Massæ

XC. HIEROGRAPHIA.

Von Gut in Besser

Id est,

DE BONO IN MELIVS.

DE BONO IN MELIUS, inquit Symbolum: Hieroglypton depingitur vaſe ardente; ut itaque vas & præcipue pice oblinitum ac illinitum, dum cæpit ardere paulatim, vehementius ardet; ita illius exemplo Princeps indicare vult, ſe virtutis deſiderio inflammari, ac indies virtutibus Principe viro dignis ita proficere velle, ut poſtea ignis inſtar omnibus illuſtris & conſpicuus fiat. Quemadmodum enim ignis tenebras omnes depellit, ſeque conſpicuum per denſiſſimas tenebras facit; ita virtus vitia omnia delet, aliiſque rebus omnibus prælucet. Virtutes autem Principe viro dignæ præcipuæ ſunt, juſtitia, liberalitas & fortitudo. Juſtitiâ Princeps unicuique ſuum tribuit, probos tuetur, improbos punit, ac leges æquas condit. Liberalitate bene meritos remuneratur, miſeros juvat, ac ſubditorum benevolentiam ſibi conciliat. Fortitudine adverſa perfert, hoſtes, ac difficillima quæque ſuperat. His virtutibus Principes ſeipſos exercere debent, ut DE BONO IN MELIUS proficiant, ac tandem habitum virtutis ſibi comparent.

XCI. HIE-

XCI. HIEROGRAPHIA.

DI BEN IN MEGLIO,

Id est,

DE BONO IN MELIVS.

Eadem Hierographia, cum proximè præcedente, ſed alterius Principis: Fuit enim iſte Comes Anguillaræ, ac ſe non minus virtutis deſiderio inflammari, quam prædeceſſores, & quotidie in melius proficere velle, oſtendere voluit: Quod etiam revera præſtitit, nam virtutis amator, illuſtriumque familiarum cultor fuit: Imprimis autem familiam Mediceam conjugis gratiâ coluit: Habuit enim uxorem Magdalenam, Laurentii Medicei filiam, ſororem Joannis Medicei Cardinalis, qui poſtea Papa Leo decimus vocatus fuit. Filius iſtius Franciſci à Leone decimo Cardinalis creatus fuit. Cum autem Papa illi Cardinaliatus dignitatem largiretur, ac coccineum illi imponeret pileum, hæc verba dixiſſe fertur. *Innocentius Cybus mihi dedit, nunc autem Innocentio Cybo reſtituo.* Quibus verbis innuebat, ſe illius familiæ favore & opera ad dignitatem illam perveniſſe, ac jam acceptam gratiam agnoſcere & reddere.

Albericus Cybo Malaspina S Rom Imper Princeps et Massæ March Cararicæ

XCII. HIEROGRAPHIA.

ΕΝ ΚΥΒΩ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ.

Id est:

IN CVBO GRATITVDO.

IN CVBO, inquit Myſtographus, GRATITVDO: Græcum eſt Symbolum, cujus vocabulum *cubo*, reſpondet familię cognomini Cybo, licet illud aliter Latinè pronuntietur, Græcè enim per ypſilon ſcribitur. Symbolum luculenter teſtatur familiam hanc Græcam fuiſſe, uti etiam tota Hierographia, quæ olim ab Arone Cybo nummo expreſſa edita fuit, cum Neapolitanis, Renato Andagavenſi tenente regnum, in ſubſidium inſtructo navali exercitu & comeatu veniſſet. Origo autem hujus Hierographiæ à quodam viro Græco illuſtri eſt, qui, dum Paleologi imperium orientis tenerent, Genuam habitatum venit: Eo enim tempore Genuenſes Peram, Tyrum, Ptolomaidem, Nigropontum, Pontum, Cyprum, Tauricam Cherſoneſum, aliaſque innumeras provincias ſub imperio habebant. Ex iis complures familiæ nobiliſſimæ Genuam ſe conferebant, ob urbis elegantiam, ſplendorem, gentiſque humanitatem. Inter cæteras autem nobiliſſimas familias, quæ eo venerunt, hæc etiam fuit, quæ à cubo nomen retinuit, quæque poſtea in varias Europæ partes ſe tranſtulit, ac ad Pontificatum pervenit. In Hieroglypto cubus ſpectatur, ac ciconia illi inſiſtens, gratitudinis nota. Ciconia enim parentes ſuos (beneficiorũ acceptorum non immemor) ſeneſcen-

tes alit & nutrit, ac hoſpiti, à quo commorationis & nidificandi beneficium accipit, veris præſentis delitias annuntiat, quod Zodiaco deſignatur. Vt itaque ciconia grata eſt benefactori, ita Myſta, ejus exemplo, ſe benè meritis non minus gratum eſſe velle & fore oſtendit.

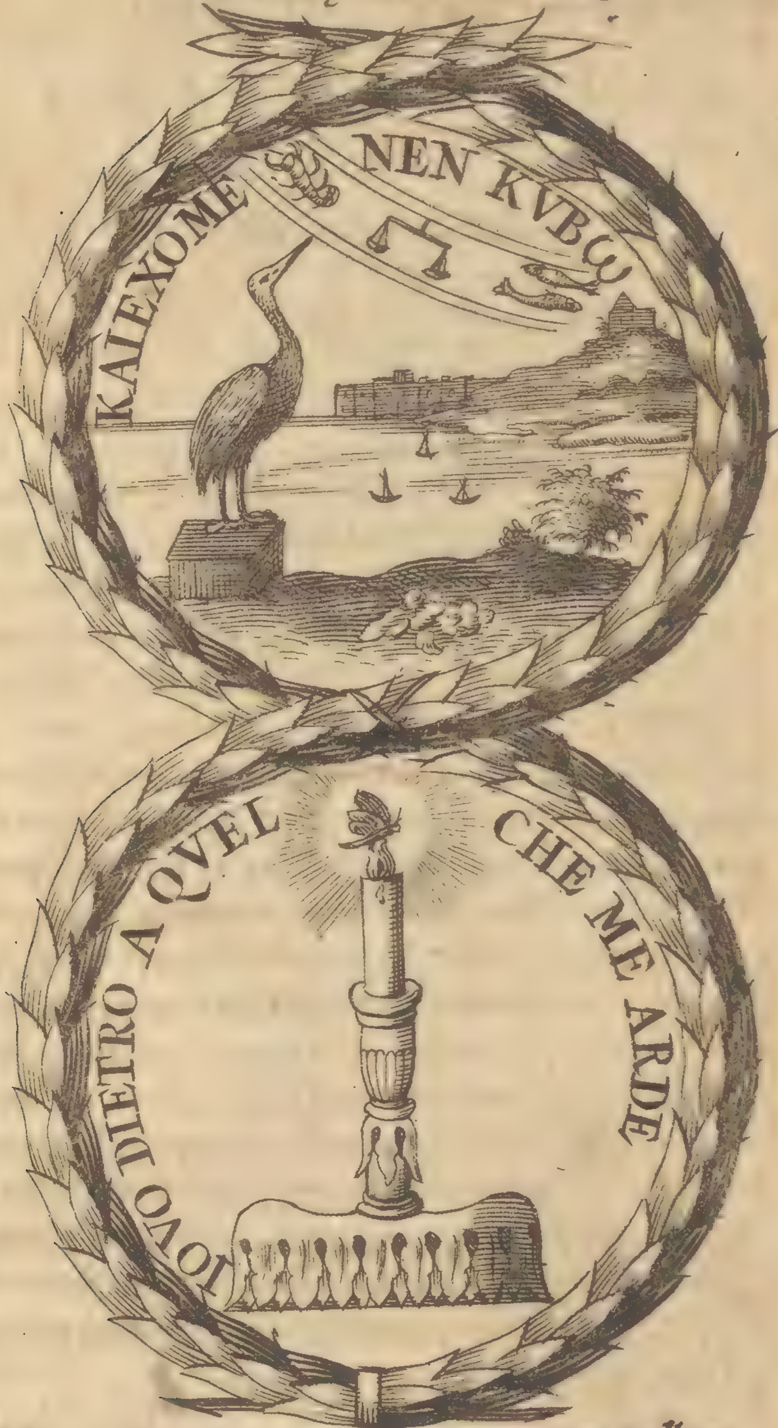
XCIII. HIEROGRAPHIA.

ALIIS SPRETIS TE SOLAM.

In hoc Hieroglypto multæ ſtellæ circumcirca, templumque, in cujus medio candela ardet, conſpicitur: Ad hanc proculdubio Myſta Symbolum dirigit, dum ait: ALIIS SPRETIS TE SOLAM, ſupple, cupio, ſequor, veneror ac adoro. Verum quid templo & candelâ notetur, de eo dubitari poteſt. Ego Eccleſiam veram & Catholicam (quandoquidem Hieroglypto Eccleſiæ vel templi forma exhibetur) quæ candelæ, vel facis inſtar, aliis ſtellis omnibus, id eſt, falſis opinionibus & hæreſibus prelucet, ſignificari puto; Cum hac enim comparatæ inſtar ſtellarum ſunt, quæ videntur quidem, ſed nullam à ſe lucem mittunt. Hanc Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam qui ſequitur, is non errat, quia columna & firmamentum veritatis eſt, ex unione fidelium conſtans, ac per varias orbis partes diſperſa. Hoc proprium ejus eſt, Hilario teſte, ut, dum perſequuta eſt, tunc floreat; dum opprimitur, creſcat; dum contemnitur, proficiat; dum læditur, vincat; dum arguitur, intelligat; ac tunc ſtet, cum ſuperari videtur. Hanc Myſta Eccleſiá, cæteris ſpretis, ſequendam ſibi rectè propoſuit.

XCIV. HIE-

Albericus Cybo Malaspina S Romã Imp Princ et Massę March Cararię

Philippus de Lanoi Princeps Sulmonę Eques Aurei Velleris.

XCIV HIEROGRAPHIA.

ΚΑΙ ΕΧΟΜΕΝ ΕΝ ΚΥΒΩ,

Id eſt:

ET HABEMVS IN CVBO.

Latinè ait Symbolum, ET HABEMVS IN CVBO, alludens ad nomen familiæ: Cubus Geometris corpus eſt ſex ſuperficierum, ad angulos rectos, quos ortogonios vocant, conſtitutarum, Latinis vero teſſera dicitur. Quidnam igitur in cubo eſt? Puto Myſtam ſignificare conſtantiam velle, qua majorum & anteceſſorum virtutes imitari velit. Cubi enim conſtitutio talis eſt, ut poſitus aut jactus, dum reſederit, non facilè ab externa aliqua re dimoveatur, ſedemve variet, aut mutet. Hunc ciconia gratitudinis index, quod parentes decrepitos alat, & hoſpiti ſuo ver prænunciet, pedibus inſiſtit: Gratitudinem ſibi Myſta etiam perpetuo, ciconiæ exemplo, colendam proponit. Vtræque virtutes Principibus viris maximo non ſolùm ornamento, ſed & emolumento: Conſtantiâ enim ſuperantur difficillima. Gratitudine omnium nobis ſubjiciuntur ac devinciuntur animi, ac utraque virtute honor, gloria, divitiæ & potentia acquiruntur. Zodiacus porro Hieroglypti, quia Solis via eſt, tempus deſignat, quod ciconia, ut migret, advoletque, obſervare, ſi veris vel autumni nuncia eſſe velit, cogitur.

XCV. HIE-

XCV. HIEROGRAPHIA.

IOVO DIETRO, A QVEL CHE ME ARDE.

Cernitur in hac Hierographia candela ardens, ac tinea, vel blata potius ad candelæ lucem volitans, adjuncto Symbolo Italico, quod Latinè ita redditur: ME QVOD VRIT, INSEQVOR. Verisimile est, hunc Principem virginem, aut mulierem quandam deperisse, ipsiusque aspectu carere non potuisse, ac propterea hisce flammis flagrantem, proprii cruciatus sibi ipsi causam dedisse: Hæc enim amoris vis est, ut quo propius rem amatam accedat amans, hinc majori rei amatæ desiderio, ut ea potiatur, flagret: Sique potiri ea fas non detur, amoris igne exardeat, consumatur ac tabescat, sibique ipsi necis causa fiat. Hunc animi sui affectum & cruciatum Mysta amasiæ hac Hierographia indicare voluit. Possumus aliter etiam explicare, ac Principis istius fidelitatem blattâ demonstrare: Inservivit enim Philippo Hispaniarum Regi fidelissimè, suoque damno ac incommodo communi aulicorum fortunâ; quæ talis sæpe est, ut quo fidelius Principi suo inserviunt, ac quo magis illis sunt familiares, eo etiam citius illorum indignationem ob minima peccata incurrant, ac se ipsos, dum frui Principis familiaritate volunt, præcipitent, perdantque; ut blatta, quæ dum luci nimis se fidit, ab ea exuritur. In aulis itaque tutius est non nimis prope Principis intueri faciem.

Leonora Doria della Noia Principissa Sulmonæ Philip: uxor.

Constantia Carretta Principissa Sulmonæ etc

XCVI. HIEROGRAPHIA.

ALTA ALATIS PATENT.

Jobates, cum Bellerophontem innocentem interficere jussus fuisset, id facere noluit, sed pœnæ loco periculum imperavit Bellerophonti, ut Chymeram occideret. Erat autem Chymera animal, quod flammas evomebat, adeo terribile, ut cum eo pugnanti nihil aliud quam præsens exitium præsto esse videretur. Proxima enim quæque comburebat, igne devastabat, pecoraque interficiebat. Verùm Dii, cognitâ Bellerophontis innocentiâ, ejus miserti, Pegasum alatum equum, natum è Neptuno & Medusa, vel ut alii maluerunt, è sanguine Medusæ, dum ejus caput à Perseo cederetur, illi dederunt. Quo vectus Bellerophon Chymeram occidit, ac innocentiâ ejus cognitâ à Jobate, regni successor declaratus fuit. Sed Bellerophon (quale est ingenium plerumque mortalium) tanta rerum fœlicitate nimiùm elatus, in cœlum quoque ascendere insidens Pegaso voluit. Verum tantam arrogantiam Jupiter deprimendam esse ratus, œstrum equo immisit, ut Bellerophon in terram præceps deturbaretur, ac Pegasus nunc in sublimi, nunc circa terram per aëra volans, in cœlum tandem rediret. Quem cum vidisset Aurora, impetravit à Jove, ut ab eo vecta quotidianum cursum conficeret. Ad fabulosam hauc Poëtarum historiam, quæ ab Hesiodo describitur, spectat Mista, dum animum suum alta & sublimia petere, Pegasi exemplo & figura

ostendere voluit. Animus enim hominis verè alatus est, cum cœlos omnes & quicquid in toto universo est penetrare & superare momento possit. Huic nihil occultum, abditum & occlusum est, sed omnia patent: Hujus beneficio non solum Planetarum & Orbis motus, magnitudo & distantia, investigatur & percipitur; sed etiam quæ supra firmamentum sunt, ac æternam & beatam, teste Aristotele, degunt vitam, intelliguntur & cognoscuntur. Rectè itaque Symbolum ait, ALTA ALATIS PATENT.

XCVII. HIEROGRAPHIA.

NEC CITRA, NEC VLTRA.

Metas multi antiqui authores existimant pyramidis formâ fuisse, planaque superficie: verum errant, cum turbinis instar fuerint, Plinio teste, *Lib 2 Nat. Histor. cap. X.* ubi scribit, noctem nihil aliud esse, quam terræ umbram, figuram autem umbræ similem metæ, ac turbini inverso, cujus figura semper in mucronem desinat. Turbo autem seu trocus rotundum est & pueris notum instrumentum, Virgilio teste:

Ceu quondã torto volitans sub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circũ
Intenti ludo exercent.

Metæ tres quadrato lapidi, ac mucronibus illorum ova imponi solebant, quæ Castoris & Pollucis ova repræsentabant. Ita aptabantur, ut auferi secundum certantium ac currentium leges

leges possent. Hujusmodi metas duas Hieroglypton habet: tres enim turbines, qui lapidi impositi sunt, pro una meta accipiuntur ab authoribus, uni ascriptum est, NEC CITRA; alteri, NEC VLTRA. Quibus indicare hæc Principissa voluit, cuivis matronæ nihil magis in rebus omnibus convenire, quam mediocritatem: Hæc enim virtutis meta est, hanc si excesseris, in vitium rues, si non assequutus fueris, peccabis: virtus enim, ut vulgo dicitur, in medio consistit, & verè res ita se habet. Nam inter prodigalitatem & avaritiam virtus est liberalitas; inter temeritatem & timiditatem fortitudo; inter sorditiem & pusillitatem magnificentia; inter superbiam & pusillanimitatem magnanimitas; inter animi abjectionem & ambitionem modestia; inter iracundiam & stoliditatem mansuetudo; inter placidum & contentiosum animi affectum affabilitas medium tenet; inter jactantiam & mendacium veritas, ac inter rusticitatem & scurrilitatem comitas: ita ut in rebus omnibus mediocritas, quę & locum & personam & tempus ad occasionem rei gerendæ observat, virtutem pariat: Hanc itaque eleganter hæc Principissa sibi proposuit.

Aristotile Stagiritta Princeps Philosophorum

Bonifacius II S Rom Imper Princeps et Vicar March Montis Fer V

XCVIII. HIEROGRAPHIA.

ΑΡΙΣΤΕΙΑ,
Id eſt:
STRENVITAS.

Hanc Hierographiam ab Ariſtotele, ſummo Philoſopho & primo naturæ interprete inventam eſſe, vix credo; aliquid tamen figura antiquitatis præ ſe fert, ac ex antiquis Ægyptiorum Hieroglyphicis deſumpta videtur. Symbolum, quidnam figura ſignificet, indicat: Græcè ait; ΑΡΙΣΤΕΙΑ, *id eſt*; STRENUITAS, fuit fortaſſis aliquando ſtrenuitatis Glypton, propter adjunctos pedibus duos venaticos canes, quorum ſtrenuitas, dum in venatione officio ſuo ſtrenuè perfunguntur, nota eſt. Strenuitas porro circa res gerendas verſatur; quæ, ſi diligenter magno animo, neglectoque omni periculo & mora gerantur, ſtrenuè geri dicuntur. Hac virtute Ariſtoteles valuit, dum tam ſtrenuè Philoſophiæ, omnibuſque ſcientiis operam dedit; ut non immerito tot coronas, quot figura continet, conſecutus & meritus fuerit. Diſcipulus etiam ipſius Alexander Magnus eadem virtute ornatus fuit, ejuſque beneficio multa regna acquiſivit, & coronas adeptus eſt, quæ ſtrenuitatem, tanquam umbra corpus, ſequuntur. Suprema vero, ac capiti imminens Hieroglypti corona, ἄριστον, id eſt, optimum & ſummum illud bonum deſignat, quod

quod Aristoteles agnovit ac coluit, quilibetque Christianus summo studio, ac strenuè, ut id adipiscatur, persequi debet.

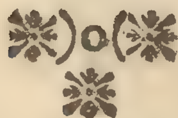
XCIX. HIEROGRAPHIA.

CAVTIVS.

Bonifacius iste, dum cum hostibus confligere deberet, & nimis properans in tentorio galeam, quâ caput semper pugnaturus munire solebat, reliquisset, detectoque capite nudus cum suis in medios hostes irruisset, vulnus in capite satis periculosum dicitur accepisse. Quia vero periculum averti galeâ potuisset, propterea se in posterum CAVTIVS ac prudentius vitæ corporisque rationem habiturum, hac Hierographia, (in qua galea cum Symbolo, CAVTIVS, depingitur) ostendit: Proprio enim periculo quivis prudentior fit, hinc proverbium: *Piscator ictus sapit.* Qui suo periculo non sapit, stolidus est, aut imprudens, omnibusque injuriis, periculis & damnis exponitur: Prudentia enim circa pericula versatur, ac is, qui ea quantum potest vitat, prudens dicitur; neque enim omnia & quævis vitari possunt. Quæ verò præter opinionem incidunt, prudentiæ habitum non tollunt, cum illa consilio & electione præhabita, ejus quod optimum factu est, definiatur, etiamsi effectus infœlix & non prævisus sequatur: Hæc enim rerum, circa quas versatur prudentia, natura est, ut

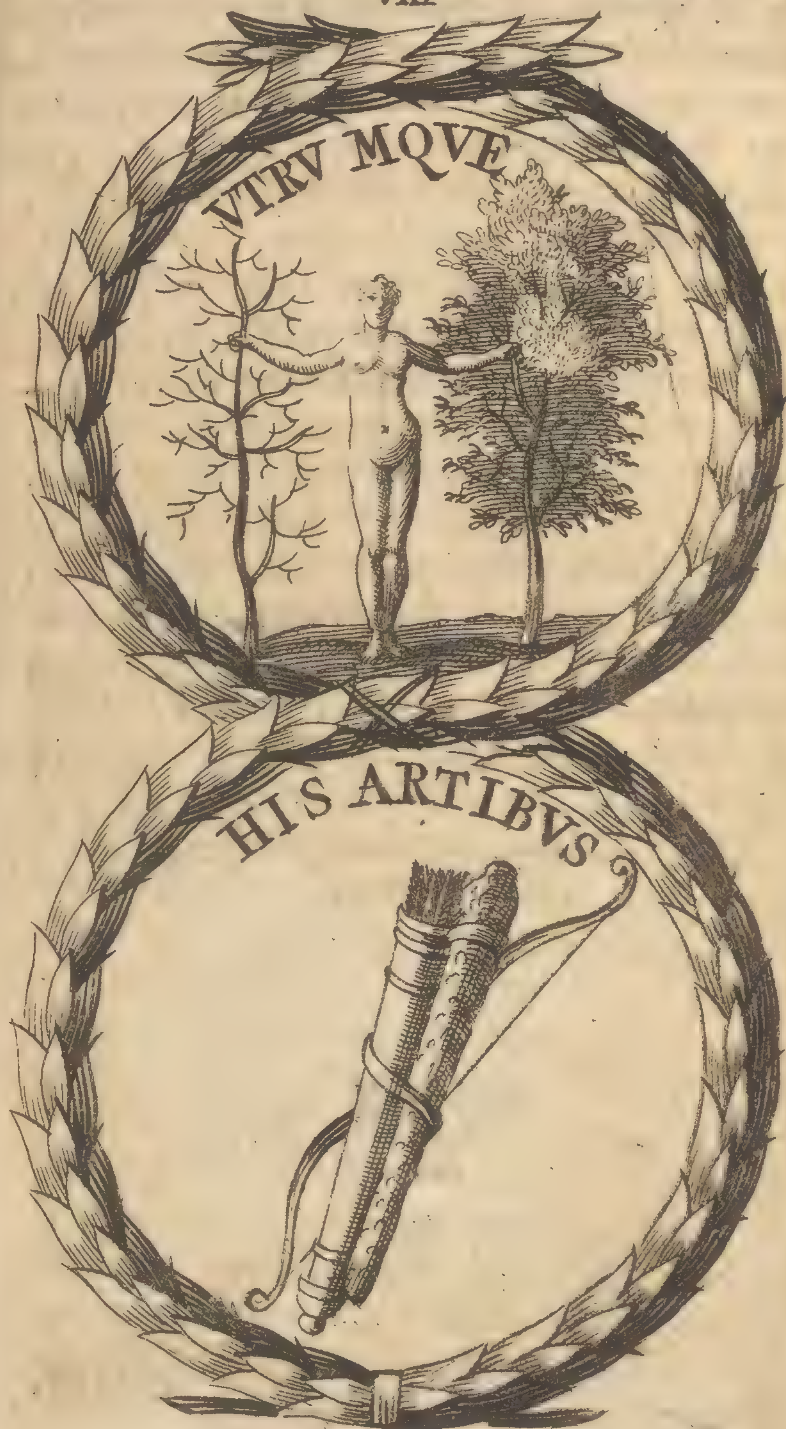
casu

caſu & propter rei alterius interventum ſæpè mutentur. Conſilium, ejuſque anima recta ratio, rerumque diſcurſus prudentiam, non eventus facit: Multa enim prudenter, tum in rerum gubernaculis, tum in rebus bellicis ſæpe inſtituuntur, quæ tamen fœlici carent exitu, non conſilii, ſed rerum incidentium vitio. Hæc vulgus latent, quod ex rerum eventu conſilia ponderat, ac mala omnia illa, quæ optato fine carent, judicat. Sapientes viri aliter ſentiunt, ac conſilium, non eventum perpendunt. Phocion, cum Athenienſes rem aliter, quam ipſe ſuaſerat, proſperè adminiſtraſſent, adeo perſeverans conſilii ſui propugnator extitit, ut in concione, lætari quidem ſe ſucceſſu eorum, ſed conſilium tamen ſuum aliquanto melius fuiſſe, diceret: Non enim damnavit, quod rectè factum viderat; (quia, quod alius male conſuluerat, bene geſſerant) fœlicius illud exiſtimans, hoc ſapientius.

C.HIE-

Gulihelmus IIII Longospada Mar Montis Ferratis VIII

Bonifacius III Marchio Montis Ferratis IX.

C. HIEROGRAPHIA.

VTRVMQVE.

Nuda Muliercula utramque arborem & aridam & ſiccam arripit, ac ab utraque, ne vacillet, aut decidat, ſuſtentatur. Veriſimile eſt Myſtam mulierculâ ſe, vel ſtatum ſuum, indicare, quem talem eſſe vult, ut non ſolùm à potentibus, ſed etiam à plebe ſuſtentetur. Ubi enim harmonia hæc in Republica eſt, ut Princeps æqualitatem Geometricam inter ſuos conſervet, plebique, quæ plebi, Optimatibus, quæ Optimatibus conveniunt, relinquat, ab utriſque fulcitur tunc imperium, ſecurèque regnat, neque facilè tumultus, aut Reipublicæ mutatio fit, quæ ſequi ſolet, dum altera pars negligitur, alteraque nimis colitur: Tum enim, neglecta, floccique habita libertate, omnia in Republica ſurſum deorſum moventur, ut priſtinum ſtatum, & antiquam libertatem recuperent. Poteſt etiam muliercula nuda mentem, ſeu animum Principis, ejuſque virtutem, conſtantiam, ſeu fortitudinem, qua VTRVMQVE, id eſt, malam & bonam fortunam æque ferre poteſt, indicare: Id enim conſtantis, fortiſque animi officium & munus eſt, teſte Horatio, cum inquit;

- - - - - Fortiſſimus ille eſt,
Qui promptus metuenda pati, &c.

Et Cicero *Lib.* 2. de Oratore: *Magna laus & ad-*

admirabilis videri solet, tulisse casus sapienter adversos, non fractum esse adversâ fortunâ, retinuisse in rebus asperis dignitatem. Ut autem qui magno animo est atque forti, omnia quæ cadere in hominem possunt, despicit & pro nihilo putat; ita & is, qui rebus secundis non insolescit: Vir enim fortis & constans ea, quæ eximia plerisque & præclara videntur, parva ducere, ratione que stabili & firma contemnere debet, & ea, quæ videntur acerba, ita ferre, ut nihil à statu naturæ, nihil à dignitate sapientis decedat. Hinc inquit Horatius:

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare, sapienter idem,
Contrahes, vento nimium secundo,
Turgida vela.

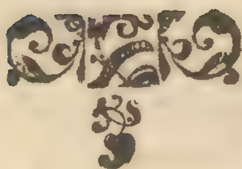
Hæc itaque qui facere potest, verè ille fortis & magni animi est.

CI. HIEROGRAPHIA.

HIS ARTIBVS.

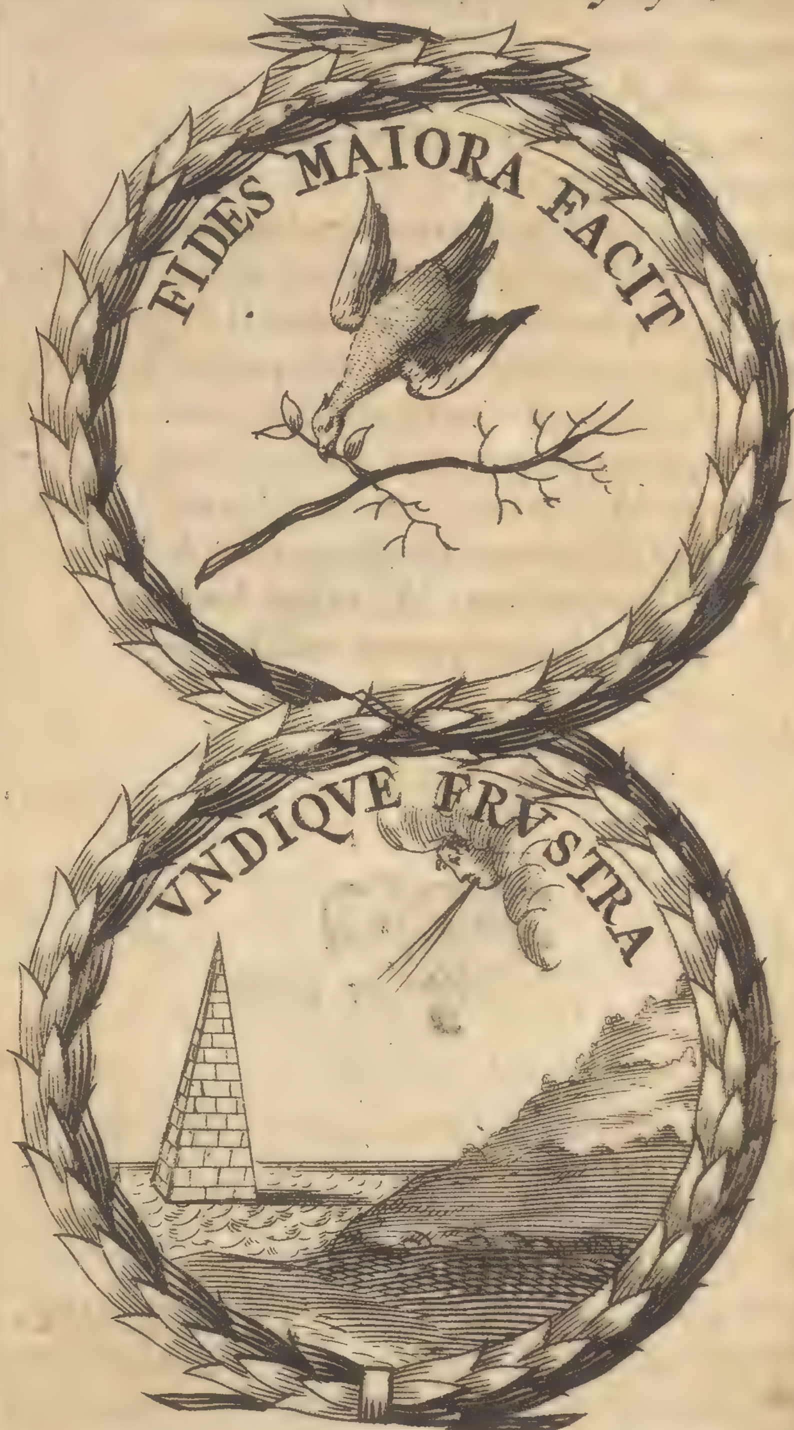
Hieroglypton arcum, pharetram ac clavam exhibet, quæ militaria sunt arma. His, tanquam artis militaris instrumentis, Gnome testante, Mysta se gloriam & laudem quærere velle videtur. Ut enim olim arma tractare artis erat, ac Romani sæpe arte militari potius, quam vi & potentia hostium longè numerosiores exercitus fuderunt, ac superarunt, atque ita laudem & gloriam

riam immortalem ſibi pepererunt; ita & hodie armorum dextra aptaque tractatio artis eſſe ſtatuitur, illique, qui ea regere, beneque tractare poſſunt, non infimam laudem & gloriam conſequuntur, longeque majorem merentur, ſi Rempublicam, patriamve defendant, maximamque, ſi ab hoſtibus liberent. Hanc artem qui novit, ſuorumque commodo exercet, ſtatuâ dignus eſt, ut immortalitati conſecretur, poſteriſque bono exemplo ſit. Tales complures apud Romanos, noſtroque ævo iis, qui hanc artem calluerunt & fœliciter exercuerunt, extructæ fuerunt. HIS itaque inſtrumentis, ſeu ARTIBVS militaribus, Myſta ſibi laudem & gloriam parere voluit.

CII. HIE-

Anna Marchionissa Montis Ferratis Bonifacy uxor

Guilhelmus V Marcho Montis Ferratis X

CII. HIEROGRAPHIA.

FIDES MAIORA FACIT.

Inter Hierographias inſignem præ aliis ingenii dexteritatem fœminarum oſtendere videntur. Hæc profectò, ſi quæ alia, non parum elegans eſt, quâ diſcrimen ponitur inter ea, quæ à natura ſola, ac quæ numinis ope fiunt. Spectatur enim aridus olivæ arboris ramus, ſacraque columba ramuſculum roſtro arripiens, ac folia viridia ſuo attactu inde producens. Sacræ Columbæ figurâ Spiritus ſanctus, tertia Trinitatis Perſona, deſignari ſolet, quod olim Columbæ forma apparuerit Hunc non ſolum majora facere, quam natura poteſt, cuivis Chriſtiano conſtat: Sed etiam eum (ut Myſtæ ſenſum explicem) qui illi ita firmiter fidit, ut credat ipſius opem ſibi non defuturam, ſi quid natura majus tentet, non errabit. Hujuſmodi confidentia & FIDES ſępè MAJORA FACIT, quam natura ipſa: teſte ipſo Salvatore, qui ait: *Si fidem habueris ut montes transferas, transferentur*. Sic Anna in ſenectute, ac extra concipiendi ætatem provecta, fidens Deo concepit & peperit: Thobias ſimiliter Saræ (licet ſeptem mariti priores periiſſent) divino auxilio fidens ſe credidit, ac nihil incommodi paſſus fuit. Quantum autem poſſit fides ea, in qua divinum auxilium non apparet, & quam ſæpe talia, quæ rerum naturalium vires ſuperare viden-

videntur, efficiant, Philoſophis ac Medicis conſtat, qui hujuſmodi fidem cum imaginatione confundunt, atque in morbis & prægnantibus præcipuè elucet. Non raro enim propter ægroti in medicum, vel pharmacum fiduciam morbus ſuperatur & depellitur. Fiducia enim vel fides cordis ſpiritus & ſanginem movet, agitatque, ac motione illius calorem nativum ſopitum, ac nimia quiete marceſcentem excitat, qui recuperandæ ſanitatis fundamentum eſſe poteſt. Prægnantes etiam quid fide & imaginatione in fœtum poſſint, cui fructus appetitos, in eam corporis partem, quam volunt, inſculpunt, vulgo notum eſt. Itaque propoſitum hujus Principiſſæ eſt, DEO Opt. Max. fidere, & omnia ſua committere; quod ea quæ fieri non poſſe, ac præter naturam videntur, illius ope, quæ ſteriles fœcundas efficere, & majora quam natura facere poſſit, perficiantur.

CIII. HIEROGRAPHIA.

VNDIQVE FRVSTRA.

Pyramides in Ægypto Regum pecunias oſtentabant, ac illarum ædificatio inſtituebatur, ne pecunia ad ſucceſſores, aut inſidiantes & æmulos perveniret, neve plebs ocioſa eſſet. Præcipuæ tres fuerunt, quæ orbem implevere famâ, ſitæ inter Memphim oppidum (nunc Alcairum vocatum) & Delta Inſulam, à Nilo minus quatuor

tuor millia passuum, à Memphi sex: ad vicum Busirin Pyramidem maximam trecenta sexaginta hominum millia annis viginti construxisse, produntur, atque in raphanos & allium, ac cępas mille octoginta talenta dicuntur operariis erogata. Amplissima octo jugera obtinet soli, quadrata, cujus unum latus habet octingentos & octoginta tres pedes. Multi putant monumenti & sepulchri causâ fuisse extructas, utque eorum, quorum jussu extructę sunt, æterna esset memoria; quemadmodum illæ æternæ, nulloque seculo perire, aut destrui posse, videntur. Tanta enim lapidum moles, cui accedit forma in mucronem assurgens, seipsam proprio pondere sustinet, ac neque extra machinam ullo vento, aut procella concuti, multo minus dejici potest. A Pyramidis itaque firmitate & constantia Mysta Hieroglypton desumsit, ac Pyramidis instar, quę neque ab aquis, neque ventis concuti, aut dejici potest, sic se à nullis adversitatibus, aut hostibus frangi posse, sed semper animum constantem habiturum, ostendit. Proinde omnes hostium & inimicorum insultus & impetus frustraneos fore, ut Pyramis in figura VNDIQVE FRVSTRA à vento & mari impetitur.

Bonifaciu IIII Marchio Montis Ferralis XI

Guilhelmus VI Marchio Montis Ferratis XII

CIV. HIEROGRAPHIA.

IN HOC SIGNO VINCES.

Nicephorus narrat, Conſtantinum Magnum in bello contra Byzantinos, cum jam bis victus eſſet, ſignum crucis in cœlo hac inſcriptione vidiſſe: IN HOC SIGNO VINCES HOSTES OMNES, idque poſtridie ſic accidiſſe, ac eum in bello contra Schytas tertio crucem illam vidiſſe. Ab hac Hiſtoria, veriſimile eſt, Principem iſtum Hierographıam hanc ſumpſiſſe. Utpote qui auxilium hujus ſigni, divina ope juvante, in rebus adverſis, vel hoſtium oppugnatione, ſenſit. Nec mirùm, cum hoc ſigno inferorum Princeps cum omnibus ſuis infernalibus devictus ſit, genuſque humanum ab ipſius jugo liberatum. Hoc ſignum Ægyptii, inter Hieroglypticos characteres, pro ſigno vitæ futuræ habuerunt, cujus rationem nullam ſciebant, quam quod certum aliquod divinum myſterium in hoc ſigno latere crederent. Character illius pectori Dei Serapidis erat inſculptus. Iſidoro etiam referente, antiqui, cum numerum eorum, qui cæſi, vel ſalvati in bello eſſent, notarent, mortuos literâ Θ figurabant, & ſuperſtites literâ T. Achonius Pedianus narrat, olim cum è judiciis venirent accuſati, damnatos literâ Θ, & abſolutos literâ T fuiſſe notatos. Eſt itaque crucis ſignum ſalutare, victoriæque, ac liberationis nota: ut Moiſis exemplo comprobatur, qui Judæs victo-

res effecit, quamdiu in monte DEUM invocans brachiis extensis crucis figuram faceret: Nam cum primum remitterent se brachia, ac figura illa crucis amitteretur, Judæi ab hostibus superabantur. Rectè itaque ait Mysta, IN HOC, nempe crucis signo, nos VINCERE.

CV. HIEROGRAPHIA.

VNITA VALENT.

Vt singula hastilia facilè frangis, conjuncta non potes; ita dissidentes facilè superantur, concordes non facile: Cum virtus unita fortior sit, ut inquit Aristoteles, dispersa, sive agat, sive patiatur. Hic patiendo hastilia, vel sagittæ junctæ fortiores sunt una, quod vires numero augeantur: Nisi enim ut patiens augetur, ita proportione agens augeatur, non cedet patiens, sed fortius resistet, sic etiam patiens minus resistit, si agens numero crescat. Istorum exemplo Mysta se concordiam quærere suorum, quibus unitus quævis obstacula depellere posse facillime, nihilque tam arduum & difficilè esse, quod superare non possit, ostendere voluit: Concordiam enim Princeps qui in regno conservat, firmam basim regni habet, viresque multiplices, neque facile ipsius status concuti potest. Quia concordia etiam res parvæ crescunt, ut discordia maximæ dilabuntur.

CVI. HIE-

Ioannes Iustus Marchio Montis Ferratis ultimus XIII
FIDE ET PATIENTIA
TORTO ET FORZA
Alphonsus Marchio Estensis Dominus Montechy
Fr: Duc: Hercul: II. Ferra

CVI. HIEROGRAPHIA.

FIDE ET PATIENTIA.

Fideliſſimum homini animal canis eſt, ſæpe adverſus latrones pro domino pugnaſſe, & in Epyro agnitum in conventu percuſſorem domini latratu & laniatu accuſaſſe, ut ſcelus fateri coactus fuerit, conſtat. Garamantum Regem canes ab exilio reduxere, præliati contra reſiſtentes, conſtat. Canis, Jaſone Lycio interfecto, cibum capere noluit, inediaque conſumptus eſt: ſed ſuper omnia actis populi Romani teſtatum, Appio Junio & P. Silio Coſſ. cum animadverteretur ex cauſâ Neronis Germanici filii in T. Sabinum, canem illius nec à carcere abigi potuiſſe, nec à corpore receſſiſſe, mœſtos edentem ululatus, magnâ populi Romani coronâ circumſtante, ex qua cum quidam ei cibum objeciſſet, ad os defuncti tuliſſe. Innatavit idem, cadavere in Tyberim abjecto, ſuſtentare conatus, effuſa multitudine ad ſpectandum animalis fidem concurrente. Patientia canis non minor præcedentibus exemplis, dum inediam vigilando, ac excubias ad domini corpus agendo pertulit, quam Hieroglypto ipſo confirmatur: Indies enim cathenis alligatus ſeruitutem æquo animo fert, ut propterea nihil de fide ipſius decedat. Ubi etiam adverſus dominum quid deliquerit, caſtigationem & verbera fert tam patienter, ut quam primum dominum blandientem perceperit, ſtatim injuriæ acceptæ immemor etiam adblandiatur. Noſtro æ-

vo

vo contigiſſe narratur, crudelem dominum, ut canis ſui in ſe fidelitatem & patientiam oſtenderet, ad ſe vocatum gladio pedes omnes amputaſſe, ac gementem & jacentem canem, abjecto gladio, ad ſe vocaſſe, qui ad dominum repens caudâ illi adblanditus fuit, acceptæ cladis immemor, magna adſtantium commiſeratione & in facinoris authorem odio. Hujus animalis exemplo Princeps FIDEM ET PATIENTIAM ſibi colendam rectè & prudenter proponit; illa enim vinculum eſt, quo Reipublicæ ſtatus connectitur & conſervatur; hæc modus & ratio, quâ incommoda feruntur, donec occaſio & opportunitas rei bene & tuto gerendæ ſeſe offerat.

CVII. HIEROGRAPHIA.
TORTO ET FORZA.
Id eſt,
INIVRIA ET VIS.

Symbolum iſtud Italicum non aptè Latinè ita reddi poteſt, ut duplicē, quemadmodum Italicè, ſenſum habeat. TORTO Italicè ſignificat curvum & injuſtum, curvaturam oſtendit funis, ac vim, quæ fune fieri poteſt: non tamen curvaturam ſignificari vult Myſta, ſed injuſtum, vel injuriam, quod idem vocabulum TORTO ſignificat, ut videlicet fune, ſeu vinculis oſtendat, multis injuriam & vim fieri; quam quia fortaſſis ipſe innocens perpeſſus eſt, Hierographia hac poſteritati notam facere voluit.

Franciscus Estensis Marchio Massę et Padule Com: Auellini Fr. D. Her: Fer:

Antonius Caraffa Marchio Mirabelli et Comes Bagni Nepos P.P. Pauli IIII.

CVIII. HIEROGRAPHIA.

DVX IN HOSTES PARITER ET CLYPEVS.

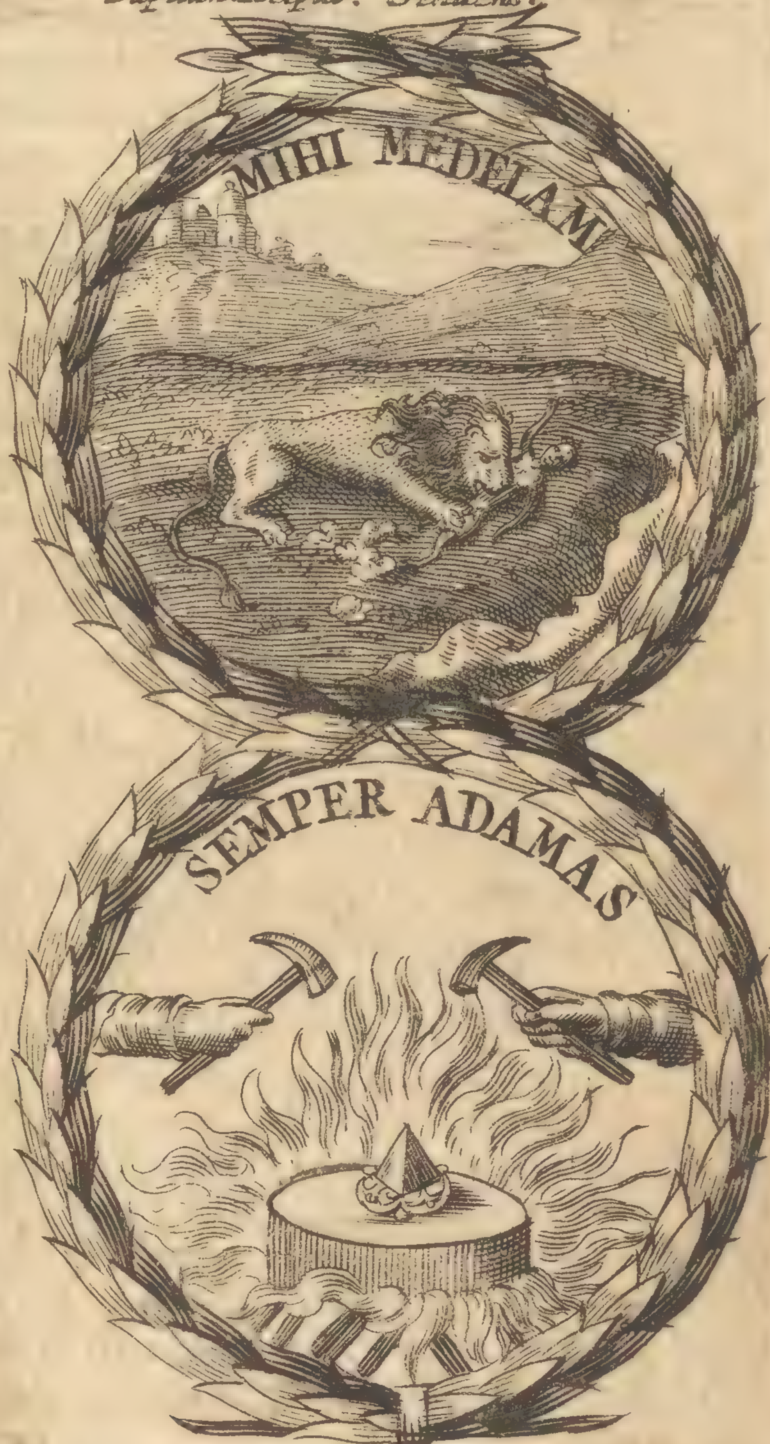
Duces, qui manipulis militarib. præficiuntur, gregarios milites præcedunt, si illos in hostes ducere velint; utque ordine & loco, ita etiam animi fortitudine: Sic enim gregariis clypei, aut scuti, loco sunt, hoc est, primos hostium insultus & impetus excipiunt & sustinent. Hæc Hieroglypton ipsum satis explicat: Aquila enim avium regina ducem ac clypeum Symbolicè designat, quia adversus avium impetus pectoris robore & viribus munita est. Huic se comparat rectè Mysta, dum ad invadendos hostes pro suis se semper paratum, ac si ab hostibus oppugnetur, se illorum insultus suscipere pro suorum tutela, & clypei, seu scuti instar, illis esse velle, ostendit. Laudandum certè in Principe propositum, cum non ob alium finem à DEO creati & ad imperii sedem evecti sint Principes, quam ut hostes oppugnent, suos defendant, ac justè regant. Pius & bonus Princeps officium suum, ut hic, intelligit, ac DVX IN HOSTES PARITER ET CLYPEVS pro gregariis & subditis est.

CIX. HIEROGRAPHIA.

DVM SPIRO, SPERO.

Fortuna inſtabilis raro eadem apparet facie; dum arridet, ſæpè fallit, dum truci intuetur vultu, beneficiis interdum decipit: Chameleonte itaque mirabilior. Quis tamen horridam faciem extimeſcat, quæ facile benigna fit? Quis non ſperet, dum ſpirat, mutabilem mutaturam ingenium? Ævi tempus longum eſt, ſi non cito, ſat cito, modo faciem mutet. Interea ſpes alit afflictum & ærumnæ devorantur alacriori animo, donec ſperata prius affulgeant. Id boni ſpes adfert, quod ſperans ſpe paſcatur, ac ſperatis fere, ut præſentibus, fruatur, & niſi ea aleretur vita, animantibus aliis miſerior homo eſſet. Miſer itaque homo eſt, ſed miſeram vitam ſpes nutrit: Hinc Myſta, DVM SPIRO, SPERO. Sed quid ſperat? Mali in bonum cumulationem, aut quod ruinam & exitium minitabatur, hoc priſtinum ſtatum & vitam recuperaturum. Rectè quidem anguis exemplo, qui diſſectus, adjunctis rurſus partibus, iterum coaleſcere & jam egreſſuram vitam retinere fabulosè putatur. Oſtendit itaque Myſta ſe virum, quodque non deſpondeat, quaſſatum fortunæ injuriis animum brevi priſtinæ fœlicitati reſtituturum iri. Ea quippe rerum viciſſitudo, ut calamitatibus & adverſis fœlicia ac ſecunda quævis ſuccedant: Speremus ergo, dum ſpiramus.

Hercules Malaspina Marchio Oramale suprem. Capitan. Reipub. Genuens.

Antonius Carraciolus Marchio Vici.

CX. HIEROGRAPHIA.

MIHI MEDELAM.

Gesticulationibus humanos actus imitatur simia, ut divinos Sathan; illa, ut placeat homini; hic, ut decipiat, & quod Dei est Deo auferat, ac ad se transferat: Coli enim vult ut Deus, non quod commodi inde habeat quicquam, sed quod Deo aliter nocere (si noxa est, Majestatem, quæ offendi non potest, lacessere, ac ab ea clientes alienare) nequeat. Verum mali genii ingenium proximi calamitatibus exultat, & dum illius fœlicitatem impedit, pœnarum socios, ac in quos sævire possit, conquirit. Ut mali aliorum fœlicitate marcescunt, infœlicitate pinguescunt; sic etiam Sathan, etsi corpore careat; nam & animus pascitur, & beatitudinis inediâ torquetur, ac tabescit. Vicerat prius simia fraude, ac technis primum parentem, serpentis scilicet facie; verum vides in Hieroglypto à leone superari: Hic est leo de tribu Juda: Sed gnome, MIHI MEDELAM, convenire non videtur, neque enim medelâ indiguit? profecto sui (qui ipsius sunt membra) indiguerunt. Imò ut ad Mystam hæc transferantur; Mystæ generosus animus simiæ infernalis illecebras, præstigias, ac tentationes, dum contemnit & superat, ipsam sternere, ac sibi victoriâ medelam facere, rectè dici potest. Si mavis Leonem Principem esse & Simiam adulatorem,

rem, non repugno, aptè enim quadrabit Gnome Hieroglypto. Simia hero grata est, dum gravioribus pressum negotiis ipsum ridere facit; Canis & equus utiliores quidem Patrifamilias, ille ut custodiat, hic ut onera ferat, aut trahat, sed citra splendorem & cum despectu; cum voluptatem herus imprudens sæpe utilitati præferat. In aulis adulatores, gerrones, parasiti, ac hujusmodi fæcis homines, aut Simiæ potius, dum voluptati sunt Principi & in pretio, gravissimo morbo laborat Princeps & tali, ut de statu periclitetur, ni ocyus sibi medelam adhibeat, ac hujusmodi simias abigat. Cum febricitat leo, simiæ sanguine sibi medetur:. Cur id non imitetur Princeps, dum salus Reipubl. suæ abactâ veritate periclitatur: Ejus enim inopia laborant Principes, ac id unum deest, nempe, qui verum dicat; dum nemo ex animi sui sententia dicat & suadeat, ac adulandi certamen sit unum amicorum & aulicorum omnium officium. Si bellum gerat, adulatores contemnunt hostem, ac illius successus fœlices cœlant, viresque sui Principis majores, quam sint, celebrant. Hinc stulta securitas neque prospicit futuris, neque præsenti occasione, ut hostem arceat, vel vincat, utitur: Imo negligentia victoriam hosti sæpe parit. Faciat itaque sibi medelam Princeps, ac adulatores, parasitos & gerrones abigat, eosque apud se retineat, qui virtutibus & genere nobiles veritatem colunt, ac quid verè in regno geratur, fortunatum sit, necne, explicant: Sic

 enim

enim tempeſtivè admonitus, occurrere malo, antequam radices agat, poterit. Imo & prædicare majora adverſa omnia Principi, quam ſunt, conſultum erit; ita quippe majori diligentiâ, quam opus ſit, illis occurretur, ac imminentia mala ſecurius depellentur. Sed aula aſſentationibus, raro veritate ali cupit. Hinc fit, tot rei gerendæ bonas occaſiones ſæpe amitti, nec prius Reipubl. vel aulæ vitia corrigi, quam Princeps ipſe manum & medelam adhibeat, leonis exemplo.

CXI. HIEROGRAPHIA.

SEMPER ADAMAS.

Maximum inter gemmas pretium habet adamas, diu non, niſi regibus & iis admodum paucis cognitus: Veteres eum in Æthiopum tantum metallis inveniri exiſtimavere, inter delubrum Mercurii, atque inſulam Meroen. Genera ejus ſex, Indici, non in auro naſcentis, ſed quadam cryſtalli cognatione; ſiquidem & colore translucido non differt & laterum ſexangulo levore, turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus, quem magis miremur, ſi duo turbines latiſſimis ſuis partibus jungantur; magnitudine verò etiam avellanæ nuclei. Similis eſt huic quidem Arabicus, minor tamen, ſimiliter & naſcens. Incudibus hi deprehenduntur ita reſpuentes ictum, ut ferrum utrinque diſſul-

ſultet, incudeſque etiam ipſi diſſiliant. Quippe duritiâ inenarrabilis eſt, ſimulque ignium victrix naturâ & nunquam incaleſcens. Unde & nomen, *indomita vis*, Græca interpretatione accepit Unum ex iis vocant Cenchron, quod eſt milii magnitudine. Alterum Macedonicum in Philippico auro repertum, & hic eſt cucumeris ſemini par. Poſt hos Cyprius vocatur, in Cypro repertus, vergens in æreum colorem, ſed in medicina efficaciſſimus. Poſt hunc eſt Siderites, ferrei ſplendoris, pondere cæteros antecedens, ſed natura diſſimilis; nam & ictibus frangitur, & alio adamante perforrari poteſt, quod & Cyprio evenit: breviterque, ut degeneres, nominis tamen authoritatem habent. Hactenus Plinius de adamante, ex quo colligere licet, noſtro ævo vix veros illos, qui & igni & ferro reſiſtunt, adamantes haberi. Omnes enim malleo facillimè franguntur, ut pulvis celandis aliis gemmis uſui ſit: Igne etiam in cineres noſtrates non difficulter rediguntur. Myſta Indicum, qui ferrum & ignem fert, exhibet; ut generoſi animi ſui fortitudinem & conſtantiam indicet, qua res adverſas abſque noxa & incommodo ferre poteſt.

CXII. HIE-

Ioannes Iacobus Medices Marchio Marignani Generalis Caroli V Imperatoris

CXII. HIEROGRAPHIA.

CVSTODI DOMINE VIGILANTES.

Hæc Hierographia intellectu difficilis non est : Conſpicitur enim navis vento agitata in alto mari,ac non procul à ſcopulis, quos navis præfectus ut evitet, circa gubernaculum vigilat, numiniſque auxilium implorat, abſque cujus ope raro hujuſmodi pericula vitantur. Navis Myſtæ perſonam refert,qui multa pericula & adverſa perpeſſus numinis ope indiguit, numiniſque beneficio adjutus tandem omnia ſuperavit & ad magna evectus eſt. Prudentes illi, qui dum adverſis premuntur, numinis auxilium implorant: raro enim fallit, quin adjuvet. *Orate*, inquit enim Chriſtus, *& dabitur vobis.* Tanta enim eſt Patris cœleſtis benignitas,ut roganti nihil deneget, & plerumque petitis majora tribuat. Principem hunc præter multorum opinionem ad ſumma perveniſſe numinis voluntate, ejuſque prius poſtulata ope, nemini dubium eſſe, Symbolo ac eventu id atteſtantibus, debet.

CXIII. HIE-

CXIII. HIEROGRAPHIA.

AGITO.

Imperantis eſt Symbolum : Sed quid imperat? Luſorios obeliſcos in tabula poſitos cædi vult, ut vincatur. Obeliſcis proculdubio Myſta inimicos, vel obſtacula illa, quæ, ut non ad ſcopum ſibi propoſitum pervenire poſſit, impediunt, ſignificat. Hos cædi, hoc eſt, è medio auferri vult. Magnanimi eſt, neque furtim, neque clanculum adverſarios ſuos adoriri, ſed aperto Marte: Hoc modo ſi vincantur, laus manet apud victorem, ac victi æquiori animo infortunium ferunt, victorique fidelius parent. Prudentis etiam eſt, omnia ea, quæ conatibus obſtant, amovere, ut facilius deſiderata & optata obtineri poſſint: Medicorum exemplo, qui dum aliquem ad priſtinum valetudinis ſtatum reducere cupiunt, primum ea, quæ naturam impediunt, quo minus medicamento adjuta morbum depellere poſſet, auferunt, ac tum demum morbo auferendo & depellendo pharmaca adhibent, remotis enim impedimentis facilè natura morbis medetur, medicamenta in actum redigit, illorumque ope adjuta morbum vincit.

Ioannes Iacobus Medices Marchio Marignani Generalis Caroli V Imperatoris

CXIV HIEROGRAPHIA.

PERCVSSVS ELEVOR.

Magna pila ventoſa, aut vento plenus coriaceus globus, qui in altum percuti à certantibus ſolet adjunctis brachialibus, quibus in altum pellitur, hîc exhibetur. Pila hæc id habet, ut quia leviſſima eſt, ventoque conſtricto tumida, duraque, dum percutitur à duriori corpore, alte elevetur. Illius inſtar Myſta ſe ab invidis, ac fortunę telis percuſſum, non deprimi, ſed magis elevari, aſſerit: idque omnibus viris fortibus, magnoque animo præditis commune eſt, adverſis enim non franguntur & corruunt, ſed firmiores redduntur, magiſque elevantur, id eſt, majores dignitates, melioremque fortunam conſequuntur. Cui iſtius Principis vita nota eſt, ille etiam ſcit, quid ab inimicis perpeſſus, quibusque poſtea honoribus affectus fuerit; ſed hujus loci non eſt iſta recenſere.

CXV. HIEROGRAPHIA.

TODO ES VIENTO,

Id eſt:

TOTVM VENTVS EST.

Deſcribuntur iterum pilæ ventoſæ, adjecta ſyringa & folle, quibus ventus pilis inflari ſolet, addito Symb. Hiſpanico, TODO ES VIENTO, id eſt, TOTVM VENTVS EST. Hac Hierographia Princeps ad ſumma (dum maxime

me inimici eum opprimere ſtuderent) evectus, mundanum omnem honorem & potentiam vanam, pilæque ventoſæ inſtar inanem eſſe, nihilque præter oſtentationem quandam habere, oſtendere voluit. Egregia profecto ſimilitudo: Nam ut pila hæc magna & dura, ac in altum percuſſa, multis admirationi eſt; examinata vero inanis, levis, ac vento tantum repleta deprehenditur, riſumque movet; ita res, quæ multis permagnæ, ut honores ſummi & dignitates videntur, ſi penitus inſpiciantur & perpendantur, vanitate pleniſſimæ & neque corpori, neque animæ utiles, ſed potius illorum carnificinæ deprehenduntur. Quantam enim ſervitutem corpori inducant dignitates, dum curam adipiſcendarum divitiarum, ſine quibus ſervari non poſſunt, poſcunt, & curam curandæ valetudinis, libertatemque faciendi, vel ruri, vel domi, quod velis, vel quibus delecteris, impediunt, cuivis notum eſt. Dignitate tanquam aureâ cathenâ homo perpetuo ligatur, facultateque vivendi, ut velit, privatur, ac dignitatis, honorumque mancipium fit. Animæ ſaluti honores raro utiles ſunt, quod ſuperbiendi, ac vitiorum multorum præbeant occaſiones, quibus ſi maculetur anima, neq; mundetur, æternis pœnis cruciatur. Rectè itaque Myſta mundana hæc omnia, quantumvis magna & ſublimia videantur, vaniſſima, ventoque ſimilia eſſe, agnoſcit. Is enim pilas magnas & turgidas, duraſq; facit, attamen nihilo ita proximus eſt, ut emiſſus neque conſpici, neq; comprehendi poſſit.

CXVI.HIE-

Ioannes Paulus Sfórtia Márchio Carauatz Frator Ducis Francisci Mediolani

CXVI. HIEROGRAPHIA.

QVIS DICERE FALSVM AVDEAT.

Vt nemo visu præditus ortum solis, ac illius lucem inficiari potest; ita vir probus & pius ea, quæ vera sunt, negare neque debet, neque potest: Veritas enim Solis instar est, quam hac Hierographia Mysta se profiteri Solis imagine & Symbolo ostendit: Sol enim illius est Hieroglyphicon; quia solus & unus est, ut ueritas: duplicia namque & multiplicia veritati contraria & mendacia sunt. Veritatis cultor imprimis. T. Pomponius eques Romanus fuit, qui mendacium nec ipse dicebat, nec pati poterat, quapropter omnes ei res suas amici curandas certatim dabant, consiliumque ab eo de Republica, deque rebus magnis petebant. Vt itaque veritatis laus & utilitas magna; ita mendacii vituperium ingens, cui & id accedit, ut qui eo delectatur vir probus esse non possit, qui execratur bonus sit, teste Comico:

Ψεῦδος δὲ μισεῖ πᾶς σοφὸς καὶ χρήσιμος.

Id est: *Mendacium odit, qui vir est frugi & sapit.*

Mendacium etiam raro prodesse, sæpius obesse solet. Nam mendaces id lucrantur, ut cum vera dicunt, iis non credatur, & si commercia exerceant, nunquam emergere & rem facere possint: Nemo enim mendaci fidit. Fide autem amissa & elusa, quia ex alienis ac creditis bonis decerpendi fructus tollitur occasio, omnes facultates, ac fundamentum divitiarum, vitæque sustentandæ ratio corruunt; ut mercatoribus & Principibus, qui alieno ære plerumq; mercari & bella gerere debent, notum est.

CXVII. HIE-

CXVII. HIEROGRAPHIA.

SIC ITVR AD ASTRA.

Arcus extenſus cum ſagitta in cœlos deſtinata in Hieroglypto conſpicitur, quæ ſi emittatur, ut figura oſtendit, ſurſum fertur & ad aſtra tendit. Hujus exemplo Myſta & ſe, & quemvis ad aſtra ire, i. e. extremum beatitudinis ſcopũ adire poſſe, ſignificat. Vt autem in arcu vis requiritur, quo jaculum, ſeu ſagitta emittitur, & ſagitta ſic concinnari debet, ut facile ſurſum ferri poſſit, ita etiam animus hominis vim, ſtudium & diligentiam requirit, ut ad ſublimia & divina pellatur, ac ſummi boni compos fiat. Ipſe deniq; animus ita compoſitus eſſe debet, ut à cęteris adjutus cœleſtia facile aſſequatur. Regnum enim cœlorũ, ut inquit Hierographus, vim patitur & violenti rapiunt illud: Quæ autẽ iſta ſint, arcus & ſagittæ forma oſtendit. Imprimis enim baſi & fundamento opus eſt, cui ſagitta innititur, videl. chorda & arcus: Deinde vis humana, quę arcum & chordam ita extendat & diducat, ut ſpes ſit, ſcopum propoſitum attingi poſſe, requiritur: ac poſtremo ſagittã alis & mucrone inſtructam eſſe oportet, ut facile optatum ſcopũ feriat. Vt vero iſta deſiderantur, ſi quis ſagittã in ſublime emittere velit, ita iſtorũ exemplo tria, ſi animus cœleſtia petere velit; videl. fides ſpes & charitas ſunt neceſſaria: Fides enim fundamentum ſalutis eſt & arcu ac ſagitta deſignatur. Spes ipſorum extenſione. Charitas verò alis, & mucrone ipſius ſagittæ, quę animum hominis levem & penetrantem facit, ut facile cœleſtia adire & aſſequi poſſit.

CXVIII. HIE-

Violante Bentiuoglia Sfortia Marchionissa Carauaty Ioan Pauli uxor.

CXVIII. HIEROGRAPHIA.

SOLA NON SOLA REPRÆSENTO.

Duabus iſtis candelis ardentibus, non eſt dubium, quin hæc Principiſſa, & ſe, & maritum notare voluerit, ac ſerpente, qui candelabrum utruinque complectitur, prudentiam, quâ inter conjuges vinculum conjugii regitur, atque conſervatur. Id dum fit, fides ab utroque ſervatur, ac conjugii fœlicitas & amor, ignis & flammæ inſtar, lucet, ut quilibet conjugum ſolus quidem ſit, non tamen videatur, ut Symbolum ait, SOLA NON SOLA REPRÆSENTO, ſupple, lumen: Quemadmodum enim duarum candelarum lux ita confunditur & unitur, ut etſi uniuſque candelæ ſola ſit, tamen non appareat, ſed una lux tantum; ita in conjugio, cuilibet conjugum ſolus, ſi perſona, non ſolus, ſi animus, qui in alterius conjugis corpore vivit, ſpectetur, eſt. Voluit itaque hæc Principiſſa oſtendere, ſe non ſolum propter conjugalem amorem vivere beneficio mariti, ſed etiam maritum ita animo ſuo inhærere, ut abſens tamen ſemper præſens ſit, atque hoc modo ſe nunquam ſolam eſſe.

CXIX. HIEROGRAPHIA.

NIL AMABILIVS.

Vt animalibus nihil Sole amabilius, non ſolum propter calorem, quo fovet cuncta, ſed propter lucem, qua omnia conſpicua ſuis coloribus illuſtrat & exornat; abſque luce enim color nullus eſt, nullaque rerum in hoc orbe pulchritudo; ita probæ matriſamilias nihil amabilius viro ſuo, à quo fovetur, defenditur & ornatur: Mulieris enim decus & ornamentum vir eſt, ac omnis viri dignitas per conjugale vinculum uxori communicatur. Quo fortaſſis hæc Principiſſa reſpexit; niſi illam cenſeamus Symbolo voluiſſe, NIL æterno illo & inviſibili Sole eſſe AMABILIVS; hac enim ratione Hierographicè interpretabimur ſculpturam & benè; cum nihil eo Sole poſſit eſſe amabilius, à quo creati ſumus, cujus beneficio animam adepti ſumus, vivimus, intelligimus, ac æternæ beatitudinis capaces ſumus: Quis enim id, à quo omnia bona & æterna conſequuntur, & quod omni pulchro pulchrius, ac omnis pulchritudinis parens & principium eſt, non amet. Poſtremo, ſi Sole veritatem deſignare voluerit Principiſſa, eleganter Solis, qui unus eſt, ut veritas, figurâ uſa eſt. Veritate autem, quæ Deus ipſe eſt, NIL eſſe AMABILIVS, cuilibet notum eſt & proinde laude digni, qui eam obſervant, colunt, ac venerantur.

Mutius Sfortia Marchio Carauatij filius Ioann: Pauli.

Constantia Columna Sfortia Marchionissa Carauantij Mutij uxor.

CXX. HIEROGRAPHIA.

NON TALI AVXILIO.

Æthnam montem in Sicilia & Heclam in Islandia perpetuos emovere ignes ſulphureos, ac circum circa omnia exurere, cuivis notum eſt. Ut autem nulli imbres, nullæque pluviæ ignes iſtos exſtinguere poſſunt; ita Myſta oſtendere voluit hac Hierographia, ſe etiam igne uri, qui tali, ac vulgari auxilio non tollitur. Exiſtimo autem hunc Principem flammas amoris intelligere, quæ medullas exurunt, hominemque interdum ad inſaniam, vel tabem, redigunt, ac id ſpeciale habent, ut quo magis tegantur, eo magis ardeant, Ovidio teſte, cum inquit:

Quoq; magis tegitur, tectus magis æſtuat ignis.

Et alibi:

- - - - Quis enim benè celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.

Exemplum vehementis amoris narrat Valerius Max. Seleuci nempe Regis filium Antiochum novercæ Stratonices amore correptum, ad extremum decubuiſſe & moribundum jam Eriſiſtrati medici prudentiâ amorem erga Stratonicem deprehenſum fuiſſe: quod, cum illa ingrederetur cubiculum, rubore perfunderetur & cum egrederetur, iterum palleſceret, anhelitus & pulſus fieret mutatio; ac propterea à patre conceſsâ Stratonice filium fuiſſe valetudini reſtitutum. Fortaſſis Princeps conjugis ſuæ amore

ſe ita flagrare, nullaque alia re, quam ipſius copiâ & præſentiâ, flammas extingui poſſe, oſtendere voluit.

CXXI. HIEROGRAPHIA.

HIS SVFFVLTA.

Reſpondet hâc Hierographiâ uxor marito, ac ut ille priori Hierographia abſque uxore vivere non poſſe; ita, nec ſe abſque marito vitam conſervare poſſe, oſtendit: Refert enim arbor Principiſſam & Sol maritum: ut enim arbor virere & vivere, niſi à Solis radiis illuſtretur & foveatur, non poteſt; ita nec illa, niſi indies viri præſentiâ fruatur: Hæc enim conjugalis amoris verum fundamentum & pabulum eſt, ſine quo lugent & tabeſcunt veri amantes. Conjugalis amoris exemplum præ cæteris præbuit Hipſicratea, Mithridatæ Regis Ponti uxor: Mariti enim cauſa præcipuum formæ ſuæ decorem in habitum virilem convertit: Tonſis enim capillis, equo & armis ſe aſſuefecit, quo facilius laboribus & periculis mariti intereſſet. Quin etiam victum à C. Pompeio, per efferatas gentes fugientem, animo pariter & corpore infatigabili ſequuta eſt: Cujus tanta fides aſperarum & difficilium rerum Mithridatis maximum ſolatium & jucundiſſimum lenimentum fuit, teſte Val. Maximo.

Philippus de Croio Marchio Arecotæ

Andreas Sforza Marchio Pallavicini Generalis Venetorum Reip.

CXXII. HIEROGRAPHIA.

PRÆ NIMIO PONDERE.

Ut equi rhedam, præter modum oneratam, trahere non possunt, & PRÆ NIMIO PONDERE procedere ulterius impediuntur; ita Principes viri gubernaculis rerum præfecti, si multitudine negotiorum obruantur, & impares tantæ moli regendæ sint (nisi à consiliariis & adjutoribus juventur) rerum processus intercipitur, quiescit & sistitur, pacisque tempore bonus Reipublicæ status paulatim tabescit, ac exstinguitur, bellique tempore occasiones rerum benè gerendarum amittuntur. Fortassis hanc Hierographiam eo tempore, cum Dux Albanus Belgii Præfectus, ac rerum Belgicarum status periculosissimus esset, Princeps iste edidit. Tunc enim hic Dux nullum publicum munus suscepit. Nam rerum gerendarum magnitudine deterritus, ac metuens, ne PRÆ NIMIO PONDERE succumberet, privatam vitam sapienter egit, ac solus & unus ferè sano illo consilio ex antiquis Belgarum familiis superstes remansit, reliquis omnibus bellis & aliis calamitatibus exstinctis. Dum bello intestino laborat patria, nihil prudentius quiete. Quia cujuscunque defendes causam, alteri injuriam facere videris, ac in Reipublicæ, cujus & tu membrum cum illis, quos oppugnas, es, tanquam in propria rues viscera. Vir bonus in bello civili neutri parti adhæret, quod utriusque causa, & bona, & mala sit, ac proinde dubiam causam defendere viri boni non sit officium.

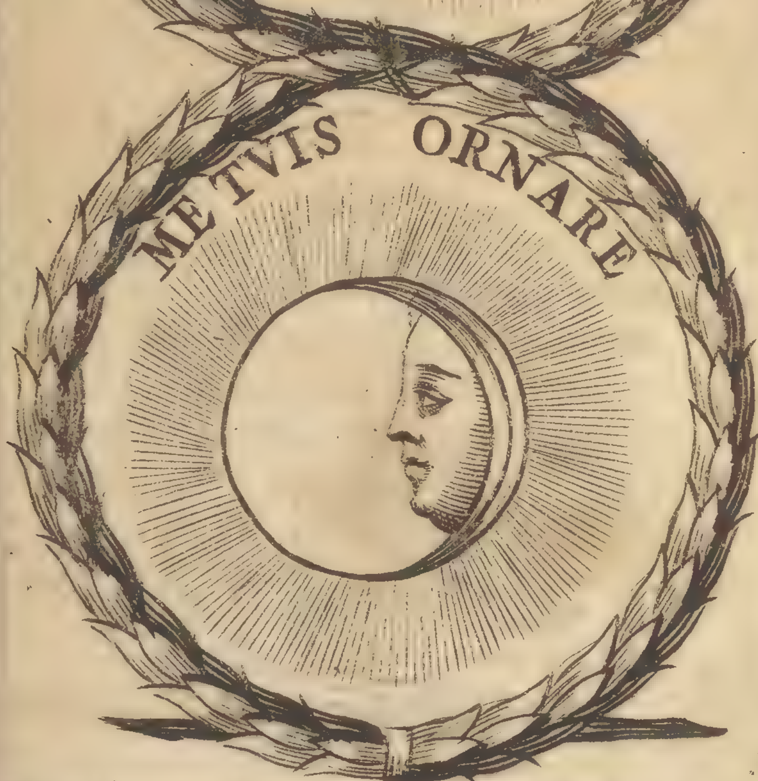
CXXIII. HIEROGRAPHIA.

IMMOBILIS.

Verè IMMOBILIS eſt pyramis, ſeu obeliſcus, etſi alas addideris, ut in Hierographia. Obeliſcus à pyramide non differt figurâ, ſed ſtructurâ, quod ex uno lapide obeliſcus, pyramis ex pluribus conſtructa ſit. Utraque conſtantiam deſignat, quam Principes plerumque profitentur: Nihil enim elegantius Principi conſtantiâ, ut nihil turpius levitate. Conſtantia circa res arduas & adverſas verſatur, quibus cedere viro conſtanti non licet, ſed contra ſtare & obſiſtere; inde enim nomen habet conſtantia. Qui hac virtute præditus eſt, hic nullo malo opprimi planè poteſt. Nam preſſa latitat quidem aliquamdiu virtus, ut ignis ſub cineribus; verùm non extinguitur, ſed dimotis impedimentis, recentique accedente rerum gerendarum occaſione, iterum luculentius, ut ignis remotis cineribus, refulget, aſſurgit & emicat. Verum diſcrimen faciendum inter conſtantiam & pertinaciam; illa enim virtus, hæc vitium eſt: Conſtantia in rebus laudabilibus & quæ virtutis aliquid continent; pertinacia in rebus malis, aut vitiis exercetur.

Guilhelmus Marchio Turre-Maioris etc.

Hippolita Carretta Marchionis Guilhelmi Turre-Maioris uxor.

CXXIV. HIEROGRAPHIA.

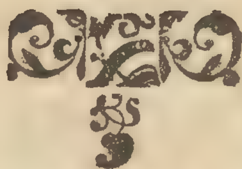
SIC MVTOR AD ILLAM.

De uxore loquitur Sol, id est, maritus Princeps, qui se Solis figurâ denotat: est enim Uxori vir Solis instar, cum ab illo illustretur & ornetur, ut à Sole inferiora hæc omnia. Inquit autem Symbolum: SIC MVTOR AD ILLAM. Sed quænam quæso mutatio Solem subit, cum semper uniusmodi, eadem luce, eadem pulchritudine, eodemque motu appareat? Mutatur sanè non sibi, sed nobis, dum Luna inter nostrum & illius corpus interponitur; tum enim Ecclipsin patitur, & figura orbicularis in lunarem mutatur; id conjunctione Lunæ & Solis, alias non fit. Voluit itaque Mysta indicare, se amore conjugali ita teneri, ut sibi conscius amplius non sit, dumque præsentia & copia conjugis suæ fruitur, ita mutari, ut vitâ, animoque suo in ipsius corpus translato, ecclipsin patiatur, pristinamque formam non retineat: vulgare enim est, amantes in aliorum corpore animum, non in suo habere. Id ut in solutis conjugio vituperio dignum; ita in conjugibus summopere laudandum est.

CXXV. HIEROGRAPHIA.

ME TVIS ORNARI.

Vt Luna lucem à Sole habet, ejuſque beneficio illuſtratur, nobiſque conſpicua fit; ita uxor & materfamilias à viri conſortio, illiuſque dignitatibus ornatur & illuſtratur. Hoc beneficium ſe à viro habere, hæc Principiſſa agnoſcit Symbolo, ME TVIS ORNARI. Sibi enim gratulatur, quod illius ſocietate & dignitate, tanquam ſolaribus radiis ornetur & illuſtretur. Mulieris ſiquidem ornamentum vir eſt, qui ſi improbus & frugi non ſit, vitium omne cum muliere communicat, illamque ſuis vitiis quaſi infamem reddit; ut è contra virtutibus illuſtrem, ſi illis ipſa careat. Celebretur itaque hæc Principiſſa, quæ ſe viri encomiis ornari fatetur.

Hypolita Fiaramonda, Marchionissa Scaldasolę
ITA ET VIRTVS
PRIVS MORI QVAM FIDEM FALLERE
Ioannes Baptista Azzia Marchio Terzæ

CXXVI. HIEROGRAPHIA.

ITA ET VIRTVS.

Vt Laurus inter iratos leones in hac Hierographia conſpicitur, ac illorum iras non perſentiſcit; ita & virtus inter Tyrannos floret, neque illorum rabiem percipit. Id Lucretiæ caſtitas invicta docuit, quæ vitium corpori illatum propria nece expiavit, ne virtutis famâ ante mortem deſtitueretur; manſit enim animo caſto, donec exſpiravit, & ſcelus in ſe commiſſum majori virtute, quam fœmineus ſexus fert, delevit. Forte Marchioniſſa lauri exemplo, ſe perpetuo virtutibus Heroinis dignis, ac præcipuè caſtitate florere velle, neque procorum, malevolorum & potentiorum adulationes, minas, aut iras metuere, eſtendere conatur. Eſt enim caſtitas inter alias virtutes matronis maximum & præcipuum ornamentum, quâ ſi deſtituantur, omnes aliæ virtutes defœdantur & vitiorum potius vices ſubeunt. Una & ſola caſtitas reliqua matronarum vitia tegit, obliterat & ex vitio virtutem facere videtur. Livia, Auguſti Cæſaris uxor, cum nudos homines, qui facti erant obviam, aſpexiſſet & ideo à nonnullis damnaretur, dixit eos matronis honeſtis & continentibus nihil à ſtatuis differre; cor enim hominis pudici rerum impudicarum aſpectu, maliſque cogitationibus non tangi.

CXXVII. HIE-

CXXVII. HIEROGRAPHIA.

PRIVS MORI, QVAM FIDEM FALLERE.

Coronam ſpineam duę utrinque manus comprehendunt, in cujus medio roſa conſtituitur. Duæ manus fidem datam notant, corona difficultates, ærumnas & moleſtias, quæ fidem ſervantibus nonnunquam contingunt, ac roſa bonum nomen & laudem, quam iis qui fidem ſervant, conſequuntur, oſtendunt: Vt enim ex ſpinis roſa, flos pulcherrimus, ac odore ſuaviſſimus, provenit; ita ex difficultatibus, quæ propter fidei cultum incidunt, plerunque, vel honor, vel emolumentum, vel memoria æterna provenit. Fides duplex eſt, Theologica & Politica. Theologica, quam Deo debemus & in fonte Baptiſmi datis vadibus promiſimus, ſervamus & colimus, ac mortem potius ſubimus (Martyrum multorum exemplo) quam illam fallamus. Politica fide Rempublicam, ac rem familiarem conſervamus & augemus: Si enim Reſpublica propter hoſtium, aut vicinorum potentiam, periclitetur, pax offerri & obtineri facilè poteſt, dummodo hoſtes ſciant petentes fidem non fallere: Quia certa pax & lucroſa dubiæ victoriæ hoſtibus eſt utilior, ac præferenda. Si Rempublicam augere eſt animus; nihil ad id optinendum fide utilius. Nam pace & libertate promiſſa vicinis, vel hoſtibus, fideque religioſè ſervata, voluntariè & libenter paretur.

Ro-

Romanis maximum telum fides fuit, quo plures pace, quam bello, gentes ab illis fuerunt devictæ. Quanti autem momenti ad rem familiarem servandam & augendam sit fides, imprimis mercatoribus notum est, qui omnibus facultatibus destituti, facilè rursus ditescunt, si, mercibus illorum fidei creditis, eas solummodo divendant & fidem servent. Hac enim ratione plura illis creduntur, ac illi ex alina re lucrum & divitias captant, atque non solum sua conservant, sed & augent. Quivis etiam illis, quos fidem servaturos non dubitat, ociosas pecunias libenter mutuo dat. Fidem verò non servanti quia nemo credit, is nunquam emergere (si pauper sit) & rem familiarem augere poterit, quod scilicet pecuniis, divitiarum acquirendarum organis, ac mediis destituatur. Potius itaque moriendum, quam fidem fallere.

CXXVIII. HIE-

Ioannes Petrus Marchio Polignani
INOPEM ME COPIA FACIT
AVN QVE OS PESE
Paganus Doria Marchio Generalis Regis Hispaniarū

CXXVIII HIEROGRAPHIA.

INOPEM ME COPIA FACIT.

Cum Tantalus Deos lauto excepiſſet convivio, inter cæteros cibos Pelopen filium ad epularum magnificentiam illis appoſuit. Verum Dii factum & facinus male ferentes, priſtinæ vitæ puerum reſtituerunt, ac Tantalum ad inferos damnarunt, ubi perpetua ſiti, etiamſi ſemper in aqua ſit, ac uſque ad mentum aſſurgat, cruciatur. Nam quoties labris eam attingere conatur, ſtatim refugit. Ab hujus hiſtoria Hieroglypton deſumptum videtur, ſed prorſus alio ſenſu, ut Symbolum declarat. Nam figura humana linguam exercens Principem, honorem & gloriam ſitientem & appetentem (nequaquam ob delicta commiſſa furiis infernalibus agitatum) indicat: verum ob occaſionum (quæ gloriam & honorem parere poſſunt) multitudinem, quæ ſeſe quotidie offerunt, ita angi, ut neſciens, quamnam præ cæteris eligat, nullam acceptet; ac ita ob copiam inopiâ explendi deſiderii laborare. Id enim familiare viris magnis, multiſque virtutibus præditis, eſt, ut plures dignitates ſimul illis offerantur, ac copia impediti nullas acceptent, amantium exemplo, qui dum ſe multas in poteſtate habere fœminas putant, non facilè ex iis unam, anxii quænam aliis præferenda ſit, ſibi uxorem eligant. Optionis enim libertas electionem tardat, ac tollit. Forte Princeps ita hanc Hierographiam intelligi voluit; ſed ſæpe difficile eſt Principum cogitata aſſequi.

CXXIX. HIEROGRAPHIA.

AVNQVE OS PESE.

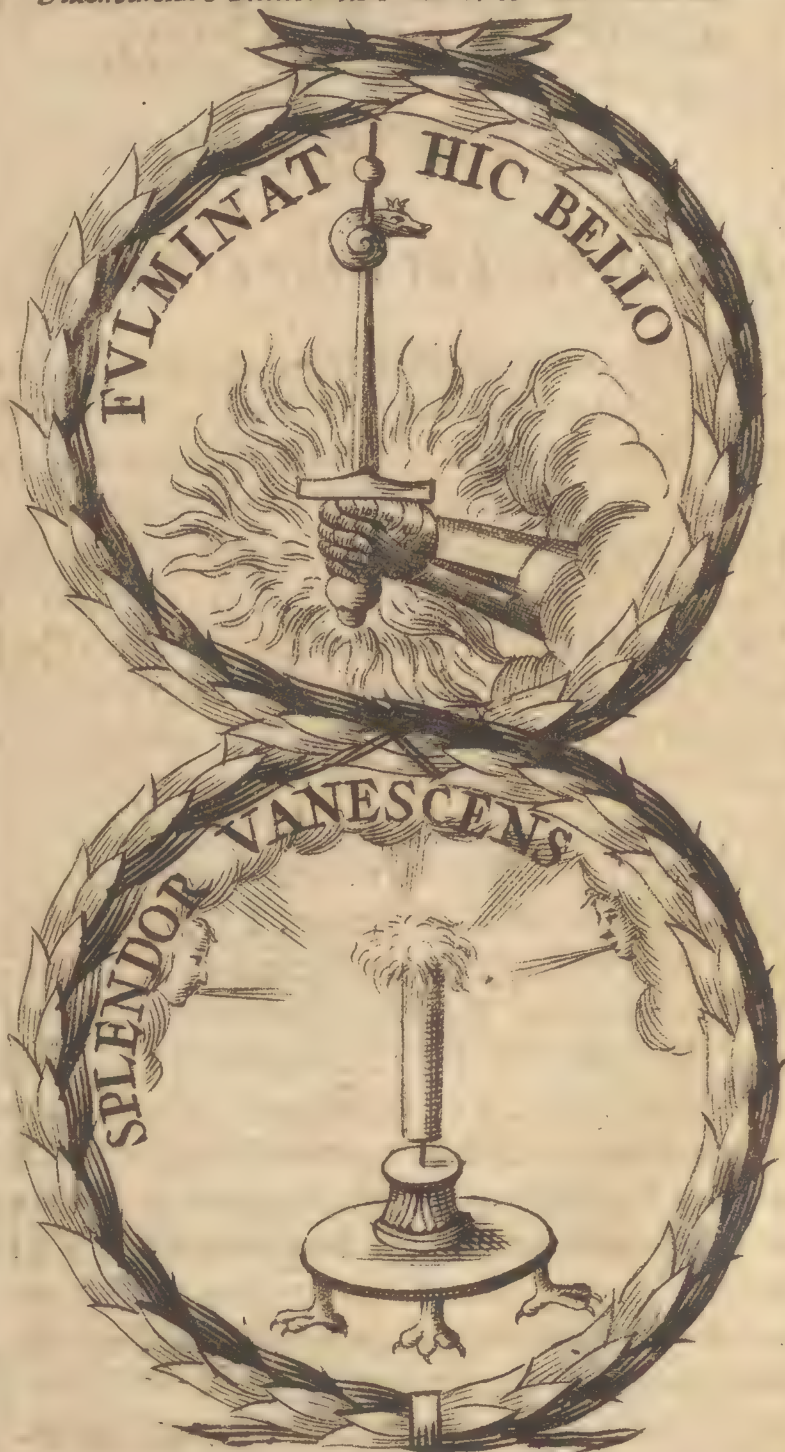
Id eſt,

ETIAMSI ILLI DISPLICEAT.

Vt Sol, etiamſi nubibus illius aſpectus prohibeatur, nihilominus lucem ſuam per illas nobis tranſmittit, propter eximium & incomparabilem ſplendorem; ita viri magni & boni, etiamſi invidi & improbi obſtent, tamen poſſunt favore, benevolentiâ, ac facultatibus cuivis benefacere: Omne enim bonum ſui communicativum. Qui aliis ſervire, aut prodeſſe abſque damno poſſunt, ac id non faciunt, pro viris bonis habendi non ſunt: Vt nec illi, qui merita non compenſant, nihilque gratis faciunt, quos pro ſordidis, avaris & ſceleratis habere oportet: Boni enim, Solis inſtar, etiamſi invidis id diſpliceat, ſemper ad officia prompti ſunt, ac ut unicuique, dum datur occaſio, benefaciant. Talem ſe Symbolo Hiſpanico, AVNQVE OS PESE, id eſt, ETIAMSI ILLI DISPLICEAT, profitetur eſſe Myſta: Cum nihil laudabilius ſit, quam Principem eſſe liberalem, beneficum, ac ad juvandum paratum: Hac enim ratione populi benevolentiam ſibi conciliat, ſtatum ſuum ſecurum facit, inimicos latentes perturbat, abigitque, ac ad quietè vivendum occaſionem præbet.

CXXX. HIE-

Guilhelmus Malatesta Marchio Terrasanæ

Leonora Malaspina Marchionissa Terasanæ

CXXX. HIEROGRAPHIA.

FVLMINAT HIC BELLO.

Ad bella benè, fœliciterque gerenda requiruntur, dexteritas, prudentia, ardor animi & arma. Hæc quatuor perbellè Hieroglypto demonſtrantur: Dexteritas enim, quæ experientiâ comparatur, annulo deſignatur, quem gladii mucrone nonniſi ſæpius expertus & dexter ſuſcipere poteſt. Prudentiam, ſine qua bellum felici ſucceſſu caret, ſerpens gladium obrepens denotat. Animi ardorem & voluntatem, quo bella geruntur, ignis ſignificat. Ac gladius, brachiumque armatum arma, quibus bella geri debent. Quicunque igitur his quatuor inſtructus eſt, HIC verè FVLMINAT BELLO, præcipuè autem, cui ardor animi magnus: Hic enim igne & gladio nihil invium ſinit, ac intactum, ſed quęvis fulminis inſtar ſternit. An ſe talem, aut alium deſcribat Myſta, incertum eſt, lectoris itaque judicio id relinquendum puto.

CXXXI. HIEROGRAPHIA.

SPLENDOR VANESCENS.

Vt candelæ flamma & ſplendor à leviſſimo afflatu & humore extinguitur, ac evaneſcit; ita quicquid in hoc orbe ſplendidum, egregium & pul-

pulchrum videtur: Sive enim quis formam, ætatis florem, corporis vires & sanitatem intueatur, hæc profecto citissimè transeunt: Pauci enim anni & momento morbus, aut casus aliquis humanus hæc adimunt. Si verò quis magnificentiam, divitias, honores, dignitates, clientum & subditorum numerum, fastum mundanum, ac rerum affluentiam, qua potentes & Principes præ aliis splendere solent, inspiciat; hæc omnia non minus quam priora levi fortunæ adversæ afflatu, vel morte pereunt & delentur: ita ut splendidissima quæque vana omnia deprehendantur, ac indigna sint, ut in iis fœlicitas aliqua constituatur. Id dum perspexisset Sapiens, exclamabat: *Vanitas vanitatum & universa vanitas & afflictio spiritus.* Et Esaias: *Omnis caro est fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri; Exsiccatum est fœnum, & cecidit flos, & omnis gloria ejus.* Hanc rerum mundanarum vanitatem hæc Principissa cognoscens & pertæsa, numinisque amore flagrans, Hierographiam hanc edidit, amicis & posteris judicium hac de re suum relinquens.

Marcellus Pignonius Marchio Ruoli

Ferdinandus Caraffa Mar Sancti Lucidi

CXXXII. HIEROGRAPHIA.

HAVD ALITER.

Inter auguſtas arbores Palma etiam cenſetur, quod ea victores & in urbem ingredientes Imperatores triumphantes, in ſignum victoriæ, ornarentur ac coronarentur. Diſtinctio inter palmas ſexus eſt, ac femellæ appetitus maſculi tam vehemens, ut ſi non procul abſit, ad illum ramos & folia inclinet, ſoloque afflatu & odore, aut pulvere foliorum ejus aſperſa, fructus producat: Sola plantata ſterilis manet. Hoc etiam peculiare habet palma, ut phœnicis avis inſtar, dum ſenio, aut alio caſu interierit, iterum à ſeipſa renaſcatur, ac perpetuitatem obtineat. Deinde ut fructus non circa medios ramos, ſed in ſummitate producat, ac eo loci, ubi à Sole foveri, ac calefieri poſſit Nam dum Solis aſpectu & radiis privatur, nullos edit fructus. Huc reſpicere Myſta videtur, dum ait Symbolo: ſe HAVD ALITER fructus facere: Sole enim DEUM Opt. Max. intelligi vult, ad quem mentem, ac omnes animi vires, ut ejus ope & auxilio aliquid boni proferre poſſit, dirigit: Abſque enim illius radiis & benevolo aſpectu vix aliquid frugiferum effici poteſt, cum ille omnis boni parens ſit, ac noſtra indoles primorum parentum culpa ita vitiata, ut illius gratiâ deſtituta, nullos utiles virtutum fructus gignere & producere poſſit. Propoſitum itaque hujus Principis ſanctiſſimum, ac verè Hierographicum eſt.

CXXXIII. HIE-

CXXXIII. HIEROGRAPHIA.

SIC DIVA LVX MIHI.

Princeps, dum juvenis in aula Caroli Quinti Imperatoris educaretur, animique & corporis donis excelleret, armiſque & literis operam daret, hanc Hierographiam invenit, in qua ſpectatur Lotus, herba florens, fluminique innatans, ac ad Solem ſe gyrans. Herba à Theophraſto, ac Plinio, deſcribitur, Euphratique fluvio innaſci dicitur, idque proprii habere, ut cum Sol oritur, ac Hemiſpherium aſcendit, paulatim ex aquis prorumpat, ſeque ita elevet, ut cum Sol meridianam attigerit lineam, erecta ſtet, apertis floribus, iterumque occaſum petente Sole, ſequendo pâulatim occidat; donec poſt Solis occaſum ita ſe aquis altè immergat, ut amplius, ne manibus quidem, comprehendi poſſit. Ab admiranda hujus herbæ hiſtoria Myſta Hierographiam deſumpſit, qua oſtendit, quemadmodum Lotus herba Solem perpetuo ſequitur & abſque ipſius radiis neque ſe erigere, neque florere poteſt, ſed aquis immerſa lanhuet, ac ut mortua latitat; ita nec ſe vivere abſque amaſiæ conſpectu poſſe, illoque privatus lachrymis, variiſque animi anxietatibus, tanquam undis fluentibus, obrui, vitamque infœlicem, ac morti ſimilem agere, donec DIVA LVX iterum affulgeat. Poteſt etiam Theologicè interpretari Hierographia, mentem videlicet & animum hominis gratiâ divinâ aff fulgente florere, ac mundanas omnes tempeſtates ſuperare.

CXXXIV. HIE-

Robertus Marchio Pallauicini Vicarius Imperij
et y Longobardia general
IMMERGAR AVT EMERGAM
OGNI BELLEZA HA FINE
Camilla Pallauicina Marchionissa uxor Roberti
Marchionis

CXXXIV. HIEROGRAPHIA.

IMMERGAR AVT EMERGAM.

Præcipitem ſe nudus homo dat ex ſcopulo in Oceanum & ait; IMMERGAR AVT EMERGAM. Similem aleam ſe Myſta ſubire velle docet: Quiſquis enim in Republica verſari & rebus pręfici vult, huic neceſſe eſt, ut multa adoriatur, tentet & audeat, quæ periculis non vacant, ac iis ſe committat: hæc enim ſi ſuperaverit, tandem non minimam laudem conſequitur. Qui nihil tentare audet, ac audendo gloriam ſibi comparare negligit, raro emergit, aut ex privato loco ad publicum evehitur. Audendum, ut fortuna ſequatur; audaces enim juvat, timidoſque repellit. Indignus bona videtur, qui adverſam nunquam ſenſit. Adverſam paſſo, ſecunda dulcior eſt, teſte Ænea apud Virgilium, cum inquit:

- - - revocate animos, mœſtumque timorem
Mittite; forſan & hæc olim meminiſſe juvabit.

Ea enim natura boni eſt, ut neque intelligatur, neque cognoſcatur, niſi ejus contrarium malum in ſenſum aliquando inciderit. Laudanda itaque Myſtæ voluntas, quod tentare in rebus arduis fortunam, ac illi ſe committere, gravioris & utilioris rei obtinendæ cauſa voluerit. Id in rebus bellicis ſæpe contingit, ubi, ut ait Horatius:

Concurritur horæ momento,
Cito mors venit, aut victoria læta.

Verùm ea pericula, quæ omni ſpe emergendi carent, laudem non pariunt, ſed tantum, quæ cum judicio & ſpe ſalutis ſuſcipiuntur; illa enim temerarium faciunt, hæc fortem.

CXXXV. HIEROGRAPHIA.

OGNI BELLEZA A FINE.

Id eſt,

OMNIS PVLCHRITVDO FINEM HABET.

Cariophyllus flos depingitur, qui cæteros omnes, non ſolum forma, coloribus, ac pulchritudine vincit; verùm etiam odore, unde nomen habet. Olet enim Indicum Cariophyllum, cujus, priuſquam ſe aperiat, formam reddit. Herba veteribus incognita, à recentioribus verò tunica veronica & ſuperbia appellatur, quod floris elegantia alios flores omnes contemptui habeat: Celebratur florum cum ſaccharo exſtructum ad peſtis contagia, ac cordis paſſiones, quibus cum vino, aut aceto, ſumptum mirificè medetur. Vt porro in Hieroglypto teſtudo, animal vile & tardum, caulem floris morſu ſauciat, ac mox floris inde manat interitus; ita viliſſimum & minimum quid pulchritudinem & ſplendorem rerum magnarum minuere, ac delere poteſt: OMNIS enim PVLCHRITVDO FINEM HABET, ut inquit Symbolum. Nulla autem pulchritudo

(de

(de qua Camilla dicere videtur) citius perit, quam mulieris, teste Ovidio, cum ait:

Quam cito, me miserum, laxantur corpora rugis,
Et perit, innitido qui fuit ore, color.

Formæ inconstantiam flos iste eleganter exprimit: Dum enim restudo cariophylli floris caulem morsu sauciat illius paulatim promovet interitum, ut

Florem decoris singuli carpunt dies.

Ac canente Ovidio:

Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad omnes,
Fit minor & spacio carpitur ipsa suo.
Nec semper violæ, nec semper lilia florent,
Et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi jam venient cani formosè capilli:
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Iam mollire animũ, qui duret & adstrue formã,
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura sit & linguas edidicisse duas.

Admonemur itaque Hierographia, ne corporis, aut animi donis, multo minus externis, tam facile interituris, superbiamus.

Hermetes Marchio Soncini et Comes a Stampa

CXXXVI. HIEROGRAPHIA.

NEC SORTE, NEC FATO.

Laurus triumphis olim dicata fuit, gratissima domibus, Janitrix Cæsarum, Pontificumque, quæ sola & domos exornabat & ante limina excubabat. Ejus plures sunt species; Quæ olim regia, vel augusta appellabatur, amplissima est arbore & folio, baccis gustatu non asperis. Romanis præcipuæ lætitiæ, victoriarumque nuncia addebatur literis, ut & militum lanceis, pilisque, fasces Imperatorum decorabat & in gremio Jovis Opt. Max. deponebatur, quoties lætitiam novam victoria adferebat. Hoc peculiare habere scribitur, quod fulmine non iciatur, ac gestantem ramos, ne lædatur ab ictu, defendat. Vt itaque Laurus nativa facultate se contra fulminis impetum tuetur, ita Mysta virtutibus suis confidens, NEC SORTE, NEC FATO, se cedere velle, ostendere conatur: Fortunam enim virtus ferendo, ac fatum prudentia avertendo, vincit superatque. Utrumque maximi in rebus humanis momenti esse putatur. Verum tale, ut altero posito, alterum non esse videatur. Si enim fortuito quævis homini contingere statuantur, fatalis omnis necessitas excluditur: Si vero fato & necessario, tanquam à Diis prævisa, & præscripta; omnis fortuna tunc excludetur, ac voluntas homini adimitur. Verum

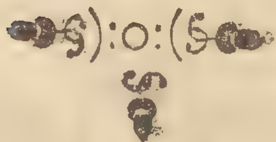
hoc quia rationi contrarium, & quilibet in se falsum agnoscit, moderatè de fortuna & fato censendum, ac complura homini accidere, quorum ipsemet causa est; unde adagium: *Vnusquisque faber suæ fortunæ.* Nonnulla naturæ certa lege advenire, quæ nec homo vitare, nec depellere potest, ut mors, quę olim fati necessitate & Parcarum statuto sic fieri dicebantur. Nam antiqui existimarunt, animalia, plantas, ædificia ac civitates, aliaque infinita, non solum proprium habere genium, à quo gubernarentur, sed etiam sub fati ac Parcarum potestate esse sita, ita ut quoties aliquid nasceretur, illi post aliquod tempus ordine fati, ferro, igne, aqua, vel ægritudine, aliove mortis genere, esset pereundum. Quam necessitatem nulla ratione, nullaque hominis prudentiâ devitari posse existimabant. Imo & Diis ipsis dominari fatum & Parcas Herodoto teste, putabant. Christiani divinam providentiam quæ supra fatum est & futura omnia in æternitate sine tempore & tanquam præsentia intuetur, agnoscunt. Hæc libertatem hominis non adimit, sed quidnam libertas aget, & libere eliget, antequam fiat, ineffabili modo & facultate prævidet,

CXXXVII. HIEROGRAPHIA.

MVTVA FOECVNDITAS.

Principes Hermes cum Ecclesiastico statui se per aliquot tempus consecrasset, ac interea fami-

liæ ſtirps paulatim deficeret, relicto cœlibatu, matrimonium contraxit, cujus ut cauſam oſtenderet, ac conjugii ad res humanas perpetuandas neceſſitatem & utilitatem, hanc Hierographiam edidit. Dum cœlebs & ſolus viveret, poſteritati & naturæ nullum ſui fructum relinquere poterat; conjugio vero initio, quia indubia prolis & poſteritatis ſpes præ manibus eſt, eam commodè Hieroglypto, duabus nempe palmis, confirmat: Palma enim ſexu diſtinguitur, ac femella nunquam fructus producit, niſi vicinum habeat marem & ejus halitu & exſpiratione, vel aurâ, concipiat, fructumque ferat. Auram deferre ventus poteſt. Si proximus ſit mas, ad illum fœtus avida ſe inclinat, ut attingat & voti compos fiat; alias ejus pulvere aſperſa, quæ nunquam fructum ferret, (ut à multis obſervatum eſt) fœcunda efficitur.

Petrus Franciscus de Malaspina Marchio Aedifi=ciorum

Ioannes Baptista Castaldus Marchio Mortare
Gener. Exer: Imp: p. Transilvania.

CXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

INTREPIDA FIDES.

Intrepidam esse canum erga dominum fidem, nemo est qui nesciat, cum multis ea exemplis ab Historicis petitis comprobetur. Nam sæpè adversus latrones pro domino pugnasse constat, confectoque plagis, à corpore non recessisse, ac volucres, ferasque abegisse. Colophonii itemque Castabalenses cohortes canum habuisse dicuntur, quæ primum dimicabant in acie, ac nunquam pugnam detrectabant. Hæc enim fidissima auxilia, nec stipendiorum indigentia. Canes defenderunt, Cimbris cæsis, domus eorum plaustris impositas. Canis Hircanus accenso Regis Lysimachi rogo, injecit se flammæ, similiterque Hieronis Regis. Ab hac animalis intrepida fide Hierographia hæc haud dubiè desumpta est, quâ Mysta demonstrare cupit, se perpetuo fidum suis & vocationi suæ esse, ac omnia pericula lubenter subire velle, ut de fide ipsius constet; imo mortem potiùs, quam datam fidem non servare, subire paratum esse. Virtus hæc, ut omni laude digna ita servanti utilissima; fidelis enim quavis fortunâ extinctus propemodum, facile tamen reviviscit, ac pristinum vitæ splendorem recuperat, dum amici fidelem virum auxiliis libenter adjuvent, ut simili casu & infortunio lacessitis illis vicissim beneficii accepti memor opem

ferat. Id noverat Plautus in Asinaria, qui fidem servandam ei, qui integer manere vult, suadet:

Eidem homini si quid rectè curatum velis,
Mandes moriri sese misere mavolet;
Quam non perfectũ reddat, quod promiserit.

Tanti fiebat olim apud Romanos fides, ut moriendum potius, quam fidem non servandam, putarent.

CXXXIX HIEROGRAPHIA.

LIBERALITATE ET MORA.

Tigrin Hircani & Indi ferunt animal velocitatis tremendæ: totus enim fœtus, qui semper numerosus est, ab insidiante rapitur equo insidente quam maximè veloci: at ubi vacuum cubile repetit, fœra fertur præceps, odore vestigans: raptor, appropinquante fremitu fera, abjicit unum è catulis: tollit illa morsu, & pondere etiam ocior acta, remeat, iterumque sequitur, ac subinde, donec in navim regresso raptore; illa sæviat in littore. Si per mare effugium non datur, constituit in via raptor plurium facierum specula, non plana, sed paulum convexa, ut minores ferâ ideæ catulorum similes reddantur. Has fera intuita, dum catulos arbitratur, ac sedulo unguibus à speculis eximere conatur, moram trahit, intereaque effugit raptor, feramque illudit. Ita fit, feram & LIBERTATE raptoris ET MORA deceptam, fœtus jacturam facere.

re. Istius exemplo exercituum summi Imperatores sciunt sæpissimè hostes etiam ferocissimos, ac strenuissimos stratagemate aliquo militari citiùs, quam magna vi, superare. Inter quæ profecto pecuniis, ad conatus hostium impediendos, nihil fere est accommodatius. His enim si, ut ajunt, asinus oneretur, facilè mœnia transvolabit, ac obsidentibus viam in urbem faciet. Tanta enim est pecuniæ vis, propter cupientium aviditatem, ut nihil tam arduum, nihil tam difficile sit, quod non leve & facile reddat. Huic si militum Duces parcere nolunt, facilè compotes voti redduntur, ac victoriam liberalitate & largitionibus emunt. Alterum stratagema mora est, qua hostium impetus spe alicujus boni retardantur & tempus insidianti datur, ut ea', quæ ad obtinendam victoriam necessaria sunt, tempestivè curare possit, aut si in periculo sit, elabendi tempus habeat. His itaque duobus, LIBERALITATE ET MORA, Mysta se ferocissimos quosvis rectè domare & cicurare velle proponit: Liberalitas enim animum officiis ad mutua officia invitat & cogit, ac mora ferocem animum tempore molliorem reddit.

Io: Iacobus Triultius March: Vigeueni Frācię
Tribunq ac prefect: militū in Italia

Theodorus Triultius March: Picichitoni Prefectus
militum Regis Francię

CXL. HIEROGRAPHIA.

NON CEDIT VMBRA SOLI.

Inter præcipuos ſui temporis Duces haud dubiè Joannes Jacobus Triultius, tum authoritate, tum prudentiâ, ac rei militaris peritiâ, clarus fuit. Is dum ambitionem Ludovici Sfortiæ, qui Ducatum Mediolanenſem nepoti, ac legitimo ſucceſſori auferre, ac ſub ſe redigere volebat, animadverteret; ipſius amicitiam reliquit, ac iniquitatem ægre ferens, ac deteſtatus, partes Regis Arragonii ſecutus eſt, qui tunc temporis ſe ob eandem cauſam hoſtem Ludovici eſſe palam oſtenderat. Cum verò omnibus notum eſſe cuperet, ſe non minus aptum eſſe ad regendam provinciam Ludovico, Hierographiam hanc exhibuit, quâ quadrato marmori ſtilus ferreus infixus eſt, ac Soli oppoſitus, ut umbram faciat; antiquæ Triulſiorum familiæ ſignum, adjecto Symbolo: NON CEDIT UMBRA SOLI. Quibus ſignificatur; ut currentem Solem umbra perpetuo ſequitur, nec illi cedit; ita hunc Principem nec Duci Ludovico cedere ulla in re velle & debere, nec ad gubernacula rerum gerendarum minus idoneum eſſe, minuſque juris quam Ducem Ludovicum habere. Generoſi profectò animi ſignum eſt pupillis, ac iis, qui defendere ſe non poſſunt, illatas injurias ulciſci, miſerorumque oppreſſores execrari, ac hoſtium loco perſequi.

CXLI. HIE-

CXLI. HIEROGRAPHIA.

ME TVIS ADHÆRERE RAMIS.

Inter viros bonos nihil laudabilius eſt, quam ut eos, à quibus beneficia accipimus, magnifaciamus & viciſſim mutuis officiis colamus beneficiorumque acceptorum illis nos memores eſſe, oſtendamus. Id Theodorus Triultius Regis Franciæ militum Præfectus ſibi faciendum eſſe exiſtimavit, ac propterea Hieroglypto oſtendere voluit; ut vinea ſine alterius arboris fulcimento, cui adhæreat, neque creſcere neque bonos fructus producere poteſt; ita nec ſe boni quippiam præſtare, imo ne vivere abſque Regis favore, ac benevolentiâ poſſe: Gratulatur enim ſibi, dum Symbolo ait: ME TVIS ADHÆRERE RAMIS, ſupple, utile eſt; quia ſine iis vita nulla eſt & ſi qua alibi vita conceditur, effœta, inutilis & ſine fructu eſt. Hac Hierographia Myſta gratitudinem magnam benefactori ac patrono oſtendit: Cui vix aliquid gratius, quam beneficii accepti recognito & memoria eſſe ſolet. Beneficium enim acceptum qui agnoſcit, is agnitione id rependere, & compenſare danti videtur, propter obligationem, quam agnitio parit, & officia, quæ ipſam, ut umbra ſequuntur.

CXLII. HIE-

Sigismundus Malatesta Arimini Princeps Pandulphi filius

Robertus Malatesta Arimini Princeps Sigismundi filius

CXLII. HIEROGRAPHIA.

HIS GRAVIORA.

Celebratur ab Historicis C. Mutii facinus: qui cum Porsenam Regem ac Romanorum hostem trucidare vellet errore Scribam pro Rege interfecit, captusque à regiis satellitibus, ac igne ut combureretur exstructo, ultro dextram, qua erraverat, igne cremavit Regique, agere & pati fortia Romanum esse, effatus est. Verum Rex juvenis virtutem admiratus, ac facinoris miraculo attonitus, similèsque complures in illius necem conspirasse intelligens, Mutio ad suos redire jusso, pacem cum Romanis sancivit. Mysta autem hîc, graviora se pro iis, quibus fidem & vitam debet, tolerare, quam C. Mutius perpessus fuerit, velle Symbolo, HIS GRAVIORA, promittit. Patria autem, parentes & amici, ea sunt, quibus vita & fides debetur, ac pro quibus pericula quęvis subire & mortem oppetere, clarum & gloriosum est. Patriam qui negligit, ac contra hostes non tuetur, ingratus erga eam & eos qui illum aluerunt ac indignus, ut ab illa sustentetur, ejusque fruatur donis & fructibus est. Qui verò eam destruere conatur, lacerat, aut oppugnat, ut omni ærumnarum & calamitatum genere obruatur dignissimus. Singulare in patriam fidei extat Codri Regis Atheniensis exemplum, qui vitam, ut patriam salvaret, profudit: Cum enim

ingenti

ingenti exercitu Attica regio ferro ignique vastaretur, diffidentiâ humani auxilio ad Apollinis Oraculum Legatos misit, sciscitatum, quonam modo tam grave bellum discuti posset, quod ma respondit: Ita illi finem fore, si ipse hostili manu occidisset; quod quidem, non solum totis Atheniensium castris, sed etiam contrariis, percrebuit. Eoque factum est, ut ediceretur, nequis Codri corpus vulneraret. Id postquam cognovit, depositis insignibus imperii, familiarem cultum induit, ac palantium globo sese objecit, unumque ex his falce percussum, in cædem suam compulit. Cujus interitu, ne Athenienses occiderent, effectum est. Mysta, ut se gratissimum erga patriam ostendere, non solum dexteram, sed vitam offert, quâ nihil neque gravius, neque majus quid dare possumus.

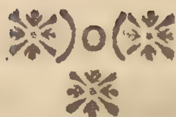
CXLIII. HIEROGRAPHIA.

OMNIA FORTVNÆ COMMITTO.

Fortuna, penes quam omnes humanæ vitæ mutationes, omneque facultatum, honorum, amicitiarum & commodorum arbitrium esse creditur, Oceani filia ab Homero statuitur, ante quem incognita prorsus fuit, nullumque nomen obtinuit. Hanc putant res humanas sursum ac deorsum subvertere pro suo arbitrio, in singulos homines jus habere, civitates, regna, amicitias evertere, cum libuerit, eversa & jacentia demum erigere,

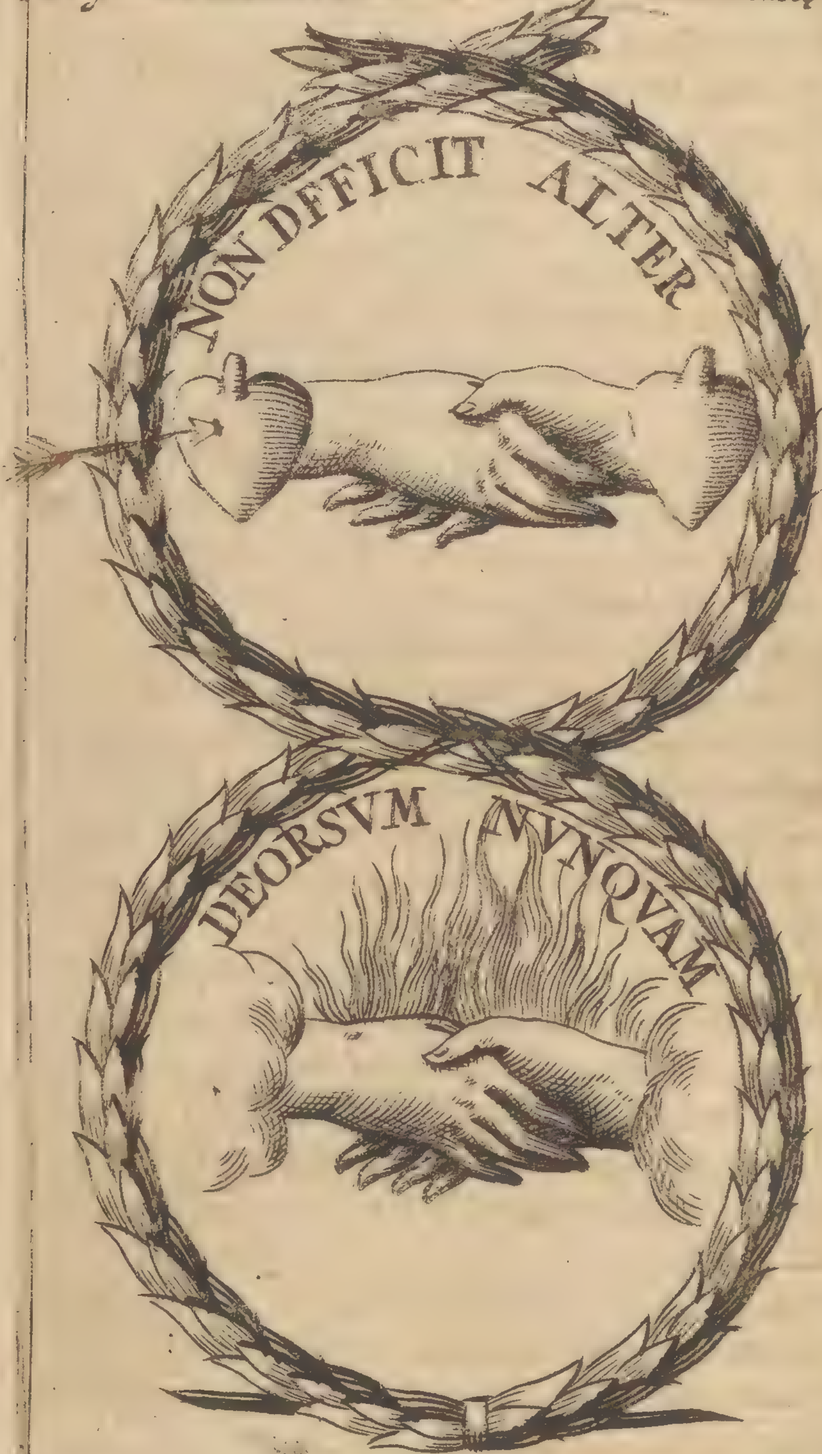
erigere, opulentia, hominumque frequentia & florentissima efficere. Quare si quid prosperum, si quid ex voto, siquid fœlix ex obscuris causis eveniat, aut contra siquid turbulentum, molestum, calamitosum contingat, id totum fortunæ tribuitur, ita sola rerum domina existimata fuit, ac vitam mortalium illius ludum esse, multi crediderunt. Fortunæ signum primus Bupalus apud Smyrneos effinxit, ejusque capiti poculum imposuit, ac alteri manui cornu Amaltheæ. Deinde Archilochus dextra flammas, ac sinistra manu aquam gestantem effinxit, ut fœlicitatem donare & calamitates afferre significaretur. Postea à Poëtis rotæ Oceano innatanti, adjecto velo, insistere singebatur, ut hac ratione nullam stabilitatem habere, ac levissimo vento moveri, locumque mutare, ostenderetur. Huic Mysta se omnia sua committere Symbolo asserit. Forte imprudenter: Quis enim prudens rei inconstantissimæ sua omnia committit. Respondeo verò Mystam Christianum esse, qui fortunam non agnoscit, sed eum, qui cuncta gubernat, ac sine cujus scitu & voluntate ne capillus capitis decidit. Huic dum fortunæ se committere sua dicit, verè, sanctè & prudenter committit: Is enim Fortunam, si qua est, regit, ac unicuique fœlicia, vel infœlicia, ineffabili suâ providentiâ & bonitate prout saluti expedire judicat, tribuit: Multis enim bona fortuna, ut aliis benefaciant & benefaciendo æterna bona mereantur, datur; multis

multis mala, ut crimina doloribus, ac anexietatibus expient, expiatique compotes regni cœlestis fiant. Hæc qui meditatur ritè Mystæ exemplo, curis nullis se cruciabit, sed Deo Opt. Max. sua commendans, adversa non solum facillimè, sed animo modesto & hilari, tanquam ad æternam beatitudinem facilius obtinendam data calcaria & subsidia, feret.

CXLIV. HIE-

Virginia Sauella Vitella Marchionissa Antridocę.

Olympia Ursina Cesi Marchionissa: Mōticelli.

CXLIV. HIEROGRAPHIA.

NON DEFICIT ALTER.

Fœdera & olim & nunc datis utrinque dexteris contrahuntur, ac firmantur, ac is mos in conjugiis celebrandis obſervatur; in quibus fidei cultus non ſolum utiliſſimus, ſed etiam ſanctiſſimus eſt. Utiliſſimus, quia eo conjuges fœlicem & beatam vitam, mutuo animorum conſenſu, ac prolium deliciis, degunt. Sanctiſſimus, quia matrimonii fœdus Sacramento, ac Deo teſte, firmatum eſt; quod qui violat, is in conjugem ſceleratus, in Deum impius, gehennæque dignus eſt cruciatibus. Conjugale fœdus frangentem leges Imperatoriæ & Civiles capite plectunt, ac in Rebuspublicis bene conſtitutis ſimilis pœna paſſim ſtatuitur. Hæc itaque Principiſſa, cum fœdus conjugale injiſſet, indicare voluit hac Hierographia, neque mariti erga ſe mutuam fidelitatem deficere, neque minus conjugalem fidem, quam ſe, ſervare. Cum conjux vero amore conjugalia fœdera ſervat & NON DEFICIT ALTER conjugum, fœlix tunc & ſuave conjugium eſt. Contra, dum deficit alter conjugum, infœliciſſimum, ac orci faucibus pejus fit, propter jurgia, rixas & zelotypiam, quæ inde oriuntur & rem familiarem perdunt: Ubi enim mutuus neque amor, neque fidei conjugalis cultus eſt, concordia in diſcordiam mutatur, res fami-

liares negliguntur, dissipantur & tandem planè intereunt. *Concordiâ enim res parvæ crescunt, discordiâ maximæ dilabuntur.* Rectè itaque sibi gratulatur Principissa, quod fide & amore non deficiat maritus.

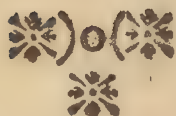
CXLV. HIEROGRAPHIA.

DEORSVM NVNQVAM.

Ignis ea natura est, ut deorsum nunquam, sursum semper tendat. Causam Philosophi putant, quod supra aerem ignis locus sit, ac elementum quodvis quietem quærat, ac nusquam, quam in proprio & naturali suo loco, quiescere possit. Ob hanc causam terrestria & gravia universi centrum petunt, ac sursum nunquam, deorsum semper feruntur: Ibi enim naturaliter quiescunt, etiamsi à nulla re alia sustententur. Sic terræ totus globus centro innititur universi, neq; ulla re fulcitur. Ut autem ignis, quo magis augetur, altius flamas emmittit; ita amor conjugalis: Nam incrementum capiens ignis ardore & flammis excrescit, neque ab ignis ingenita natura degenerat, ut diminuatur, aut decrescat. Quod autem de fœdere conjugali sacro & cœlesti intelligenda sit Hierographia, manus se mutuo complectentes & è nubibus, ac cœlo porrectæ significant. Proposuit enim Olympia, non solum marito datam fidem servare, sed etiam amorem erga maritum, tanquam fidei vinculum, indies augere, ac majorem

jorem facere velle Hoc Mystæ propositum laudem non parvam meretur, cum nihil laudabilius sit matronis, quam fidem marito promissam colere, sinceroque amore firmare, quem obsequia & officia viro præstita pariunt, iis enim ad mutuam fidem & amorem cogitur: Qui enim amatur, vix non potest redamare, hinc vulgare:

- - - - ut ameris amabilis esto;
Obsequium amicos parit, &c.

Portia Ceri Angularę Cesi Marchionissa Riani
VTRVMQVE
VOLENTE
Clelia Farnesia Cesarina Marchionissa Ciuitatis nouę

CXLVI HIEROGRAPHIA.

VTRVMQVE

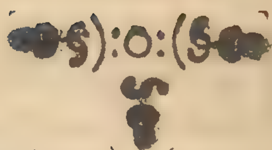
Vnâ figurâ hæc Principiſſa & Palladem & Junonem exhibet. Pallade virtus, Junone majeſtas, dignitaſque ſignificatur. Quæ duo, ſi prudentiâ (quam anguis haſtam obrepens notat) regantur, ac exerceantur, mirum in modum Principem conveniunt. Virtute enim hominum animi ad amorem incitantur, cum nemo non (licet iniquus) virtutem, ac qui virtute præditus ſit, amet. Majeſtate vero, ſeu dignitate populi ingenia cicurantur, ac ad obſequia flectuntur; ita ut ultro iis, quos ſe præſtantiores, ac in dignitate conſtitutos ſciunt, libenter pareant, ac eos venerentur. Amorem itaque & obſequium ſuorum ſibi parere virtute & majeſtate hęc Principiſſa prudenter voluit: His enim ſtabile Reipubl. fundamentum ponitur, ac Principis perſona ornatur, ut amicis & ſubditis admirationi, hoſtibus vero terrori ſit. VTRVMQVE igitur, & Palladem, quæ artium, ac virtutum Dea à Poëtis ſtatuitur, & Junonem, quæ Jovis conjunx, omniumque Dearum Regina eſt, hæc Pincipiſſa refert: Virtutibus enim ita ornata fuit, ut aliis exemplar virtutis eſſet: Majeſtas etiam perſonæ tam auguſta, ut majori loco & dignitate digna viſa fuerit.

CXLVII. HIEROGRAPHIA.

VOLENTE.

Non eſt dubium, quin hac Hierographia Fortunæ imago depingatur, quod volubili ſpheræ inſideat, velumque manibus vento agitatum contineat. Hâc enim formâ in veterum monumentis figurari ſolebat. Quid autem velit Gnome, VOLENTE, ingenioſus facilè aſſequi poteſt: Sperantis enim & exſpectantis eſt, ut propterea VOLENTE, videlicet fortuna, Myſta ſibi fœlicem rei alicujus jam ſelectę eventum promittat. Non tamen eo fine, ut propterea Fortunam cauſam quandam Divinam humano intellectui occultam, à qua omnes effectus fortuiti fiunt, ex Stoicorum ſententia ſtatuat: Nihil enim aliud eſt, quam actio aliqua ſecundum electionem procedens, quam conſequitur finis aliquis, non intentus & raro contingens, ſed quod illius, qui fortunam regit & cui nihil fortuitum eſt, operâ & auxilio hæc Principiſſa, ſe deſideratorum & optatorum compotem fore, oſtendere cuivis velit. DEO enim, qui omnium præſcius eſt, & ipſius actioni, qua cum omnibus cauſis particularibus concurrit, nihil eſt fortuitum, aut caſuale. Nam caſus à fortuna differunt, cum caſus tantum ſit cauſa per accidens, in his, quæ propter finem eorum, quæ raro contingunt, eveniunt: Fortuna verò in his, quæ propter finem

nem, ſecundum electionem: Qua ratione intelligitur, in bruta non fortunam, ſed caſum tantum cadere poſſe. Fatum verò quia aliqui cum fortuna confundunt, ab ea, definitione ipſius poſita & intellecta, facile diſtinguitur. Eſt autem, Boethio teſte, fatum inhærens mobilibus diſpoſitio, ſecundum quam divina providentia ſuis quæque nectit ordinibus. Idque fit, ut propterea rebus omnibus neceſſitatem non imponat: Deus enim ad effectus contingentes cauſas præordinavit contingentes, ad neceſſarias neceſſarios: ita ut quamque cauſam agere ſecundum modum ſuæ naturæ & effectus pariter ſuæ naturæ provenire permittat.

Petrus Medices filius Magni Ducis Cosimi Hetruriæ

Petrus Medices filius Laurenty Ducis Urbini

CXLVIII. HIEROGRAPHIA.

SEMPER.

Falco annulum adamante ornatum unguibus continet, adjecto Symbolo, SEMPER: His omnibus ſimul Myſta ſe conſtantem & invictum, adamantis inſtar, eſſe & conſtantiam Heroibus, viriſque generoſis maximè convenire, indicare voluit. Falcone enim generoſam pectoris ſui indolem Myſticè ſignificat, cum falco cæteras aves fere omnes animi magnitudine ſuperet. Id enim proprii habet, dum in ſubvolantem prædam impetum fecit; ac eam non rapuit, ut ſibi ipſi indignabundus ob errorem commiſſum, ſe præda indignum cenſeat, neque eam amplius perſequatur. De adamante vulgaris opinio eſt, neque malleo, neque igni cedere, utrumque tamen falſum eſt. Nam adamas malleo in pulverem redigitur, ac unguibus humanis abſque alicujus inſtrumenti ope peculiari artificio teritur, ac confringitur. Hinc falſæ opinioni, tanquam veræ, nititur Hierographia, qua Myſta invictum ſibi animum, tum contra fortunæ procellas, tum contra hoſtes & adverſarios eſſe, palam oſtendere voluit. Qui plura de adamante habere vult, legat priores Hierographias.

CXLIX. HIEROGRAPHIA.

IN VIRIDI TENERAS EXVRIT FLAMMA MEDVLLAS.

Amatoria hæc eſt Hierographia, ab Angelo Politiano, Iovio teſte, inventa, ac huic Principi juveni dicata, qua teſtari Princeps amaſiæ ſuæ amoris vehementiam, ac quo pacto amoris flammis, nondum ſucci plenum, ac ad virile robur perductum corpus conſumatur, atque tabeſcat, voluit. Magna ſiquidem vis amoris eſt & tanta, ut non ſolum ad tabem, ſed ſæpe ad rabiem & inſaniam perducat amantes. Cur autem tam ſævis ſymptomatis afficiantur, difficile ſcitu eſt. Exiſtimo propter appetitus & imaginationis in rem amatam perpetuam intentionem, facultatum cerebri inſtrumenta, quorum beneficio imaginatio exercetur, debilitari, ac, iis debilitatis, non ſufficere ad alia munia rationis exercenda; quod cum fit, inſania, vel furor, vel delirium præ manibus eſt: fitque intrinſecis ſenſibus vehementi intentione, quod extrinſecis vehementioribus objectis. Obſervamus enim, luce Solis diutius inſpecta, non ſolum viſum hebetari, ſed Solis ſpeciem præ oculis verſari atque tormentorum boatu ſurditatem & perpetuum aurium tinnium inducit. Tabes autem vel marcor inducitur amantibus, quia ſpiritus omnes nobiliores corporis jugiter cogitatione rei amatæ occupati

cupati à coctione, digeſtione & aſſimulatione partium nutriendarum divertuntur, ſine quibus corpus neque conſervari in ſuo ſtatu, neque ali poteſt. Non mirum eſt itaque, Myſtam cavere, ſe amorum ignibus exuri, licet juvenis adhuc ſit & propter virilem ætatem fortius amori, lignorum viridium inſtar, reſiſtere deberet: Tantam enim erga amaſiam ſuam amoris vehementiam oſtendere voluit, ut reſiſti non poſſit.

FINIS.

